

ΕΛ. Ν. ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΣΟΦΟΚΛΗ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ
ΤΥΡΑΝΝΟΣ

ΠΑΛΥΚΕΙΟΥ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟ ΚΕΝΤΡΟ ΔΡΑΜΑΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ ΑΘΗΝΑΙ 1981

002
ΚΛΣ
ΣΤ2Β
577

ΣΤ 89

ΣΤΒ

Π. Ν. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ

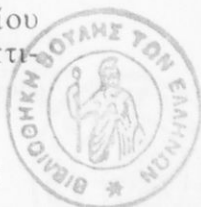
~~Βιβλίο~~ Λογούρις

ΑΡΧΑΙΑ Γ/η

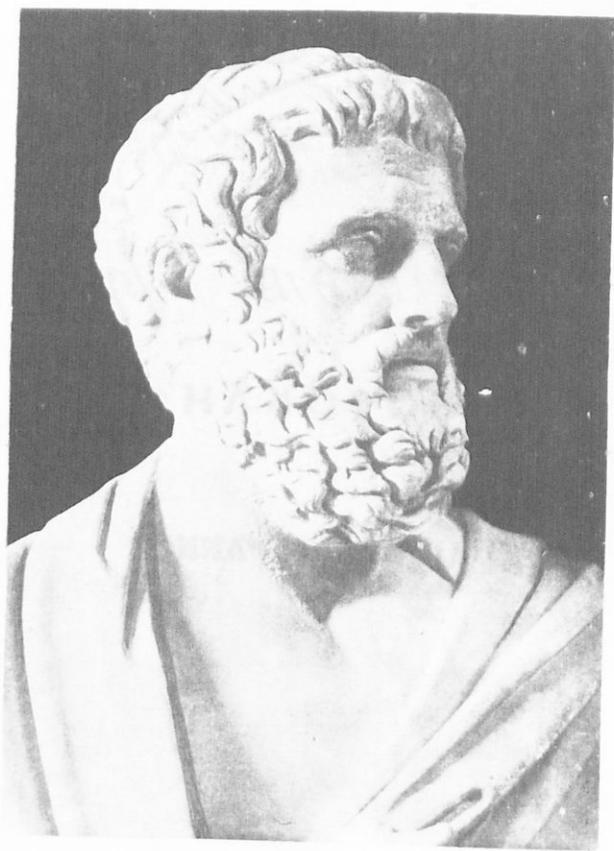
ΣΟΦΟΚΛΗ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

Με απόφαση τῆς Ἑλληνικῆς Κυβερνήσεως τὰ διδασκτικά βιβλία τοῦ Δημοτικοῦ, Γυμνασίου καὶ Λυκείου τυπώνονται ἀπὸ τὸν Ὀργανισμό Ἐκδόσεως Διδακτικῶν Βιβλίων καὶ μοιράζονται ΔΩΡΕΑΝ.

002
ΛΠΕ
ΕΤ2Β
577

ΣΟΦΟΚΛΗΣ

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΤΗΣ ΒΟΥΛΗΣ
ΕΔΩΡΗΣΑΤΟ

Όπρ. ζωδ. Σ.δ. Βιβλίου
Λύξ. Αριθ. Είσαγ. 2457 Έτος 1981

Ἡ εἰσαγωγή καί οἱ ἐρμηνευτικές σημειώσεις μεταγλωττίστηκαν ἀπό τόν Ι.Μ. Ἀρβανίτη, Σύμβουλο Β' τοῦ ΚΕΜΕ.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

ΤΟ ΔΡΑΜΑ

Τό δράμα εἶναι δημιούργημα τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος. Γεννήθηκε καί ἀναπτύχθηκε σιγά σιγά τήν Ἀττική ἀπό τίς χοροῦς πού γίνονταν πρὸς τιμὴ τοῦ θεοῦ Διονύσου, οἱ ὁποῖες πρόσφεραν σ' αὐτό πάρα πολλά δραματικά στοιχεῖα (τά δρώμενα).

Ξεκίνησε μάλιστα τό δράμα ἀπό τό ἀρχικό ἄσμα, τό διθύραμβο, πού τραγουδοῦσαν κατά τή λατρεία τοῦ θεοῦ Διονύσου καί τόν συνόδευαν μέ αὐλό καί ὀρχηστικές ἢ μιμητικές κινήσεις. Τό διθύραμβο, πού ἀρχικά δέν εἶχε ρυθμό, τόν κατέστησε τεχνικό ὁ ποιητής Ἀρίωνας ὁ Μηθυμναῖος· μετά τήν τελειοποίησή του ἀπό τό Λάστον Ἐρμιονέα, ὁ φιλόμοσος τύραννος τῶν Ἀθηνῶν Πεισίστροατος τόν εἰσήγαγε στίς μεγαλόπρεπες ἑορτές πού ὁ ἴδιος καθιέρωσε, στά Μεγάλα Διονύσια.

Ἀπό τό σοβαρό διθύραμβο, πού ψαλλόταν κατά τά Λήναια, στά ὁποῖα οἱ ἑορταστές πενθοῦσαν γιά τό μαρασμό τῆς φύσεως καί τά παθήματα τοῦ θεοῦ καί θρηνοῦσαν γι' αὐτά, γεννήθηκε ἡ τραγωδία (τράγου ὠδή, ἐπειδή οἱ χορευτές φοροῦσαν δέρματα τράγου, γι' αὐτό ὀνομάζονταν καί τράγοι, καί παρίσταναν τούς Σατύρους, τούς ὄπαδούς τοῦ Διονύσου)· ἀπό τό παιδρὸ διθύραμβο, πού ψαλλόταν κατά τό χρόνο τοῦ τρυγητοῦ καί τῆς ἀποθηκεύσεως τοῦ οἴνου, καί ἀπό τήν πάρα πολύ μεγάλη εὐθυμία καί χαρά, πού ἐπικρατοῦσε γιά τήν ἀναγέννηση τῆς φύσεως καί τήν ἀνάσταση τοῦ θεοῦ, γεννήθηκε ἡ κωμωδία.

Ἐκεῖνος ὁ ὁποῖος πρῶτος προήγαγε τήν τραγωδία ἦταν ὁ ποιητής Θέσπης ἀπό τόν ἀγροτικό δῆμο τῆς Ἰκαρίας τῆς Ἀττικῆς· ὁ ἴδιος εἰσήγαγε τόν πρῶτο ὑποκριτή πού ὑποκρινόταν ἀλληλοδιαδοχικά πολλά πρόσωπα μέ τήν ἀλλαγὴ προσωπιῶν κατασκευασμένων ἀπό ὕφασμα. Ἔτσι ἀπό τή μιὰ ὁ ὑποκριτής, πού τώρα πιά ἦταν πρόσωπο διαφορετικό ἀπό τό χορό, μιλοῦσε στό χορό (στοιχεῖο ἐπικό), ἀπό τήν ἄλλη ὁ χορός ἀποκρινόταν τραγουδώντας καί χορεύοντας (στοιχεῖο λυρικό), καί ἀπό τήν ἔνωσή τους προῆλθε τό δράμα.

Ἐνῶ ὁ Πεισιόστρατος, ὅπως εἴπαμε, γιά νά ψυχαγωγῆ τό λαό του, εἶχε καταστήσει τά Μεγάλα Διονύσια ἑορτὴ λαμπρότατη καί εἶχε εἰσαγάγει τό διθύραμβο, τά παιδιά του κάλεσαν τό διαμορφωτὴ τοῦ

δράματος Θέσπη νά δώσει διάφορες παραστάσεις μέ τό θίασό του στό Ἄστυ, στά προάστια καί στά διάφορα χωριά τῆς Ἀττικῆς.

Ἔτσι, τό δράμα, τό ὁποῖο ἀρχικά ἦταν περιορισμένο σέ ὑποθέσεις παρμένες ἀπό τούς μύθους καί στή λατρεία τοῦ Διονύσου, λάβαινε ἔπειτα γιά ποικιλία ὑποθέσεις, πού προκαλοῦσαν ζωηρότατα συναισθήματα καί συγκινήσεις, ἀπό ὄλον τό μυθικό κόσμο τῆς Ἑλλάδας, ἀπό τά ἀθάνατα Ὀμηρικά ἔπη καί προλάντων ἀπό τούς τρεῖς φημισμένους μυθικούς κύκλους, τόν Ἀργοναυτικό, τό Θηβαϊκό καί τόν Τρωικό. Μέ τόν τρόπο αὐτό ἀνοίχτηκε στή δραματική ποίηση εὐρύτατο καί ἀπεριόριστο στάδιο καί ἀκόμη ἀπόκτησε ποικιλία καί πολυμέρεια.

Ὄταν μετά τόν ποιητή Θέσπη ἐμφανίστηκαν οἱ δραματικοί ποιητές Χοίριλος ὁ Ἀθηναῖος, μαθητής τοῦ Θέσπη, ὁ ὁποῖος εἰσήγαγε τίς προσωπίδες καί τίς λαμπρές θεατρικές ἐνδυμασίες, καί ὁ Φρύνιχος ὁ Ἀθηναῖος, ὁ ὁποῖος πρῶτος εἰσήγαγε καί τά γυναικεῖα πρόσωπα, τό δράμα τελειοποιήθηκε σέ μεγάλο βαθμό, γιά νά ἐμφανιστεῖ, μετά τούς προδρόμους αὐτούς, ἡ ἀκτινοβόλα τριάδα μέ τούς μεγάλους τραγικούς ποιητές: τόν Αἰσχύλο πού εἰσήγαγε τό ὄ ὑποκριτή, τό Σοφοκλῆ πού εἰσήγαγε τόν γ' καί τόν τραγικότερο ἀπό ὄλους Εὐριπίδη, ἀπό τούς ὁποίους τό δράμα ἔφτασε στήν ὑψιστή ἀκμή του.

Στήν ἀνάπτυξη καί στήν τελειοποίηση τοῦ δράματος κατά τόν Ε' αἰῶνα συντέλεσαν πάρα πολύ καί οἱ θρησκευτικές ἀντιλήψεις καί δοξασίες τῆς ἐποχῆς, οἱ ἠθικές καί κοινωνικές ἀρχές, ἰδίως κατά τή διάρκεια τῆς πολιτικῆς ἐλευθερίας πού ἐπικράτησε μετά τούς Περσικούς πολέμους, κατά τούς ὁποίους σώθηκε ἡ Ἑλλάδα καί ὁ ἑλληνικός πολιτισμός.

Μέσα λοιπόν σέ ἕνα τέτοιο κοινωνικό καί θρησκευτικό περιβάλλον, μέσα σέ μιά τέτοια πνευματική καί καλλιτεχνική ἀτμόσφαιρα, στήν πανελλῆνια αὐτή ἀνώτερη πνευματική καί καλλιτεχνική σχολή ἐμφανίστηκαν οἱ τρεῖς μουςόληπτοι τραγικοί ποιητές, γιά νά συμπληρώσουν ὄ,τι καλλιτέχνησαν σέ λίθο, χαλκό καί χρυσό καί μέ τή σμίλη καί τό χρωστήρα, οἱ μεγάλοι καλλιτέχνες ἐκείνης τῆς ἐποχῆς· καί φιλοτέχνησαν τίς τραγωδίες τους, οἱ ὁποῖες ἀντανακλοῦν τίς σκέψεις καί τίς ἰδέες, τά συναισθήματα καί τά πάθη καί γενικά τήν ἰδεολογία τῆς ἀναπτυσσόμενης τότε ἀθηναϊκῆς κοινωνίας, καί ἀκόμη ἀποταμιέν-

σαν τούς λογοτεχνικούς και ήθικούς καρπούς όλης τής πνευματικῆς παραγωγῆς, πού τότε αποτελοῦσαν τόν πνευματικό και ήθικό θησαυρό όλόκληρης τής ανθρωπότητας.

Τό δράμα λοιπόν δέν ἦταν ανθόρμητο δημιούργημα λίγων ατόμων ἢ επακόλουθο μόνο τῶν λαϊκῶν θρησκευτικῶν ἑορτῶν τοῦ Διονύσου, ἀλλά προῖόν ἀπό τό ἕνα μέρος τοῦ φυσικοῦ και κοινωνικοῦ περιβάλλοντος ἐκείνης τής ἔξοχης ἐποχῆς και ἀπό τό ἄλλο τής τεχνικῆς ποιήσεως και τής διανοίας ἐκείνων τῶν ἐμπνευσμένων ποιητῶν· ἦταν δηλαδή τό προῖόν ενός ἀνώτερου πολιτισμοῦ.

Γι' αὐτό και οἱ πρόγονοί μας εἶχαν ανοικοδομήσει στίς κυριότερες πόλεις τής Ἑλλάδας, κοντά στους ναούς τους, και μεγαλόπρεπα λίθινα θέατρα και μέ ξεχωριστή τιμή περιέβαλλαν τίς θεατρικές παραστάσεις, στίς όποῖες προσέρχονταν μαζικά, ώσάν σέ ἄριστη και φωτοδότητρα πνευματική ἀγωγή· για τοῦτο τό λόγο και οἱ δραματικές παραστάσεις λέγονταν *διδασκαλίεις*, γιατί αποτελοῦσαν ἔθνικό μαζί και θρησκευτικό θεσμό, πού ἐξύψωνε και σφυρηλατοῦσε τά πατριωτικά και θρησκευτικά συναισθήματά τους.

Ἐπειτα, μόνο τό γεγονός ότι ὑπῆρξε ἐπίσημος ἄρχοντας και μάλιστα ό μεγάλος Περικλῆς, ό όποῖος παρείχε ἀπό τό δημόσιο ταμεῖο δωρεάν τό εἰσιτήριο στους ἀπόρους, τά *θεωρικά*, εἶναι ἀρκετό νά μᾶς πείσει ότι τό θέατρο κατατασσόταν στήν πρώτη γραμμῆ μεταξῶ τῶν μεγάλων ἀκτινοδόλων πνευματικῶν ἐστιῶν ἐκείνης τής ἐποχῆς.

2. Ο ΒΙΟΣ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ

Ὁ Σοφοκλῆς, γιός τοῦ Σοφίλου, γεννήθηκε τό 496 π. Χ. στόν *Ἰππιόκωλονό*, πού ἦταν ἕνα μαγευτικότατο προάστιο τῶν Ἀθηνῶν ἐπάνω σέ λόφο. Ὡς γιός εὐπορου πατέρα, πού εἶχε ἐργοστάσιο μαχαιροποιΐας, ἔλαβε ἐπιμελημένη ἀγωγή και παιδεία. Διδάχτηκε μέ ἐπιμέλεια τή μουσική και τή γυμναστική και ἀνέπτυξε ἀρμονικά τίς σωματικές και ψυχικές του δυνάμεις. Τό σωματικό του μάλιστα κάλλος, ἡ ζηλευτή χάρη και ἡ ψυχική του εὐγένεια, καθώς και οἱ μουσικές του ικανότητες, τίς όποῖες ἀνέπτυξε ό περίφημος δάσκαλός του τής μουσικῆς Λάμπρος, τόν κατέστησαν ἄξιο μεγάλης προσοχῆς και ἐκτιμήσεως ἀπό τούς συμπολίτες του. Γι' αὐτό, όταν μετά τή ναυμαχία τής Σαλαμίνας γιορτάστηκαν τά ἐπινίκια, ἐξέλεξαν τό Σοφοκλῆ μέσα ἀπό χιλι-

άδες άλλους εφήβους Ἀθηναίους καί χόρευε ἐπικεφαλῆς χοροῦ ἀπό παιδιά γύρω ἀπό τό τρόπαιο τῆς νίκης. Ἡ φυσιογνωμία του μάλιστα, τό μεγαλόπρεπο παράσημά του καί ἡ ἡμερῆ ἔκφραση τοῦ προσώπου του εἶναι θαυμάσια ἀποτυπωμένα στόν ἐπιβλητικότερο ἀνδριάντα του πού θροῖσκει σήμερα στό Λατερανό Μουσεῖο τῆς Ρώμης.

Μελετώντας ἀπό τή νεότητά του ὁ Σοφοκλῆς τόν ἀθάνατο Ὅμηρο καί θαυμάζοντας τόν πρῶτο καί μεγαλοφάνταστο τραγικό ποιητή καί δάσκαλό του Αἰσχύλο, ἐνωρίς στοράφηκε στήν ποίηση, καί μάλιστα στήν τραγική, καί ἀφοσιώθηκε στή δραματική τέχνη σέ ὅλη τή ζωή του.

Σέ ἡλικία μόλις 28 ἐτῶν ὁ Σοφοκλῆς, ἔχοντας πεποίθηση στήν ποιητική του ἀξία, ἔλαβε μέρος γιά πρώτη φορά τό 468 στό δραματικό ἀγῶνα, στόν ὁποῖο ἀναμετρήθηκε μέ τόν παλαίμαχο τραγικό ποιητή Αἰσχύλο καί τόν νίκησε. Κατά τόν ἀγῶνα ἀκριθῶς ἐκείνο, ἐνῶ ἄλλοι ἀπό τούς θεατές ἐπενφημοῦσαν τόν Αἰσχύλο καί ἄλλοι τό Σοφοκλῆ, μπῆκε στό θέατρο ὁ Κίμωνας, μόλις εἶχε ἐπιστρέψει ἀπό τήν ἐκστρατεία του. Παρακλήθηκε τότε νά χρησιμεύσει ὡς κριτής μαζί μέ τούς συνοστράτηγούς του καί ἀπένευε τό στέφανο τῆς νίκης στό Σοφοκλῆ, ὁ ὁποῖος ἔτσι ἐμφανίζεται ὡς νέο ἀστέρι στή δραματική σκηνή. Ἀπό τότε ὑπερεῖχε σχεδόν πάντοτε στούς δραματικούς ἀγῶνες, κατά τό 441 μάλιστα δίδαξε τήν Ἀντιγόνη καί εἶχε τόσο μεγάλη ἐπιτυχία, ὥστε ἐκλέχθηκε τό 440 συνοστράτηγος τοῦ Περικλῆ στό Σαμακό πόλεμο. Καί γενικά ὁ Σοφοκλῆς ἀναδείχθηκε ἀληθινός καλλιτέχνης τῆς δραματικῆς τέχνης, γράφοντας ἐπί ἐξήντα χρόνια ἀριστοτεχνικά δράματα ὡς τά βαθιά γεράματα του καί συνεχῶς ἀπολαμβάνοντας τήν εὐνοια καί τίς τιμές ἀπό τό ἀθηναϊκό κοινό, τοῦ ὁποῖου ἡ καλαισθησία ἔβρισκε πάντοτε στά ἔργα του τήν πληρέστερη ἱκανοποίηση.

Ὡς ἄνθρωπος ὁ Σοφοκλῆς ἦταν πρόσχαρος, καταδεκτικός καί πολύ ἤπιος, δέν παρέλειπε νά διατηρεῖ φιλικές σχέσεις μέ ἐξέχοντα πρόσωπα τῆς ἐποχῆς του, ὅπως μέ τόν Περικλῆ, τόν Ἡρόδοτο κ.ἄ. Ἦταν ἐπίσης φιλόθρησκος, τηρητής τῶν παραδόσεων καί θεοσεβής, χωρίς ὑπερβολές καί στενότητα πνεύματος, καί μάλιστα ἄσκησε καί ἱερατικό ἀξίωμα. Ἀξίζει ἐπίσης νά σημειωθεῖ, καθώς θά ἀντιληφτοῦμε καί ἀπό τήν ἀνάγνωση τῶν τραγωδιῶν του, ὅτι ὅλα τά ἀνθρώπινα αἰσθήματα εἶχαν τήν ἀπήχησή τους στή μεγάλη ἐκείνη ψυχή πού ἀντιλαμβανόταν μέ βαθιά πείρα τῆς ζωῆς ὅλους τούς βαθ-

μούς και τις μορφές του πάθους, τὰ τρυφερά αισθήματα και τις ύψηλές εξάρσεις.

Τέλος ὁ Σοφοκλῆς διακρινόταν γιὰ τὴν ἐξαιρέτη ἀγάπη του πρὸς τὴν Ἀθήνα, τὴν ὁποία σέ ὅλη τὴ διάρκεια τῆς ζωῆς του δέν ἐγκατέλειψε ποτέ γιὰ νὰ ἀποδημήσει σέ ἄλλα μέρη, ὅπως ἔκαμαν οἱ ἄλλοι δύο τραγικοί και ἄλλοι διανοούμενοι τῆς ἐποχῆς του, ἂν και ἐπανειλημμένα εἶχε προσκληθεῖ ἀπὸ διάφορους ἡγεμόνες νὰ ἐπισκεφτεῖ τις ἀνὲς τους.

Ὡστόσο, μολονότι ὁ Σοφοκλῆς εἶχε ἀπὸ ἰδιοσυγκρασία εὐθυμο χαρακτήρα, δοκίμασε στὰ τελευταῖα χρόνια τῆς ζωῆς του ἀρκετές λύπες, ἐξαιτίας οἰκογενειακῶν πρὸςτριβῶν. Ὁ γιὸς του Ἰοφώντας μάλιστα κίνησε δίκη ἐναντίον του γιὰ παράνοια, ὥστε νὰ τὸν θέσει «ὑπὸ ἀπαγόρευση». Ἡ βαρυνθυμία πού τὸν κατέλαβε διαφαίνεται και στὸ τρίτο στάσιμο τοῦ τελευταίου δράματός του, τοῦ *Ὀιδίποδος ἐπί Κολωνῶν*.

Αὐτός ἦταν ὁ μέγας τραγικός. Ὁ θάνατος γαλήνιος και φυσικός τὸν θρῆκε τὸ 406 π.Χ. σέ ἡλικία 90 ἐτῶν.

3. ΤΟ ΔΡΑΜΑΤΙΚΟ ΕΡΓΟ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ

Ὁ Σοφοκλῆς ἔζησε σέ ἐποχὴ κατὰ τὴν ὁποία ἡ Ἀθήνα ἦταν τὸ πνευματικό κέντρο ὅλης τῆς Ἑλλάδας («κοινὴ παιδείσεις Ἑλλάδος», «Ἑλλάς Ἑλλάδος», ὅπως λεγόταν)· μέ ἀνταγωνιστές του δύο μεγάλους ἐπίσης ὁμότεχνούς του, τὸν Αἰσχύλο και τὸν Εὐριπίδη, κατόρθωσε νὰ καινοτομήσει στὴ δραματική τέχνη και νὰ ἐμφανίσει τέτοιες ἰδιότητες, οἱ ὁποῖες τὸν κατέστησαν ποιητικό ἀστέρρα πρῶτου μεγέθους και ἀνυπέροβλο τραγικό ποιητή.

Πρῶτα πρῶτα ἡ σπουδαιότερη μεταβολή, πού ἐπέφερε στὸ δράμα, ἦταν ὅτι δίδασκε τρεῖς χωριστές τραγωδίες μέ διαφορετική γιὰ καθεμὰ ὑπόθεση, ἀντὶ μιᾶς συνεχόμενης τριλογίας μέ κοινὴ ὑπόθεση, ὅπως ἔκανε ὁ Αἰσχύλος. Αὐῆξε ὁμοίως τὸν ἀριθμὸ τῶν ὑποκριτῶν ἀπὸ δύο – τὸν α΄ εἶχε εἰσαγάγει, ὅπως προείπαμε, ὁ Θεόπης, τὸ β΄ ὁ Αἰσχύλος – σέ τρεῖς. Ὁμοίως αὐῆξε τὸν ἀριθμὸ τῶν χορευτῶν γιὰ κάθε δράμα ἀπὸ 12 σέ 15. Ἐπίσης προοίρισε τὰ ἄσματα τοῦ χοροῦ και ἔδωσε μεγαλύτερη ἔκταση στὸ διάλογο.

Ἐξάλλον ὁ Σοφοκλῆς εἶναι ἀπαράμιλλος καλλιτέχνης στὴν κατασκευή τοῦ δράματος. Ἐχει ἄριστη ἠθοποιία, ζωγραφίζοντας

στήν ἐντέλεια τούς χαρακτηῆρες τῶν προσώπων του. Ἐπίσης ἐπιτηδεύεται ἄριστα τὴν πλοκὴ τοῦ μύθου, παρεμβάλλοντας στὰ δράματά του περιπέτειες καὶ ἀναγνωρίσεις, καὶ χρησιμοποιεῖ σέ ὅλα τὰ φυσικὰ καὶ τὴν ἀρμονία πού πρέπει. Ἀφοῦ ἀφαίρεσε τὸ πομπῶδες καὶ τὴν ὑπερβολὴ τοῦ Αἰσχύλου, πού παρίστανε τὰ πράγματα ἀνώτερα καὶ ὑπερφυσικότερα ἀπὸ τὰ πραγματικά, καὶ ἀντίθετα πρὸς τὸν Εὐριπίδη, πού παρίστανε αὐτὰ τέτοια πού εἶναι στὴν πραγματικότητα, ὁ Σοφοκλῆς τὰ παρίστανε τέτοια πού πρέπει γὰ εἶναι, ἀκολουθώντας τὸ μέτρο πού πράγματι εἶναι ἢ εὐγενέστατη καὶ χαριέστατη ἀρετὴ τοῦ ἑλληνικοῦ πνεύματος. Ἡ γλώσσα του, ὅπως θὰ τὴν ἐκτιμήσουμε, εἶναι πλήρης ἀπὸ λεπτότητα καὶ ἀνάλογη πρὸς τὴν ἀρμονικὴ καὶ σύμμετρη δραματικὴ του τέχνη, καὶ γι' αὐτὸ οἱ ἀρχαῖοι τὸν ἀποκαλοῦσαν μέλιτταν, ἐνῶ ὁ Ἀριστοφάνης ἔλεγε ὅτι τὸ στόμα αὐτοῦ μέλιτι κεχρισμένον ἦν. Ἀλλὰ καὶ τὰ χορικά του ἄσματα εἶναι περίτεχνα καὶ ὡραῖα, μεστὰ ἀπὸ μεγαλοπρέπεια καὶ χάρη.

Ὁμοίως, ἐνῶ στὸν Αἰσχύλο τὸ τραγικὸ πραγματοποιεῖται μέ τὴν στάση τῆς Μοίρας ἢ τοῦ Θεοῦ ἀπέναντι στοὺς ἀνθρώπους καὶ τὴν πάλη τῶν ἀνθρώπων πρὸς ἐκεῖνα, στὸ Σοφοκλῆ ἢ Μοῖρα ἢ ὁ Θεὸς διευθύνουν δέβαια ὡς ἓνα σημεῖο τίς τύχες τῶν ἀνθρώπων, ἀλλὰ ἢ ἐσωτερικὴ δύναμη καὶ ἢ ἐλευθερία τοῦ ἀτόμου εἶναι ἐκεῖνα πού τὸ παρορμοῦν στὴν πραγματοποίησιν τῶν σκοπῶν του.

Γιὰ τίς ἀρετὲς του αὐτὲς καὶ τίς ἄλλες, πού ἐμεῖς οἱ ἴδιοι θὰ ἐκτιμήσουμε κατὰ τὴν ἀνάγνωσιν τῶν ἔργων του, δικαίως ὁ Ξενοφώντας ἀπὸ τῆς μιά τὸν θεωροῦσε ὡς τὸν τελειότατον τῶν τραγικῶν καὶ ὁ Ἀριστοτέλης ἀπὸ τὴν ἄλλη ἔλαβε τούς κανόνες τῆς τραγικῆς τέχνης κυρίως ἀπὸ τίς τραγωδίαι τοῦ μεγάλου αὐτοῦ τραγικοῦ.

4. ΕΡΓΑ ΤΟΥ ΣΟΦΟΚΛΗ

Ὁ Σοφοκλῆς συγγράφοντας σέ ὅλη τὴ ζωὴ του ἔκαμε γύρω στὰ 123 δράματα μέ διάφορες ὑποθέσεις καὶ ἔλαβε τίς περισσότερες νίκαις ἀπὸ ὅλους τούς τραγικούς· ἀπὸ τὰ δράματα αὐτὰ σώθηκαν ὡς τίς ἡμέρες μας ἀκέραια ἐφτά: Ἀντιγόνη, Ἡλέκτρα, Τραχίνιαι, Οἰδίπους Τύραννος, Αἴας, Φιλοκτήτης καὶ Οἰδίπους ἐπὶ Κολωνῶ.

Οί τραγωδίες αυτές παίζονταν σέ όλες τίς έλληνικές πόλεις. Εικό-
νες καί προτομές του στήθηκαν πολλές καί τά έργα του σήμερα τιμούν-
ται από όλόκληρο τόν πολιτισμένο κόσμο: απλήστως διαβάζονται καί
εμφανίζονται στή σκηνή.

ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

Είναι γνωστός ό μύθος γιά τό Λάιο, τό βασιλιά τών Θηβών, κατά
τόν όποιο έλαβε χρησμό από τό μαντείο τών Δελφών ότι τό τέκνο, πού
θά αποκτήσει, θά φονεύσει τόν πατέρα καί θά παντρευτεί τή μητέρα
του. Γι' αυτό, όταν γεννήθηκε άρσενικό τέκνο, οί γονείς του (ό Λάιος
καί ή Ίοκάστη) φοδήθηκαν τήν έκπλήρωση του χρησμού καί, άφού
τρούπησαν τούς άστράγαλους τών ποδιών του μέ περόνη καί τό κρέμα-
σαν από σκοινί, τό παράδωσαν σέ ένα βασιλικό βοσκό, νά τό έγκατα-
λείψει στόν Κιθαιρώνα γιά νά χαθει. Άλλά ό βοσκός από ευσπλαχνία
παράδωσε τό παιδί σέ Κορίνθιο ποιμένα, ό όποιος έσπευσε νά τό φέρει
στό βασιλιά τής Κορίνθου Πόλυβο. Ό Πόλυβος μέ χαρά τό δέχτηκε
καί τό υιοθέτησε, γιατί δέν είχε παιδιά, καί τό όνόμασε Οιδίποδα, από
τό προήξιμο (οϊδημα) τών ποδιών του. Όταν όμως, άντρας πιά ό
Οιδίποδας, θρίστηκε μιά μέρα από όμοτράπεζό του σέ συμπόσιο πώς
είναι νόθος, πήγε στό μαντείο τών Δελφών γιά νά ζητήσει πληροφο-
ρίες σχετικά μέ τήν πραγματική καταγωγή του· αυτό του έδωσε τήν
έντολή νά μήν έπιστρέψει στήν πατρίδα του, γιατί θά φονεύσει τόν
πατέρα του καί θά πάρει σύζυγο τή μητέρα του. Θεωρώντας ό Οιδίπο-
δας τήν Κόρινθο πατρίδα του, αποφάσισε νά μήν έπανέλθει πιά σ'
αυτή, γι' αυτό πήρε τόν αντίθετο δρόμο πρός τή Βοιωτία, όπου όμως
συνάντησε τόν πραγματικό πατέρα του Λάιο καί τόν φόνευσε.

Συνεχίζοντας μετά από αυτό τό δρόμο του ό Οιδίποδας έφτασε στή
Θήβα, τόν καιρό πού ή πόλη κατατρυχόταν από τό φοβερό τέρας, τή
Σφίγγα, ή όποία κατασπάραζε πολλούς πολίτες, γιατί δέν μπορούσαν
νά λύσουν τό αίνιγμα πού τούς πρόβαλλε. Γιά τό λόγο αυτό ό βασιλιάς
τής πόλης καί άδελφός τής βασίλισσας Κρέων προκήρυξε ότι εκείνος
πού θά έλυνε τό αίνιγμα θά γινόταν βασιλιάς καί θά έπαιρνε σύζυγο τή
χήρα βασίλισσα.

Ο Οιδίποδας, φτάνοντας στή Θήβα, κατόρθωσε μέ τήν ευφυΐα του
νά λύσει τό αίνιγμα καί νά πάρει τή βασιλεία καί τή βασίλισσα γυ-

ναίκα του. Ἀπόκτησε μάλιστα μαζί της τέσσερα τέκνα, τόν Ἐτεοκλῆ, τόν Πολυνείκη, τήν Ἀντιγόνη καί τήν Ἴσμήνη, καί ζοῦσε στήν ἀρχή εὐτυχισμένος ὥσπου ξαφνικά ἄρχισε νά μαστίζει φοβερός λοιμός τή χώρα του.

Ἀπό τή στιγμή ἀκριθῶς αὐτή, κατά τήν ὁποία ἀπό τή μιά ὁ λαός ἀγωνιᾷ γιά τήν τύχη τῆς πόλης, ἀπό τήν ἄλλη ὁ Οἰδίποδας σκέπτεται ποιά μέτρα πρέπει νά πάρει γιά τή σωτηρία τοῦ λαοῦ, ἀρχίζει τό δράμα, τοῦ ὁποίου τῆς λεπτομέρειες θά ἰδοῦμε στήν ἀνάγνωσή του.

ΣΤ 89
Π. Ν. ΔΗΜΟΠΟΥΛΟΥ

Σοφοκλής

ΚΕΙΜΕΝΟ
ΣΟΦΟΚΛΗ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ

ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΕΚΔΟΣΕΩΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ
ΑΘΗΝΑ 1981

ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΜΕΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ «ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΔΙΑ ΒΙΟΥ ΜΑΘΗΣΗ»
ΜΕΣΙΑΣΤΙΚΑ ΕΡΓΑ

ΘΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΙΟΥΣ

ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΡΕΥΝΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ
ΙΝΣΤΙΤΟΥΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑΣ ΥΠΟΛΟΓΙΣΤΩΝ ΚΑΙ ΕΚΔΟΣΕΩΝ ΔΙΔΑΚΤΙΚΩΝ ΒΙΒΛΙΩΝ

ΜΕΡΟΣ ΠΡΩΤΟ

ΚΕΙΜΕΝΟ

ΟΙΔΙΠΟΥΣ

ὦ τέκνα, Κάδμου τοῦ πάλαι νέα τροφή
τίνας ποθ' ἔδρας τάσδε μοι θαάζετε,
ἰκτηρίοις κλάδοισιν ἐξεστεμμένοι;
πόλις δ' ὁμοῦ μὲν θυμιαμάτων γέμει,
ὁμοῦ δὲ παιάνων τε καὶ στεναγμάτων, 5
ἀγὼ δικαίων μὴ παρ' ἀγγέλων, τέκνα,
ἄλλων ἀκούειν, αὐτὸς ᾧδ' ἐλήλυθα
ὁ πᾶσι κλεινὸς Οἰδίπους καλούμενος.
ἀλλ', ᾧ γεραιέ, φράζ' ἐπεὶ πρέπων ἔφυς
πρὸ τῶνδε φωνεῖν, τίني τρόπῳ καθέστατε, 10
δείσαντες ἢ στέρξαντες; ὡς θέλοντος ἂν
ἐμοῦ προσαρκεῖν πᾶν· δυσάλητος γὰρ ἂν
εἶην, τοιάνδε μὴ οὐ κατοικτίρων ἔδραν.

ΙΕΡΕΥΣ

ἀλλ', ᾧ κρατύνων Οἰδίπους χώρας ἐμῆς,
ὄραξ μὲν ἡμᾶς ἡλίκου προσήμεθα 15
βωμοῖσι τοῖς σοῖς· οἱ μὲν οὐδέπω μακρὰν
πτέσθαι σθένοντες, οἱ δὲ σὺν γήρα βαρεῖς
ιερεῖς, ἐγὼ μὲν Ζηγός, οἶδε δ' ἠθέων

λεκτοί· τὸ δ' ἄλλο φῦλον ἐξεστεμμένον
 ἀγοραῖσι θακεῖ πρὸς τε Παλλάδος διπλοῖς 20
 ναοῖς ἐπ' Ἴσμηνοῦ τε μαντεία σποδοῶ.
 πόλις γάρ, ὥσπερ καὶ τὸς εἰσορᾶς, ἄγαν
 ἤδη σαλεύει κἀνακουφίσαι κἀρα
 βυθῶν ἔτ' οὐχ οἶα τε φοινίου σάλου,
 φθίνουσα μὲν κάλυξιν ἐγκάρποις χθονός, 25
 φθίνουσα δ' ἀγέλαις βουνόμοις, τόκοισί τε
 ἀγόνοις γυναικῶν· ἐν δ' ὁ πυρφόρος θεὸς
 σκήψας ἐλαύνει, λοιμὸς ἔχθιστος, πόλιν,
 ὑφ' οὗ κενοῦται δῶμα Καδμεῖον, μέλας δ'
 Ἄδης στεναγμοῖς καὶ γόοις πλουτίζεται. 30
 θεοῖσι μὲν νῦν οὐκ ἰσούμενόν σ' ἐγὼ
 οὐδ' οἶδε παῖδες ἐζόμεσθ' ἐφέστιοι.
 ἀνδρῶν δὲ πρῶτον ἐν τε συμφοραῖς βίου
 κρίνοντες ἐν τε δαιμόνων συναλλαγαῖς· 35
 ὅς γ' ἐξέλυσας, ἄστυ Καδμεῖον μολῶν,
 σκληρᾶς ἀοιδοῦ δασμόν, ὃν παρείχομεν,
 καὶ ταῦθ' ὑφ' ἡμῶν οὐδὲν ἐξειδῶς πλέον
 οὐδ' ἐκδιδαχθεῖς, ἀλλὰ προσθήκη θεοῦ
 λέγει νομίζει θ' ἡμῖν ὀρθῶσαι βίον.
 νῦν τ', ὦ κράτιστον πᾶσιν Οἰδίου κἀρα, 40
 ἱκετεύομέν σε πάντες οἶδε πρόστροποι,
 ἀλκὴν τιν' εὐρεῖν ἡμῖν, εἴτε του θεῶν
 φήμην ἀκούσας εἴτ' ἀπ' ἀνδρὸς οἴσθ' αὐτοῦ·
 ὡς τοῖσιν ἐμπείροισι καὶ τὰς ξυμφορὰς
 ζώσας ὀρῶ μάλιστα τῶν βουλευμάτων. 45
 ἴθ', ὦ βροτῶν, ἄριστ', ἀνόρθωσον πόλιν,
 ἴθ', εὐλαβήθηθ', ὡς σε νῦν μὲν ἦδε γῆ
 σωτήρα κλήζει τῆς πάρος προθυμίας,
 ἀρχῆς δὲ τῆς σῆς μηδαμῶς μεμνώμεθα

στάντες τ' ἐς ὄρθον καὶ πεσόντες ὕστερον· 50
 ἀλλ' ἀσφαλεία τήνδ' ἀνόρθωσον πόλιν.

ὄριθι γὰρ καὶ τὴν τότε αἰσίῳ τύχῃ
 παρέσχες ἡμῖν, καὶ ταυῶν ἴσος γενοῦ.
 ὣς, εἴπερ ἄρξεις τῆσδε γῆς, ὥσπερ κρατεῖς,
 ξὺν ἀνδράσιν κάλλιον ἢ κενῆς κρατεῖν, 55
 ὡς οὐδέν ἐστι οὔτε πύργος οὔτε ναῦς
 ἐρῆμος ἀνδρῶν μὴ ξυνοικούντων ἔσω.

ΟΙ. ὦ παῖδες οἰκτροί, γνωτὰ κοῦκ ἀγνωτὰ μοι
 προσήλθεθ' ἰμείροντες. εὔ γὰρ οἶδα, ὅτι
 νοσεῖτε πάντες καὶ νοσοῦντες, ὡς ἐγώ, 60
 οὐκ ἔστιν ὑμῶν ὅστις ἐξ ἴσου νοσεῖ.

τὸ μὲν γὰρ ὑμῶν ἄλγος εἰς ἓν ἔρχεται
 μόνον καθ' αὐτὸν κοῦδέν' ἄλλον· ἢ δ' ἐμῆ
 ψυχὴ πόλιν τε κάμει καὶ σ' ὁμοῦ στένει.
 ὥστ' οὐχ ὕπνω γ' εὐδοντά μ' ἐξεγείρετε, 65
 ἀλλ' ἴστε πολλὰ μὲν με δακρῦσαντα δῆ,
 πολλὰς δ' ὁδοὺς ἐλθόντα φροντίδος πλάνοις.

ἦν δ' εὔ σκοπῶν εὕρισκον ἴασι μόνην,
 ταύτην ἔπραξα· παῖδα γὰρ Μενοικέως
 Κρέοντ', ἐμαυτοῦ γαμβρόν, ἐς τὰ Πυθικά 70
 ἔπεμψα Φοίβου δώμαθ' ὡς πύθοιθ', ὅ τι
 δρῶν ἢ τί φωνῶν τήνδε ἱρυσαιμένη πόλιν.
 καὶ μ' ἤμαρ ἤδη ξυμμετρούμενον χρόνῳ
 λυπεῖ, τί πράσσει· τοῦ γὰρ εἰκότος πέρα
 ἄπεστι, πλείω τοῦ καθήκοντος χρόνου. 75

ΟΙ. ὅταν δ' ἱκηται, τηρικαῦτ' ἐγὼ κακὸς
 μὴ δρῶν ἂν εἶην πάνθ' ὅσ' ἂν δηλοῖ θεός.
 ΙΕ. ἀλλ' εἰς καλὸν σὺ τ' εἶπας οἶδε τ' ἀρτίως
 Κρέοντα προσστείχοντα σημαίνουσί μοι.

ΟΙ. ὦναξ Ἄπολλον, εἰ γὰρ ἐν τύχῃ γέ τω

σωτῆρι βαίη λαμπρὸς ὡσπερ ὄμματι.

ΙΕ. ἀλλ' εἰκάσαι μὲν, ἡδύς· οὐ γὰρ ἂν κάρα
πολυστεφῆς ὦδ' εἶρπε παγκάρπου δάφνης.

ΟΙ. τάχ' εἰσόμεθα· ξύμμετρος γὰρ ὡς κλύειν.
ἄναξ, ἐμὸν κήδευμα, παῖ Μενοικέως,
95
τίν' ἡμῖν ἦκεις τοῦ θεοῦ φήμην φέρων;

ΚΡΕΩΝ

ἐσθλήν· λέγω γὰρ καὶ τὰ δύσφορ', εἰ τύχοι
κατ' ὀρθὸν ἐξελθόντα, πάντ' ἂν εὐτυχεῖν.

ΟΙ. ἔστιν δὲ ποῖον τοῦπος; οὔτε γὰρ θρασύς
οὔτ' οὖν προδείσας εἰμὶ τῷ γε νῦν λόγῳ.
90

ΚΡ. εἰ τῶνδε χρήξεις πλησιαζόντων κλύειν,
ἔτοῖμος εἰπεῖν, εἴτε καὶ στείχειν ἔσω.

ΟΙ. ἐς πάντας αὔδα· τῶνδε γὰρ πλέον φέρω
τὸ πένθος ἢ καὶ τῆς ἐμῆς ψυχῆς πέρι.

ΚΡ. λέγοιμ' ἂν, οἳ' ἤκουσα τοῦ θεοῦ πάρα.
95

ἄνωγεν ἡμᾶς Φοῖβος ἐμφανῶς ἄναξ
μίασμα χώρας, ὡς τεθραμμένον χθονὶ
ἐν τῇδ' ἐλαύνειν, μηδ' ἀνήκεστον τρέφειν.

ΟΙ. ποίῳ καθαρμῶ; τίς ὁ τρόπος τῆς ξυμφορᾶς;

ΚΡ. ἀνδρηλατοῦντας ἢ φόνῳ φόνον πάλιν
100
λύοντας, ὡς τόδ' αἶμα χειμάζον πόλιν.

ΟΙ. ποίου γὰρ ἀνδρὸς τήνδε μηνύει τύχην;

ΚΡ. ἦν ἡμῖν, ὦναξ, Λαίος ποθ' ἡγεμῶν
γῆς τῆσδε, πρὶν σὲ τήνδ' ἀπευθύνειν πόλιν.
105

ΟΙ. ἔξοιδ' ἀκούων· οὐ γὰρ εἰσεῖδόν γέ πω.

ΚΡ. τούτου θανόντος νῦν ἐπιστέλλει σαφῶς
τοὺς αὐτοέντας χειρὶ τιμωρεῖν τινας.

ΟΙ. οἱ δ' εἰσὶ ποῦ γῆς; ποῦ τόδ' εὐρεθήσεται
ἶχνος παλαιᾶς δυστέκμαρτον αἰτίας;

- KP. ἐν τῇδ' ἔφασκε γῆ· τὸ δὲ ζητούμενον 110
 ἀλωτόν, ἐκφεύγει δὲ τάμελούμενον.
- OI. πότερα δ' ἐν οἴκοις ἢ ἔν ἀγροῖς ὁ Λάϊος
 ἢ γῆς ἐπ' ἄλλης τῶδε συμπίπτει φόνω;
- KP. θεωρός, ὡς ἔφασκεν, ἐκδημῶν, πάλιν
 πρὸς οἶκον οὐκέθ' ἔκειθ', ὡς ἀπεστάλη. 115
- OI. οὐδ' ἄγγελός τις οὐδὲ συμπράκτωρ ὁδοῦ
 κατεῖδ' ὅτου τις ἐκμαθῶν ἐχρήσατ' ἄν;
- KP. θνήσκουσι γάρ, πλὴν εἷς τις, ὃς φόβῳ φυγῶν,
 ὧν εἶδε, πλὴν ἓν, οὐδὲν εἶχ' εἰδῶς φράσαι.
- OI. τὸ ποῖον; ἐν γὰρ πόλλ' ἄν ἐξεύροι μαθεῖν, 120
 ἀρχὴν βραχεῖαν εἰ λάβοιμεν ἐλπίδος.
- KP. ληστὰς ἔφασκε συντυχόντας οὐ μῖα
 ῥώμη κτανεῖν νιν, ἀλλὰ σὺν πλήθει χερῶν.
- OI. πῶς οὖν ὁ ληστής, εἴ τι μὴ ζῦν ἀργύρῳ
 ἐπράσσειτ' ἐνθένδ', ἐς τόδ' ἄν τόλμης ἔβη; 125
- KP. δοκοῦντα ταῦτ' ἦν; Λαίτου δ' ὀλωλότος,
 οὐδεὶς ἀρωγὸς ἐν κακοῖς ἐγίγνετο.
- OI. κακὸν δὲ ποῖον ἐμποδῶν, τυραννίδος
 οὕτω πεσοῦσης, εἶργε τοῦτ' ἐξειδέναι;
- KP. ἢ ποικιλωδὸς Σφιγξ τὸ πρὸς ποσὶν σκοπεῖν 130
 μεθέντας ἡμᾶς τάφανῃ προσήγετο.
- OI. ἀλλ' ἐξ ὑπαρχῆς αὐθις αὐτ' ἐγὼ φανῶ·
 ἐπαξίως γὰρ Φοῖβος, ἀξίως δὲ σὺ
 πρὸς τοῦ θανόντος τήνδ' ἔθεσθ' ἐπιστροφῆν,
 ὥστ' ἐνδίκως ὄψεσθε καμὲ σύμμαχον, 135
- γῆ τῇδε τιμωροῦντα τῷ θεῷ θ' ἅμα.
 ὑπὲρ γὰρ οὐχὶ τῶν ἀπωτέρω φίλων,
 ἀλλ' αὐτὸς αὐτοῦ τοῦτ' ἀποσκεδῶ μύσος.
 ὅστις γὰρ ἦν ἐκεῖνον ὁ κτανῶν, τάχ' ἄν
 κάμ' ἄν τοιαύτη χειρὶ τιμωρεῖν θέλοι· 140

κείνω προσαρκῶν οὖν ἑμαυτὸν ὠφελῶ.
 ἀλλ' ὡς τάχιστα, παῖδες ὑμεῖς μὲν βάθρων
 ἴστασθε, τούσδ' ἄραντες ἰκτῆρας κλάδους·
 ἄλλος δὲ Κάδμου λαὸν ὧδ' ἀθροίζετω,
 ὡς πᾶν ἔμοῦ δράσοντος· ἦ γὰρ εὐτυχεῖς 145
 σὺν τῷ θεῷ φανούμεθ' ἢ πεπτωκότες.

ΙΕ. ὦ παῖδες, ἰστώμεσθα· τῶνδε γὰρ χάριν
 καὶ δεῦρ' ἔβημεν, ὧν ὄδ' ἐξαγγέλλεται.
 Φοῖβος δ' ὁ πέμψας τάσδε μαντείας ἅμα
 σωτήρ θ' ἴκοιτο καὶ νόσου παυστήριος. 150

ΧΟΡΟΣ

στροφὴ α' ὦ Διὸς ἀδυεπὲς φάτι, τίς ποτε τᾶς πολυχρύσου
 Πυθῶνος ἀγλαὰς ἔβας
 Θήβας; ἐκτέταμαι φοβερὰν φρένα, δείματι
 ἰήιε Δάλιε Παιάν, [πάλλων
 ἀμφὶ σοὶ ἀζόμενος, τί μοι ἦ νέον 155
 ἢ περιτελλομέναις ὥραις πάλιν
 ἐξανύσεις χρέος.

εἰπέ μοι, ὦ χρυσέας τέκνον ἐλπίδος, ἄμβρο-
 [τε Φάμα.

ἀντιστρ. α' πρῶτά σε κεκλόμενος, θύγατερ Διός, ἄμβροτ'
 [Ἄθᾶνα,
 γαιάοχόν τ' ἀδελφεὰν 160
 Ἄρτεμιν, ἃ κυκλόεντ' ἀγορᾶς θρόνον εὐκλέα
 καὶ Φοῖβον ἐκαβόλον, ἰώ, [θάσσει,
 τρισσοὶ ἀλεξίμοροι προφάνητέ μοι.
 εἴ ποτε καὶ προτέρας ἄτας ὑπερ
 ὀρνυμένας πόλει 165

στροφὴ β' ὦ πόποι· ἀνάριθμα γὰρ φέρω [νῦν.

- πήματα νοσεῖ δέ μοι πρόπας
 στόλος, οὐδ' ἔνι φροντίδος ἔγχος, 170
 ᾧ τις ἀλέξεται· οὔτε γὰρ ἔκγονα
 κλυτὰς χθονὸς αὔξεται, οὔτε τόκοισιν
 ἰηίων καμάτων ἀνέχουσι γυναῖκες·
 ἄλλον δ' ἂν ἄλλω προσίδοις, ἅπερ εὐπετερον
 [ὄρνιν, 175
 κρεῖσσον ἀμαιμακέτου πυρὸς ὄρμενον
 ἀκτὰν πρὸς ἐσπέρου θεοῦ·
 ἀντιστρ. β' ὦν πόλις ἀνάριθμος ὄλλυται· 180
 νηλέα δὲ γένεθλα πρὸς πέδω
 θαναταφόρα κεῖται ἀνοίκτως·
 ἐν δ' ἄλοχοι πολιαί τ' ἐπὶ ματέρες
 ἀκτὰν παρὰ βώμιον ἄλλοθεν ἄλλαι
 λυγρῶν πόνων ἰκτῆρες ἐπιστενάχουσιν. 185
 παιᾶν δὲ λάμπει στενόεσσα τέ γῆρυς ὄμαυλος·
 ὦν ὕπερ, ὦ χρυσέα θύγατερ Διός,
 εὐῶπα πέμψον ἀλκάν·
 στροφή γ' Ἄρεά τε τὸν μαλερόν, ὃς νῦν ἄχαλκος ἀσπίδων 190
 φλέγει με περιβόητος ἀντιάζων,
 παλίσυτον δράμημα νωτίσαι πάτρας
 ἄπουρον, εἴτ' ἐς μέγαν θάλαμον Ἀμφιτρίτας 195
 εἴτ' ἐς τὸν ἀπόξενον ὄρμον,
 Θρήκιον κλύδωνα·
 τέλει γάρ, εἴ τι νύξ ἀφῆ,
 τοῦτ' ἐπ' ἤμαρ ἔρχεται.
 τόν, ὦ τᾶν πυρφόρων 200
 ἀστραπᾶν κράτη νέμων,
 ὦ Ζεῦ, πάτερ, ὑπὸ σῶ φθίσσον κεραυνῶ.
 ἀντιστρ. γ' Λύκει' ἀναξ, τά τε σὰ χρυσοστροφῶν ἀπ' ἀγκυλᾶν
 βέλεα θέλομι' ἂν ἀδάματ' ἐνδατεῖσθαι 205

- ἄρωγὰ προσταθέντα, τὰς τε πυρφόρους
 Ἄρτεμιδος αἴγλας, ξὺν αἷς Λύκι' ὕρεα διάσσει.
 τὸν χρυσομίτραν τε κικλήσκω,
 τᾶσδ' ἐπώνυμον γᾶς, 210
 αἰνώπα Βάκχον εὖιον,
 Μαινάδων ὀμόστολον,
 πελασθῆναι φλέγοντ'
 ἀγλαῶπι σύμμαχον
 πεύκα ἔπι τὸν ἀπότιμον ἐν θεοῖς θεόν. 215
 ΟΙ.
 αἰτεῖς· ἃ δ' αἰτεῖς, τᾶμ' ἐὰν θέλῃς ἔπη
 κλύων δέχεσθαι τῇ νόσῳ θ' ὑπηρετεῖν,
 ἀλκὴν λάβοις ἂν κἀνακούφισιν κακῶν·
 ἄγῳ ξένος μὲν τοῦ λόγου τοῦδ' ἐξερῶ,
 ξένος δὲ τοῦ πραχθέντος· οὐ γὰρ ἂν μακρὰν 220
 ἔγχευον αὐτός, μὴ οὐκ ἔχων τι σύμβολον.
 νῦν δ', ὕστερος γὰρ ἄστὸς εἰς ἀστὸς τελεῶ,
 ὑμῖν προφωνῶ πᾶσι Καδμείοις τάδε·
 ὅστις πόθ' ὑμῶν Λάιον τὸν Λαβδάκῳ
 κάτοιιδεν ἀνδρὸς ἐκ τίνος διώλετο, 225
 τοῦτον κελεύω πάντα σημαίνειν ἐμοί.
 κεῖ μὲν φοβεῖται τοῦπίκλῆμ' ὑπεξελεῖν
 αὐτὸς καθ' αὐτοῦ — πείσεται γὰρ ἄλλο μὲν
 ἀστεργές οὐδέν, γῆς δ' ἄπεισιν ἀσφαλῆς·
 εἰ δὴ αὖ τις ἄλλον οἶδεν ἢ ἕξ ἄλλης χθονὸς 230
 τὸν αὐτόχειρα, μὴ σιωπάτω· τὸ γὰρ
 κέρδος τελεῶ ἔγῳ χῆ χάρις προσκείσεται.
 εἰ δ' αὖ σιωπήσεσθε, καὶ τις ἢ φίλου
 δείσας ἀπώσσει τοῦπος ἢ χαυτοῦ τόδε,
 ἃ ἔκ τῶνδε δράσω, ταῦτα χρὴ κλύειν ἐμοῦ. 235
 τὸν ἀνδρ' ἀπαυδῶ τοῦτον, ὅστις ἐστί, γῆς
 τῆσδ', ἧς ἐγὼ κράτη τε καὶ θρόνους νέμω,

μήτ' εἰσδέχεσθαι μήτε προσφωνεῖν τινα,
 μήτ' ἐν θεῶν εὐχαῖσι μήτε θύμασιν
 κοινὸν ποιεῖσθαι μήτε χέρνιβος νέμειν, 240
 ὠθεῖν δ' ἀπ' οἴκων πάντας, ὡς μιάσματος
 τοῦδ' ἡμῖν ὄντος, ὡς τὸ Πυθικὸν θεοῦ
 μαντεῖον ἐξέφηγεν ἀρτίως ἐμοί.
 ἐγὼ μὲν οὖν τοιόσδε τῶ τε δαίμονι
 τῶ τ' ἀνδρὶ τῶ θανόντι σύμμαχος πέλω. 245
 κατεύχομαι δὲ τὸν δεδρακότ' εἶτε τις
 εἷς ὧν λέληθεν εἶτε πλειόνων μέτα,
 κακὸν κακῶς νιν ἄμορον ἐκτριψαί βίον.
 ἐπεύχομαι δ', οἴκοισιν εἰ ξυνέστιος
 ἐν τοῖς ἐμοῖς γένοιτ' ἐμοῦ ξυνειδότος, 250
 παθεῖν, ἅπερ τοῖσδ' ἀρτίως ἠρασάμην.
 ὑμῖν δὲ ταῦτα πάντ' ἐπισκήπτω τελεῖν,
 ὑπὲρ τ' ἐμαυτοῦ τοῦ θεοῦ τε τῆσδέ τε
 γῆς ὧδ' ἀκάρπως κἀθέως ἐφθαρμένης.
 οὐδ' εἰ γὰρ ἦν τὸ πρᾶγμα μὴ θεήλατον, 255
 ἀκάθαρτον ὑμᾶς εἰκὸς ἦν οὕτως εἶν,
 ἀνδρὸς γ' ἀρίστου βασιλέως τ' ὀλωλότος,
 ἀλλ' ἐξερευνᾶν. νῦν δ' ἐπεὶ κυρῶ τ' ἐγὼ
 ἔχων μὲν ἀρχάς, ἄς ἐκεῖνος εἶχε πρῖν,
 ἔχων δὲ λέκτρα καὶ γυναῖχ' ὁμόσπορον, 260
 κοινῶν τε παίδων κοῖν' ἄν, εἰ κείνῳ γένος
 μὴ 'δυστύχησεν, ἦν ἂν ἐκπεφυκότα·
 νῦν δ' ἐς τὸ κείνου κρᾶτ' ἐνήλαθ' ἡ τύχη·
 ἀνθ' ὧν ἐγὼ τάδ' ὥσπερ εἰ τοῦμοῦ πατρός
 ὑπερμαχοῦμαι κἀπὶ πάντ' ἀφίξομαι, 265
 ζητῶν τὸν αὐτόχειρα τοῦ φόνου λαβεῖν
 τῶ Λαβδακείῳ παιδὶ Πολυδώρου τε καὶ
 τοῦ πρόσθε Κάδμου τοῦ πάλαι τ' Ἀγήνορος.

- καὶ ταῦτα τοῖς μὴ δρῶσιν εὐχομαι θεοὺς
 μήτ' ἄροτον αὐτοῖς γῆς ἀνιέναι τινά, 270
 μήτ' οὖν γυναικῶν παιῖδας, ἀλλὰ τῷ πότμῳ
 τῷ νῦν φθερεῖσθαι κάτι τοῦδ' ἐχθίονι.
 ὑμῖν δὲ τοῖς ἄλλοισι Καδμείοις, ὅσοις
 τάδ' ἔστ' ἀρέσκονθ', ἢ τε σύμμαχος Δίκη
 χοῖ πάντες εὖ ξυνεῖεν εἰσαεὶ θεοί. 275
- XO. ὥσπερ μ' ἀραῖον ἔλαβες, ᾧδ' ἀναξ, ἐρῶ·
 οὐτ' ἔκτανον γὰρ οὔτε τὸν κτανόντ' ἔχω
 δεῖξαι· τὸ δὲ ζήτημα τοῦ πέμπαντος ἦν
 Φοίβου τόδ' εἰπεῖν, ὅστις εἴργασται ποτε.
- OI. δίκαι' ἔλεξας· ἀλλ' ἀναγκάσαι θεοὺς, 280
 ἂν μὴ θέλωσιν, οὐδ' ἂν εἰς δύναιτ' ἀνὴρ.
- XO. τὰ δεύτερ' ἐκ τῶνδ' ἂν λέγοιμ' ἅ μοι δοκεῖ.
 OI. εἰ καὶ τρίτ' ἐστί, μὴ παρῆς τὸ μὴ οὐ φράσαι.
 XO. ἀνακτ' ἀνακτι ταῦθ' ὀρῶντ' ἐπίσταμαι
 μάλιστα Φοίβῳ Τειρεσίαν, παρ' οὗ τις ἂν 285
 σκοπῶν τάδ', ὧναξ, ἐκμάθοι σαφέστατα.
- OI. ἀλλ' οὐκ ἐν ἀργοῖς οὐδὲ τοῦτ' ἐπραξάμην·
 ἔπεμψα γάρ, Κρέοντος εἰπόντος, διπλοῦς
 πομπούς· πάλαι δὲ μὴ παρῶν θαυμάζεται.
- XO. καὶ μὴν τά γ' ἄλλα κωφὰ καὶ παλαι' ἔπη. 290
 OI. τὰ ποῖα ταῦτα; πάντα γὰρ σκοπῶ λόγον.
- XO. θανεῖν ἐλέχθη πρὸς τινων ὀδοιπόρων.
 OI. ἤκουσα καγὼ· τὸν δ' ἰδόντ' οὐδεὶς ὄρᾱ.
 XO. ἀλλ' εἴ τι μὲν δὴ δείματός γ' ἔχει μέρος,
 τὰς σὰς ἀκούων οὐ μενεῖ τοιάσδ' ἀράς. 295
- OI. ᾧ μὴ 'στι δρῶντι τάρβος, οὐδ' ἔπος φοβεῖ.
 XO. ἀλλ' οὐξελέγξων αὐτὸν ἔστιν· οἶδε γὰρ
 τὸν θεῖον ἤδη μάντιν ᾧδ' ἄγουσιν, ᾧ
 τάληθές ἐμπέφυκεν ἀνθρώπων μόνῳ.

- ΟΙ. ὦ πάντα νωμῶν Τειρεσία, διδακτά τε 300
 ἄρρητά τ' οὐράνιά τε καὶ χθονοστιβῆ,
 πόλιν μὲν, εἰ καὶ μὴ βλέπεις φρονεῖς δ' ὅμως,
 οἷα νόσω σύνεστιν ἧς σὲ προστάτην
 σωτῆρά τ' ὠναξ, μῦνον ἐξευρίσκομεν.
 Φοῖβος γάρ, εἴ τι μὴ κλύεις τῶν ἀγγέλων, 305
 πέμψασιν ἡμῖν ἀντέπεμψεν ἔκλυσιν
 μόνην ἂν ἔλθειν τοῦδε τοῦ νοσήματος,
 εἰ τοὺς κτανόντας Λάϊον μαθόντες εὖ
 κτείναιμεν ἢ τῆς γῆς φυγάδας ἐκπεμψαίμεθα.
 σύ νυν φθονήσας μήτ' ἀπ' οἰωνῶν φάτιν 310
 μήτ' εἴ τιν' ἄλλην μαντικῆς ἔχεις ὁδόν,
 ῥῦσαι σεαυτὸν καὶ πόλιν, ρῦσαι δ' ἐμέ.
 ρῦσαι δὲ πᾶν μίασμα τοῦ τεθνηκότος.
 ἐν σοὶ γὰρ ἔσμεν· ἄνδρα δ' ὠφελεῖν, ἀφ' ὧν
 ἔχοι τε καὶ δύναιτο, κάλλιστος πόνος. 315

ΤΕΙΡΕΣΙΑΣ

- φεῦ φεῦ, φρονεῖν ὡς δεινόν, ἔνθα μὴ τέλη
 λύη φρονοῦντι. Ταῦτα γὰρ καλῶς ἐγὼ
 εἰδῶς διώλεσ'· οὐ γὰρ ἂν δεῦρ' ἰκόμην.
 ΟΙ. τί δ' ἔστιν; ὡς ἄθυμος εἰσελήλυθας.
 ΤΕΙ. ἄφες μ' ἐς οἶκους· ῥᾶστα γὰρ τὸ σὸν τε σύ 320
 κάγῳ ἀνοίσω τοῦμόν, ἦν ἐμοὶ πίθη.
 ΟΙ. οὔτ' ἔννομ' εἶπας οὔτε προσφιλῆ πόλει
 τῆδ', ἢ σ' ἔθρεψε, τήνδ' ἀποστερῶν φάτιν.
 ΤΕΙ. ὄρῳ γὰρ οὐδὲ σοὶ τὸ σὸν φώνημ' ἰὸν
 πρὸς καιρόν· ὡς οὖν μηδ' ἐγὼ ταῦτόν πάθω... 325
 ΟΙ. μή, πρὸς θεῶν, φρονῶν γ' ἀποστραφῆς, ἐπεὶ
 πάντες σὲ προσκυνοῦμεν οἷδ' ἰκτῆριοι.

- ΤΕΙ. πάντες γὰρ οὐ φρονεῖτ' ἐγὼ δ' οὐ μή ποτε,
τᾶμ' ὡς ἂν εἶπω, μὴ τὰ σ' ἐκφήνω κακά.
- ΟΙ. τί φῆς; ξυνειδῶς οὐ φράσεις, ἀλλ' ἐννοεῖς 330
ἡμᾶς προδοῦναι καὶ καταφθεῖραι πόλιν;
- ΤΕΙ. ἐγὼ οὐτ' ἐμαυτόν, οὔτε σ' ἀλγυνῶν· τί ταῦτ'
ἄλλως ἐλέγχεις; οὐ γὰρ ἂν πύθοιό μου.
- ΟΙ. οὐκ, ὦ κακῶν κάκιστε, καὶ γὰρ ἂν πέτρου
φύσιν σὺ γ' ὀργάνειας, ἐξερεῖς ποτε, 335
ἀλλ' ὧδ' ἄτεγκτος κάτελεύτητος φανεῖ;
- ΤΕΙ. ὀργὴν ἐμέμψω τὴν ἐμήν, τὴν σὴν δ' ὁμοῦ
ναίουσαν οὐ κατεῖδες, ἀλλ' ἐμέ ψέγεις.
- ΟΙ. τίς γὰρ τοιαῦτ' ἂν οὐκ ἂν ὀργίζοιτ' ἔπη
κλύων, ἃ νῦν σὺ τήνδ' ἀτιμάζεις πόλιν; 340
- ΤΕΙ. ἤξει γὰρ αὐτά, κἂν ἐγὼ σιγῇ στέγω.
- ΟΙ. οὐκοῦν, ἅ γ' ἤξει, καὶ σέ χρὴ λέγειν ἐμοί.
- ΤΕΙ. οὐκ ἂν πέρα φράσαιμι· πρὸς τὰδ', εἰ θέλεις,
θυμοῦ δι' ὀργῆς, ἥτις ἀγριωτάτη.
- ΟΙ. καὶ μὴν παρήσω γ' οὐδέν, ὡς ὀργῆς ἔχω, 345
ἄπερ ξυνίημ'. ἴσθι γὰρ δοκῶν ἐμοί
καὶ ξυμψυτεῦσαι τοῦργον εἰργάσθαι θ' ὅσον
μὴ χερσὶ καίνων· εἰ δ' ἐτύγχανες βλέπων,
καὶ τοῦργον ἂν σοῦ τοῦτ' ἔφην εἶναι μόνου.
- ΤΕΙ. ἀληθες; ἐννέπω σέ τῷ κηρύγματι, 350
ᾧπερ προεῖπας, ἐμμένειν κάφ' ἡμέρας
τῆς νῦν προσαυδᾶν μήτε τούσδε μήτ' ἐμέ,
ὡς ὄντι. γῆς τῆσδ' ἀνοσίῳ μιάστορι.
- ΟΙ. οὕτως ἀναιδῶς ἐξεκίνησας τόδε
τὸ ῥῆμα; καὶ ποῦ τοῦτο φεύξεσθαι δοκεῖς; 355
- ΤΕΙ. πέφευγα· τὰληθές γὰρ ἰσχυῖον τρέφω.
- ΟΙ. πρὸς τοῦ διδαχθεῖς; οὐ γὰρ ἔκ γε τῆς τέχνης.
- ΤΕΙ. πρὸς σοῦ· σὺ γὰρ μ' ἄκοντα προτρέψω λέγειν.

- ΟΙ. ποῖον λόγον; λέγ' αὔθις, ὡς μάλλον μάθω.
- ΤΕΙ. οὐχὶ ξυνῆκας πρόσθεν, ἢ ἄκπειρᾶ λόγων; 360
- ΟΙ. οὐχ ὥστε γ' εἰπεῖν γνωστόν, ἀλλ' αὔθις φράσον.
- ΤΕΙ. φονέα σέ φημι τάνδρος, οὐ ζητεῖς, κυρεῖν.
- ΟΙ. ἀλλ' οὐ τι χαίρων δῖς γε πημονάς ἐρεῖς.
- ΤΕΙ. εἶπω τι δῆτα κάλλ', ἔν' ὀργίζῃ πλέον;
- ΟΙ. ὅσον γε χρήσεις· ὡς μάτην εἰρήσεται. 365
- ΤΕΙ. λεληθέναι σέ φημι σὺν τοῖς φιλότατοις
αἴσχισθ' ὀμιλοῦντ' οὐδ' ὄραν, ἔν' εἴ κακοῦ.
- ΟΙ. ἦ καὶ γεγηθῶς ταῦτ' αἰεὶ λέξειν δοκεῖς;
- ΤΕΙ. εἶπερ τί γ' ἐστὶ τῆς ἀληθείας σθένος.
- ΟΙ. ἀλλ' ἔστι, πλὴν σοί· σοὶ δὲ τοῦτ' οὐκ ἔστ', ἐπεὶ 370
τυφλὸς τά τ' ὦτα τὸν τε νοῦν τά τ' ὄμματ' εἶ.
- ΤΕΙ. σὺ δ' ἄθλιός γε ταῦτ' ὄνειδίζων, ἃ σοὶ
οὐδεὶς ὃς οὐχὶ τῶνδ' ὄνειδιεῖ τάχα.
- ΟΙ. μιᾶς τρέφη πρὸς νυκτός, ὥστε μήτ' ἐμὲ
μήτ' ἄλλον, ὅστις φῶς ὄρᾳ βλάψαι ποτ' ἄν. 375
- ΤΕΙ. οὐ γάρ σε μοῖρα πρὸς γ' ἐμοῦ πεσεῖν, ἐπεὶ
ἱκανὸς Ἀπόλλων, ᾧ τάδ' ἐκπράξαι μέλει.
- ΟΙ. Κρέοντος ἢ σοῦ ταῦτα τάξευρήματα;
- ΤΕΙ. Κρέων δέ σοι πῆμ' οὐδέν, ἀλλ' αὐτὸς σὺ σοί.
- ΟΙ. ὦ πλοῦτε καὶ τυραννὶ καὶ τέχνῃ τέχνης 380
ὑπερφέρουσα τῷ πολυζήλῳ βίῳ,
ὅσος παρ' ὑμῖν ὁ φθόνος φυλάσσεται,
εἰ τῆσδέ γ' ἀρχῆς οὐνεχ', ἦν ἐμοὶ πόλις
δωρητόν, οὐκ αἰτητόν, εἰσεχείρισεν,
ταύτης Κρέων ὁ πιστός, οὐξ ἀρχῆς φίλος, 385
λάθρα μ' ὑπελθὼν ἐκβαλεῖν ἱμείρεται,
ὑφεῖς μάγον τοιόνδε μηχανορράφον,
δόλιον ἀγύρτην, ὅστις ἐν τοῖς κέρδεσιν
μόνον δέδορκε, τὴν τέχνην δ' ἔφου τυφλός.

- ἐπεὶ, φέρ' εἶπέ, ποῦ σὺ μόντις εἶ σαφής; 390
 πῶς οὐχ, ὄθ' ἡ ῥαψφιδὸς ἐνθάδ' ἦν κύων,
 ἠῦδας τι τοῖσδ' ἀστοῖσιν ἐκλυτήριον;
 καίτοι τό γ' αἶνιγμ' οὐχὶ τοῦπιόντος ἦν
 ἀνδρός διειπεῖν, ἀλλὰ μαντείας ἔδει, 395
 ἦν οὔτ' ἀπ' οἰωνῶν σὺ προῦφάνης ἔχων
 οὔτ' ἐκ θεῶν του γνωτόν· ἀλλ' ἐγὼ μολῶν,
 ὁ μηδὲν εἰδῶς Οἰδίπους, ἔπαυσά νιν,
 γνώμη κυρήσας οὐδ' ἀπ' οἰωνῶν μαθῶν·
 ὃν δὴ σὺ πειρᾶς ἐκβαλεῖν, δοκῶν θρόνοις
 παραστατήσιν τοῖς Κρεοντείοις πέλας. 400
 κλαίων δοκεῖς μοι καὶ σὺ χῶ συνθεῖς τάδε
 ἀγγελατήσιν· εἰ δὲ μὴ ἴδουκας γέρων
 εἶναι, παθῶν ἔγνωσ' ἂν οἷά περ φρονεῖς.
 ΧΟ. ἡμῖν μὲν εἰκάζουσι καὶ τὰ τοῦδ' ἔπη 405
 ὀργῇ λελέχθαι καὶ τὰ σ', Οἰδίπου, δοκεῖ.
 δεῖ δ' οὐ τοιούτων, ἀλλ' ὅπως τὰ τοῦ θεοῦ
 μαντεῖ' ἄριστα λύσομεν, τότε σκοπεῖν.
 ΤΕΙ. εἰ καὶ τυραννεῖς, ἐξισωτέον τὸ γοῦν 410
 ἴσ' ἀντιλέξαι· τοῦδε γὰρ καὶ γῶ κρατῶ.
 οὐ γὰρ τι σοὶ ζῶ δοῦλος, ἀλλὰ Λοξία,
 ὥστ' οὐ Κρέοντος προστάτου γεγράψομαι.
 λέγω δ', ἐπειδὴ καὶ τυφλὸν μ' ὠνειδίσας·
 σὺ καὶ δέδορκας κοῦ βλέπεις ἔν' εἶ κακοῦ,
 οὐδ' ἐνθα ναίεις οὐδ' ὅτων οἰκεῖς μέτα. 415
 ἄρ' οἴσθ' ἀφ' ὧν εἶ; καὶ λέληθας ἐχθρὸς ὦν
 τοῖς σοῖσιν αὐτοῦ νέρθε κάπῃ γῆς ἄνω,
 καὶ σ' ἀμφιπλήξ' μητρός τε καὶ τοῦ σοῦ πατρὸς
 ἐλᾶ ποτ' ἐκ γῆς τῆσδε δεινόπους Ἄρά,
 βλέποντα νῦν μὲν ὄρθ', ἔπειτα δὲ σκότον.
 βοῆς δὲ τῆς σῆς ποῖος οὐκ ἔσται λιμήν, 420

- ποῖος Κιθαιρῶν οὐχὶ σύμφωνος τάχα,
 ὅταν καταίσθῃ τὸν ὑμέναιον, ὃν δόμοις
 ἄνορμον εἰσέπλευσας εὐπλοίας τυχῶν;
 ἄλλων δὲ πλῆθος οὐκ ἐπαισθάνῃ κακῶν,
 ἃ σ' ἐξισώσει σοὶ τε καὶ τοῖς σοῖς τέκνοις. 425
 πρὸς ταῦτα καὶ Κρέοντα καὶ τοῦμόν στόμα
 προπηλάκιζε· σοῦ γὰρ οὐκ ἔστιν βροτῶν
 κάκιον ὅστις ἐκτριβήσεται ποτε.
- ΟΙ. ἦ ταῦτα δῆτ' ἀνεκτὰ πρὸς τούτου κλύειν;
 οὐκ εἰς ὄλεθρον; οὐχὶ θάσσον; οὐ πάλιν 430
 ἄψορρος οἴκων τῶνδ' ἀποστραφεῖς ἄπει;
 ΤΕΙ. οὐδ' ἰκόμην ἔγωγ' ἄν, εἰ σὺ μὴ 'κάλεις.
 ΟΙ. οὐ γὰρ τί σ' ἤδη μῶρα φωνήσοντ', ἐπεὶ
 σχολῆ σ' ἄν οἴκους τοὺς ἐμοὺς ἐστειλάμην.
- ΤΕΙ. ἡμεῖς τοιοῖδ' ἔφυμεν, ὡς μὲν σοὶ δοκεῖ, 435
 μῶροι, γονεῦσι δ', οἳ σ' ἔφυσαν, ἔμφρονες.
 ΟΙ. ποίοισι; μεῖνον· τίς δέ μ' ἐκφύει βροτῶν;
 ΤΕΙ. ἦδ' ἡμέρα φύσει σε καὶ διαφθερεῖ.
 ΟΙ. ὡς πάντ' ἄγαν αἰνικτὰ κάσαφῆ λέγεις.
 ΤΕΙ. οὐκουν σὺ ταῦτ' ἄριστος εὐρίσκειν ἔφυς; 440
 ΟΙ. τοιαῦτ' ὀνειδίζ', οἷς ἔμ' εὐρήσεις μέγαν.
 ΤΕΙ. αὐτῆ γε μέντοι σ' ἦ τύχη διώλεσεν.
 ΟΙ. ἀλλ' εἰ πόλιν τήνδ' ἐξέσωσ', οὐ μοι μέλει.
 ΤΕΙ. ἄπειμι τοίνυν· καὶ σὺ, παῖ, κόμιζέ με.
 ΟΙ. κομιζέτω δῆθ', ὡς παρῶν σὺ γ' ἐμποδῶν 445
 ὀχλεῖς· συθείς τ' ἄν οὐκ ἄν ἀλγύναις πλέον.
 ΤΕΙ. εἰπὼν ἄπειμ' ὧν οὐνεκ' ἦλθον, οὐ τὸ σὸν
 δείσας πρόσωπον· οὐ γὰρ ἔσθ' ὅπου μ' ὄλεις.
 λέγω δέ σοι· τὸν ἄνδρα τοῦτον, ὃν πάλαι
 ζητεῖς ἀπειλῶν κἀνακηρύσσων φόνον 450
 τὸν Λαίτιον, οὗτός ἐστιν ἐνθάδε,

ξένος, λόγω μέτοικος, εἶτα δ' ἐγγενῆς
 φανήσεται Θηβαῖος· οὐδ' ἠσθήσεται
 τῇ ξυμφορᾷ· τυφλὸς γὰρ ἐκ δεδορκότος
 καὶ πτωχὸς ἀντὶ πλουσίου ξένην ἐπι
 σκήπτρω προδεικνύς γαῖαν ἐμπορεύσεται. 455

φανήσεται δὲ παισὶ τοῖς αὐτοῦ ξυνῶν
 ἀδελφὸς αὐτὸς καὶ πατήρ, κἀξ ἧς ἔφυ
 γυναικὸς υἱὸς καὶ πόσις, καὶ τοῦ πατρὸς
 ὁμόσπορός τε καὶ φονεύς. καὶ ταῦτ' ἰὼν 460
 εἴσω, λογίζου· κἂν λάβης ἐψευσμένον,

φάσκειν ἐμ' ἤδη μαντικῇ μηδὲν φρονεῖν.

ΧΟ. στρ. α' τίς, ὄντιν' ἄθεσπιέπεια Δελφίς εἶπε πέτρα
 ἄρρητ' ἄρρητων τελέσαντα φοινίαισι χερσίν; 465
 ὦρα νιν ἀελλάδων

ἵππων σθεναρώτερον

φυγᾶ πόδα νωμᾶν.

ἔνοπλος γὰρ ἐπ' αὐτὸν ἐπενθρόσκει

πυρὶ καὶ στεροπαῖς ὁ Διὸς γενέτας· 470

δειναὶ δ' ἄμ' ἔπονται

Κῆρες ἀναπλάκητοι.

ἀντιστρ. α' ἔλαμψε γὰρ τοῦ νιφέντος ἀρτίως φανεῖσα
 φάμα Παρνασσοῦ τὸν ἀδῆλον ἄνδρα πάντ'
 φοιτᾶ γὰρ ὑπ' ἀγρίαν [ἰχνεύειν· 475

ὕλαν ἀνά τ' ἄντρα καὶ

πέτρας, ὡς ταῦρος,

μέλεος μελέφ ποδὶ χηρεύων,

τὰ μεσόμφαλα γᾶς ἀπονοσφίζων 480

μαντεῖα· τὰ δ' αἰεὶ

ζῶντα περιποτᾶται.

στροφή β' δεινὰ μὲν οὔν, δεινὰ ταρασσει σοφὸς οἶω-
 [νοθέτας, 485

οὔτε δοκοῦντ' οὔτ' ἀποφάσκονθ', ὅ τι λέξω δ' ἀπορῶ.
πέτομαι δ' ἐλπίσιν, οὔτε ἔνθαδ' ὄρω ἢ οὔτ' ὀπίσω.
τί γάρ ἢ Λαβδακίδαίς,

ἢ τῷ Πολύβου νεῖκος ἔκειτ', οὔτε πάροιθέν 490
ποτ' ἔγωγ' οὔτε τανῦν πω

ἔμαθον, πρὸς ὅτου δὴ, βασάνῳ πίστιν ἔχων,
ἐπὶ τὰν ἐπίδαμον φάτιν εἶμ' Οἰδίποδα, 495

Λαβδακίδαίς ἐπίκουρος ἀδήλων θανάτων.

ἀλλ' ὁ μὲν οὔν Ζεὺς ὅ τ' Ἀπόλλων ζυνετοί

ἀντιστρ. β'

[καὶ τὰ βροτῶν

εἰδότες· ἀνδρῶν δ' ὅτι μάντις πλέον ἢ ἴγώ

[φέρεται, 500

κρίσις οὐκ ἔστιν ἀληθής· σοφία δ' ἂν σοφίαν
παρამείψειεν ἀνήρ.

ἀλλ' οὔποτ' ἔγωγ' ἄν, πρὶν ἴδοιμ' ὀρθὸν ἔπος,
μεμφομένων ἂν καταφαίην. 505

φανερὰ γὰρ ἐπ' αὐτῷ πτερόεσσ' ἤλθε κόρα
ποτέ, καὶ σοφὸς ὤφθη βασάνῳ θ' ἠδύπολις·

τῷ ἀπ' ἐμᾶς φρενὸς οὔποτ' ὀφλήσει κακίαν. 510

KP.

ἄνδρες πολῖται, δεῖν' ἔπη πεπυσμένος

κατηγορεῖν μου τὸν τύραννον Οἰδίπου,

πάρειμ' ἀτλήτων. εἰ γὰρ ἐν ταῖς ζυμφοραῖς 515

ταῖς νῦν νομίζει πρὸς γ' ἐμοῦ πεπονθέναι

λόγοισιν εἴτ' ἔργοισιν ἐς βλάβην φέρον,

οὔτοι βίου μοι τοῦ μακραιώονος πόθος,

φέροντι τήνδε βάζιν. οὐ γὰρ εἰς ἀπλοῦν

ἢ ζημία μοι τοῦ λόγου τούτου φέρει, 520

ἀλλ' ἐς μέγιστον, εἰ κακὸς μὲν ἐν πόλει,

κακὸς δὲ πρὸς σοῦ καὶ φίλων κεκλήσομαι.

XO.

ἀλλ' ἤλθε μὲν δὴ τοῦτο τοῦνεῖδος τάχ' ἂν

ὀργῇ βιασθὲν μᾶλλον ἢ γνώμῃ φρενῶν.

Ψηφιοποιήθηκε ἀπὸ τοῦ Ἰνστιτούτου Ἐκπαιδευτικῆς Πολιτικῆς

- KP. τοῦπος δ' ἐφάνθη, ταῖς ἐμαῖς γνώμαις ὅτι 525
 πεισθεὶς ὁ μάντις τοὺς λόγους ψευδεῖς λέγοι;
- XO. ἠὺδᾶτο μὲν τάδ', οἶδ' δ' οὐ γνώμη τίη.
- KP. ἐξ ὁμμάτων δ' ὀρθῶν τε καὶ ὀρθῆς φρονός
 κατηγορεῖτο τοῦπίκλημα τοῦτό μου;
- XO. οὐκ οἶδ'· ἄ γὰρ δρῶσ' οἱ κρατοῦντες, οὐχ ὀρῶ. 530
 αὐτὸς δ' ὅδ' ἤδη δωμάτων ἔξω περᾶ.
- OI. οὗτος σύ, πῶς δεῦρ' ἤλθες; ἦ τοσονδ' ἔχεις
 τόλμης πρόσωπον, ὥστε τὰς ἐμάς στέγας
 ἴκου, φονεύς ὢν τοῦδε τάνδρὸς ἐμφανῶς
 ληστής τ' ἐναργῆς τῆς ἐμῆς τυραννίδος; 535
 φέρ' εἰπέ πρὸς θεῶν, δειλίαν ἢ μωρίαν
 ἰδῶν τιν' ἐμοὶ ταῦτ' ἐβουλεύσω ποιεῖν;
 ἦ τοῦργον ὡς οὐ γνωριοῖμί σου τόδε
 δόλω προσέρπον ἢ οὐκ ἀλεξοίμην μαθῶν;
 ἄρ' οὐχὶ μῶρόν ἐστι τοῦγχείρημά σου, 540
 ἄνευ τε πλήθους καὶ φίλων τυραννίδα
 θηρᾶν, ὃ πλήθει χρήμασιν θ' ἀλίσκεται;
- KP. οἶσθ' ὡς ποιήσον; ἀντὶ τῶν εἰρημένων
 ἴσ' ἀντάκουσον, κατὰ κρῖν' αὐτὸς μαθῶν.
- OI. λέγειν σὺ δεινός, μανθάνειν δ' ἐγὼ κακός 545
 σοῦ· δυσμενῆ γὰρ καὶ βαρύν σ' εὔρηκ' ἐμοί.
- KP. τοῦτ' αὐτὸ νῦν μου πρῶτ' ἀκουσον, ὡς ἐρῶ.
- OI. τοῦτ' αὐτὸ μή μοι φράζ', ὅπως οὐκ εἶ κακός.
- KP. εἶ τοι νομίζεις κτῆμα τὴν αὐθαδῖαν
 εἶναί τι τοῦ νοῦ χωρίς, οὐκ ὀρθῶς φρονεῖς. 550
- OI. εἶ τοι νομίζεις ἄνδρα συγγενῆ κακῶς
 δρῶν οὐχ ὑφέξειν τὴν δίκην, οὐκ εὔ φρονεῖς.
- KP. ζύμφημί σοι ταῦτ' ἐνδικ' εἰρῆσθαι· τὸ δέ
 πάθημ' ὅποῖον φῆς παθεῖν, δίδασκέ με.
- OI. ἐπειθεὶς ἢ οὐκ ἐπειθεὶς, ὡς χρεῖή μ' ἐπὶ 555

- τὸν σεμνόμαντιν ἄνδρα πέμψασθαί τινα;
 ΚΡ. καὶ νῦν ἔθ' αὐτός εἰμι τῷ βουλευέματι.
 ΟΙ. πόσον τιν' ἤδη δῆθ' ὁ Λάϊος χρόνον...
 ΚΡ. δέδρακε ποῖον ἔργον; οὐ γὰρ ἐννοῶ.
 ΟΙ. ἄφαντος ἔρρει θανασίμῳ χειρώματι; 560
 ΚΡ. μακροὶ παλαιοὶ τ' ἂν μετρηθεῖεν χρόνοι.
 ΟΙ. τότε οὖν ὁ μάντις οὗτος ἦν ἐν τῇ τέχνῃ;
 ΚΡ. σοφός γ' ὁμοίως κάξ ἴσου τιμώμενος.
 ΟΙ. ἐμνήσατ' οὖν ἐμοῦ τι τῷ τότε' ἐν χρόνῳ;
 ΚΡ. οὐκ οὖν ἐμοῦ γ' ἐστῶτος οὐδαμοῦ πέλας. 565
 ΟΙ. ἀλλ' οὐκ ἔρευναν τοῦ θανόντος ἔσχετε;
 ΚΡ. παρέσχομεν, πῶς δ' οὐχί; κοῦκ ἠκούσαμεν.
 ΟΙ. πῶς οὖν τόθ' οὗτος ὁ σοφὸς οὐκ ἠῦδα τάδε;
 ΚΡ. οὐκ οἶδ'. ἐφ' οἷς γὰρ μὴ φρονῶ, σιγᾶν φιλῶ.
 ΟΙ. τόσον δέ γ' οἶσθα καὶ λέγοις ἂν εὔφρονῶν. 570
 ΚΡ. ποῖον τόδ'; εἰ γὰρ οἶδά γ', οὐκ ἀρνήσομαι.
 ΟΙ. ὀθούνεκ', εἰ μὴ σοὶ ξυνῆλθε, τὰς ἐμὰς
 οὐκ ἂν ποτ' εἶπε Λαῖου διαφθοράς.
 ΚΡ. εἰ μὲν λέγει τάδ' αὐτὸς οἶσθ'. ἐγὼ δὲ σοῦ
 μαθεῖν δικαίῳ ταῦθ' ἄπερ κάμοῦ σὺ νῦν. 575
 ΟΙ. ἐκμάνθαν' οὐ γὰρ δὴ φονεὺς ἀλώσομαι.
 ΚΡ. τί δῆτ'; ἀδελφὴν τὴν ἐμὴν γήμας ἔχεις;
 ΟΙ. ἀρνησις οὐκ ἔνεστιν ὧν ἀνιστορεῖς.
 ΚΡ. ἄρχεις δ' ἐκείνῃ ταυτά, γῆς ἴσον νέμων;
 ΟΙ. ἂν ἦ θέλουσα, πάντ' ἐμοῦ κομίζεται. 580
 ΚΡ. οὐκ οὖν ἰσοῦμαι σφῶν ἐγὼ δυοῖν τρίτος;
 ΟΙ. ἐνταῦθα γὰρ δὴ καὶ κακὸς φαίνη φίλος.
 ΚΡ. οὐκ, εἰ διδοίης γ', ὡς ἐγώ, σαυτῷ λόγον.
 ΟΙ. σκέψαι δὲ τοῦτο πρῶτον, εἴ τιν' ἂν δοκεῖς
 ἄρχειν ἐλέσθαι ξὺν φόβοισι μᾶλλον ἢ
 ἄτρεστον εὐδοντ', εἰ τὰ γ' αὐθ' ἔξει κράτη.

ἐγὼ μὲν οὖν οὔτ' αὐτὸς ἱμείρων ἔφυν
 τύραννος εἶναι μᾶλλον ἢ τύραννα δρᾶν,
 οὔτ' ἄλλος, ὅστις σωφρονεῖν ἐπίσταται.
 νῦν μὲν γὰρ ἐκ σοῦ πάντ' ἄνευ φόβου φέρω· 590
 εἰ δ' αὐτὸς ἦρχον, πολλὰ κἂν ἄκων ἔδρων.
 πῶς δῆτ' ἐμοὶ τυραννίς ἡδίων ἔχειν
 ἀρχῆς ἀλύπου καὶ δυναστείας ἔφω;
 οὐπω τοσοῦτον ἠπατημένος κυρῶ,
 ὥστ' ἄλλα χρῆζειν ἢ τὰ σὺν κέρδει καλά. 595
 νῦν πᾶσι χαίρω, νῦν με πᾶς ἀσπάζεται,
 νῦν οἱ σέθεν χρῆζοντες ἐκκαλοῦσί με·
 τὸ γὰρ τυχεῖν αὐτοὺς ἅπαν ἐνταῦθ' ἐνι.
 πῶς δῆτ' ἐγὼ κεῖν' ἂν λάβοιμ' ἄφεις τάδε;
 οὐκ ἂν γένοιτο νοῦς κακὸς καλῶς φρονῶν. 600
 ἀλλ' οὔτ' ἐραστῆς τῆσδε τῆς γνώμης ἔφυν,
 οὔτ' ἂν μετ' ἄλλου δρῶντος ἂν τλαίην ποτέ.
 καὶ τῶνδ' ἔλεγχον, τοῦτο μὲν Πυθῶδ' ἰὼν
 πεύθου, τὰ χρησθέντ' εἰ σαφῶς ἠγγειλά σοι·
 τοῦτ' ἄλλ', ἐάν με τῷ τερασκόπῳ λάβης 605
 κοινῇ τι βουλευσάντα, μὴ μ' ἀπλῆ κτάνης
 ψήφῳ, διπλῆ δέ, τῇ τ' ἐμῇ καὶ σῆ, λαβῶν·
 γνώμη δ' ἀδήλω μὴ με χωρὶς αἰτιῶ·
 οὐ γὰρ δίκαιον οὔτε τοὺς κακοὺς μάτην
 χρηστοὺς νομίζειν οὔτε τοὺς χρηστοὺς κακοὺς. 610
 φίλον γὰρ ἐσθλὸν ἐκβαλεῖν ἴσον λέγω
 καὶ τὸν παρ' αὐτῷ βίοτον, ὃν πλεῖστον φιλεῖ.
 ἀλλ' ἐν χρόνῳ γνώσει τάδ' ἀσφαλῶς, ἐπεὶ
 χρόνος δίκαιον ἄνδρα δείκνυσιν μόνος,
 κακὸν δὲ κἂν ἐν ἡμέρᾳ γνοίης μιᾶ. 615
 καλῶς ἔλεξεν εὐλαβουμένῳ πεσεῖν,
 ἀναξ'· φρονεῖν γὰρ οἱ ταχεῖς οὐκ ἀσφαλεῖς.

ΧΟ.

- ΟΙ. ὅταν ταχύς τις οὔπιβουλεύων λάθρα
χωρῆ, ταχὺν δεῖ κάμει βουλεύειν πάλιν·
εἰ δ' ἡσυχάζων προσμενῶ, τὰ τοῦδε μὲν 620
πεπραγμέν' ἔσται, τὰμὰ δ' ἡμαρτημένα.
- ΚΡ. τί δῆτα χρήσεις; ἦ με γῆς ἔξω βαλεῖν;
ΟΙ. ἥμιστά· θνήσκειν, οὐ φυγεῖν σε βούλομαι.
ΚΡ. ὅταν προδείξῃς, οἷόν ἐστι τὸ φθονεῖν.
ΟΙ. ὡς οὐχ ὑπείξων οὐδὲ πιστεύσων λέγεις; 625
ΚΡ. οὐ γὰρ φρονοῦντά σ' εὔ βλέπω.
ΟΙ. τὸ γοῦν ἐμόν.
ΚΡ. ἀλλ' ἐξ ἴσου δεῖ κάμόν.
ΟΙ. ἀλλ' ἔφυς κακός.
ΚΡ. εἰ δὲ ξυνίης μηδέν;
ΟΙ. ἀρκτέον γ' ὅμως.
ΚΡ. οὔτοι κακῶς γ' ἄρχοντος.
ΟΙ. ὦ πόλις, πόλις.
ΚΡ. κάμοι πόλεως μέτεστιν, οὐχὶ σοὶ μόνω. 630
ΧΟ. παύσασθ', ἀνακτες καιρίαν δ' ὑμῖν ὄρω
τῆνδ' ἐκ δόμων στείχουσαν Ἴοκάστην, μεθ' ἧς
τὸ νῦν παρεστῶς νεῖκος εὔ θέσθαι χρεῶν.

ΙΟΚΑΣΤΗ

- τί τὴν ἄβουλον, ὦ ταλαίπωροι, στάσιν
γλώσσης ἐπήρασθ'; οὐδ' ἐπαισχύνεσθε, γῆς 635
οὔτω νοσοῦσης, ἴδια κινουῦντες κακά;
οὐκ εἶ σύ τ' οἴκους σύ τε, Κρέον, κατὰ στέγας,
καὶ μὴ τὸ μηδὲν ἄλγος ἐς μέγ' οἴσετε;
ΚΡ. ὅμαιμε, δεινά μ' Οἰδίπους, ὁ σὸς πόσις,
δρᾶσαι δικαιοῖ, δυοῖν ἀποκρίνας κακοῖν, 640
ἦ γῆς ἀπῶσαι πατρίδος ἢ κτεῖναι λαβῶν.
ΟΙ. ξύμφημι· δρῶντα γὰρ νιν, ὦ γύναι, κακῶς

- εἴληφα τοῦμὸν σῶμα σὺν τέχνῃ κακῇ.
 ΚΡ. μή νυν ὀναίμην, ἀλλ' ἀραῖος, εἴ σέ τι
 δέδρακ', ὀλοίμην, ὧν ἐπαιτιᾶ με δρᾶν. 645
- ἸΟ. ὦ πρὸς θεῶν πίστευσον, Οἰδίπους, τάδε.
 μάλιστα μὲν τόνδ' ὄρκον αἰδεσθεῖς θεῶν,
 ἔπειτα κάμῃ τούσδε θ', οἳ πάρεισί σοι.
- ΧΟ. στρ. α' πιθοῦ θελήσας φρονήσας τ', ἀναξ, λίσσομαι. 650
- ΟΙ. τί σοι θέλεις δῆτ' εἰκάθω;
 ΧΟ. τὸν οὔτε πρὶν νήπιον νῦν τ' ἐν ὄρκῳ μέγαν κα-
 ΟΙ. οἶσθ' οὖν ἃ χρῆζεις; [ταίδεσαι.
 ΧΟ. οἶδα.
 ΟΙ. φράζε δὴ τί φῆς. 655
- ΧΟ. τὸν ἐναγῆ φίλον μήποτ' ἐν αἰτία
 σύ γ' ἀφανεῖ λόγων ἄτιμον βαλεῖν.
 ΟΙ. εὔ νυν ἐπίστω, ταῦθ' ὅταν ζητῆς ἐμοὶ
 ζητῶν ὄλεθρον ἢ φυγὴν ἐκ τῆσδε γῆς.
- ΧΟ. στρ. β' οὐ τὸν πάντων θεῶν θεὸν πρόμον 660
 "Ἄλιον· ἐπεὶ ἄθεος, ἀφίλος, ὃ τι πύμακτον
 ὀλοίμαν, φρόνησιν εἰ τάνδ' ἔχω.
 ἀλλὰ μοι δυσμόρῳ γὰ φθίνουσα 665
 τρύχει ψυχάν, τάδ' εἰ κακοῖς κακὰ
 προσάψει τοῖς πάλαι τὰ πρὸς σφῶν.
 ΟΙ. ὅδ' οὖν ἴτω, κεί χρῆ με παντελῶς θανεῖν
 ἢ γῆς ἄτιμον τῆσδ' ἀπωσθῆναι βία. 670
 τὸ γὰρ σόν, οὐ τὸ τοῦδ' ἐποικτίρω στόμα
 ἐλεινόν· οὔτος δ', ἐνθ' ἂν ᾗ, στυγῆσεται.
- ΚΡ. στυγνὸς μὲν εἰκὼν δῆλος εἶ, βαρὺς δ' ὅταν
 θυμοῦ περάσῃς· αἱ δὲ τοιαῦται φύσεις
 αὐταῖς δικαίως εἰσὶν ἄλγισταί φέρειν. 675
- ΟΙ. οὔκουν μ' ἑάσεις κακτὸς εἶ;
 ΚΡ. πορεύσομαι,

σοῦ μὲν τυχῶν ἀγνώτος, ἐν δὲ τοῖσδ' ἴσος.

- ΧΟ. ^{ἀντ.α'} γύναι, τί μέλλεις κομίζειν δόμων τόνδ' ἔσω;
- ΙΟ. μαθοῦσά γ', ἥτις ἡ τύχη. 680
- ΧΟ. δόκησις ἀγνώως λόγων ἤλθε· δάπτει δὲ καὶ
τὸ μὴ ἴνδικον.
- ΙΟ. ἀμφοῖν ἀπ' αὐτοῖν;
- ΧΟ. ναίχι.
- ΙΟ. καὶ τίς ἦν λόγος ;
- ΧΟ. ἄλις ἔμοιγ' ἄλις, γᾶς προπονουμένας, 685
φαίνεται, ἐνθ' ἔληξεν, αὐτοῦ μένειν.
- ΟΙ. ὀρᾶς ἔν' ἤκεις, ἀγαθὸς ὢν γνώμην ἀνῆρ,
τοῦμόν παριεῖς καὶ καταμβλύνων κέαρ;
- ΧΟ. ^{ἀντ.β'} ἀναξ, εἶπον μὲν οὐχ ἅπαξ μόνον, 690
ἴσθι δὲ παραφρόνιμον, ἄπορον ἐπὶ φρόνιμα
πεφάνθαι μ' ἄν, εἴ σε νοσφίζομαι
ὅς τ' ἐμὰν γᾶν φίλον ἐν πόνοισιν
ἀλύουσιν κατ' ὀρθὸν οὕρισας· 695
τανῦν δ' εὐπομπος, εἰ δύναι, γενοῦ.
- ΙΟ. πρὸς θεῶν δίδαζον κάμ', ἀναξ, ὅτου ποτὲ
μῆνιν τοσὴνδε πράγματος στήσας ἔχεις.
- ΟΙ. ἐρῶ· σὲ γὰρ τῶνδ' ἐς πλέον, γύναι, σέβω· 700
Κρέοντος, οἷά μοι βεβουλευκῶς ἔχει.
- ΙΟ. λέγ' εἰ σαφῶς τὸ νεῖκος ἐγκαλῶν ἐρεῖς.
- ΟΙ. φονέα μέ φησι Λαῖτου καθεστάναι.
- ΙΟ. αὐτὸς ξυνειδῶς ἡ μαθῶν ἄλλου πάρα;
- ΟΙ. μάντιν μὲν οὖν κακοῦργον εἰσπέμψας, ἐπεὶ 705
τό γ' εἰς ἑαυτὸν πᾶν ἐλευθεροῖ στόμα.
- ΙΟ. σὺ νυν ἀφείς σεαυτὸν ὢν λέγεις πέρι,
ἐμοῦ ἴπικουσον καὶ μάθ' οὔνεκ' ἐστί σοι
βρότειον οὐδὲν μαντικῆς ἔχον τέχνης.
φανῶ δέ σοι σημεῖα τῶνδε σύντομα. 710

- χρησιμὸς γὰρ ἦλθε Λαίῳ ποτ', οὐκ ἔρω
 Φοίβου γ' ἀπ' αὐτοῦ, τῶν δ' ὑπηρετῶν ἄπο,
 ὡς αὐτὸν ἤξοι μοῖρα πρὸς παιδὸς θανεῖν,
 ὅστις γένοιτ' ἐμοῦ τε κάκεινου πάρα.
- καὶ τὸν μὲν, ὡσπερ γ' ἡ φάτις, ξένοι ποτὲ 715
 λησταὶ φονεύουσιν ἐν τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς·
 παιδὸς δὲ βλάστας οὐ διέσχον ἡμέραι
 τρεῖς, καὶ νιν ἄρθρα κεῖνος ἐνζεύξας ποδοῖν
 ἔρριψεν ἄλλων χερσὶν εἰς ἄβατον ὄρος.
 κἀνταῦθ' Ἀπόλλων οὔτ' ἐκεῖνον ἤγυσεν 720
 φονέα γενέσθαι πατρός, οὔτε Λάϊον,
 τὸ δεινόν, οὐφοβεῖτο, πρὸς παιδὸς παθεῖν.
 τοιαῦτα φῆμαι μαντικάϊ διώρισαν·
 ὦν ἐντρέπου σὺ μηδέν· ὦν γὰρ ἂν θεὸς
 χρεῖαν ἐρευνᾷ ῥαδίως αὐτὸς φανεῖ. 725
- ΟΙ. οἷόν μ' ἀκούσαντ' ἀρτίως ἔχει, γύναι,
 ψυχῆς πλάνημα κἀνακίνησις φρενῶν.
- ΙΟ. ποίας μερίμνης τοῦθ' ὑπο στραφεῖς λέγεις;
 ΟΙ. ἔδοξ' ἀκούσαί σου τόδ', ὡς ὁ Λαῖος
 κατασφαχείη πρὸς τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς. 730
- ΙΟ. ἡδῶτο γὰρ ταῦτ', οὐδέ πω λήξαντ' ἔχει.
 ΟΙ. καὶ ποῦ 'σθ' ὁ χῶρος οὗτος, οὐ τόδ' ἦν πάθος;
 ΙΟ. Φωκίς μὲν ἡ γῆ κλήζεται, σχιστὴ δ' ὁδὸς
 ἐς ταῦτὸ Δελφῶν κἀπὸ Δαυλίας ἄγει.
- ΟΙ. καὶ τίς χρόνος τοῖσδ' ἐστὶν οὐξεληλυθώς; 735
 ΙΟ. σχεδόν τι πρόσθεν ἢ σὺ τῆσδ' ἔχων χθονὸς
 ἀρχὴν ἐφαίνου, τοῦτ' ἐκηρύχθη πόλει.
- ΟΙ. ὦ Ζεῦ, τί μου δρᾶσαι βεβούλευσαι πέρι;
 ΙΟ. τί δ' ἐστὶ σοι τοῦτ', Οἰδίπους, ἐνθύμιον;
 ΟΙ. μήπω μ' ἐρώτα· τὸν Λαῖον, φύσιν 740
 τίν' εἶχε, φράζε, τίνα δ' ἀκμήν ἤβης ἔχων.

- ΙΟ. μέγας, χνοάζων ἄρτι λευκανθὲς κάρα,
μορφῆς δὲ τῆς σῆς οὐκ ἀπεστάται πολὺ.
- ΟΙ. οἴμοι τάλας· ἔοικ' ἑμαυτὸν εἰς ἀράς
δεινὰς προβάλλων ἀρτίως οὐκ εἰδέναι. 745
- ΙΟ. πῶς φῆς; ὀκνῶ τοι πρὸς σ' ἀποσκοποῦσ' ἀναξ.
ΟΙ. δεινῶς ἀθυμῶ, μὴ βλέπων ὁ μάντις ἦ.
Δείξεις δὲ μᾶλλον, ἦν ἐν ἐξείπης ἔτι.
- ΙΟ. καὶ μὴν ὀκνῶ μέν, ἃ δ' ἂν ἔρη μαθοῦσ' ἐρῶ.
ΟΙ. πότερον ἐχώρει βαιός, ἢ πολλοὺς ἔχων 750
ἄνδρας λοχίτας, οἷ' ἀνὴρ ἀρχηγέτης;
- ΙΟ. πέντ' ἦσαν οἱ ξύμπαντες, ἐν δ' αὐτοῖσιν ἦν
κῆρυξ· ἀπήνη δ' ἦγε Λάϊον μία.
- ΟΙ. αἰαῖ, τάδ' ἤδη διαφανῆ· τίς ἦν ποτε
ὁ τοῦσδε λέξας τοὺς λόγους ὑμῖν, γύναι; 755
- ΙΟ. οἰκεύς τις, ὅσπερ ἔκετ' ἐκσωθεὶς μόνος.
ΟΙ. ἦ κὰν δόμοισι τυγχάνει τανῦν παρών;
ΙΟ. οὐ δῆτ'· ἀφ' οὗ γὰρ κείθεν ἦλθε καὶ κράτη
σέ τ' εἶδ' ἔχοντα Λαῖόν τ' ὀλωλότα,
ἐξικέτευσε τῆς ἐμῆς χειρὸς θιγῶν 760
ἀγροὺς σφεπέμψαι κάπῃ ποιμνίων νομάς,
ὡς πλεῖστον εἶη τοῦδ' ἀποπτος ἄστεως.
κάπεμψ' ἐγὼ νιν· ἄξιός γάρ, οἷ' ἀνὴρ
δοῦλος, φέρειν ἦν τῆσδε καὶ μείζω χάριν.
- ΟΙ. πῶς ἂν μόλοι δῆθ' ἡμῖν ἐν τάχει πάλιν; 765
ΙΟ. πάρεστιν· ἀλλὰ πρὸς τί τοῦτ' ἐφίεσαι;
ΟΙ. δέδοικ' ἑμαυτόν, ὦ γύναι, μὴ πόλλ' ἄγαν
εἰρημέν' ἦ μοι, δι' ἃ νιν εἰσιδεῖν θέλω.
- ΙΟ. ἀλλ' ἴξεται μέν· ἀξία δέ που μαθεῖν
κάγὼ τά γ' ἐν σοὶ δυσφόρως ἔχοντ' ἀναξ. 770
ΟΙ. κοῦ μὴ στερηθῆς γ' ἐς τοσοῦτον ἐλπίδων
ἐμοῦ βεβῶτος· τῷ γὰρ ἂν καὶ μείζονι

λέξαιμ' ἂν ἤ σοι διὰ τύχης τοιαῦσδ' ἰών;
 ἐμοὶ πατήρ μὲν Πόλυβος ἦν Κορίνθιος, 775
 μήτηρ δὲ Μερόπη Δωρίς· ἠγόμην δ' ἀνήρ
 ἄστῶν μέγιστος τῶν ἐκεῖ, πρὶν μοι τύχη
 τοιάδ' ἐπέστη, θαυμάσαι μὲν ἄξια,
 σπουδῆς γε μέντοι τῆς ἐμῆς οὐκ ἄξια.
 ἀνὴρ γὰρ ἐν δειπνοῖς μ' ὑπερπλησθεὶς μέθη 780
 καλεῖ παρ' οἴνω, πλαστός ὡς εἶην πατρί.
 καὶ γὰρ βαρυνθεὶς τὴν μὲν οὔσαν ἡμέραν
 μόλις κατέσχον· θατέρα δ' ἰὼν πέλας
 μητρὸς πατρὸς τ' ἤλεγχον· οἱ δὲ δυσφύρως
 τοῦνειδος ἤγον τῷ μεθέντι τὸν λόγον.
 καὶ γὰρ τὰ μὲν κείνοι ἐτερπόμεν, ὅμως δ' 785
 ἐκνιζέ μ' αἰεὶ τοῦθ'· ὑφεῖρπε γὰρ πολὺ.
 λάθρα δὲ μητρὸς καὶ πατρὸς πορεύομαι
 Πυθῶδε· καὶ μ' ὁ Φοῖβος, ὦν μὲν ἰκόμην,
 ἄτιμον ἐξέπεμψεν, ἄλλα δ' ἄθλια 790
 καὶ δεινὰ καὶ δύστηνα προύφηνεν λέγων,
 ὡς μητρὶ μὲν χρεῖη με μιχθῆναι, γένος δ'
 ἄτλητον ἀνθρώποισι δηλώσοιμ' ὄρα,ν,
 φονεὺς δ' ἐσοίμην τοῦ φυτεύσαντος πατρὸς.
 καὶ γὰρ, ἴπακούσας ταῦτα, τὴν Κορινθίαν 795
 ἄστροις τὸ λοιπὸν ἐκμετρούμενος χθόνα
 ἔφρευγον, ἔνθα μήποτ' ὀψοίμην κακῶν
 χρησμῶν ὀνειδῆ τῶν ἐμῶν τελούμενα.
 στείχων δ' ἰκνοῦμαι τοῦσδε τοὺς χώρους, ἐν οἷς
 σὺ τὸν τύραννον τοῦτον ὄλλυσθαι λέγεις.
 καὶ σοί, γύναι, τάληθές ἐξερῶ· τριπλῆς 800
 ὅτ' ἦν κελεύθου τῆσδ' ὁδοιπορῶν πέλας,
 ἐνταῦθα μοι κῆρυξ τε κάπι πωλικῆς
 ἀνὴρ ἀπῆνης ἐμβεβῶς, οἶον σὺ φῆς,

ξυνηγνείαζον· κάξ ὁδοῦ μ' ὁ θ' ἤγγεμῶν
 αὐτός θ' ὁ πρέσβυς πρὸς βίαν ἤλαυνέτην. 805
 κάγῳ τὸν ἐκτρέποντα, τὸν τροχηλάτην,
 πάλω δι' ὀργῆς καί μ' ὁ πρέσβυς, ὡς ὄρα
 ὄχους παραστείχοντα, τηρήσας μέσον
 κάρα διπλοῖς κέντροισί μου καθίκετο.
 οὐ μὴν ἴσην γ' ἔτεισεν, ἀλλὰ συντόμως 810
 σκῆπτρω τυπεῖς ἐκ τῆσδε χειρὸς ὕπτιος
 μέσης ἀπήνης εὐθύς ἐκκυλίνδεται·
 κτείνω δὲ τοὺς ζύμπαντας. Εἰ δὲ τῷ ξένῳ
 τούτῳ προσήκει Λαίῳ τι συγγενές,
 τίς τοῦδέ γ' ἀνδρὸς νῦν ἂν ἀθλιώτερος, 815
 τίς ἐχθροδαίμων μᾶλλον ἂν γένοιτ' ἀνήρ;
 ὄν μὴ ξένων ἔξεστι μηδ' ἀστῶν τι
 δόμος δέχεσθαι μηδὲ προσφωνεῖν τινα,
 ὠθεῖν δ' ἀπ' οἴκων· καὶ τάδ' οὔτις ἄλλος ἦν
 ἢ γῶ 'π' ἐμαυτῷ τάσδ' ἀράς ὁ προστιθείς. 820
 λέγη δὲ τοῦ θανόντος ἐν χεροῖν ἐμαῖν
 χραίνω, δι' ὧνπερ ὦλετ'· ἄρ' ἔφυν κακός,
 ἄρ' οὐχὶ πᾶς ἀναγνος, εἴ με χρὴ φυγεῖν,
 καί μοι φυγόντι μῆστι τοὺς ἐμούς ἰδεῖν,
 μὴ μ' ἐμβατεύειν πατρίδος, ἢ γάμοις με δεῖ 825
 μητρὸς ζυγῆναι καὶ πατέρα κατακτανεῖν,
 Πόλυβον, ὃς ἐξέφυσε κάξέθρεψέ με;
 ἄρ' οὐκ ἀπ' ὠμοῦ ταῦτα δαίμονός τις ἂν
 κρίνων ἐπ' ἀνδρὶ τῷδ' ἂν ὀρθοίη λόγον; 830
 μὴ δῆτα; μὴ δῆτ', ὦ θεῶν ἀγνὸν σέβας,
 ἴδοιμι ταύτην ἡμέραν, ἀλλ' ἐκ βροτῶν
 βαίην ἄφαντος πρόσθεν ἢ τοιάνδ' ἰδεῖν
 κηλῖδ' ἐμαυτῷ ζυμφορᾶς ἀφιγμένην.
 ἤμῃν μὲν, ὦναξ, ταῦτ' ὀκνήρ'· ἕως δ' ἂν οὔν

ΧΟ.

- πρὸς τοῦ παρόντος ἐκμάθης, ἔχ' ἐλπίδα. 835
- ΟΙ. καὶ μὴν τοσοῦτόν ἐστί μοι τῆς ἐλπίδος,
τὸν ἄνδρα τὸν βοτῆρα προσμεῖναι μόνον.
- ΙΟ. πεφασμένου δέ τίς ποθ' ἢ προθυμία;
- ΟΙ. ἐγὼ διδάξω σ'. ἦν γὰρ εὐρεθῆ ἴσως λέγων
σοὶ ταῦτ', ἔγωγ' ἂν ἐκπεφευγοίην πάθος. 840
- ΙΟ. ποῖον δέ μου περισσὸν ἤκουσας λόγον;
- ΟΙ. ληστὰς ἔφασκες αὐτὸν ἄνδρας ἐννέπειν,
ὡς νιν κατακτείνειαν. εἰ μὲν οὖν ἔτι
λέξει τὸν αὐτὸν ἀριθμόν, οὐκ ἐγὼ ἔκτανον·
οὐ γὰρ γένοιτ' ἂν εἷς γε τοῖς πολλοῖς ἴσος. 845
- εἰ δ' ἄνδρ' ἓν' οἰόζωνον αὐδήσει, σαφῶς
τοῦτ' ἐστὶν ἤδη τοῦργον εἰς ἐμὲ ῥέπον.
- ΙΟ. ἀλλ' ὡς φανέν γε τοῦπος ᾧδ' ἐπίστασο,
κοῦκ ἐστὶν αὐτῶ τοῦτό γ' ἐκβαλεῖν πάλιν·
πόλις γὰρ ἤκουσ', οὐκ ἐγὼ μόνη τάδε. 850
- εἰ δ' οὖν τι κάκτρέπειτο τοῦ πρόσθεν λόγου,
οὔτοι ποτ', ὦναξ, τόν γε Λαῖτου φόνον
φανεῖ δικαίως ὀρθόν, ὅν γε Λοξίας
διεῖπε χρῆναι παιδὸς ἐξ ἐμοῦ θανεῖν.
καίτοι νιν οὐ κεῖνος γ' ὁ δύστηνός ποτε 855
- κατέκταν', ἀλλ' αὐτὸς πάροιθεν ὤλετο·
ὥστ' οὐχὶ μαντείας γ' ἂν οὔτε τῆδ' ἐγὼ
βλέψαιμ' ἂν οὔνεκ' οὔτε τῆδ' ἂν ὕστερον.
- ΟΙ. καλῶς νομίζεις· ἀλλ' ὅμως τὸν ἐργάτην
πέμψον τινὰ στελοῦντα, μηδὲ τοῦτ' ἀφῆς. 860
- ΙΟ. πέμψω ταχύνασ'. ἀλλ' ἴωμεν ἐς δόμους.
οὐδὲν γὰρ ἂν πράξαιμ' ἂν ὧν οὐ σοὶ φίλον.
- ΧΟ. στρ. α'
εἴ μοι ξυνεῖη φέροντι
μοῖρα τὰν εὐσεπτον ἀγνεῖαν λόγων
ἔργων τε πάντων, ὧν νόμοι πρόκεινται 865

ὑψίποδες οὐρανίαν
 δι' αἰθέρα τεκνωθέντες, ὧν Ὀλυμπος
 πατὴρ μόνος, οὐδέ νιν
 θνατὰ φύσις ἀνέρων
 ἔτικτεν οὐδὲ μήποτε λάθρα κατακοιμάσῃ. 870
 μέγας ἐν τούτοις θεός,
 οὐδὲ γηράσκει.

ἀντιστρ. α' ὕβρις φυτεύει τύραννον·
 ὕβρις, εἰ πολλῶν ὑπερπλησθῆ μάταν,
 ἃ μὴ ἴπικαιρα μηδὲ συμφέροντα, 875
 ἀκροτάταν εἰσαναβᾶσ' ἄκραν
 ἀπότομον ὄρουσεν νιν εἰς ἀνάγκαν,
 ἐνθ' οὐ ποδὶ χρησίμῳ
 χρῆται· τὸ καλῶς δ' ἔχον
 πόλει πάλαισμα μήποτε λῦσαι θεὸν αἰτοῦμαι. 880
 θεὸν οὐ λήξω ποτὲ
 προστάταν ἴσχων.

στρ. β' εἰ δέ τις ὑπέροπτα χερσὶν
 ἢ λόγῳ πορεύεται,
 Δίχας ἀφρόβητος οὐδὲ
 δαιμόνων ἔδη σέβων, 885
 κακά νιν ἔλοιτο μοῖρα,
 δυσπότημου χάριν χλιδᾶς.
 εἰ μὴ τὸ κέρδος κερδανεῖ δικαίως
 καὶ τῶν ἀσέπτων ἔρξεται, 890
 ἢ τῶν ἀθίχτων ἔξεται ματᾶζων.
 τίς ἔτι ποτ' ἐν τοῖσδ' ἀνὴρ
 θυμοῦ βέλη ἔρξεται
 ψυχὰς ἀμύνειν; εἰ γὰρ αἱ
 τοιαῖδε πράξεις τίμιαι,
 τι δεῖ με χορεύειν;

- ἀντιστρ. β' οὐκέτι τὸν ἄθικτον εἶμι
 γᾶς ἐπ' ὀμφαλὸν σέβων
 οὐδ' ἐς τὸν Ἀβαῖσι ναὸν
 οὐδὲ τὰν Ὀλυμπίαν,
 εἰ μὴ τάδε χειρόδεικτα
 πᾶσιν ἀρμόσει βροτοῖς.
 ἀλλ', ὦ κρατύνων, εἴπερ ὕρθ' ἀκούεις,
 Ζεῦ, πάντ' ἀνάσσων, μὴ λάθοι
 σέ τάν τε σὴν ἀθάνατον αἰὲν ἀρχάν.
 φθίνοντα γὰρ Λαῖου
 πυθόχρηστα θέσφατ' ἐξ-
 αιροῦσιν ἤδη, κοῦδαμοῦ.
 τιμαῖς Ἀπόλλων ἐμφανῆς·
 ἔρρει δὲ τὰ θεῖα.
- ΙΟ. χώρας ἀνακτες, δόξα μοι παρεστάθη
 ναοὺς ἰκέσθαι δαιμόνων, τάδ' ἐν χερσῶν
 στέφη λαβούση κάπιθυμιάματα.
 ὑψοῦ γὰρ αἶρει θυμὸν Οἰδίπους ἄγαν
 λύπαισι παντοίαισιν, οὐδ' ὅποι' ἀνήρ
 ἔννουσ τὰ καινὰ τοῖς πάλαι τεκμαίρεται,
 ἀλλ' ἔστι τοῦ λέγοντος, εἰ φόβους λέγοι.
 ὅτ' οὖν παραινοῦσ' οὐδὲν ἐς πλεόν ποιῶ,
 πρὸς σ', ὦ Λύκει' Ἀπολλων, ἀγχιιστος γὰρ εἶ,
 ἰκέτις ἀφῆγμαι τοῖσδε σὺν κατεύγμασιν,
 ὅπως λύσιν τιν' ἡμῖν εὐαγῆ πόρης·
 ὡς νῦν ὀκνοῦμεν πάντες ἐκπεπληγμένον
 κεῖνον βλέποντες ὡς κυβερνήτην νεώς.

ΑΓΓΕΛΟΣ

- ἄρ' ἂν παρ' ὑμῶν, ὦ ξένοι, μάθοιμ', ὅπου
 τὰ τοῦ τυράννου δώματ' ἐστὶν Οἰδίπου;

- μάλιστα δ' αὐτὸν εἶπατ' εἰ κάτισθ' ὕπου.
 ΧΟ. στέγαι μὲν αἶδε, καὐτὸς ἔνδον, ὦ ξένε·
 γυνὴ δὲ μήτηρ ἦδε τῶν κείνου τέκνων.
 ΑΓ. ἀλλ' ὀλβία τε καὶ ξὺν ὀλβίοις αἰεὶ
 γένοι', ἐκείνου γ' οὔσα παντελῆς δάμαρ. 930
 ΙΟ. αὐτῶς δὲ καὶ σύ γ', ὦ ξέν'· ἄξιός γάρ εἰ
 τῆς εὐπειίας οὔνεκ'· ἀλλὰ φράζ', ὅτου
 χρῆζων ἀφιῖξαι χῶ τι σημῆναι θέλων.
 ΑΓ. ἀγαθὰ δόμοις τε καὶ πόσει τῷ σῶ, γύναι.
 ΙΟ. τὰ ποῖα ταῦτα, πρὸς τίνος δ' ἀφιγμένος; 935
 ΑΓ. ἐκ τῆς Κορίνθου· τὸ δ' ἔπος, οὔξερῶ τάχα,
 ἦθδοιο μὲν, πῶς δ' οὐκ ἄν; ἀσχάλλοις δ' ἴσως.
 ΙΟ. τί δ' ἔστι; ποῖαν δύναμιν ὧδ' ἔχει διπλῆν;
 ΑΓ. τύραννον αὐτὸν οὐπιχώριοι χθονὸς
 τῆς Ἰσθμίας στήσουσιν, ὡς ἠῦδατ' ἐκεῖ. 940
 ΙΟ. τί δ'; οὐχ ὁ πρέσβυς Πόλυβος ἐγκρατῆς ἔτι;
 ΑΓ. οὐ δῆτ', ἐπεὶ νιν θάνατος ἐν τάφοις ἔχει.
 ΙΟ. πῶς εἶπας; ἦ τέθνηκε Πόλυβος, ὦ γέρον;
 ΑΓ. εἰ μὴ λέγω τάληθές, ἀξιῶ θανεῖν.
 ΙΟ. ὦ πρόσπολ, οὐχὶ δεσπότη τάδ' ὡς τάχος 945
 μολοῦσα λέξεις; ὦ θεῶν μαντεύματα,
 ἔν' ἐστέ; τοῦτον Οἰδίπους πάλαι τρέμων
 τὸν ἄνδρ' ἔφευγε μὴ κτάνοι· καὶ νῦν ὅδε
 πρὸς τῆς τύχης ὄλωλεν, οὐδὲ τοῦδ' ὕπο.
 ΟΙ. ὦ φίλτατον γυναικὸς Ἰοκάστης κάρα, 950
 τί μ' ἐξεπέμψω δεῦρο τῶνδε δωμάτων;
 ΙΟ. ἄκουε ἀνδρὸς τοῦδε καὶ σκόπει κλύων,
 τὰ σέμν' ἔν' ἦκει τοῦ θεοῦ μαντεύματα.
 ΟΙ. οὗτος δὲ τίς ποτ' ἐστὶ καὶ τί μοι λέγει;
 ΙΟ. ἐκ τῆς Κορίνθου, πατέρα τὸν σὸν ἀγγελῶν 955
 ὡς οὐκέτ' ὄντα Πόλυβον, ἀλλ' ὄλωλότα.

- ΟΙ. τί φῆς, ξέν'; αὐτός μοι σὺ σημήνας γενοῦ.
 ΑΓ. εἰ τοῦτο πρῶτον δεῖ μ' ἀπαγγεῖλαι σαφῶς,
 εὖ ἴσθ' ἐκεῖνον θανάσιμον βεβηκότα.
- ΟΙ. πότερα δόλοισιν, ἢ νόσου ξυναλλαγῆ;
 ΑΓ. σμικρὰ παλαιὰ σώματ' εὐνάξει ῥοπή.
 ΟΙ. νόσοις ὁ τλήμων, ὡς ἔοικεν, ἔφθιτο.
 ΑΓ. καὶ τῷ μακρῷ γε συμμετρούμενος χρόνῳ.
 ΟΙ. φεῦ, φεῦ, τί δῆτ' ἄν, ὦ γύναι, σκοποῖτό τις
 τὴν Πυθόμαντιν ἐστίαν ἢ τοὺς ἄνω 965
 κλάζοντας ὄρνεις, ὧν ὑψηγητῶν ἐγὼ
 κτενεῖν ἔμελλον πατέρα τὸν ἐμόν; ὁ δὲ θανὼν
 κεύθει κάτω δὴ γῆς, ἐγὼ δ' ὄδ' ἐνθάδε
 ἄψαυστος ἐγχους, εἴ τι μὴ τῷ μῶ πόθῳ
 κατέφθιθ'. οὕτω δ' ἂν θανὼν εἴη 'ξ ἐμοῦ. 970
 τὰ δ' οὖν παρόντα συλλαβῶν θεσπίσματα
 κεῖται παρ' "Αἰδη Πόλυβος ἄξι' οὐδενός.
- ΙΟ. οὐκ οὖν ἐγὼ σοι ταῦτα προύλεγον πάλαι;
 ΟΙ. ἡὔδα· ἐγὼ δὲ τῷ φόβῳ παρηγόμην.
 ΙΟ. μή νυν ἔτ' αὐτῶν μηδὲν ἐς θυμὸν βάλῃς. 975
 ΟΙ. καὶ πῶς τὸ μητρὸς λέχος οὐκ ὀκνεῖν με δεῖ;
 ΙΟ. τί δ' ἂν φοβοῖτ' ἄνθρωπος, ᾧ τὰ τῆς τύχης
 κρατεῖ, πρόνοια δ' ἐστὶν οὐδενός σαφῆς;
 εἰκῆ κράτιστον ζῆν, ὅπως δύναιτό τις.
 σὺ δ' ἐς τὰ μητρὸς μὴ φοβοῦ νυμφεύματα· 980
 πολλοὶ γὰρ ἤδη κὰν ὀνειράσιν βροτῶν
 μητρὶ ξυνηυάσθησαν. Ἄλλὰ ταῦθ' ὅτῳ
 παρ' οὐδέν ἐστι, ῥᾶστα τὸν βίον φέρει.
- ΟΙ. καλῶς ἅπαντα ταῦτ' ἂν ἐξείρητό σοι,
 εἰ μὴ 'κύρει ζῶσ' ἢ τεκοῦσα· νῦν δ' ἐπεὶ 985
 ζῆ, πᾶσ' ἀνάγκη, κεῖ καλῶς λέγεις ὀκνεῖν,
 καὶ μὴν μέγας γ' ὀφθαλμὸς οἱ πατρὸς τάφοι.

- ΟΙ. μέγας, ξυνήμ' ἀλλὰ τῆς ζώσης φόβος.
 ΑΓ. ποίας δὲ καὶ γυναικὸς ἐκφοβεῖσθ' ὕπερ;
 ΟΙ. Μερόπης, γηραιέ, Πόλυβος ἥς ὄκει μέτα. 990
 ΑΓ.. τί δ' ἔστ' ἐκείνης ὑμῖν ἐς φόβον φέρον;
 ΟΙ. θεήλατον μάντευμα δεινόν, ὧ ἕξενε.
 ΑΓ. ἦ ῥητόν, ἦ οὐχὶ θεμιτὸν ἄλλον εἰδέναι;
 ΟΙ. μάλιστά γ' εἶπε γάρ με Λοξίας ποτὲ
 χρῆναι μιγῆναι μητρὶ τήμαυτοῦ τό τε 995
 πατρῶον αἶμα χερσὶ ταῖς ἐμαῖς ἐλεῖν.
 ὦν οὐνεχ' ἡ Κόρινθος ἐξ ἐμοῦ πάλαι
 μακρὰν ἀπωκεῖτ' εὐτυχῶς μὲν, ἀλλ' ὅμως
 τὰ τῶν τεκόντων ὄμμαθ' ἠδιστον βλέπειν.
 ΑΓ. ἦ γὰρ τάδ' ὀκνῶν κειῖθεν ἦσθ' ἀπόπτολις; 1000
 ΟΙ. πατρός τε χρήζων μὴ φονεὺς εἶναι, γέρον.
 ΑΓ. τί δῆτ' ἐγὼ οὐχὶ τοῦδε τοῦ φόβου σ' ἄναξ,
 ἐπεὶ περ εὐνοὺς ἦλθον, ἐξελευσάμην;
 ΟΙ. καὶ μὴν χάριν γ' ἂν ἀξίαν λάβοις ἐμοῦ.
 ΑΓ. καὶ μὴν μάλιστα τοῦτ' ἀφικόμην, ὅπως 1005
 σοῦ πρὸς δόμους ἐλθόντος εὖ πράξαίμι τι.
 ΟΙ. ἀλλ' οὐποτ' εἶμι τοῖς φυτεύσασίν γ' ὀμοῦ.
 ΑΓ. ὦ παῖ, καλῶς εἰ δῆλος οὐκ εἰδώς τί δρᾷς.
 ΟΙ. πῶς, ὦ γηραιέ; πρὸς θεῶν, δίδασκέ με.
 ΑΓ. εἰ τῶνδε φεύγεις οὐνεκα εἰς οἴκους μολεῖν. 1010
 ΟΙ. ταρβῶν γε, μὴ μοι Φοῖβος ἐξέλθη σαφής.
 ΑΓ. ἦ μὴ μίασμα τῶν φυτευσάντων λάβης;
 ΟΙ. τοῦτ' αὐτό, πρέσβυ, τοῦτό μ' εἰσαεὶ φοβεῖ.
 ΑΓ. ἄρ' οἴσθα δῆτα πρὸς δίκης οὐδὲν τρέμων;
 ΟΙ. πῶς δ' οὐχί, παῖς γ' εἰ τῶνδε γεννητῶν ἔφυν; 1015
 ΑΓ. ὀθούνεκ' ἦν σοι Πόλυβος οὐδὲν ἐν γένει.
 ΟΙ. πῶς εἶπας; οὐ γὰρ Πόλυβος ἐξέφυσέ με;
 ΑΓ. οὐ μᾶλλον οὐδὲν τοῦδε τάνδρός, ἀλλ' ἴσον.

- ΟΙ. καὶ πῶς ὁ φύσας ἐξ ἴσου τῷ μηδενί;
- ΑΓ. ἀλλ' οὐ σ' ἐγείνατ' οὔτ' ἐκεῖνος οὔτ' ἐγώ. 1020
- ΟΙ. ἀλλ' ἀντὶ τοῦ δὴ παῖδά μ' ὠνομάζετο;
- ΑΓ. δῶρόν ποτ', ἴσθι, τῶν ἐμῶν χειρῶν λαβῶν.
- ΟΙ. κᾶθ' ὧδ' ἀπ' ἄλλης χειρὸς ἔστερξεν μέγα;
- ΑΓ. ἦ γὰρ πρὶν αὐτὸν ἐξέπεισ' ἀπαιδίχ.
- ΟΙ. σὺ δ' ἐμπολήσας ἦ τυχῶν μ' αὐτῷ δίδως; 1025
- ΑΓ. εὐρῶν ναπαίαις ἐν Κιθαιρῶνος πτυχαῖς.
- ΟΙ. ὠδοιπόρεις δὲ πρὸς τί τούσδε τοὺς τόπους;
- ΑΓ. ἐνταῦθ' ὄρειοις ποιμνίοις ἐπεστάτουν.
- ΟΙ. ποιμὴν γὰρ ἦσθα κάπὶ θητεία πλάνης;
- ΑΓ. σοῦ δ', ὦ τέκνον, σωτήρ γε τῷ τότ' ἐν χρόνῳ. 1030
- ΟΙ. τί δ' ἄλλος ἴσχοντ' ἐν κακοῖς με λαμβάνεις;
- ΑΓ. ποδῶν ἂν ἄρθρα μαρτυρήσειεν τὰ σά.
- ΟΙ. οἴμοι, τί τοῦτ' ἀρχαῖον ἐννέπεις καχόν;
- ΑΓ. λύω σ' ἔχοντα διατόρους ποδοῖν ἀκμάς.
- ΟΙ. δεινόν γ' ὄνειδος σπαργάνων ἀνειλόμην. 1035
- ΑΓ. ὥστ' ὠνομάσθης ἐκ τύχης ταύτης, ὅς εἴ.
- ΟΙ. ὦ πρὸς θεῶν, πρὸς μητρὸς ἢ πατρὸς; φράσον.
- ΑΓ. οὐκ οἶδ'. ὁ δοὺς δὲ ταῦτ' ἐμοῦ λῶον φρονεῖ.
- ΟΙ. ἦ γὰρ παρ' ἄλλου μ' ἔλαβες οὐδ' αὐτὸς τυχῶν;
- ΑΓ. οὐκ, ἀλλὰ ποιμὴν ἄλλος ἐκδίδωσί μοι. 1040
- ΟΙ. τίς οὗτος; ἦ κάτοισθα δηλῶσαι λόγῳ;
- ΑΓ. τῶν Λαῖου δήπου τις ὠνομάζετο.
- ΟΙ. ἦ τοῦ τυράννου τῆσδε γῆς πάλαι ποτέ;
- ΑΓ. μάλιστα· τούτου τάνδρος οὗτος ἦν βοτήρ.
- ΟΙ. ἦ κάστ' ἔτι ζῶν οὗτος, ὥστ' ἰδεῖν ἐμέ; 1045
- ΑΓ. ὑμεῖς γ' ἄριστ' εἰδεῖτ' ἂν οὐπιχώριοι.
- ΟΙ. ἔστιν τις ὑμῶν τῶν παρεστώτων πέλας,
ὅστις κάτοιδε τὸν βοτῆρ' ὃν ἐννέπει,
εἴτ' οὖν ἐπ' ἀγρῶν εἶτε κἀνθάδ' εἰσιδῶν;

- σημήναθ', ὡς ὁ καιρὸς ἠύρησθαι τάδε. 1050
- XO. οἶμαι μὲν οὐδέν' ἄλλον ἢ τὸν ἐξ ἀγρῶν,
ὄν κάματευες πρόσθεν εἰσιδεῖν· ἀτὰρ
ἦδ' ἂν τάδ' οὐχ ἤκιστ' ἂν Ἰοκάστη λέγοι.
- OI. γύναι, νοεῖς ἐκεῖνον, ὄντιν' ἀρτίως
μολεῖν ἐφιέμεσθα τόν θ' οὗτος λέγει; 1065
- IO. τί δ' ὄντιν' εἶπε; μηδὲν ἐντραπῆς· τὰ δὲ
ῥηθέντα βούλου μηδὲ μεμνήσθαι μάτην.
- OI. οὐκ ἂν γένοιτο τοῦθ', ὅπως ἐγὼ λαβὼν
σημεῖα τοιαῦτ' οὐ φανῶ τοῦμὸν γένος.
- IO. μὴ πρὸς θεῶν, εἴπερ τι τοῦ σαυτοῦ βίου 1060
κῆδη, ματεύσης τοῦθ' ἄλις νοσοῦσ' ἐγώ.
- OI. θάρσει· σὺ μὲν γάρ, οὐδ' ἐὰν τρίτης ἐγὼ
μητρὸς φανῶ τρίδουλος, ἐκφανῆ κακῆ.
- IO. ὅμως πιθοῦ μοι, λίσσομαι· μὴ δρᾷ τάδε.
- OI. οὐκ ἂν πιθοίμην μὴ οὐ τάδ' ἐκμαθεῖν σαφῶς. 1065
- IO. καὶ μὴν φρονοῦσά γ' εὔ τὰ λῶστά σοι λέγω.
- OI. τὰ λῶστα τοίνυν ταῦτά μ' ἀλγύνει πάλαι.
- IO. ὦ δύσποτμ', εἴθε μήποτε γνοίης, ὃς εἶ.
- OI. ἄξει τις ἐλθὼν δεῦρο τὸν βοτῆρά μοι;
ταύτην δ' ἔατε πλουσίῳ χαίρειν γένει. 1070
- IO. ἰοῦ ἰοῦ, δύστηνε· τοῦτο γάρ σ' ἔχω
μόνον προσειπεῖν, ἄλλο δ' οὔποθ' ὕστερον.
- XO. τί ποτε βέβηκε, Οἰδίπους, ὑπ' ἀγρίας
ἄξασα λύπης ἢ γυνή; δέδοιχ' ὅπως
μὴ 'κ τῆς σιωπῆς τῆσδ' ἀναρρήξει κακά. 1075
- OI. ὅποῖα χρεῖζει ῥηγνύτω· τοῦμὸν δ' ἐγώ,
κεῖ σμικρὸν ἔστι, σπέρμ' ἰδεῖν βουλήσομαι.
αὕτη δ' ἴσως, φρονεῖ γὰρ ὡς γυνὴ μέγα,
τὴν δυσγένειαν τὴν ἐμὴν αἰσχύνεται.
ἐγὼ δ' ἐμαυτὸν παῖδα τῆς Τύχης νέμων 1080

τῆς εὖ διδούσης οὐκ ἀτιμασθήσομαι.
 τῆς γὰρ πέφυκα μητρός, οἱ δὲ συγγενεῖς
 μῆνές με μικρὸν καὶ μέγαν διώρισαν.
 τοιόσδε δ' ἐκφύς οὐκ ἂν ἐξέλθοιμ' ἔτι
 ποτ' ἄλλος, ὥστε μὴ ἐκμαθεῖν τοῦμόν γένος. 1085

ΧΟ. στρ. εἶπερ ἐγὼ μάντις εἰμὶ
 καὶ κατὰ γνώμαν ἴδρις,
 οὐ τὸν Ὀλυμπον ἀπείρων,
 ὦ Κιθαιρών, οὐκ ἔσει
 τὰν αὔριον πανσέληνον, 1090

μὴ οὐ σέ γε καὶ πατριώταν Οἰδίπου
 καὶ τροφὸν καὶ ματέρ' αὔξειν,
 καὶ χορεύεσθαι πρὸς ἡμῶν,
 ὡς ἐπίηρα φέροντα
 τοῖς ἐμοῖς τυράννοις. 1095

ἰήιε Φοῖβε, σοὶ
 δὲ ταῦτ' ἀρέστ' εἶη.

ἀντιστρ. τίς σε, τέκνον, τίς σ' ἔτικτε
 τῶν μακραιώνων ἄρα Πανὸς ὄρεσσιβάτα πατρὸς
 πελασθεῖς', 1100

ἢ σέ γ' εὐνάτειρά τις
 Λοξίου; τῶ γὰρ πλάκες ἀγρόνομοι πᾶσαι φίλαι·
 εἴθ' ὁ Κυλλάνας ἀνάσπων,
 εἴθ' ὁ Βακχεῖος θεὸς ναί-
 ῶν ἐπ' ἄκρων ὄρέων σ' 1105

εὔρημα δέξασθ' ἐκ τοῦ
 Νυμφᾶν Ἑλικωνιάδων,
 αἷς πλεῖστα συμπαίξει.

ΟΙ. εἰ χρὴ τι κάμει, μὴ συναλλάξαντά πω,
 πρέσβεις, σταθμᾶσθαι, τὸν βοτῆρ' ὄραν δοκῶ,
 ὄνπερ πάλαι ζητοῦμεν· ἐν τε γὰρ μακρῶ 1110

- γήραξ ξυνάδει τῷδε τάνδρῃ σύμμετρος,
 ἄλλως τε τοὺς ἄγοντας ὥσπερ οἰκέτας
 ἔγνωκ' ἔμαυτοῦ· τῇ δ' ἐπιστήμη σύ μου
 προύχοις τάχ' ἄν που, τὸν βοτῆρ' ἰδὼν πάρος.¹¹¹⁵
- ΧΟ. ἔγνωκα γάρ, σάφ' ἴσθι· Λαῖτου γάρ ἦν,
 εἵπερ τις ἄλλος, πιστὸς ὡς νομεὺς ἀνὴρ.
- ΟΙ. σὲ πρῶτ' ἐρωτῶ, τὸν Κορίνθιον ξένον,
 ἦ τόνδε φράζεις;
- ΑΓ. τοῦτον, ὄνπερ εἰσορᾷς. 1120
- ΟΙ. οὔτος σύ, πρέσβυ, δεῦρό μοι φώνει βλέπων
 ὅσ' ἄν σ' ἐρωτῶ. Λαῖτου ποτ' ἤσθα σύ;

ΘΕΡΑΠΩΝ

- ΟΙ. ἦ δοῦλος, οὐκ ὠνητός, ἀλλ' οἴκοι τραφεῖς.
 ἔργον μεριμνῶν ποῖον ἦ βίον τίνα;
- ΘΕ. ποιίμαις τὰ πλεῖστα τοῦ βίου συνειπόμεν. 1125
- ΟΙ. χώροις μάλιστα πρὸς τίσιν ξύναυλος ὢν;
- ΘΕ. ἦν μὲν Κιθαιρῶν, ἦν δὲ πρόσχωρος τόπος.
- ΟΙ. τὸν ἄνδρα τόνδ' οὖν οἴσθα τῆδέ που μαθῶν;
- ΘΕ. τί χρῆμα δρῶντα; ποῖον ἄνδρα καὶ λέγεις;
- ΟΙ. τόνδ' ὅς πάρεστιν· ἦ ξυναλλάξας τί πως; 1130
- ΘΕ. οὐχ ὥστε γ' εἰπεῖν ἐν τάχει μνήμης ἄπο.
- ΑΓ. κούδέν γε θαῦμα, δέσποτ'· ἀλλ' ἐγὼ σαφῶς
 ἀγνώτ' ἀναμνήσω νιν· εὖ γὰρ οἶδ' ὅτι
 κάτοιιδε, ἦμος τὸν Κιθαιρῶνος τόπον
 ὁ μὲν διπλοῖσι ποιμνίοις, ἐγὼ δ' ἐνὶ 1135
 ἐπλησίαζον τῷδε τάνδρῃ τρεῖς ὅλους
 ἐξ ἦρος εἰς ἀρκτοῦρον ἐκμήνους χρόνους·
 χειμῶνι δ' ἤδη τάμα, τ' εἰς ἔπαυλ' ἐγὼ
 ἤλαυνον, οὗτός τ' εἰς τὰ Λαῖτου σταθμά.
 λέγω τι τούτων ἢ οὐ λέγω πεπραγμένον;

- ΘΕ. λέγεις ἀληθῆ, καίπερ ἐκ μακροῦ χρόνου.
 ΑΓ. φέρ' εἶπέ νῦν, τότ' οἶσθα παῖδά μοί τινα
 δούς, ὡς ἐμαυτῶ θρέμμα θρεψαίμην ἐγώ;
 ΘΕ. τί δ' ἔστι; πρὸς τί τοῦτο τοῦπος ἱστορεῖς;
 ΑΓ. ὕδ' ἐστίν, ὧ τᾶν, κεῖνος, ὃς τότ' ἦν νέος. 1145
 ΘΕ. οὐκ εἰς ὄλεθρον; οὐ σιωπήσας ἔσει;
 ΟΙ. ἄ, μὴ κόλαζε, πρέσβυ, τόνδ', ἐπεὶ τὰ σὰ
 δεῖται κολαστοῦ μᾶλλον ἢ τὰ τοῦδ' ἔπη.
 ΘΕ. τί δ', ὧ φέριστε δεσποτῶν, ἀμαρτάνω;
 ΟΙ. οὐκ ἐννέπων τὸν παῖδ' ὃν οὔτος ἱστορεῖ. 1150
 ΘΕ. λέγει γὰρ εἰδῶς οὐδέν, ἀλλ' ἄλλως πονεῖ.
 ΟΙ. σὺ πρὸς χάριν μὲν οὐκ ἔρεῖς, κλαίων δ' ἔρεῖς.
 ΘΕ. μὴ δῆτα, πρὸς θεῶν, τὸν γέροντα μ' αἰκίσῃ.
 ΟΙ. οὐχ ὡς τάχος τις τοῦδ' ἀποστρέψει χέρας;
 ΘΕ. δύστηνος ἀντὶ τοῦ; τί προσχρήζων μαθεῖν;
 ΟΙ. τὸν παῖδ' ἔδωκας τῷδ', ὃν οὔτος ἱστορεῖ;
 ΘΕ. ἔδωκ'· ὀλέσθαι δ' ὠφελον τῆδ' ἡμέρα.
 ΟΙ. ἀλλ' εἰς τόδ' ἤξεις μὴ λέγων γε τοῦνδικον.
 ΘΕ. πολλῶ γε μᾶλλον, ἦν φράσω, διόλλυμαι.
 ΟΙ. ἀνὴρ ὕδ', ὡς ἔοικεν, ἐς τριβάς ἐλᾷ. 1155
 ΘΕ. οὐ δῆτ' ἔγωγ', ἀλλ' εἶπον ὡς δοίην πάλαι.
 ΟΙ. πόθεν λαβῶν; οἰκεῖον ἢ 'ξ ἄλλου τίνος;
 ΘΕ. ἐμὸν μὲν οὐκ ἔγωγ', ἐδεξάμην δέ του.
 ΟΙ. τίνος πολιτῶν τῶνδε κάκ ποίας στέγης;
 ΘΕ. μὴ πρὸς θεῶν, μὴ, δέσποθ' ἰσθάρει πλέον. 1165
 ΟΙ. ὄλωλας, εἴ σε ταῦτ' ἐρήσομαι πάλιν.
 ΘΕ. τῶν Λαῖτου τοίνυν τις ἦν γεννημάτων.
 ΟΙ. ἦ δοῦλος ἢ κείνου τις ἐγγενῆς γεγώς;
 ΘΕ. οἴμοι, πρὸς αὐτῶ γ' εἰμι τῷ δεινῷ λέγειν.
 ΟΙ. κἄγωγ' ἀκούειν· ἀλλ' ὅμως ἀκουστέον. 1170
 ΘΕ. κείνου γέ τοι δὴ παῖς ἐκλήζεθ'· ἢ δ' ἔσω

- κάλλιστ' ἂν εἴποι, σὴ γυνή, τάδ' ὡς ἔχει.
 ΟΙ. ἦ γὰρ δίδωσιν ἤδε σοι;
 ΘΕ. μάλιστ' ἄναξ.
 ΟΙ. ὡς πρὸς τί χρείας;
 ΘΕ. ὡς ἀναλώσαιμί νιν.
 ΟΙ. τεκοῦσα πλήμων;
 ΘΕ. θεσφάτων γ' ὄκνω κακῶν. 1175
 ΟΙ. ποίων;
 ΘΕ. κτενεῖν νιν τοὺς τεκόντας ἦν λόγος.
 ΟΙ. πῶς δῆτ' ἀφήκας τῷ γέροντι τῷδε σύ;
 ΘΕ. κατοικτίσας, ὦ δέσποθ', ὡς ἄλλην χθόνα
 δοκῶν ἀποισεῖν, αὐτὸς ἔνθεν ἦν· ὁ δὲ
 κάκ' ἐς μέγιστ' ἔσωσεν. Εἰ γὰρ οὗτος εἶ, 1180
 ὃν φησιν οὗτος, ἴσθι δύσποτμος γεγώς.
 ΟΙ. ἰοῦ ἰοῦ, τὰ πάντ' ἂν ἐξήκοι σαφῆ.
 ὦ φῶς, τελευταῖόν σε προσβλέψαιμι νῦν,
 ὅστις πέφασμαι φύς τ' ἀφ' ὧν οὐ χρῆν, ξὺν οἷς τ'
 οὐ χρῆν ὀμιλῶν, οὓς τέ μ' οὐκ ἔδει κτανῶν. 1185
 ΧΟ. στρ. α' ἰὼ γενεαὶ βροτῶν.
 ὡς ὑμᾶς ἴσα καὶ τὸ μη-
 δὲν ζώσας ἑναριθμῶ.
 τίς γάρ, τίς ἀνὴρ πλέον
 τᾶς εὐδαιμονίας φέρει 1190
 ἢ τοσοῦτον ὅσον δοκεῖν
 καὶ δόξαντ' ἀποκλῖναι;
 τὸ σὸν τοι παράδειγμ' ἔχων,
 τὸν σὸν δαίμονα, τὸν σὸν, ὦ
 τλαῖμον Οἰδιπόδα, βροτῶν 1195
 οὐδένα μακαρίζω·
 ἀντιστρ. α' ὅστις καθ' ὑπερβολὴν
 τοξεύσας ἐκράτησας τοῦ

πάντ' εὐδαίμονος ὄλβου,
 ὦ Ζεῦ, κατὰ μὲν φθίσας
 τὰν γαμφώνυχα παρθένον
 χρησμοφδόν, θανάτων δ' ἐμᾶ
 1200
 χώρα πύργος ἀνέστας.
 ἐξ οὗ καὶ βασιλεὺς καλῆ
 ἐμὸς καὶ τὰ μέγιστ' ἐτι-
 μάθης, ταῖς μεγάλαισιν
 ἐν Θήβαιοιν ἀνάσσω.
 στρ. β' τανῦν δ' ἀκούειν τίς ἀθλιώτερος;
 τίς ἄταις ἀγρίαις, τίς ἐν πόνοις
 1205
 ζύνοικος ἀλλαγᾶ βίου;
 ἰὼ κλεινὸν Οἰδίπου κάρα,
 ὦ μέγας λιμῆν αὐτὸς ἤρκεσεν
 παιδὶ καὶ πατρὶ θαλαμηπόλῳ πεσεῖν,
 πῶς ποτε, πῶς ποθ' αἰ πατρῶ-
 1210
 αἰ σ' ἄλοκες φέρειν, τάλας,
 σῖγ' ἐδυνάσθησαν ἐς τοσόνδε;
 ἀντιστρ. β' ἐφεῦρέ σ' ἄκονθ' ὁ πάνθ' ὄρων χρόνος,
 δικάζει τὸν ἄγαμον γάμον πάλαι
 τεκνοῦντα καὶ τεκνούμενον.
 1215
 ἰὼ, Λατῆιον, ὦ τέκνον,
 εἶθε σ', εἶθε σε μήποτ' εἰδόμεν·
 δύρομαι γὰρ ὡς περίαλλ' ἰαχέων
 ἐκ στομάτων. Τὸ δ' ὀρθὸν εἰ-
 1220
 πεῖν, ἀνέπνευσά τ' ἐκ σέθεν
 καὶ κατεκοίμασα τοῦμὸν ὄμμα.

ΕΞΑΓΓΕΛΟΣ

ὦ γῆς μέγιστα τῆσδ' αἰεὶ τιμώμενοι,
 εἴ ἔργ' ἀκούσεθ', οἷα δ' εἰσόψεσθ', ὕσον δ'

- ἀρείσθε πένθος, εἵπερ ἐγγενῶς ἔτι 1225
 τῶν Λαβδακείων ἐντρέπεσθε δωμάτων.
 οἶμαι γὰρ οὔτ' ἂν Ἴστορον οὔτε Φᾶσιν ἂν
 νίψαι καθαρωῶ τήνδε τὴν στέγην, ὅσα
 κεύθει, τὰ δ' αὐτίκ' εἰς τὸ φῶς φανεῖ, κακὰ
 ἐκόντα κοῦκ ἄκοντα. Τῶν δὲ πημονῶν 1230
 μάλιστα λυποῦσ' αἶ φανῶσ' αὐθαίρετοι.
- ΧΟ. λείπει μὲν οὐδ' ἄ πρόσθεν ἤδειμεν τὸ μὴ οὐ
 βαρύστον' εἶναι· πρὸς δ' ἐκείνοισιν τί φῆς;
 ΕΞ. ὁ μὲν τάχιστος τῶν λόγων εἰπεῖν τε καὶ
 μαθεῖν, τέθνηκε θεῖον Ἰοκάστης κάρα. 1235
- ΧΟ. ὦ δυστάλαινα, πρὸς τίνος ποτ' αἰτίας;
 ΕΞ. αὐτὴ πρὸς αὐτῆς. τῶν δὲπραχθέντων τὰ μὲν
 ἄλγιστ' ἄπεστιν· ἡ γὰρ ὄψις οὐ πάρα·
 ὅμως δ', ὅσον γε κὰν ἐμοὶ μνήμης ἐνι,
 πεύση τὰ κείνης ἀθλίας παθήματα. 1240
 ὅπως γὰρ ὀργῇ χρωμένη παρῆλθ' ἔσω
 θυρῶνος, ἔετ' εὐθὺ πρὸς τὰ νυμφικὰ
 λέχη, κόμην σπῶσ' ἀμφιδεξίσις ἀκμαῖς.
 πύλας, δ', ὅπως εἰσῆλθ', ἐπιρράξασ' ἔσω
 'κάλει τὸν ἤδη Λάιον πάλαι νεκρόν, 1245
 μνήμην παλαιῶν σπερμάτων ἔχουσ', ὅφ' ὧν
 θάνοι μὲν αὐτός, τὴν δὲ τίχτουσαν λίποι
 τοῖς οἴσιν αὐτοῦ δύστεκνον παιδουργίαν.
 γοᾶτο δ' εὐνάς, ἐνθα δύστηνος διπλοῦς
 ἐξ ἀνδρὸς ἄνδρα καὶ τέκν' ἐκ τέκνων τέκοι. 1250
 χῶπως μὲν ἐκ τῶνδ' οὐκέτ' οἶδ' ἀπόλλυται.
 βοῶν γὰρ εἰσέπαισεν Οἰδίπους, ὅφ' οὐ
 οὐκ ἦν τὸ κείνης ἐκθεάσασθαι κακόν·
 ἀλλ' εἰς ἐκεῖνον περιπολοῦντ' ἐλεύσομεν.
 φοιτᾷ γὰρ ἡμᾶς ἔγγχος ἐξαιτῶν πορεῖν, 1255

γυναῖκά τ' οὐ γυναῖκα, μητρώαν δ' ὕπου
 κίχροι διπλῆν ἄρουραν οὗ τε καὶ τέκνων.
 λυσσῶντι δ' αὐτῶ δαιμόνων δείκνυσί τις·
 οὐδεῖς γὰρ ἀνδρῶν, οἷ παρῆμεν ἐγγύθεν.
 δεινὸν δ' αὔσας, ὡς ὑφηγητοῦ τινος 1260
 πύλαις διπλαῖς ἐνήλατ', ἐκ δὲ πυθμένων
 ἐκλίνε κοῖλα κλῆθρα κάμπιπτει στέγη.
 οὗ δὴ κρεμαστήν τὴν γυναῖκ' ἐσειδομεν,
 πλεκταῖς ἐώραις ἐμπεπλεγμένην. ὁ δέ,
 ὕπως ὄρα νιν, δεινὰ βρυχηθεῖς τάλας, 1265
 χαλᾶ κρεμαστήν ἀρτάνην· ἐπεὶ δὲ γῆ
 ἔκειτο τλήμων, δεινὰ δ' ἦν τάνθενδ' ὄραν.
 ἀποσπάσας γὰρ εἰμάτων χυσηλάτους
 περόνας ἀπ' αὐτῆς, αἴσιν ἐξεστέλλετο,
 ἄρας ἔπαισεν ἄρθρα τῶν αὐτοῦ κύκλων, 1270
 αὐδῶν τοιαῦθ', ὀθούνεκ' οὐκ ὄψοιντό νιν,
 εὐθ' οἷ ἔπασχεν οὐθ' ὀποῖ' ἔδρα κακά,
 ἀλλ' ἐν σκότῳ τὸ λοιπὸν οὐς μὲν οὐκ ἔδει
 ὀψοίεθ', οὐς δ' ἔχρηζεν οὐ γνωσοίατο.
 τοιαῦτ' ἐφυμῶν, πολλάκις τε κοῦχ ἄπαξ 1275
 ἤρασσ' ἐπαίρων βλέφαρα· φοίνια δ' ὁμοῦ
 γλῆναι γένει' ἔτεγγον, οὐδ' ἀνίσταν
 φόνου μυδώσας σταγόνας, ἀλλ' ὁμοῦ μέλας
 ὄμβρος χαλάζης αἵματοῦς ἐτέγγετο.
 τάδ' ἐκ δυοῖν ἔρρωγεν, οὐ μόνου κάτα, 1280
 ἀλλ' ἀνδρὶ καὶ γυναικὶ συμμιγῆ κακά.
 ὁ πρὶν παλαιὸς δ' ὄλβος ἦν πάροιθε μὲν
 ὄλβος δικαίως· νῦν δὲ τῆδε θήμέρα
 στεναγμός, ἄτη, θάνατος, αἰσχύνη, κακῶν
 ὅσ' ἔστι πάντων ὀνόματ', οὐδὲν ἔστ' ἀπόν. 1285
 νῦν δ' ἔσθ' ὁ τλήμων ἐν τίνι σχολῇ κακοῦ;

XO.

- ΕΞ. βοᾶ διοίγειν κληῖθρα καὶ δηλοῦν τινα
 τοῖς πᾶσι Καδμείοισι τὸν πατροκτόνον,
 τὸν μητρός, αὐδῶν ἀνόσι' οὐδὲ ῥητά μοι,
 ὡς ἐκ χθονὸς ῥίψων ἐκυτὸν οὐδ' ἔτι 1290
 μενῶν δόμοις ἀραῖος, ὡς ἠράσατο.
 ῥώμης γε μέντοι καὶ προηγητοῦ τινος
 δεῖται· τὸ γὰρ νόσημα μεῖζον ἢ φέρειν.
 δεῖξει δὲ καὶ σοί· κληῖθρα γὰρ πυλῶν τάδε 1295
 διοίγεται· θέαμα δ' εἰσόψει τάχα
 τιοῦτον, οἶον καὶ στυγοῦντ' ἐποικτίσαι.
- ΧΘ. ὦ δεινὸν ἰδεῖν πάθος ἀνθρώποις,
 ὦ δεινότατον πάντων, ὅ σ' ἐγὼ
 προσέκυρσ' ἤδη· τίς σ', ὦ τλήμων,
 προσέβη μανία; τίς ὁ πηδήσας 1300
 μεῖζονα δαίμων τῶν μακίστων
 πρὸς σῆ δυσδαίμονι μοίρα;
 φεῦ φεῦ, δύσταν', ἀλλ' οὐδ' ἐσιδεῖν
 δύναμαί σε, θέλων πόλλ' ἀνέρεσθαι,
 πολλὰ πυθέσθαι, πολλὰ δ' ἀθρῆσαι· 1305
 τοίαν φοίρην παρέχεις μοι.
- ΟΙ. αἰαῖ αἰαῖ, φεῦ, φεῦ, δύστανος ἐγώ.
 ποῖ γὰς φέρομαι τλάμων; πᾶ μοι
 φθογγὰ διαπεπόταται φοράδην;
 ἰὼ δαῖμον, ἔν' ἐνήλω. 1310
- ΧΘ. ἐς δεινὸν οὐδ' ἀκουστὸν οὐδ' ἐπόψιμον.
- ΟΙ. στρ. α' ἰὼ σκότου
 νέφος, ἐμὸν ἀπότροπον, ἐπιπλόμενον ἄφατον,
 ἀδάματόν τε καὶ δυσούριστον ὄν. οἴμοι, 1315
 οἴμοι μάλ' αὔθις, οἶον εἰσέδου μ' ἅμα
 κέντρων τε τῶνδ' οἴστρημα καὶ μνήμη κακῶν.
 ΧΘ. καὶ θαῦμά γ' οὐδὲν ἐν τοσοῖσδε πήμασιν

- διπλᾶ σε πενθεῖν καὶ διπλᾶ φορεῖν κακὰ. 1320
- OI. ἀντ. α' ἰὼ φίλος,
 σὺ μὲν ἐμὸς ἐπίπολος ἔτι μόνιμος· ἔτι γὰρ
 ὑπομένεις με τὸν τυφλὸν κηδεύων. φεῦ, φεῦ·
 οὐ γάρ με λήθεις, ἀλλὰ γιγνώσκω σαφῶς, 1325
 καίπερ σκοτεινός, τὴν γε σὴν αὐδὴν ὁμως.
- XO.
 ὦ δεινὰ δράσας, πῶς ἔτλης τοιαῦτα σὰς
 ὄψεις μαρᾶναι; τίς σ' ἐπῆρε δαιμόνων;
- OI. στρ. β' Ἀπόλλων τάδ' ἦν, Ἀπόλλων, φίλοι,
 ὁ κακὰ τελῶν ἐμὰ τάδ' ἐμὰ πάθεα. 1330
 ἔπαισε δ' αὐτόχειρ νιν οὔτις,
 ἀλλ' ἐγὼ τλάμων.
 τί γὰρ ἔδει μ' ὄρα̃ν,
 ὅτῳ γ' ὄρωντι μηδὲν
 ἦν ἰδεῖν γλυκύ; 1335
- XO.
 ἦν ταῦθ' ὅπωςπερ καὶ σὺ φῆς.
- OI.
 τί δῆτ' ἐμοὶ βλεπτόν, ἢ
 στερεκτόν ἢ προσήγορον
 ἔτ' ἔστ' ἀκούειν ἡδονᾶ, φίλοι;
 ἀπάγετ' ἐκτόπιον ὅτι τάχιστα με, 1340
 ἀπάγετ', ὦ φίλοι, τὸν μέγ' ὀλέθριον,
 τὸν καταρότατον, ἔτι δὲ καὶ θεοῖς
 ἐχθρότατον βροτῶν.
- XO.
 δεῖλαιε τοῦ νοῦ τῆς τε συμφορᾶς ἴσον,
 ὡς σ' ἠθέλησα μηδ' ἄν γινῶναί ποτ' ἄν. 1345
- OI. ἀντ. β'
 ὄλοιθ' ὅστις ἦν,
 ὃς ἀπ' ἀγρίας πέδας
 νομάδος ἐπιποδίας
 ἔλαβέ μ' ἀπό τε φόνου
 ἔρυτο κἀνέσωσεν, 1350
 οὐδὲν ἐς χάριν πράσσων.

- τότε γὰρ ἂν θανῶν
οὐκ ἦν φίλοισιν
οὐδ' ἐμοὶ τοσόνδ' ἄχος.
- XO. θέλοντι κάμοι τοῦτ' ἂν ἦν. 1355
- OI. οὐκουν πατρός γ' ἂν φονεὺς
ἦλθον, οὐδὲ νυμφίος
βροτοῖς ἐκλήθην
ᾧν ἔφυν ἄπο.
νῦν δ' ἄθλιος μὲν εἰμ', 1360
ἀνοσίων δὲ παῖς,
ὁμογενῆς τ' ἀφ' ᾧν
αὐτὸς ἔφυν τάλας.
εἰ δέ τι πρεσβύτερον
ἔφυν κακοῦ κακόν, 1365
τοῦτ' ἔλαχ' Οἰδίπους.
- XO. οὐκ οἶδ' ὅπως σε φῶ βεβουλεῦσθαι καλῶς·
κρείσσων γὰρ ἦσθα μηκέτ' ᾧν ἢ ζῶν τυφλός.
- OI. ὡς μὲν τὰδ' οὐχ ᾧδ' ἔστ' ἄριστ' εἰργασμένα,
μὴ μ' ἐκδίδασκε, μηδὲ συμβούλευ' ἔτι. 1370
ἐγὼ γὰρ οὐκ οἶδ' ὄμμασιν ποίοις βλέπων
πατέρα ποτ' ἂν προσεῖδον εἰς Ἄιδου μολῶν,
οὐδ' αὖ τάλαιναν μητέρ' οἷν ἐμοὶ δυοῖν
ἔργ' ἐστὶ κρείσσον' ἀγχόνης εἰργασμένα.
ἀλλ' ἢ τέκνων δῆτ' ὄψις ἦν ἐφίμερος, 1375
βλαστοῦσ' ὅπως ἔβλαστε, προσλεύσειν ἐμοί;
οὐ δῆτα τοῖς γ' ἐμοῖσιν ὀφθαλμοῖς ποτε·
οὐδ' ἄστου γ', οὐδὲ πύργος, οὐδὲ δαιμόνων
ἀγάλαμθ' ἱερά, τῶν ὁ παντλήμων ἐγὼ,
κάλλιστ' ἀνὴρ εἷς ἐν γε ταῖς Θήβαις τραφεῖς, 1380
ἀπεστέρησ' ἐμαυτόν, αὐτὸς ἐννέπων
ᾧθεῖν ἅπαντας τὸν ἀσεβῆ, τὸν ἐκ θεῶν

φανέντ' ἀναγνον καὶ γένους τοῦ Λαΐτου.
 τοιάνδ' ἐγὼ κηλῖδα μηνύσας ἐμήν
 ὀρθοῖς ἔμελλον ὄμμασιν τούτους ὄρα̃ν; 1385
 ἦκιστα γ' ἄλλ' εἰ τῆς ἀκουούσης ἔτ' ἦν
 πηγῆς δι' ὠτων φραγμός, οὐκ ἂν ἐσχόμην
 τὸ μὴ ἀποκλῆσαι τοῦμόν ἄθλιον δέμας,
 ἔν' ἦν τυφλός τε καὶ κλύων μηδέν· τὸ γὰρ
 τὴν φροντίδ' ἔξω τῶν κακῶν οἰκεῖν γλυκύ. 1390
 ἰὼ Κιθαιρών, τί μ' ἐδέχου; τί μ' οὐ λαβῶν
 ἔκτεινας εὐθύς, ὡς ἔδειξα μήποτε
 ἐμαυτὸν ἀνθρώποισιν, ἔνθεν ἦν γεγώς;
 ὦ Πόλυβε καὶ Κόρινθε καὶ τὰ πάτρια
 λόγῳ παλαιὰ δώμαθ', οἷον ἄρα με 1395
 κάλλος κακῶν ὕπουλον ἐξεθρέψατε·
 νῦν γὰρ κακός τ' ὢν κακῶν εὐρίσκομαι.
 ὦ τρεῖς κέλευθοι καὶ κεκρυμμένη νάπη
 δρυμός τε καὶ στενωπὸς ἐν τριπλαῖς ὁδοῖς,
 αἶ τοῦμόν αἶμα τῶν ἐμῶν χειρῶν ἀπο 1400
 ἐπίετε πατρός, ἄρα μου μέμνησθ' ἔτι,
 οἷ ἔργα δράσας ὑμῖν, εἶτα δεῦρ' ἰὼν
 ὅποι' ἔπρασσον αὐθις; ὦ γάμοι, γάμοι,
 ἐφύσαθ' ἡμᾶς, καὶ φυτεύσαντες πάλιν
 ἀνεῖτε ταῦτόν σπέρμα, κάπεδείξατε 1405
 πατέρας, ἀδελφούς, παῖδας, αἶμ' ἐμφύλιον,
 νύμφας, γυναῖκας, μητέρας τε, χῶπόσα
 αἴσχιστ' ἐν ἀνθρώποισιν ἔργα γίγνεται.
 ἄλλ', οὐ γὰρ αὐδᾶν ἔσθ' ἂ μηδὲ δρᾶν καλόν,
 ὅπως τάχιστα, πρὸς θεῶν, ἔξω μέ που 1410
 καλύψατ' ἢ φονεύσατ' ἢ θαλάσσιον
 ἐκρίψατ' ἔνθα μήποτ' εἰσόψεσθ' ἔτι.
 ἴτ', ἀξιώσατ' ἀνδρὸς ἀθλίου θιγεῖν·

- πίθεσθε, μὴ δείσητε· τὰ μὰ γὰρ κακὰ
οὐδεὶς οἶός τε πλὴν ἐμοῦ φέρειν βροτῶν. 1415
- ΧΟ. ἀλλ' ὦν ἐπαιτεῖς εἰς δέον πάρεσθ' ὄδε
Κρέων τὸ πράσσειν καὶ τὸ βουλεύειν, ἐπεὶ
χώρας λέλειπται μοῦνος ἀντὶ σοῦ φύλαξ.
- ΟΙ. οἴμοι, τί δῆτα λέξομεν πρὸς τόνδ' ἔπος;
τίς μοι φανεῖται πίστις ἔνδικος; τὰ γὰρ 1420
πάρος πρὸς αὐτὸν πάντ' ἐφεύρημαι κακός.
- ΚΡ. οὔθ' ὡς γελαστής, Οἰδίπους, ἐλήλυθα
οὔθ' ὡς ὄνειδιῶν τι τῶν πάρος κακῶν.
ἀλλ' εἰ τὰ θνητῶν μὴ καταισχύνεσθ' ἔτι
γένεθλα, τὴν γοῦν πάντα βόσκουσαν φλόγα 1425
αἰδεῖσθ' ἀνακτος Ἑλίου, τοιόνδ' ἄγος
ἀκάλυπτον οὕτω δεικνύναι, τὸ μήτε γῆ
μήτ' ὄμβρος ἱερὸς μήτε φῶς προσδέξεται.
ἀλλ' ὡς τάχιστ' ἐς οἶκον ἐσκομίζετε
τοῖς ἐν γένει γὰρ τάγγενῆ μάλισθ' ὄραν 1430
μόνοις τ' ἀκούειν εὐσεβῶς ἔχει κακά.
- ΟΙ. πρὸς θεῶν, ἐπεὶ περ ἐλπίδος μ' ἀπέσπασας,
ἄριστος ἐλθὼν πρὸς κάκιστον ἄνδρ' ἐμέ,
πιθοῦ τί μοι· πρὸς σοῦ γὰρ, οὐδ' ἐμοῦ, φράσω.
- ΚΡ. καὶ τοῦ με χρείας ὧδε λιπαρεῖς τυχεῖν; 1435
- ΟΙ. ῥῖψόν με γῆς ἐκ τῆσδ' ὅσον τάχισθ' ὅπου
θνητῶν φανοῦμαι μηδενὸς προσήγορος.
- ΚΡ. ἔδρασ' ἄν, εὖ τοῦτ' ἴσθ' ἄν, εἰ μὴ τοῦ θεοῦ
πρώτιστ' ἔχρηζον ἐκμαθεῖν, τί πρακτέον.
- ΟΙ. ἀλλ' ἦ γ' ἐκείνου πᾶσ' ἐδηλώθη φάτις, 1440
τὸν πατροφόντην, τὸν ἀσεβῆ μ' ἀπολλύναι.
- ΚΡ. οὕτως ἐλέχθη ταῦθ'· ὅμως δ' ἴν' ἕσταμεν
χρείας, ἄμεινον ἐκμαθεῖν, τί δραστέον.
- ΟΙ. οὕτως ἄρ' ἀνδρὸς ἀθλίου πεύσεθ' ὕπερ;

- ΚΡ. καὶ γὰρ σὺ νῦν τᾶν τῶ θεῶ πίστιν φέροις. 1445
- ΟΙ. καὶ σοί γ' ἐπισκῆπτω τε καὶ προστρέφομαι,
τῆς μὲν κατ' οἴκους αὐτὸς ὄν θέλεις τάφον
θεοῦ· καὶ γὰρ ὀρθῶς τῶν γε σῶν τελεῖς ὕπερ.
ἐμοῦ δὲ μήποτ' ἀξιωθήτω τόδε
πατρῶον ἄστῃ ζῶντος οἰκητοῦ τυχεῖν. 1450
ἀλλ' ἕα με ναίειν ὄρεσιν, ἔνθα κλήζεται
οὐμὸς Κιθαιρῶν ὑψος, ὄν μήτηρ τέ μοι
πατὴρ τ' ἐθέσθην ζῶντε κύριον τάφον,
ἴν' ἐξ ἐκείνων, οἳ μ' ἀπωλλύτην, θάνω.
καίτοι τοσοῦτον γ' οἶδα, μήτε μ' ἂν νόσον 1455
μήτ' ἄλλο πέρσαι μηδέν· οὐ γὰρ ἂν ποτε
θνήσκων ἐσώθην, μὴ 'πί τῳ δεινῷ κακῷ.
ἀλλ' ἡ μὲν ἡμῶν μοῖρ', ὅποιπερ εἶσ', ἔτω.
παίδων δὲ τῶν μὲν ἀρσένων μή μοι, Κρέων,
προσθῆ μέριμναν· ἄνδρες εἰσίν, ὥστε μὴ 1460
σπάνιν ποτὲ σχεῖν, ἐνθ' ἂν ὄσι, τοῦ βίου.
ταῖν δ' ἀθλίαιν οἰκτραῖν τε παρθένοιον ἐμαῖν,
αἶν οὐποθ' ἡμῆ χωρὶς ἐστάθη βορᾶς
τράπεζ' ἄνευ τοῦδ' ἀνδρός, ἀλλ' ὅσων ἐγὼ
ψαύοιμι, πάντων τῶνδ' αἰεὶ μετειχέτην· 1465
ταῖν μοι μέλεσθαι· καὶ μάλιστα μὲν χεροῖν
ψαῦσάι μ' ἕασον κἀποκλαύσασθαι κακά.
ἴθ' ὄναξ,
ἴθ', ὃ γονῆ γενναῖε· χερσὶν τᾶν θιγῶν
δοκοῖμ' ἔχειν σφᾶς, ὥσπερ ἠνίκ' ἔβλεπον. 1470
τί φημί;
οὐ κλύω που, πρὸς θεῶν, τοῖν μοι φίλοι
δακρυρροοῦντοιν, καὶ μ' ἐποικτίρας Κρέων
ἔπεμψέ μοι τὰ φίλτατ' ἐκγόνων ἐμῶν;
λέγω τι; 1475

- ΚΡ. λέγεις· ἐγὼ γάρ εἰμ' ὁ πορσύνας τάδε,
 γνοὺς τὴν παροῦσαν τέρψιν, ἣ σ' εἶχεν πάλαι.
- ΟΙ. ἀλλ' εὐτυχοίης, καί σε τῆσδε τῆς ὁδοῦ
 δαίμων ἄμεινον ἢ μὲ φρουρήσας τύχοι.
 ὦ τέκνα, ποῦ ποτ' ἐστέ; δεῦρ' ἴτ', ἔλθετε 4480
 ὡς τὰς ἀδελφὰς τάσδε τὰς ἐμὰς χέρας,
 αἶ τοῦ φυτουργοῦ πατρός ὑμῖν ὦδ' ὄραν
 τὰ πρόσθε λαμπρὰ προυξένησαν ὄμματα·
 ὃς ὑμῖν, ὦ τέκν', οὐθ' ὄρων οὐθ' ἱστορῶν 1485
 πατὴρ ἐφάνθη, ἔνθεν αὐτὸς ἠρόθη.
 καὶ σφῶ δακρῦω, προσβλέπειν γὰρ οὐ σθένω,
 νοούμενος τὰ λοιπὰ τοῦ πικροῦ βίου,
 οἷον βιῶναι σφῶ πρὸς ἀνθρώπων χρεῶν.
 ποίας γὰρ ἀστῶν ἤξειτ' εἰς ὀμιλίας,
 ποίας δ' ἐορτάς, ἔνθεν οὐ κεκλαυμένοι 1490
 πρὸς οἶκον ἕξεσθ' ἀντὶ τῆς θεωρίας;
 ἀλλ' ἡνίκ' ἂν δὴ πρὸς γάμων ἤκητ' ἀκμάς,
 τίς οὗτος ἔσται, τίς παραρρίψει, τέκνα,
 τοιαῦτ' ὀνειδῆ λαμβάνων, ἃ ταῖς ἐμαῖς
 γοναῖσιν ἔσται σφῶν θ' ὁμοῦ δηλήματα; 1495
 τί γὰρ κακῶν ἄπεστι: τὸν πατέρα πατὴρ
 ὑμῶν ἔπεφνε, τὴν τεκοῦσαν ἤροσεν,
 ὅθεν περ αὐτὸς ἐσπάρη, καὶ τῶν ἴσων
 ἐκτήσαθ', ὑμᾶς ὦν περ αὐτὸς ἐξέφυ.
 τοιαῦτ' ὀνειδιεῖσθε· κᾶτα τίς γαμεῖ; 1500
 οὐκ ἔστιν οὐδεὶς, ὦ τέκν', ἀλλὰ δηλαδὴ
 χέρσους φθαρῆναι καγγάμους ὑμᾶς χρεῶν.
 ὦ παῖ Μενοικέως, ἀλλ' ἐπεὶ μόνος πατὴρ
 ταύταιν λέλειψαι, νῶ γάρ, ὦ φυτεῦσαμεν,
 ὀλώλαμεν δὴ ὄντε, μὴ σφε δὴ περιίδης 1505
 πτωχὰς ἀνάνδρους ἐγγενεῖς ἀλωμένας,

- μηδ' ἐξισώσης τάσδε τοῖς ἔμοις κακοῖς,
 ἀλλ' οἴκτισόν σφας, ὧδε τηλικάσδ' ὄρων
 πάντων ἐρήμους, πλὴν ὅσον τὸ σὸν μέρος.
 ζύννευσον, ὦ γενναῖε, σῆ ψαύσας χερί. 1510
- σφῶν δ', ὦ τέκν', εἰ μὲν εἰχέτην ἤδη φρένας,
 πόλλ' ἂν παρήνουν· νῦν δὲ τοῦτ' εὐχὴ 'στ' ἔμοί,
 οὗ καιρὸς ἐᾷ ζῆν, τοῦ βίου δὲ λάφονος
 ὑμᾶς κυρῆσαι τοῦ φυτεύσαντος πατρός.
- KP. ἄλις ἔν' ἐξήκεις δακρύων· ἀλλ' ἴθι στέγης ἔσω. 1515
 OI. πειστέον, κεί μηδὲν ἠδύ.
 KP. πάντα γὰρ καιρῶ καλὰ.
 OI. οἴσθ' ἐφ' οἷς οὖν εἶμι;
 KP. λέξεις, καὶ τότε εἴσομαι κλύων.
 OI. γῆς μ' ὅπως πέμψεις ἄποικον.
 KP. τοῦ θεοῦ μ' αἰτεῖς δόσιν.
 OI. ἀλλὰ θεοῖς γ' ἔχθιστος ἦξω.
 KP. τοιγαροῦν τεύξῃ τάχα.
 OI. φῆς τάδ' οὖν;
 KP. ἂ μὴ φρονῶ γάρ, οὐ φιλῶ λέγειν μάτην. 1520
 OI. ἄπαγέ νῦν μ' ἐντεῦθεν ἤδη.
 KP. στεῖχε νῦν, τέκνων δ' ἀφοῦ.
 OI. μηδαμῶς ταύτας γ' ἔλη μου.
 KP. πάντα μὴ βούλου κρατεῖν·
 καὶ γὰρ ἀκράτησας, οὐ σοι τῶ βίῳ ξυνέσπετο.
 XO. ὦ πάτρας Θήβης ἔνοικοι, λεύσσετ' Οἰδίπους ὕδε,
 ὅς τὰ κλείν' αἰνίγματ' ἤδει καὶ κράτιστος ἦν ἀνὴρ, 1525
 οὗ τίς οὐ ζήλω πολιτῶν ταῖς τύχαις ἐπέβλεπεν,
 εἰς ὅσον κλύδωνα δεινῆς συμφορᾶς ἐλήλυθεν.
 ὥστε θνητὸν ὄντ' ἐκείνην τὴν τελευταίαν ἰδεῖν
 ἡμέραν ἐπισκοποῦντα μηδὲν ὀλβίζειν, πρὶν ἂν
 τέρμα τοῦ βίου περάσῃ μηδὲν ἀλγεινὸν παθῶν. 1530

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

ΕΡΜΗΝΕΥΤΙΚΕΣ ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ (1-150)

α') 1-13

Λεξιλογικές. -**νέα τροφή** = νέα θρέμματα, νέα γενιά (τέθηκε τό αφρημ. τροφή αντί του συγκεκριμ.). **πάλαι-νέα**, αντίθεση· ή λ. **νέα** δέ σημαίνει νέα ηλικία, αλλά νέα εποχή κατ' αντίθεση προς την παλαιά του Κάδμου. **θοάζω** από ρίζα **θε-** του **τίθημι**, συγγενές προς τό **θάσσω** = κάθομαι· υπάρχει και άλλο **θοάζω** συγγενές προς τό **θεω**, **θοός** και σημ. κινούμαι γρήγορα. **ἔδρα**, ή πράξη του **θοάζω** = κάθομαι, **τίνας ποθ' ἔδρας...θοάζετε** είναι σύμπτυξη δύο προτάσεων, δηλ. **τίνας εισιν αἶδε αἱ ἔδραι, ἄς θοάζετε**; τό **μοι** είναι δοτ. ήθικη. **ικτήριος** = ίκετευτικός. **ἐκοτέφω** = περικοσμῶ μέ στέφανο· ἐδῶ **ικτηρίοις κλάδοισιν ἐξεστεμμένοι** = κρατώντας (έχοντας, μέ) ίκετευτικούς κλάδους στεφανωμένους (μέ νήματα ἐρίου). **παιῶν** αρχικά ήταν ἄσμα πού ψαλλόταν προς τιμή του Ἄπολλωνα· ἔπειτα ήταν ἐπινίκιο ἄσμα πού ψαλλόταν και προς άλλους θεους. **γέμει** ἐρμηνεύεται ὡς προς τό **θυμιαμάτων** = είναι πλήρης, ὡς προς τό **παιῶνων** και **στεναγμάτων** κατά ζεύγμα = ἀντηχεῖ. **ὁμοῦ μὲν, ὁμοῦ δέ** σχήμα ἀναφοράς. **ἀγῶ** = **ἄ ἐγῶ** = τούτων ἐγῶ τήν αἰτία. **δικαιῶ** = κρίνω ὀρθῶ (σωστό). **πᾶσι καλούμενος** τέθηκε προς μετριασμό τῆς περιαιτολογίας. **γεραιέ** = πρεσβυτή (ἐνν. τόν ἱερέα του Δία). **πρέπων ἔφυσ** αντί τῆς ἀπροσ. συντάξ. **πρέπον σοι ἔφω** = ἀπό τή φύση σου εἶσαι ἀρμόδιος. **πρό τῶνδε** = σιό ὄνομα αὐτῶν ἐδῶ. **τίνι τρόπῳ** = πῶς διακείμενοι, γιά ποιό λόγο. **στέργω** = ἐπιθυμῶ, ποθῶ. **δείσαντες ἢ στέρξαντες** αἰτιολ. μετχ. **προσαρκῶ** = προσφέρω βοήθεια. **δυσάλητος** = ἀναίσθητος. **κατοικίρων** ὑποθ. μετχ. **μη οὐ** θέτονται και τά δύο ἀρνητικά μόρια, ὅταν προηγείται ἀρνητική κύρια πρόταση (ἐδῶ πού υπάρχει ή ἀρνηση);· **κατοικίρω** = αἰσθάνομαι μεγάλο οἶκτο ή συμπάθεια μέ λύπη μαζί. **ἔδρα** = ίκεσία.

Πραγματικές.—**Οιδίπους** Ἄπό τό οἰδάω, οἰδέω καί πούς καί σημαίνει φουσκοπόδης. Τό δράμα πιθανῶς ἀπό τό Σοφοκλῆ ὀνομάστηκε **Οιδίπους** καί ἡ προσθήκη τοῦ ἐπιθέτου **τύραννος** τέθηκε ἀπό μεταγενεστέρους, ἀπό τή μιὰ πρὸς ἀντιδιαστολή ἀπό τόν **Οιδίποδα ἐπὶ Κολωνῶν**, ἀπό τήν ἄλλη πρὸς δήλωση ὅτι πρόκειται γιά ἓνα ἔξοχο δράμα. **Τέκνα** Ὁ Οιδίποδας βγήκε ἀπό τή μεσαία πύλη τῶν ἀνακτόρων καί προσφωνεῖ τοὺς ἱκέτες, ἀποκαλώντας τους τέκνα, γιατί θεωροῦσαν τόν ἡγεμόνα πατέρα ὄλων τῶν ὑπηκόων του. **τροφῆ** = θρέμματα. Πολλές φορές οἱ λαοὶ καλοῦνται τέκνα τοῦ ἰδρυτῆ τῆς πόλεως, ὅπως οἱ Ἀθηναῖοι λέγονταν **Κεκροπίδες**, **Θησείδες** κτλ. **Κάδμου** Αὐτός ἦταν γιὸς τοῦ Ἀγήνορα, βασιλιᾶ τῆς Φοινίκης· ζητώντας νά βρεῖ τήν ἀδελφή του Εὐρώπη, πού τήν ἄρπαξε ὁ Δίας, ἔφτασε στίς Θῆβες· ἐπειδὴ δέν τή βρῆκε, δέν ἐπανῆλθε στήν πατρίδα του, ἀλλὰ ἔκτισε στίς Θῆβες τήν Καδμεία, τήν ἀκρόπολὶ τους. **ἰκτηρίοις κλάδοισιν ἐξεστερμένοι** Οἱ ἱκέτες κρατοῦσαν κλάδους δάφνης ἢ ἐλιάς, στεφανωμένους μέ λευκά νήματα ἐρίου, πού τοὺς κατέθεταν ἐπάνω στοὺς βωμοὺς καί τοὺς ξανάπαιρναν μόλις τελείωναν τὴ δέσῃ τους. **παιάνων, θυμιαμάτων καὶ στεναγμάτων** Οἱ ἀρχαῖοι, καθὼς κι ἐμεῖς σήμερα, ἔκαναν δεήσεις· ἐπίσης ἔκαιαν θυμιάματα στοὺς βωμοὺς, ὅπως ἐμεῖς καίμε στίς ἐκκλησίες λιθᾶνι κτλ. **κλεινὸς** Ὀνομαζόταν ἐνδοξος, γιατί εἶχε λύσει τό αἶνιγμα τῆς Σφίγγας καί ἀπάλλαξε ἀπὸ αὐτὴ τὴν πόλη. **δυσάλγητος** κτλ. Ποιὰ συναισθήματα τοῦ Οιδίποδα διακρίνουμε σέ αὐτοὺς τοὺς στίχους;

6') 14 – 57

Λεξιλογικές.—**κρατύνω καὶ κρατῶ** τινος = ἐξουσιάζω, εἶμαι ἄρχοντας κάποιου. **προσῆμαι** = κάθομαι κοντά. **ἡλίοι προσημέθα** πλάγ. ἐρωτ. πρὸτ. **ἡμᾶς** κατὰ πρόληψη. **οἱ μὲν, οἱ δέ** ἐπεξηγεῖ τό **ἡλίοι**. **πέτομαι** = πετῶ, βαδίζω γρήγορα (μεταφορὰ ἀπὸ τοὺς νεοσσούς). **ἦθεοι** λέγονταν οἱ ἄγαμοὶ νεανίες. **σποδὸς** = τέφρα (μαντικὴ ἐστία). **σαλεύω** = κλυδωνίζομαι, ταράζομαι (ὅπως ἡ θάλασσα ἀπὸ τοικυμῖα). **ἀνακουφίζω** = ἀνασηκώνω, συντάσσετα μέ γεν. ἄφαιθ. ὡς χωρισμοῦ σημαντικό. **φοίνιος (φόνος)** = θανατηφόρος. **φθίνω** = μαραίνομαι, καταστρέφομαι. **κάλυξ** = περιζάρπιο, πού χρησιμοποιεῖται μόνο γιά ἄνθη καί καρπούς. **ἔγκαρπος** = καρποφόρος (ἐννοεῖ

ἔδῳ τὰ μεστὰ ἀπὸ κόκκους στάχυα). **ἀγέλη βουνόμος** = ἀγέλη (κοπάδι) βοδιῶν στή βοσκή, ἐνῶ **βούνομος** = αὐτός πού βόσκεται ἀπὸ τὰ βόδια. **τόκος** = τοκετός. **ἄγονος** ἐπίθ. πού ἔδῳ δηλώνει τὴ συνέπεια = ἐκείνος πού φέρνει στή ζωὴ τέκνα πού δέν εἶναι βιώσιμα, ἀλλὰ θνησιγενή. **ἐν δὲ σκῆψας** τμῆση· **ἐνσκήπτω** λέγεται ἰδίως γιὰ κεραυνό. **ἐλαύνω** = μαστιζῶ, πλήττω. **πλουτίζεται** ἀντίθεση πρὸς τὸ **κενοῦνται** καὶ λέγεται κατὰ παιδιὰ πρὸς τὸν Πλούτωνα, θεό τοῦ "Αδῆ. **νῦν** = ὅθεν. **ἐφέστιος** = ὁ ἰκέτης (κοντὰ στήν ἐστία). **συμφοραὶ βίου** = οἱ συνηθισμένες περιπέτειες τῆς ζωῆς. **συναλλαγαί** = σχέσεις. **συναλλαγαὶ δαιμόνων** = οἱ δυστυχεῖς πού στέλνονται ἐπίτηδες ἀπὸ τοῦς θεοῦς, οἱ θεομηνίες· ἢ συντακτ. σειρά τῶν λ. εἶναι: **ἐγὼ καὶ οἶδε παῖδες ἐζόμεσθ' ἐφέστιοι, οὐ κρίνοντες μὲν σε ἰσοῦμενον θεοῖς, πρῶτον δὲ κρίνοντες ἀνδρῶν**. **ἐκλύω** = ἀπαλλάσσω, ἐλευθερώνω· συντάσσ. ὡς στεροητικό μέ διπλή αἰτιατική. **ὄς ἐξέλυσας** ἀναφ. αἰτιολ. πρὸτ. πού αἰτιολογεῖ τὸ **ἐζόμεσθ' ἐφέστιοι**. **μολῶν (βλώσκω)** = ἐλθῶν (μετχ. ἐναντιωματ.) **αἰοῖδος** εἶσι ἀποκαλεῖται ἡ Σφίγγα, γιατί τὸ αἰνιγμά της ἦταν ἕμμετρο. **δασμός** εἶναι τὰ θύματα πού καταβροχθίζονται. **καὶ ταῦτα** = καὶ μάλιστα. **ἔξοιδα** = γνωρίζω ἀκριβῶς. **ἐκδιδάσκομαι** = διδάσκομαι ἀκριβῶς· καὶ οἱ δύο μετχ. **ἐξειδίως καὶ ἐκδιδαχθεῖς** εἶναι ἐναντιωμ. μέ τὴν πρώτη θέλει νά σημάνει ὅτι δέν ἔμαθε ἀπὸ τοῦς Θηβαίους τὴ λύση τοῦ αἰνίγματος, μέ τὴ δεύτερη ὅτι δὲ φρόντισε ὁ ἴδιος νά διαφωτισεῖ μέ τὴν προσωπική ἀναζήτηση πληροφοριῶν, ἀλλά ὅτι ἡ ἐρμηνεία τοῦ αἰνίγματος ἦταν στιγμαία ἔμπνευσή του. **προσθήκη** = συνδρομή, συμβουλή. **λέγει νομίζει τε** προσωπ. σύντ. ἀντὶ ἀπρόσωπης. **ὀρθῶ** = ἀνορθῶνω, σώζω. **νῦν τε** σχετικά μέ τὸ προηγουμένο **πάλαι**. **πᾶσιν** δοτ. τῆς κρίσεως. **Οἰδίπου κάρα** περιφραση γιὰ δήλωση ἀγάπης ἢ τιμῆς. **πρόστροπος** (προστροπέω) = ἰκέτης γονυκλινής, γονατιστός. **ἄλκη** = μέσο γι' ἀπόκρουση τοῦ κακοῦ. **φήμη (φημί)** = μαντεία. **ἀκούσας** ἐνν. τὸ **οἶσθα**. **ξυμφορὰ** (ὄχι γιὰ κακὴ σημασία) = ἀπόδωση, ἐκδωση. **ζώσας** = αὐτὲς πού εὐδοκίμοῦν, ἐπιτυχεῖς (μετχ. κατηγορημ.). **ἔμπειρος** αὐτός πού ἔχει δοκιμαστῆ ἀπὸ τὴν πείρα, ὁ συνετός. **εὐλαθοῦμαι** = «φροντίζω, προνοῶ. ὡς αἰτιολ. **τῆς πάρος προθυμίας** (γεν. αἰτ.) = γιὰ τὴν προηγούμενη καλὴ σου πρόθεση, ζῆλο· ἤθελε μάλιστα νά προσθέσει: **εἶτα δὲ φέξουσιν ὡς ὀλετήρα**, ἀλλὰ ἀπέφυγε τοῦτο ἀπὸ σεβασμό. **μηδαμῶς μεμνώμεθα** (ἢ **μὲνημαι**) = ἄς μὴν ἔχουμε καθόλου τέτοια ἀνάμνηση τῆς

βασιλείας σου. **στάντες ἐς ὄρθον** = ὅτι σωθήκαμε. **πεσόντες ὕστερον** = ὅτι ἀφανισθήκαμε, καταστραφήκαμε· ἀπό τό **ὑστερον** θά ἐννοήσουμε τό **πρότερον** στό **στάντες**· ποιουῦ εἶδους μετοχές εἶναι καί οἱ δύο; **ὄρνις** = πτηνό (ὅπως **οἰωνός**). **τύχη** μέση λέξη (ἐδῶ) = εὐτυχία. **ἴσος** = ὅμοιος. **καί-καί** ὁμοιωματ., ἡ σύνταξη: **ὥσπερ γάρ τήν τότε τύχην ὄρνιθι αἰσίῳ παρέσχες ἡμῖν, αὐτως καί νῦν ἴσος γενοῦ εἶπερ ἄρξεις** = ἂν θέλεις καί στό μέλλον νά ἄρξεις. **κενῆς** (ἐνν. **ἀνδρῶν**). **πύργος, ναῦς** περιλαβαίνει τή χερσαία καί θαλάσσια δύναμη. **μη ξυνοικούντων** ἔπεξ. κατά πλεονασμό τοῦ **ἐρήμος**. **ὡς οὐδέν ἐστίν...** γνωμικό.

Πραγματικές.-βωμοῖσι τοῖς σοῖς Ἐννοεῖ τό βωμό τοῦ Ἐπόλλωνα, ἴσως καί τῆς Ἀρτέμιδας καί τῆς Παλλάδας, πού θορίσκονταν μπροστά στά ἀνάκτορα τοῦ Οἰδίποδα. **ἀγοραῖσι** Στίς Θῆβες ὑπῆρχαν δύο ἀγορές, ὅπου θορίσκονταν διάφοροι ναοί καί βωμοί καί ἰδιαίτερος λατρευόταν καί ἡ Ἀθηνά, γιά τήν ὁποία ὑπῆρχαν δύο ναοί ἀναφέρει μάλιστα τήν Παλλάδα Ἀθηνά, γιατί τό δράμα παιζόταν μπροστά σέ Ἀθηναίους. **Ἰσμηνός** Ποταμός κοντά στίς Θῆβες. **σποδῶ** Ὀνομάστηκε ἔτσι, ἐπειδή ἡ τέφρα ἀπό τά θύματα ἀνυψωνόταν λίγο λίγο καί χρησιμοποιόταν ὡς βωμός. **σαλεύει...κ'ἀνακουφίσαι κάρα** κτλ. Ἡ θεομηνία ἐπεκτάθηκε σέ ὅλες τίς ἐκδηλώσεις τῆς ζωῆς, δηλαδή στήν ἀφορία τῆς γῆς καί στή στειρότητα τῶν γυναικῶν καί τῶν ζώων. **δῶμα Καδμεῖον** Ὀλόκληρη ἡ πόλη τῶν Θηβῶν παριστάνεται στό πνεῦμα τοῦ ποιητῆ σάν ἓνα δῶμα. **μέλας** Ἄδης Ὁ Ἄδης λέγεται **μέλας** ἢ ἀπό τό σκότος πού ἐπικρατεῖ στό βασίλειό του ἢ γιατί φέρνει στόν ἀνθρώπο τό πένθος, τά πένθη εἶναι μέλανα (μαῦρα). **στεναγμοῖς καί γόοις** Οἱ ψυχές πού ἀπέρχονται στόν Ἄδη θρηνοῦν γιά τή μοῖρα τους. **ὄρνιθι αἰσίῳ** Ἡ οἰωνοσκοπία ἢ ὄρνεοσκοπία ἦταν ἡ παρατήρηση πού γινόταν κατά τό πέταγμα, τό λάλημα καί τίς ἄλλες κινήσεις τῶν πτηνῶν. Γι' αὐτό τό λόγο καί κάθε μαντεία καί οἰωνό ἀποκαλοῦσαν **ὄρνιν**, ὅπως λέγεται ἐδῶ.

γ') 58 - 86

Λεξιλογικές.-οἰκτρὸς = ἄξιος οἴκτου. **γνωτὰ κούκ ἄγνωτα** ἡ ἴδια ἔννοια ἐκφέρεται θετικά καί ἀρνητικά· πρέπει νά θεωρηθεῖ ὡς σύστοιχο ἀντικείμενο τοῦ **ἰμείροντες**. **ἰμείρω** = ἐπιθυμῶ. **νοσῶ** = πάσχω, ὑποφέρω (ὁ ποιητής ἀφήνει νά νοηθεῖ καί ἡ ἄλλη σημασία γιά τόν

Οιδίποδα, πάσχω από ήθικό μόλυσμα). **οὐκ ἔστιν ὄστις** = κανένας. **νοσοῦντες** μετά τή μετοχή αὐτή, πού εἶναι ἐναντιωματική, ἔπρεπε νά τεθεῖ: **οὐ νοσεῖτε ἐξ ἴσου ὡς ἐγώ**, ἢ ἡ μετχ. **νοσοῦντες** ἔπρεπε νά τεθεῖ κατά γεν. δηλ. **καί ἡμῶν νοσοῦντων οὐκ ἔστιν ὄστις ἐξ ἴσου νοσεῖ, ὡς ἐγώ**. **Καθ' αὐτόν** = χωριστά στόν ἑαυτό του (ἢ κατά σημ. μερισμῶ). **πόλιν κάμῃ καί σέ** σημ. τήν αἰτία. **ὑπνω εὐδοντα** (πλεον.) = πού κοιμᾶται βαθιά, δηλ. πού ἀδρανεῖ. **ὁδός** = μέθοδος, σχέδιο. **ὁ πλάνος** = ἡ πλάνη· ἀπό αὐτό ἔξαρτ. ἢ γεν. **φροντίδος** = σκέψεως. **ἦν καθ' ἕλξη** πρὸς τό κατηγορ. **ἴασιν**, ἀντί **ὄ**· ὁμοίως **ταύτην** ἀντί **τοῦτο**. **γάρ** ἐπέξηγημ. **γαμβρός** = γυναικάδελφος. **Πυθικά, πύθοιτο**, παρήχησι. **ὄ, τι ῥύσαιμην** πλάγια ἐρώτησι. **ῥύομαι** = σῶζω. **ξυμμετροῦμαι** = μετρῶ συγκριτικά. **ἡμᾶρ** = ἡμέρα· **ἡμᾶρ ἤδη** = **ἡμᾶρ τόδε** = αὐτή ἐδῶ ἡ ἡμέρα, ὀλόκληρος δηλ. ὁ χρόνος ἀπό τήν ἀναχώρησή του ὡς τή σημερινή ἡμέρα. **χρόνω** = πρὸς τόν ἀπαιτούμενο γιά τό ταξίδι του. **λυπεῖ** θραχυλογία· ἀντί τοῦ: **μέ λυπεῖ** (ὑποκ. ὁ Κρέων), ὥστε ἐρωτῶ. τί κάνει. **πλείω** (χρόνον) **τοῦ εἰκότος** = τοῦ πρόποντος. **καθήκων** = ἀναγκαῖος. **τηνικαῦτα** = τότε. **κακός, μῆ δρῶν** κτλ., ποιοῦ εἶδους ὑποθετικός λόγος εἶναι; τό ὑπερβατό σχῆμα καθῶς καί ἡ ἐπισώρευσι συνώνυμων φράσεων ποιά ψυχική κατάστασι τοῦ Οιδίποδα δηλώνουν; **εἰς καλόν** (φράσι πού προσδιορίζει μηχανικῶς τό εἶπας) = σέ καλή ὥρα, στήν κατάλληλη στιγμῇ. **οἶδε**· εἶναι τά παιδιά πρὸς τά ἀριστερά τῶν ἰκετῶν, τά ὁποῖα πρῶτα, ἐνεκα τῆς θέσεώς τους, εἶδαν νά ἔρχεται ἀπό τήν ἀριστερήν πύλοδο ὁ Κρέων καί τόν ἔδειξαν μέ κάποια χειρονομία, ἀφ' οὗ ἄλλωστε αὐτά ἦταν ὀξυδερεκέστερα, ἐνῶ ὁ ἱερέας πρόσεχε στόν Οιδίποδα πού μιλοῦσε. **προστεῖχω** = προσέρχομαι. **εἰ γάρ** = ἡμακάρι. **σωτήρι** = ἡσωτεῖρα. ὥσπερ ἔνν. **βαίνει**. **λαμπρός** = ἡαιδρός, γελαστός. **εἰκάσαι** ἀπολύτως τό ἀπαρέμματο, μερικές φορές ὁμως παίρνει τό: **ὡς ἔστιν (εἰκάσαι)** = ὥπως μπορεῖ κανεῖς νά συμπεράνει. **μὲν** τουλάχιστον. **ἡδύς** ἔχει ἐνεργ. σημ. = πού κάνει χαρά, ἀλλά σημ. καί ὁ χαρούμενος, ὅπως ἐδῶ. **ἡδύς** (ἔνν. **βαίνει**). **ἔρπω** = ἔρχομαι. **πολυστεφής** = μέ πολλά στέφανα κοσμημένος· δέχεται ἀντικείμενο κατά γεν. ὡς πλησμονῆς σημαντικό. **πάγκαρπος** = πολύκαρπος. **οὐ γάρ ἂν εἶρπε**· ἀπόδ. τῆς ἐννοουμ. ὑποθέσεως: **εἰ μὴ ἔβαινεν ἡδύς**. **τάχα** = γρήγορα. **εἰσόμεθα** (ϑ. οἶδα). **ξυμμετρος** = δοῖσεται σέ σύμμετρον (ἀνάλογη) ἀπόστασι. **κλύω** = ἐκλύω. **κῆδευμα** = ἀφαιρ. ἀντί συγκεκρ. = κηδεστής, γυναικάδελφος.

Πραγματικές.-πολυστεφής "Όσοι ἔφεραν αἴσιους χρησιμοῦς ἀπὸ τοὺς Δελφούς ἐπανερχόνταν στεφανωμένοι μὲ δάφνη, ἢ ὅποια ἦταν ἱερό φυτὸ τοῦ Ἀπόλλωνα. **παγκάρπου δάφνης** Δέν ἐννοεῖται ἡ πικροδάφνη, ἀλλὰ ἡ δάφνη πού ὀνομάζεται δάια (δάγια). **ἄναξ, ἐμὸν κήδευμα...** Πολλές προσφωνήσεις πού δηλώνουν τὴν ἐξαιρετικὴ συγκίνηση αὐτοῦ πού προσφωνεῖ. **ἄναξ** Ἄνακτες καλοῦσαν ὄχι μόνο τοὺς βασιλεῖς, ἀλλὰ καὶ τοὺς ἐπίσημους καὶ εὐγενεῖς πολῖτες.

δ') 87-131

Λεξιλογικές.-ἐσθλός = αἴσιος, **δύσφορος** = δύσκολος, πολύμοχθος. **κατ' ὀρθὸν ἐξέρχομαι** = κατορθώνομαι, παίρνω εὐτυχὴ ἐκδαση. **καὶ ἐπιδοτ.** = καὶ αὐτὰ τὰ δύσφορα. **πάντα** = καθ' ὅλα, ἀπὸ ὅλες τίς ἀπόψεις. **ἂν εὐτυχεῖν** ἀπόδ. τῆς ὑποθέσε. **εἰ τύχοι.** ἔπος = ὁ χρησμός. **θρασύς εἰμι** = ἔχω θάρρος. **προδεΐσας εἰμι** = (πρὶν ἀκούσω τὸ χρησμό), περιφραστ. παρακείμ. = ἔχω φοβηθεῖ, πρὶν μάθω τὸ χρησμό. **χρήζω** = ἐπιθυμῶ. **εἴτε καὶ στείχειν ἔσω ἐνν. εἴτε χρήζεις στείχειν ἔσω**, ἔτοιμός εἰμι καὶ στείχειν ἔσω. **αὐδάω-ῶ** = λέγω. **τῶνδε** ἐνν. ἡ **περί.** **πλέον** (κατηγορ. τοῦ πένθος). **λέγοιμι ἂν** = μορῶ νά εἰπῶ, θά εἰπῶ (ἡ εὐκτικὴ μὲ τὸ **ἂν** εἶναι πολλές φορές ἡπιότερη ἔκφραση ἀντί μέλλοντα). **ἄνωγα** = προτρέπω. **ἐμφανῶς** = σαφῶς. **ἐλαύνω** = ἀπομακρύνω. **ὡς τεθραμμένον** = γιατί ἔχει τραφεῖ καὶ αὐξηθεῖ. **ἀνήκεστον** (ἀ- στερητ. καὶ ρ. **ἀκέομαι** = θεραπεύομαι) κατηγορ. κατὰ πρόληψη = ὥστε ἀνήκεστον (= ἀθεράπευτον) **γενέσθαι.** **καθαρμός** = ἐξαγνισμός. **ποιῶ καθαρμῶ** ἐνν. **ἄνωγεν ἡμᾶς ἐλαύνειν.** **ξυμφορὰ** = δυστυχία, τὸ μίασμα. **ὁ τρόπος** = ἡ φύση, τὸ εἶδος. **ἀνδρηλατῶ** (= **ἄνδρα - ἐλαύνω**) = ἐκδιώκω ἄντρα. **λύω φόνον** = ἐπανορθώνω, πληρώνω καὶ κατ' ἀκολουθία ἐξαγνίζω· πρέπει νά νοηθεῖ μπροστά ἀπὸ τῆς μετοχῆς ἢ φράση: **ἄνωγεν ἡμᾶς ἐλαύνειν.** **χειμάζω** = κατατρούχω μὲ θύελλα καὶ ἔπειτα ἀπλῶς κατατρούχω. **τόδ' αἶμα** ἐνν. ἐκεῖνο πού νοεῖται ἀπὸ τὸ θεό. **ὡς χειμάζον** αἰτιατ. ἀπόλ. (αἰτιολ.), ὡς ὑποκειμενικ. (ἐνν. κατὰ τὸ χρησμό τοῦ Ἀπόλλωνα). **ποιῶ γὰρ ἀνδρὸς τήνδε μηνύει τύχην;** βραχυλογία ἀντί τοῦ: **ποιῶ γὰρ ἀνδρὸς ἐστὶν ἤδε ἡ τύχη, ἣν μηνύει** (ὁ Ἀπόλλων); **μηνύω** = δηλώνω, καταγγέλλω. **ἀπευθύνω** = κυβερονῶ. **ἔξοιδ' ἀκούων** = γνωρίζω ἀκουστά (δέν τέθηκε **ἀκούσας**, γιατί ἐννοεῖ τὸ κατ' ἐπανάληψη **ἀκούειν** μέχρι τώρα ἀκριδῶς). **ἐπιστέλλω** = παραγγέλλω. **αὐτοέντης** =

ἐκείνος πού κάνει κάτι μέ τό χέρι του τό ἴδιο, ὁ αὐτουργός· τοῦτο προσδιορίζεται πλεοναστικά ἀπό τό: **χειρί. τινὰς** ἀορίστως = ὅποιοι-οιδηποτε καί ἄν εἶναι. **τιμωρεῖν** ἰσοδύναμο μέ τό **τιμωρεῖσθαι**. **δυστέκμαρτος** = δυσεύρετος· μεταφορά ἀπό τούς σκύλους πού ἀναζητοῦν τά ἴχνη. **τόδ' ἴχνος** = αὐτό πού ὑποδεικνύεται ἀπό τό θεό, ἀλλά δέν καθορίζεται· τό **τόδε** ἀναφέρ. στό **ἴχνος** ἄντι νά ἀναφέρεται στό **τῆς** αἰτίας. **αἰτία** = ἁμάρτημα, ἔγκλημα. **ἔφασκε** ἔνν. **εὔρεθήσεσθαι. ζητούμενον** ποιά σημασία ἔχει τό **ζητῶ** καί τί διαφέρει ἀπό τό **αἰτῶ**; (προβλ. τό τοῦ Εὐαγγελίου: **Ζητεῖτε καί εὕρησετε, αἰτεῖτε καί δοθήσεται ὑμῖν**). **άλωτός** = αὐτός πού γίνεται νά βρεθεῖ. **συμπίπτω φόνω** = πέφτω θύμα φόνου· ποιά ἔννοια ἔχει ὁ ἱστορικός ἔνεστώτας, ὁ ὁποῖος ἀπαντᾷ συχνά καί στούς τραγικούς; **θεωρός (θεός - ὀρώ)** = αὐτός πού πορεύεται πρὸς θεούς γιά χορησμό ἢ γιά νά προσφέρει ἀνάθημα ἢ γιά νά παραβρεθεῖ σέ ἀγῶνες· ἔδῶ σημ. τό **α'**· ὅταν παράγεται ἀπό τό **θεῶμαι**, σημαίνει θεατής. **ἔφασκεν ὁ Λάιος** (ὅταν ἀναχωροῦσε). **ἀπεστάλη** (ἔνν. σῶος καί ὑγιής) = ἄπῃλθε. **συμπράκτωρ ὁδοῦ** = συνδοιοπόρος, ἀκόλουθος. **κατεῖδ' = κατείδεν** = εἶδε ἀκριβῶς. **οἴου** = ἀπό τόν ὁποῖο. **ἐκμανθάνω** = μαθαίνω καλά, παίρνω ἀκριβεῖς πληροφορίες. **ἐχρήσατο** χρησιμοποίησε ἀόριστο, γιὰ νά ἀναφέρεται στήν ἐποχή τοῦ φόνου. **γάρ** αἰτιολ. τή φράση; **οὐδεὶς συμπράκτωρ κατείδέ π**, αὐτό ἀκριβῶς πού ὑποδήλωσε μέ ἀνάνευση τῆς κεφαλῆς του. **εἰς τις** ἀορίστως καί μέ κάποια περιφρόνηση μίλησε ὁ Κρέων γι' αὐτόν πού ξέφυγε, γιά νά μή δώσει σημασία ὁ Οἰδίποδας, ἀκριβῶς αὐτό πού ἀπαιτοῦσε ἡ πορεία τοῦ δράματος· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ὅς φυγῶν φόβω οὐδέν εἶχεν εἰδῶς φράσαι, ὧν εἶδε, πλὴν ἔν. εἰδῶς** = συνειδητῶς, σαφῶς. **ἔχω** = μπορῶ. **τό ποῖον;** ἀναφέρ. στό **πλὴν ἔν** καί σημ. ποῖο ἄραγε εἶναι τοῦτο; **ἐν γὰρ ἐξεύροι ἄν** (τό **ἐν** προσωποποιεῖται) = γιὰ νά εἶναι ἄνθρωπος νά ὀδηγήσει. **συντυγχάνω** = συναντῶ. **νιν** εἶναι κάθε γένους, ἀντίστοιχο πρὸς τό **μιν** τῶν πεζῶν. **σὺν πλήθει χερῶν** = μέ τή σύμπραξη πολλῶν. **δοκοῦντα ταῦτ' ἦν** = πιστεύονταν αὐτά. **Λαίου** γεν. ἀντικειμ. στό **ἀρώγος** = βοηθός, ἐκδικητής. **ἐν κακοῖς** = μέσα σέ δεινά (κακά). **κακὸν δὲ ποῖον ἐμποδῶν εἶργε** = ἀλλά ποῖο κακό ἐμπόδιζε ὡς ἐμπόδιο; **ἐμποδῶν εἶργε** πλοῦτος ἐκφράσεως. **τυραννίς** ἄντι τύραννος. **ποικιλῶδης** = ἐκείνη πού ἄδει αἰνιγματικά, ἢ αἰνιγματώδης. **προσάγομαι** = ἀναγκάζω· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ἢ ποικιλῶδης Σφίγξ προσήγετο ἡμᾶς, μεθέντας τάφανη, σκοπεῖν τὸ πρὸς ποσίν.**

τάφανη ἔνν. τὰ σχετιζά μέ τό φόνο τοῦ βασιλιᾶ. **μεθίημι** = ἀφήνω κατά μέρος.

Πραγματικές.—ἔσθλην Ἐντί νά ἀναφέρει ὁ Κρέων τό χρησμό, σύμφωνα μέ τήν ἐρώτηση τοῦ Οἰδίποδα, ἐκφέρει τή γνώμη πώς ὁ χρησμός αὐτός εἶναι καλός, ἀπό τή μιᾶ γιά νά ἀρχίσει ἀπό τά «εὐφημα» (= τά καλοᾶκουστα, τά εὐχάριστα λόγια) καί ἀπό τήν ἄλλη γιατί νόμιζε ὀρθότερο νά ἀνακοινώσει ἰδιαιτέρως τό περιεχόμενο τοῦ χρησμοῦ στόν Οἰδίποδα, γιά νά μὴν τό μάθει ὁ ἔνοχος καί μέ κάποιο τέχνασμα διαφύγει. **ἐς πάντας αὖδα** Ὁ δυστυχῆς Οἰδίποδας, ὁ ὁποῖος θεωρεῖ τή συνείδησή του καθαρή, θέλει νά ἀναγγεῖλει ὁ Κρέων δημοσίως τό χρησμό· μέ τόν τρόπο αὐτό κερδίζει τόν «ἔλεον» (= συμπάθεια, συμπόνια) τῶν θεατῶν, πού εἶναι ἕνας ἀπό τούς σολοπούς τοῦ δράματος. **ἐμφανῶς** Θέλει νά δηλώσει τή σαφήνεια τοῦ χρησμοῦ σέ ἀντίθεση πρὸς τούς συνηθισμένους χρησμούς τοῦ μαντείου, πού ἦταν δισημαντοί καί σκοτεινοί. **μίασμα** Οἱ ἀρχαῖοι φρονοῦσαν ὅτι ὁ μισρός μετέδιδε τό μίασμα σέ ὄλους ὅσοι τόν συναναστρέφονταν, καί γιά τοῦτο μποροῦσε αὐτός νά ἐξαγνιστεῖ μέ καθαρμό· ὅταν ὁμως ἦταν φονιάς, γιά τόν ἐξαγνισμό ὅλης τῆς πόλεως ἦταν ἀναγκαία ἡ τιμωρία του. **πότερα δ' ἐν οἴκοις...** Τοῦτο φαίνεται ἀπίθανο στό θεατή, δηλ. ὅτι ὁ σύζυγος τῆς Ἰοκάστης, ὁ Οἰδίποδας πού ἦταν τόσα χρόνια βασιλιάς τῶν Θηβῶν, ἐμφανίζεται νά ἀγνοεῖ τά ὅσα ἀφοροῦσαν στό Λαῖο. Ἄλλά κατά τόν Ἀριστοτέλη καθετί ἀπίθανο ἐπιτρέπεται, ἂν εἶναι ἔξω ἀπό τήν ὑπόθεση τῆς τραγωδίας. Ἄλλωστε, ἀφοῦ πέρασε τόσος πολὺς καιρός, ὁ Οἰδίποδας ἀμυδρᾶ κάπως θυμόταν τὰ σχετιζά μέ τό Λαῖο· ἀλλά τώρα ὁμως πού ἐκτελεῖ κατά κάποιον τρόπο ἀνακριτικό ἔργο καί εἶναι ἀνάγκη, προσπαθεῖ νά τὰ ἐξιχνιάσει. **θεωρὸς** Δέ λέγει γιά ποιό λόγο πήγαινε ὁ Λαῖος στοὺς Δελφοὺς, ἀλλά συμπεραίνουμε ἀπό τίς **Φοίνισσες** (35) τοῦ Εὐριπίδη ὅτι πήγαινε ἐκεῖ, γιά νά ζητήσῃ πληροφορίες γιά τήν τύχη τοῦ τέκνου του πού εἶχε ἐκθέσει. **οὐδέν εἶχ' εἰδὼς φράσαι.** Αὐτός ὁ ἀκόλουθος ἔπαθε τέτοια ψυχική ταραχή κατά τήν ὥρα τοῦ φόνου τοῦ Λαῖου, ὥστε, ὅπως φαίνεται, δέν κατάλαβε ἀκριθῶς τί συνέβη, ἀλλά καί χρειαζόταν νά δικαιολογήσῃ τή φυγή του, γιά νά μὴ θεωρηθεῖ δειλός καί τιμωρηθεῖ· γι' αὐτό εἶπε ὅτι τόν συνάντησαν ληστές καί ὄχι ληστής. Τοῦτο ἦταν ἀναγκαῖο καί στόν ποιητή, γιά νά μὴ σχηματίσει ὁ Οἰδίποδας τήν ὑπόνοια ὅτι ἦταν αὐτός ὁ φονιάς, γιατί τότε δέ θά ἦταν δυνατή ἡ ἀριστοτεχνική πλοκή

τοῦ μύθου. **εἰ μὴ ξὺν ἀργύρῳ ἐπράσσετο** Τί ὑποπτεύονται πάντοτε οἱ τύραννοι;

ε') 132-150

Λεξιλογικές.-**φαίνω** = φέρω σέ φῶς. **αὐτ'** = αὐτά. **ἐπαξίως - ἀξίως** ἀναφορά, μέ τήν ἐπανάληψη συνώνυμων λέξεων. **πρὸ τοῦ θανόντος** = χάρη, πρὸς τό συμφέρο αὐτοῦ ποῦ πέθανε. **ἐπιστροφῆν τίθεμαι πρὸς τινος** = στρέφω τήν προσοχή μου σέ κάτι. φροντίζω γιά κάτι. **ἐνδίκως** = ὅπως εἶναι δίκαιο, ὅπως πρέπει. **τιμωρῶ τινι** = βοηθῶ κάποιον. **ἀπωτέρω** ἐνν. ἐμαυτοῦ. **οἱ ἀπωτέρω φίλοι** = οἱ μακρινοί φίλοι. **ἀποσκεδάννυμι** = ἀπομακρύνω. **αὐτοῦ** ἀντί τῆς αὐτοπαθοῦς ἐμαυτοῦ, γιατί οἱ ἀρχαῖοι καί μάλιστα οἱ τραγικοί χρησιμοποιοῦσαν συνήθως τό γ' πρόσωπο τῆς αὐτοπαθοῦς ἀντωνυμίας ἀντί τοῦ α' ἢ β'. (τό) **μύσος** = μίασμα. **τάχα** = ἴσως. **προσαρκῶ τινι** = προσφέρω ἱκανοποίηση σέ κάποιον. **ἴσταμαι** = ἰσηκώνουμαι. **ἄραντες** ἀπό τούς θωμούς. **ἄλλος δέ** ἀπό τούς θεράποντες, τούς δορυφόρους. **πεπτωκότες** = δυστυχεῖς. **ὦν** ἔλξη ἀντί τοῦ **ᾧ**. **ἐξαγγέλλομαι** = ὑπόσχομαι. **ἄμα** ὅπως ἔστειλε τίς μαντεῖες, ἔτσι ἄς ἔλθει καί σωτήρας. **ἴκοιτο** ἰσοδυναμεῖ πρὸς τό **γενόιτο**. **παυστήριος** = παυστικός, κατάλληλος γιά κατάπαυση.

Πραγματικές.-**ὑπὲρ τῶν οὐχὶ ἀπωτέρω φίλων** Ἐννοεῖ τό Λάιο. **ἄραντες** Ἀφοῦ εἰσακούστηκε ἡ ἴκεσία, πῆραν πάλι τούς κλάδους. **ἄλλος** ἀπό τούς θεράποντες, ποῦ ἀπέρχεται δεξιά γιά ἐκτέλεση τῆς ἐντολῆς. **σωτήρ** Ὁ Ἀπόλλωνας λατρευόταν πάντοτε ὡς **σωτήρ, ἐπικούριος, καθάρσιος, ἀκέστωρ** κτλ., γιατί ἔσωζε τόν ἄνθρωπο κυρίως ἀπό τίς ἀσθένειες. **σωτήρ θ' ἴκοιτο** κτλ. Μετά ἀπό τά λόγια αὐτά ὁ ἱερέας ἀπέρχεται μέ τά παιδιά ἀπό τή δεξιά πάροδο γιά τήν πόλη, καί ἀφοῦ κενώθηκε ἡ σκηνή εἰσέρχονται γέροντες Θηβαῖοι ἀντιπρόσωποι τοῦ λαοῦ. Ἐδῶ τελειώνει ὁ πρόλογος τοῦ δράματος, ὁ ὁποῖος ἀποτελεῖ τήν **πρότασή** του· (**πρόταση:** τό πρῶτο μέρος τοῦ δράματος σέ ἀντίθεση πρὸς τήν **ἐπίταση** καί τήν **καταστροφή**).

ΠΑΡΟΔΟΣ (151-215)

Στροφή α' 151-158

Λεξιλογικές.-**φάτις (φημί)** σημ. τό χρησμό· ἐδῶ προσωποποιεῖται ἡ φάτις. **ἀδυεπής** = ἡδυεπής = γλυκόλογος· τό **ἡδυεπής** πλεοναστι-

κῶς ἀντί ἡδεῖα. τίς = τί δηλώνοντας. ἀγλαός = λαμπρός. ἔβας δωρική κατὰ ληξί = ἦλθε. ἔβας Πυθῶνος Θήβας συντάχτηζε μέ γενική «ἀπό τόπου» καί αἰτιατική «εἰς τόπον» κινήσεως. ἐκτέταμαι = ἐκπέπληγμαι = διατελῶ σέ ἀγωνία. φοβερός ἄλλοτε μεταβ. = πού ἐμπνέει φόβο, ἄλλοτε ἀμετάβ., ὅπως ἐδῶ = ἡγεμάτος φόβο, νιώθοντας φόβο. φρένα = αἰτιατική τοῦ κατά τι. πάλλων ἀμετ. = παλλόμενος. δεῖμα = φόβος. ἰήιος ἴσως ἀπό τό λυπηρό ἐπιφώνημα ἰή, ἰή. παιάν δωρικός τύπος τῆς λ. παιήων, πού ἦταν ὁ ἰατρός τῶν θεῶν· ἀλλά καί ὁ Ἀπόλλωνας ὀνομαζόταν ἔτσι ὡς ἰατρικός θεός. ἀμφί σοι προσδιορ. τῆς ἀναφορᾶς = γιά σένα. ἄζομαι = ἐυλαβοῦμαι, φοβοῦμαι. τί μοι... πλάγια ἐρωτημ. πρόταση πού ἐξαρτᾶται ἀπό τό ἐννοούμενο, μετά τό ἀζόμενος, ἐρωτῶ. ἐξανύτω = ἐκτελῶ. τί χρέος ἐξανύσεις μοι = τί καθήκον (πρός ἐξιλασμό) θά μου ἐπιθάλεις νά ἐκτελέσω. ἡ περιπελλομέναις ὤραις πάλιν = ἢ πού ἐπαναλαβαίνεται πάλι μετά τήν περιουδική ἐπάνοδο τῶν ἐτῶν. εἶπέ μοι (ἀντικ. τό χρέος αὐτό). φάμα λέγει ἀθάνατο τό χορησμό, γιατί ἀνήκει στό θεό (τόν Ἀπόλλωνα). Γιατί λέγεται τέκνο ἐλπίδας ὁ χορησμός;

Ἐναντιοτροπή α' 159-167

Λεξιλογικές.-κεκλόμενος ἀόρ.β' τοῦ κέλομαι μέ ἀναδιπλασιασμό τέθηκε ἀνακόλουθα μετοχή κατ' ὀνομαστ. ἀντί νά τεθεῖ κατὰ δοτ. γιά νά συμφωνήσει πρός τό μοι, πού εἶναι δοτ. προσωπ. στό προφάνητε. Πῶς δικαιολογεῖται ἐδῶ ἡ ὀνομαστική ἀπόλυτος; θάσω συγγ. τοῦ θακέω, θῶκος = κάθομαι. εὐκλέα ἀπό τό εὐκλέα. κυκλόεντα θρόνον ἀντι θρόνον τῆς κυκλοέσεως ἀγορᾶς = αὐτῆς πού ἔχει πολλούς κύκλους (ἡ ιδιότητα δηλ. τοῦ κυκλοτεροῦς μεταφέρθηκε ἀπό τήν ἀγορά στό θρόνο). ἐκαβόλος (ἐκάς - βάλλω) = ἐκεῖνος πού βάλλει (ρίπτει) μακριά. ἰῶ ἐπιφών. πού τίθεται μόνο ἢ διπλό, ἰδίως κατὰ τήν ἐπίκληση δοῆθειας = ἔ! ἢ ἄχ. τρισσοῖ = τρεῖς. ἀλεξιμόροι (οἱ ἀλέξοντες τόν μόρον = θάνατον) = διώκτες τοῦ θανάτου. ἄτα = ἄτη = συμφορά πού προῆλθε ἀπό διαστρέβλωση τοῦ νοῦ ἐξαιτίας θεϊκῆς ἐπεμβάσεως. προτέραν ἄταν· ἐδῶ ἐνν. αὐτήν πού προῆλθε ἀπό τῆ Σφίγγα. ὑπερόρνυμαι = ὀρθώνομαι ὑπεράνω. ἀνύω = κατορθώνω. ἐκτόπιος εἶναι προληπτ. κατηγορ. δηλ. κατορθώσατε. ὥστε νά ἐκτοπιστεῖ ἡ φλόγα. καί νῦν ἐνν. ὅπως ἄλλοτε, ἔτσι καί τώρα.

Στροφή 6' (168 - 177)

Λεξιλογικές.—ὥ πόποι· ἀρχαιότατη κλητική πού κατέληξε νά χρησιμοποιεῖται σάν ἐπιφώνημα = φεῦ, ἀλίμονο. **στόλος** = ἄλος. **πρόπας** = ὄλος γενικά. **ἐνι** = **ἐνεστι** = ὑπάρχει. **ἔγχος** (τό) = ὄπλο, δύναμη. **ἔγχος φροντίδος** = δύναμη σκέψεως. **ἀλέξω καί ἀλέξομαι** = ἰατομακρύνω. **ὦ τις ἀλέξεται χρόν**, μέλλ., ἀναφορική τελική πρόταση. **γῆρ** αἰτιολ., τό: **νοσεῖ πρόπας στόλος**. **ἔκγονα** = προϊόντα. **κλυτός** = ἔξοχος, ἐξαίρετος. **τόκοισιν** = σέ καιρό τοκετῶν. **ἰήιος** (ἀπό τό ἐπιφών. ἰή) = θρηνητικός. **κάματοι (κάμνω)** = οἱ πόνοι τῶν τοκετῶν, οἱ ὠδίνες τοῦ τοκετοῦ. **ἀνέχω** (μεταφορά ἀπό τοῦς κολυμβητές, οἱ ὁποῖοι κρατοῦν τό κεφάλι ἀπάνω ἀπό τήν ἐπιφάνεια τῆς θάλασσας) = σηκώνω τό κεφάλι, ἐλευθερώνομαι. **ἄλλον δ' ἄν ἄλλω προσίδοις** = ἄλλον μετά ἀπό ἄλλον μπορεῖς νά ἰδεῖς. **ὄρμενον** μεσ. ἀόρ. τοῦ **ὄρνυμαι** = πρέχω, πετώ. **εὐπτερος** = καλλίπτερος. **ὄρνις** (ὄ) = πτηνό, περιληπτικῶς ἐδῶ **κρεῖσσον** = καλύτερα (ταχύτερα, ὀρμητικότερα). **ἀραιμάκετος** πιθανότερη ἐτυμολογία ἀπό τό **ἄμαχος, ἀμάχετος** μέ κάποιο ἀναδιπλασιασμό. **ἄπερ** = ὥσπερ· ἡ σειρά τῶν λέξε.: **προσίδοις δ' ἄν ἄλλον ἄλλω ὄρμενον πρὸς ἄκταν ἐσπέρου θεοῦ ἄπερ εὐπτερον ὄρνιν κρεῖσσον ἀραιμακέτου πυρός**.

Ἐντιστροφή 6' 178-189

Λεξιλογικές.—**ἀνάριθμος** = πού δέν ἔχει μετρημό, ἀναρίθμητος· συντάσσεται μέ γεν. **ὦν** (πημάτων)· **ὄλλυμαι** = χάνομαι, ἀφανίζομαι. **νηλέης (νή-ἔλεος)** ἐνεργ. = ἐκεῖνος πού δέν αἰσθάνεται συμπόνια. (ἔλεον), παθ. ὅπως ἐδῶ = ἐκεῖνος πού δέ θρῖσκει συμπόνια. **γένεθλον** = τέκνο, γόνος. **θαναταφόρος** (= **θανατηφόρος**) = ἐκεῖνος πού μεταδίδει τό θάνατο μέ τή μόλυνση. **ἀνοίκτως** = χωρίς οἶκτο, ἀσπλαχνα. **ἐν δέ** ἐπιρρηματ. μέσα (στίς ἄλλες συμφορές). **ἄλοχος** (ἄ- ἄθροιστ. καί **λέχος**) (ἦ) = σύζυγος. **ἐπὶ** = ἐπὶ ταύταις ταῖς συζύγοις = ἐκτός ἀπό αὐτές. **ἄκταν παρὰ βώμιον** = κοντά στίς βαθμίδες τοῦ βωμοῦ. **ἄλλοθεν** ἀντί ἄλλοθι. **λυγρός** = θλιβερός, λυπηρός, **ἰκτῆρες** (θηλ.) = ἰκέτιδες. **λυγρῶν πόνων** γεν. αἰτίας στό ἰκτῆρες = ἔνεκα τῶν λυπηρῶν πόνων. **λάμπει** (μεταφορ., ὅπως σ' ἐμᾶς «ἄναψε τό γλέντι») = ζωνεῖ ἀντιχρῆ, καί ἔτσι ἔγινε μετάβαση ἀπό τήν αἰσθησι τῆς ὀράσεως στήν αἰσθησι τῆς ἀκοῆς. **στονόεις** (**στόνος** = στεναγμός) =

θλιμμένος, γεμάτος από στεναγμούς. **γῆρυς, υος** (ῆ)=φωνή (περιλ.).
ὄμαυλος = σύμφωνος, πού ἤχει συγχρόνως (μαζί). **ὦν ὑπερ** τελ. αἰτ.
 = πρὸς ἀπόκρουση τῶν κακῶν αὐτῶν. **εὐώψ, ὦπος** (εὐ - ὦψ) =
 ὄραϊος κατὰ τὴν ὄψη (προσωποπ.), καλός· καθ' ὑπαλλαγή ἀπὸ τὴν
 Ἀθηνᾶ στὴν **ἀλκάν, ἀλκὰ** = βοήθεια.

Στροφή γ' 190–202

Λεξιλογικές.–μαλερός (μάλα) =καυστικός (κυρ.ἐπιθ. τοῦ πυρός)·
 ὡς μεταφορ. = φλογερός, ὀρμητικός. **ἄχαλκος ἀσπίδων** ἀντί τοῦ
ἀνευ χαλκῶν ἀσπίδων. **φλέγει** = καίοντας βασανίζει (ὕπαινίσσεται
 τὸν πυρετό τῆς νόσου). **περιβόητος** = πού περικυκλώνεται ἀπὸ τίς
 φωνές τῶν γύρω θυμάτων. **ἀντιάζω** = κάνω ἐπίθεση, προσβάλλω.
παλίσσυτος (πάλιν - σεύομαι) = ἐκεῖνος πού πισωγυρίζει μέ ὀρμή.
νωτίζω = στρέφω τὰ νῶτα, κάνω πίσω, τρέπομαι σέ φυγή· τό ἄταρ.
 ἐξαρτᾶται ἀπὸ τό **πέμψον** ἢ κατὰ ζευγμα ἀπὸ τό **ποίησον** ἢ **δός**·
δράμημα = τρέξιμο, ἀντικ. τοῦ **νωτίσαι**, προσδιορίζεται ἀπὸ τό
παλίσσυτον. **ἄπουρος (ἀπό - ὄρος)** μακριά ἀπὸ τὰ ὄρια **ὦν**.προλη-
 πτ. κατηγορ. τοῦ Ἄρεα = ὥστε νά ἀπέλθει μακριά ἀπὸ τὰ ὄρια τῆς
 πατρίδας (πάτρας) μας. **ἀπόξενος** = ἄξενος, ἀφιλόξενος. **ὄρμος** =
 πόντος. **κλύδων** = θαλασσοταραχή. **Θρήκ. κλύδωνα** = Εὐξείνο πόν-
 το. **τέλει** = κατὰ τό τέλος αὐτῆς. **ἀφήμι** = ἀφήνω κάτι σῶο, ἄθικτο.
τοῦτ' ἐπ' ἡμᾶρ ἔρχεται (τιμῆση ἀντί ἐπέρχεται) = ἐπέρχεται ἡ ἡμέρα
 καί καταστρέφει τοῦτο. **τόν** = τοῦτον (τόν Ἄρη). **κράτη νέμω** =
 ἐξουσιάζω. **φθάνω** ὡς ἐνεργ. μεταβ. = καταστρέφω, μέ παθητ. διάθ.
 = μαραίνομαι, χάνομαι· ἐδῶ τό α'.

Ἀντιστροφή γ' 203–215

Λεξιλογικές.–χρυσόστροφος=χρυσόπλεκτος. **ἀγκύλη** (ἄγκος)=
 νευρά τοῦ τόξου, πληθ. ἀντί ἐνικοῦ (**ἀγκυλᾶν** δωρ. =¹**ἀγκυλῶν**).
ἀδάματος = ἀκαταδάματος, ἀήτητος, ἀνίκητος. **ἐνδατέομαι** ἐδῶ.
 ὡς παθητ. = διασκορπίζομαι, διαμοιράζομαι. **προσταθέντα** (τοῦ
 ρήμ. **προΐσταμαι**) =¹**προστάντα**, πού τάχτηκαν μπροστά· **ἄρωγά**
προσταθέντα =¹πού τάχτηκαν πρὸς βοήθεια. **ἄρωγά** κατηγορ., ἡ
 σειρά τῶν λέξ.: **θέλοιμ' ἂν τὰ σὰ θέλεα ἀδάματα ἀπὸ χρυσοστρό-**
φων ἀγκυλᾶν ἐνδατεῖσθαι προσταθέντα ἄρωγά. **διάσω** (διαΐσ-

σω) = διατρέχω, περιτρέχω. **χρυσομίτρας** ἐκεῖνος πού ἔχει δεμένη τήν κόμη μέ χρυσοῦ μίτρα, ταινία, πού ἔχει χρυσοῦ διάδημα. **κικλήσκω** = ἐπικαλοῦμαι. **οἰνώψ, ὠπος** = ἐκεῖνος πού ἔχει τό χρῶμα τοῦ οἴνου. **εὖσιος** (ἀπό τό εὖσι, ὅπως **ἰήσιος** ἀπό τό ἰή) = ἔνθουσιαστικός. **ὀμόστολος** = συνοδοιπόρος. **πελάζω καί πελάζομαι** ὡς ἀμετάβ. = πλησιάζω, κάνω ἐπίθεση ἀπό κοντά. **ἀγλαώψ, ὠπος** = φωτεινός, λαμπρός. **φλέγοντα** = πού πάλλουν. **ἀπότιμος** = ὑστερημένος τιμῆς, προσδιδ. τοῦ **πελασθῆναι**.

Πραγματικές ὀλόκληρης τῆς παρόδου.— Ἀφοῦ ἄδειασε ἡ σκηνή, εἰσέρχεται στήν ὀρχήστρα ἀπό τή δεξιά, ὡς πρός τούς θεατές, πάροδο χορός ἀπό 15 εὐγενεῖς Θηβαίους, ἐκπροσωπώντας τό λαό τῆς πόλεως. **Διὸς φάτι** Ὁ χρησμός λέγεται τοῦ Δία καί ὄχι τοῦ Ἀπόλλωνα, γιατί ὁ Ἀπόλλωνας ἔδινε τίς μαντεῖες κατ' ἐντολή τοῦ Δία, ὡς διερημένες τῶν βουλῶν του. Λέγει ὁ χορός τό χρησμό **ἠδυεπιῆ** ἢ χάρη εὐφημίας ἢ γιατί φαντάζεται ὅτι θά εἶναι χαρμόσυνο, περιέχοντας κάποια ὀδηγία πρός ἀπαλλαγὴ ἀπό τή νόσο. **Πυθῶνος** Πυθῶν καί Πυθῶ λέγεται ὁ τόπος, στόν ὁποῖο βρισκόταν τό μαντεῖο τοῦ Πυθίου Ἀπόλλωνα. **τὰς πολυχρόσου** Γιατί ἀποκαλεῖται ἔτσι; **Δάλιε** Ἐπειδή στή Δῆλο γεννήθηκε ὁ Ἀπόλλωνας. **Παιῶν** Στούς χρόνους τοῦ Ὀμήρου καί Ἡσιόδου Παιῶν ὀνομαζόταν ὁ ἰατρός τῶν θεῶν, πού δέν ἦταν ὁ ἴδιος μέ τόν Ἀπόλλωνα. Ἐπειτα ὀνομάστηκε **Παιῶν** καί ὁ Ἀπόλλωνας στή δωρική διάλεκτο, ὡς ἰατρικός καί αὐτός θεός. **γαιήοχος** Ἐτσι λέγεται ἢ Ἄρτεμη, ὡς προστάτισσα καί πολιοῦχος τῶν Θηβῶν· συνήθως λεγόταν ἔτσι ὁ Ποσειδώνας, ὡς ἐξουσιαστής τῆς γῆς. **προτέρας ἄτας** Ἐννοεῖ τῆς Σφίγγας, πού ἔδλαπτε τούς Θηβαίους. **ὦ τις ἀλέξεται** Ἐπειδή παριστάνεται ὁ λοιμός ὡς κακός δαίμονας καί ὀλέθριος, ὑπάρχει ἀνάγκη ἀπό ἀλεξητήριο (ἀμυντικό) ὄπλο. **κλυτᾶς** Ἐννοεῖ τή γῆ τῶν Θηβῶν, ἐξαίρετη ὡς πρός τήν εὐφορία, καί ἔτσι δηλώνεται ἡ ἀντίθεση: μολονότι ἡ γῆ εἶναι ἐξαίρετη, τά προϊόντα ὡστόσο δέν αὐξάνονται. **ἄλλον δ' ἂν ἄλλῳ προσίδοις** κτλ. εἰκόνα πού ἀποδίδει τόν ταχύ ἐξαφανισμό τῶν ἀνθρώπων (πού πεθαίνουν). **πρός ἄκταν ἔσπερου θεοῦ** Ὁ Ἄδης ὀνομάζεται ἔσπερος θεός, γιατί κατά τόν Ὀμηρο κατοικοῦσε στήν ἐσχατιά τοῦ δυτικοῦ μέρους τῆς γῆς, γι' αὐτό μάλιστα καί ὁ Πλούτωνας καλεῖται καί **ἔσπερος θεός**. **θαναταφόρα κεῖται ἀνοίκτως** Γιατί, ἐπειδή φοβόνταν μήπως μολυνθοῦν, ἀπόφευ-

γαν νά ἀγγίξουν καί νά θάψουν τούς νεκρούς· μέ τό **ἀνοίκτως** θέλει κυρίως νά δηλώσει ὅτι καί ἄκλαυτοι πέθαιναν, ἐνῶ ὁ θοῆνος ἦταν ἀπαραίτητο καθήκον τῶν συγγενῶν τοῦ νεκροῦ. **θύγατερ Διὸς** Ἐπικαλεῖται τήν Ἀθηνᾶ πρώτη καί τελευταία. **Ἄρεά τε** οἱ ἀρχαῖοι πίστευαν ὅτι ὄχι μόνον οἱ πόλεμοι, ἀλλά καί ἄλλες συμφορές καί νόσοι ὀφείλονταν στόν Ἄρη, πού χαιρόταν καί γιά κάθε βίαιο θάνατο, καί γι' αὐτό, γιά νά δηλώσει ὅτι δέν πρόκειται γιά πόλεμο, πρόσθεσε τή φράση **ἄχαλκος ἀσπίδων**. Ἐπικαλεῖται τήν Ἀθηνᾶ ἐναντίον του, γιατί αὐτή τόν κατέβαλε. δύο φορές (Ὁμ. Ἰλ. Ε. 856, Φ 406). **εἶπ' ἐς μέγαν θάλαμον** κτλ. Λέγει ὅτι ἡ θάλασσα ξεπλένει καί καταπίνει κάθε κακό· γι' αὐτό καί τό ρητό: **θάλασσα κλύζει τάνθρώπων κακά**. Ἄναφέρει δύο θάλασσες πού βρισκονται στά ἄκρα τῆς γῆς, τήν Ἀτλαντίδα ἢ τόν Ἀτλαντικό Ὠκεανό, πέρα ἀπό τίς Ἡράκλειες στήλες, καί τόν Εὐξείνιο Πόντο, δηλ. τήν ἄκρα δύση καί ἀνατολή. Λέγει **Θρηκίον**, γιατί θεωροῦσαν τή Θράκη ὡς πατρίδα τοῦ Ἄρη, ὅπως ἦταν καί τοῦ Βοριᾶ. Ἐπομένως ἐδῶ ὑπαινίσσεται ὅτι πρέπει νά ἐπανεέλθει τό γρηγορότερο στήν πατρίδα του. **κεραυνῶ** Ὁ κεραυνός, ὡς γνωστό, ἦταν σύμβολο τῆς δυνάμεως τοῦ Δία. **Λύκειε** Τό ἐπίθ. τοῦτο τοῦ Ἀπόλλωνα τό παράγει ὁ Σοφοκλῆς ἄλλοτε ἀπό τή ρίζα **λυκ-**, ἀπό τήν ὁποία παράγονται καί οἱ λέξεις **λυκόφως, ἀμφιλύκη** κτλ., ἐπειδή ἦταν θεός τοῦ φωτός, ἄλλοτε πάλι, ὅπως ἐδῶ, τό σχετίζει πρός τή Λυκία, ἡ ὁποία ἦταν τό κέντρο τῆς λατρείας τοῦ Ἀπόλλωνα καί κατά ἓνα μῦθο ἦταν ὁ τόπος τῆς γεννήσεώς του ἀπό τή Λητώ. Γιά τοῦτο πιο κάτω λέγει ὅτι περιτρέχει τά ὄρη τῆς Λυκίας. **Ἀρτέμιδος αἰγλας** Ἡ φωσφόρος ἢ σελασφόρος Ἄρτεμη εἰκονιζόταν μέ λαμπάδες καί στά δύο χέρια. **χρυσομίτραν** Μίτρα ἦταν πλατύς κεφαλόδεσμος πού κατέληγε σέ στενότερα καί κορμασμένα πλαγίως ἄκρα. **ὀμόστολος** Σέ πολλά ἔργα τέχνης, ἀγγεῖα κτλ., εἰκονίζεται ὁ Βάκχος μέ ἀκολουθία ἀπό σατύρους καί νύμφες. **φλέγοντα** Ὁ Βάκχος ἔπαλλε λαμπάδα πεύκινη (δαδί), γιατί κατά τό μῦθο οἱ νυχτερινές περιπλανήσεις του στόν Παρνασσό γίνονταν μέ τό φῶς λαμπάδων. **ἀπότιμον** Ἀποκαλεῖται τόν Ἄρη, γιατί τόν θεωροῦσαν, ὅπως εἴπαμε πιο πάνω, ὡς πρόξενο κάθε εἶδους κακοῦ, ἐνῶ τούς θεούς θεωροῦσαν πάντοτε εὐεργετικούς στούς ἀνθρώπους, πού λέγονταν καί **δοτῆρες ἐάων** (ἀγαθῶν).

ΠΡΩΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (216 – 275)

α') 216–275

Λεξιλογικές.—**ὑπηρετῶ τῆ νόσω** = παίρνω τὰ ἀναγκαῖα μέτρα ἐναντίον τῆς νόσου. **ἀλκῆν** = ὑπεράσπιση, δοήθεια· ἔθεσε τοῦτο ἀντικείμεν. τοῦ **λάβοις ἄν**, ὡς ἐπεξηγήρησε τοῦ: **ἃ δ' αἰτεῖς**, τὸ ὁποῖο ἔπρεπε κυρίως νὰ εἶναι ἀντικείμενο τοῦ **λάβοις ἄν**, ἀλλὰ λόγω τῆς ἀπομακρύνσεως τέθηκε ἀντὶ αὐτοῦ τό: **ἀλκῆν κἀνακούφισιν**. **ἀγῶ** = **ἃ** (ἔπη) **ἐγῶ**. **ἐξαγορεύω**: δημοσίως ἀνακοινῶν. **ξένος μὲν** (μὲ γεν. ἐπειδὴ σημαίνει ἀπειρος) = μὴ ἔχοντας σχέση. **τοῦ πραχθέντος** = τοῦ φόνου τοῦ γίνηκε. **αὐτὸς** = ἴδιος του. **μὴ οὐκ ἔχων** ὑποθ. μετ., ποιά εἶναι ἡ ἀπόδοσις; **οὐκ ἄν ἴχνεον μακρὰν (ὄδον)** μεταφορὰ ἀπὸ τὸν τόπο στό χρόνον...· γιὰ τίς δύο ἀρνήσεις **μὴ οὐκ** βλ. στίχ. 13. **σύμβολον** (ἀπὸ τὸ **συμβάλλω** = συμπεραίνω) = σημεῖο, ἔνδειξις, τεκμήριο. **νῦν δὲ** ἀντίθεση πρὸς τὸ μὴ πραγματικό. **ὑστερος ἔνν**. **τοῦ πραχθέντος**. **τελῶ** = πληρῶνω φόρο. **τελῶ εἰς ἀστούς** = ἀνήκω στήν τάξιν τῶν πολιτῶν (ἐπειδὴ οἱ πολῖτες σέ πολλές ἀρχαῖες ἑλληνικὲς πόλεις ἦταν διαιρεμένοι σέ τάξεις, ἀνάλογα μὲ τὴ φορολογήσιμη περιουσία τους). **προσφωνῶ** (ἐπανάληψη τοῦ προηγ. ρ. **ἐξερῶ** μὲ ἄλλο ῥήμα) = διακηρύσσω. **λαίον** κατὰ πρόληψη. **τοῦπίκλημα** = τὴν κατηγορία. **ὑπεξαιρῶ** κυρίως σημαίνει = ἀπὸ κάτω ἐξάγω, ἔπειτα = θγάζω ἀπὸ τὸ δάθος, καὶ ἐδῶ = θγάζω ἀπὸ τὸ δάθος τῆς καρδιάς μου· μετὰ ἀπὸ αὐτὸ ἐννοεῖται τὸ **μὴ φοβεῖσθω**, τὸ ὁποῖο θὰ ὑποδήλωσε μὲ κάποιον σημεῖο (σχῆμα ἀποσιωπήσεως). **πείσεται** (ρ. **πάσχω**). **γὰρ** αἰτιολογεῖ τὸ **μὴ φοβεῖσθω**, ποῦ ἀποσιωπήθηκε. **ἀστεργής** = δυσάρεστος, φοβερός. **εἰ δ' αὖ** = ἔάν λοιπὸν πάλι. **τὸ κέρδος** = τὴν ἀμοιβὴν ποῦ πρέπει. **τελῶ μέλλ.** = θὰ πληρῶσω. **χῆ** (= καὶ ἢ) **χάρις προσκεῖσεται** = καὶ προσέτι θὰ τοῦ ὀφείλεται εὐγνωμοσύνη. **δείσας** = γιὰτὶ ἐνδιαφέρθηκε (ἀπὸ φόβο μήπως πάθει). **ἀπωθῶ** = ἀψηφῶ, περιφρονῶ. **τοῦπος** = τὸ κήρυγμα, τὴ διαταγὴ μου. **ἃ' κ τῶνδε** = ὅσα μετὰ ἀπὸ αὐτά. **ἀπαυδῶ** = ἰσαγορεύω. **τὸν ἄνδρα τοῦτον** (τὸ φονιά) ἀντικ. τοῦ **εἰσδέχεσθαι** καὶ **προσφωνεῖν**. γῆς ἐξαρτ. ἀπὸ τὸ **τινὰ** (κάτοικο)· ἢ σειρὰ τῶν λ.: **ἀπαυδῶ μήτε τινὰ γῆς τῆσδε εἰσδέχεσθαι μήτε προσφωνεῖν τὸν ἄνδρα τοῦτον** (τὸν φονεά) ὅστις ἐστί. **εἰσδέχεσθαι** ἔνν. στὸν οἶκον του. **κράτη τε καὶ θρόνους** (σχ. ἐν διὰ δυοῖν) = τὴ βασιλικὴ ἐξουσία. **κοινὸν** = κοινωτό, συμμετόχο. **θύματα** = θυσίαι. **χέρνιψ**, **ἴθος** =

ἀγριασμένο νερό. ὠθεῖν τό ἄπαρ, ἀπό τό **κελεύω** ἢ **παραγγέλλω**, πού ἐννοεῖται ἀπό τό προηγ. **ἀπαυδῶ** κατά ζεύγμα. **τοῦδε** (ἐνν. τοῦ φονιά). **τοιόσδε σύμμαχος πέλω** = τέτοια συμμαχία παρέχω. **δαίμονι** = ἰστό θεό Ἀπόλλωνα. **κατεύχομαι** = καταριέμαι. **τις εἰς μέ τοῦτα καθιστά** πῶς ἀόριστο τό νόημα. **ἐκτρίβω βίον** = ἐξοφλῶ τή ζωή. **κακόν** (ἐνν. **ὄντα**). **νιν** = αὐτόν, ὑποκ. τοῦ **ἐκτρίψαι**. **ἄμωρος** = σέ κακή μοίρα, δυστυχής. **ἐπεύχομαι** = καταριέμαι ἀκόμα. **ξυνέστιος** = σύννοικός μου. **ξυνειδότος** = ἐν γνώσει μου. **τοῖσδε** στό φονιά καί σέ αὐτούς πού τόν γνωρίζουν καί τόν ἀποκρύπτουν. **ἀράομαι-ῶμαι** (ἀπό τό **ἀρά** = κατάρα) = καταριέμαι. **ἐπισκήπτω** = παραγγέλλω, διατάζω. **ὑπέρ τ' ἑμαυτοῦ** σχ. ὑπερβατό, ἀντί **ὑπέρ ἑμαυτοῦ τε. θεοῦ** τοῦ Ἀπόλλωνα. **ἀκάρπως-ἀθέως** = σέ ἀφορία καί σέ ἐγκατάλειψη ἀπό τοὺς θεοὺς. **θεήλατος** = θεόλεμπτος, ταγμένος ἀπό τό θεό. **τὸ πρᾶγμα** = ἡ ἔρευνα τοῦ φόνου· στόν ἐπόμε. στίχο **ἀκάθαρτον ἔαν...** ἐνν. αὐτόν (τόν φόνον)· ἡ σειρά τῶν λέξ.: **εἰ γάρ μὴ ἦν τὸ πρᾶγμα θεήλατον, οὐδ' (ἔαν) εἰκὸς ἦν οὕτως** (ὡς μέχρι τοῦδε) **ἔαν ἀκάθαρτον** (χωρὶς καθαρμό, χωρὶς ἐξαγνισμό). **ἐξερευνᾶν** ἀπό τό **εἰκὸς ἦν**. **νῦν δὲ** ἀντίθεση πρὸς τό προηγ., ἤθελε νά εἰπεῖ: **νῦν δ' ἐπεὶ τὸ πρᾶγμα θεήλατόν ἐστι, ἀλλά** ἔσπευσε νά ἐκθέσει τά αἷτια, γιά τά ὁποῖα ἔχει ὑποχρεωτικό καθήκον νά ἐνεργήσει γιά τήν τιμωρία τοῦ φονιά. **κυρῶ** = τυχαῖω. (τό) **λέκτρον** = συζυγική κλίνη. **ὀμόσπορος** παθητ. σημασίας = πού σπάρθηκε μαζί, τό ἐνεργ. **ὀμοσπόρος** = πού ἔσπειρε μαζί. **τὰ κοινὰ κοινῶν** = κοινότητα κοινῶν (δηλ. τά τέκνα τοῦ Οἰδίποδα θά ἦταν ἀδελφοί τῶν τέκνων ἐκείνου, ἂν ἄφηνε τέκνα). **νῦν** νέα ἀντίθεση λόγω τοῦ προηγούμενου **εἰ μὴ ἔδυστύχησεν**, δηλ. ἀλλά ἡ τύχη τόν ὀδήγησε στό θάνατο· ἡ ὄλη πρόταση **ἀνθ' ὧν...** κεῖται παρενθετικῶς στό λόγο. **κράτα** (αἷτιατ. **τοῦ κάρα** = κεφαλή). **ἐνάλλομαι** = πηδῶ ἐναντίον. **ἀνθ' ὧν** = γι' αὐτά (γιά τίς αἰτίες πού μνημονεύτηκαν πῶς πάνω). **τάδε** αὖστ. ἀντικ. στό **ὑπερμαχοῦμαι** = θά καταβάλω αὐτές τίς προσπάθειες ὑπέρ... **ἀφικνοῦμαι ἐπὶ πᾶν** = τό πᾶν κάνω, καθετί ἐπινοῶ. **Λαβδακείω** ἀντί **Λαβδάκου**. **παιδί** δοτ. χαριστ. **καί ταῦτα τοῖς μὴ δρῶσιν** = **καί τοῖς μὴ ταῦτα δρῶσι**. Ὁ Οἰδίποδας μετά ἀπό τή συνδρομή τῶν ἀνθρώπων ἐπικαλεῖται τή συνδρομή τῶν θεῶν καί ζητεῖ τρία πράγματα, πού δηλώνονται μέ τά τρία ῥήματα **εὐχομαι, κατεύχομαι, ἐπεύχομαι**. **μῆτ' ἀνιέναι** = μήτε νά ἐπιτρέψουν νά γίνει. **ἄροτος** σημ. τό χρόνο πού γίνεται ἡ ἄροση (τό ὄργωμα), καί τόν καρπό,

ὅπως ἐδῶ. **παῖδας** ἔνν. **ἀνιέναι**, γιατί ἡ γυναίκα, ὅπως ἡ γῆ, ἀποδίδει ὡς καρπούς τέκνα. **φθερῆσθαι = φθαρῆσεσθαι. κάτι τοῦδ' ἐχθίονι =** καί γιά χειρότερες ἀκόμη ἀπό τήν παρούσα (τωρινή). **ὄμιν δὲ** ἀντίθεση στό πιό πάνω **τοῖς μὴ δρῶσιν...σὺμμαχος** κατηγορ. προληπτικό = ὡς σὺμμαχος. **Ξυνεῖεν (Ξύνειμι) =** μακάρι νά εἶναι μαζί μου, μέ τό μέρος μου (νά εἶναι δοήθειά μου).

Πραγματικές.—**αἰτεῖς** Ὁ Οἰδίποδας, ὅταν ὁ χορός τραγουδοῦσε τήν τελευταία ἀντιστροφή, ἄκουσε τά λεγόμενα. **πᾶσι Καδμείοις** Ὁ χορός ἀντιπροσωπεύει ὄλον τό λαό τῶν Θηβῶν. **χέρνιψ** εἶναι τό ἀγιασμένο νερό, τό ὁποῖο καθαγιαζόταν μέ δαυλό πού βαπτιζόταν μέσα σ' αὐτό· τό δαυλό τόν ἐπαιρναν ἀπό τή φωτιά πού ἔκαιε ἐπάνω στό βωμό. Μέ τό ἀγιασμένο αὐτό νερό ἔρριναν ὄσους παραβρίσκονταν στή θυσία καί τούς ἐξάγνιζαν. **Δίκη** Κόρη τοῦ Δία καί τῆς Θέμιδας, μᾶς ἀπό τίς Ἔωρες. Ἦταν ἀρεδρος τοῦ πατέρα της καί κατάγγελλε σ' αὐτόν κάθε ἄδικο δικαστή· ἦταν προσωποποίηση τῆς δικαιοσύνης. **εὐ Ξυνεῖεν** Ὁ λόγος τοῦ βασιλιᾶ προκαλεῖ, ὅπως εἶναι φυσικό, πολλή συμπάθεια τῶν θεατῶν, ἐπειδή γνωρίζουν ὅτι τό ἔγκλημα, γιά τό ὁποῖο ἐκφέρει κατάρες, εἶναι δικό του ἔγκλημα καί κατ' ἀκολουθία τίς ἀπευθύνει ὁ ἴδιος στόν ἑαυτό του ἀγνοώντας τήν κατάστασή του.

6') 276—299

Λεξιλογικές.—**ἀραῖος** (ἀρά) = καταραμένος. **ἀραῖόν μ' ἔλαβες** = μέ δέσμευσες μέ τίς κατάρες σου. **ὦδε** = τοιουτοτρόπως, ἔτσι (δηλ. δεμένους μέ τίς κατάρες σου, κάτω ἀπό τό βάρος τους). **γάρ** = δηλαδή. **τό ζήτημα** = εἶναι ἀντικ. τοῦ **πέμπσαντος** καί τοῦ **εἰπεῖν**. **ὅστις εἵργασται ποτε** πлаг. ἐρωτ. πρότ., ἀντικείμεν. τοῦ **εἵργασται** ἔνν. **τὸν φόνον**. **δίκαια** = ὀρθά. **ἐκ τῶνδε** = ὕστερ' ἀπό αὐτά. **εἰ καί τρίτα ἐστί** τοῦτο δείχνει τή μεγάλη προθυμία τοῦ Οἰδίποδα, γιά νά ἀνακαλύψει τό φονιά. **παρίημι** = ἀφήνω· αὐτό τό ρῆμα, ὡς κωλυτικό, παίρνει συμπλήρωμα τό **μὴ** μέ ἀπαρέμφατο, ἐάν εἶναι ἀρνητικό, τό **μὴ οὐ** μέ ἀπαρέμφατο. **ταῦθ' ὀρῶντα = ταῦτά εἰδόντα. μάλιστα** = κατεξοχήν (περισσότερο ἀπό ὄλους τούς ἄλλους μάντις)· ἡ σειρά τῶν λέξ. εἶναι: **ἐπίσταμαι ἄνακτα Τειρεσίαν μάλιστα ὀρῶντα ταῦτά ἄνακτι Φοῖβω. οὐκ ἐν ἀργοῖς** = ὄχι μεταξύ αὐτῶν πού ἀμελήθηκαν καί δέν ἐκτελέστηκαν. **ἐπραξάμην** = ἐπραξα καί χάρη στό ἴδιο τό συμφέρον

μου (ὡς μέσον). **διπλοῦς** = τόν ἓνα μετά τόν ἄλλο (σπουδή τοῦ Οἰδίποδα). **θαυμάζεται μὴ παρῶν** προσωπ. σύνταξη ἀντί ἀπρόσωπης: **θαυμαστόν ἐστι μὴ παρῆναι αὐτόν. καί μὴν**=καί θέδαια. **κωφός** = ἐκεῖνος πού δέν ἀκούει, ἀλλά καί ἐκεῖνος πού δέν ἀκούεται, ὁ ἀόριστος, ὁ ἀσαφής. **τὰ ποῖα;** (βλ. στίχο 120). **ὄδοιπόρων** πιό πάνω εἰπώθηκε (στ. 122) ὅτι φονεύτηκε ἀπό ληστές, τώρα λέγεται ἀπό ὄδοιπόρους, γεγονός πού πλησιάζει περισσότερο πρὸς τὴν ἀλήθεια. **τὸν δ' ἰδόντα** = τόν αὐτόπτη μάρτυρα. **εἰ δειμάτων γ' ἔχει μέρος** = ἐάν θέδαια τόν κατέχει καί μικρός φόδος. **οὐ μνεῖ** = δέ θά ἀντιμετωπίσει, δέ θά ἀναμείνει νά ἐκπληρωθοῦν, νά ξεσπάσουν κατά τῆς κεφαλῆς του, ἐνν.: ἀλλά θά ἐμφανιστεῖ. **τάρβος** (τὸ) = φόδος. **δρῶντι τάρβος ἐστὶ** τί διαφέρει τοῦ **τάρβος ἐστὶ δρᾶν;** **οὐδ' ἔπος** = οὔτε καί ὁ λόγος (ἢ κατάρα). **γάρ** ≡ δηλαδή. **οἶδε** αὐτοὶ ἐδῶ, δηλ. οἱ ἀγγελιοφόροι πού στάλθηκαν ἀπό τόν Οἰδίποδα καί τό παιδί πού χειραγωγοῦσε τόν τυφλό, οἱ ὅποιοι φέρουν τόν Τειρεσία πού εἰσέρχεται ἀπό τὴ δεξιὰ πύλοδο. **ἐμπέφυκε τ' ἀληθές** = εἶναι ἐμφυτὴ ἢ ἀλήθεια.

Πραγματικές.—ἀλλ' ἀναγκάσαι θεοὺς οὐδ' ἄν εἰς... Πῶς χαρακτηρίζεται ἐδῶ ὁ Οἰδίποδας ἀπέναντι στοὺς Θεοὺς; **ἄνακτα** Ἀποκαλεῖ ἄνακτα τόν Τειρεσία, γιατί συγκαταλεγόταν στοὺς εὐγενεῖς Θεβαίους. **Κρέοντος εἰπόντος** Αὐτὴ τὴ συμβουλή ἔδωσε ὁ Κρέων στὸν Οἰδίποδα ὄχι ἐπάνω στὴ σκηνή ἀλλά μέσα στὰ ἀνάκτορα. Πάντως μετὴ συμβουλή αὐτὴ προπαρασκευάζεται ἢ ὑπόνοια τοῦ Οἰδίποδα, πού θά σχηματιστεῖ πιό κάτω, ὅτι ὁ Τειρεσίας πείστηκε ἀπὸ τόν Κρέοντα νά μὴν εἰπεῖ τὴν ἀλήθεια.

γ') 300–315

Λεξιλογικές.—νωμάω—ῶ (νέμω) (ἐνν. ἐν φρεσὶ) = ἀνακινῶ στὴν ψυχὴ μου, ἐξετάζω καί κρίνω. **πάντα** ἐπεξηγεῖται ἀπὸ τό **διδασκὰ τε ἄρρητὰ τε**, πού ἐπίσης ἐπεξηγ. ἀπὸ τό **οὐράνιὰ τε καὶ χθονοστιβῆ**, κατά σχῆμα χιαστόν. **ἄρρητα** μεταφορὰ ἀπὸ τὰ ἱερά, πού δέ μεταδίδονται εὐκόλα στοὺς ἀμύητους. **χθονοστιβῆς** = ἐκεῖνος πού πατάει στὴ γῆ, ὁ ἐπίγειος. **τὴν πόλιν** κατά πρόληψη, ἀντί: **φρονεῖς δ' ὅμως οἶα νόσω πόλις σύνεστιν. νόσω** προσωποποιῶ· τὰ ρῆμ. **ἐξευρίσκομεν καὶ κλύεις** μέ σημασ. παρακειμ. **πέμψασιν ἡμῖν** (ἀγγέλους,

θεωρούς). **ἀντέπεμψεν** = ἀνταπέστειλε ἀποκριση. **ἔκλυσις** = ἀπολύτρωση. **ἂν ἔλθῃν**, ἀποδ. τῆς ὑποθ.: **εἰ ἐκπεμψαίμεθα. νὺν** = σύμφωνα με αὐτά. **φθονῶ** = ἄρνοῦμαι. **φάτιν ἀπ' οἰωνῶν** = μαντεία ἀπὸ οἰωνοσκοπία. **ὁδὸν** = τρόπον. **ρύομαι** = ὑπερασπίζομαι, σώζω, στό τελευταῖο **ρύσαι** ὑπάρχει μέσα του ἡ ἔννοια τῆς ἀποκρούσεως, ὥστε: **ρύσαι δὲ πᾶν μίasma τοῦ τεθνηκότος** = σώσε μας ἀποκρούοντας (διώχνοντας μακριά) κάθε μίasma πού προέρχεται ἀπὸ τὸν πεθαμένο. **ἐν σοὶ γὰρ ἔσμεν** = γιατί ἀπὸ σένα ἐξαρτᾶται ἡ ὑπαρξή μας, ἡ σωτηρία μας. **ἄνδρα** = καθένα (ὑποκ. τοῦ **ὠφελεῖν**)· ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: **κάλλιστος δὲ πόνος (ἐστίν) ὠφελεῖν ἄνδρα, ἀφ' ὧν ἔχει τε καὶ δύναίτο.**

Πραγματικές.-διδασκὰ τε ἄρρητὰ τε κτλ. Μὲ αὐτὰ θέλει νά δηλώσει τῆ μεγάλη μαντική δύναμη τοῦ Τειρεσία, πού τὴν ἔλαβε μαζί με τὴ μακροοιότητα-ἔζησε ἐπὶ ἑφτά ἢ ἐννιά γενιές-, σὲ ἀντάλλαγμα τῆς τυφλώσεώς του ἀπὸ τοὺς θεοὺς. **ρύσαι** Ἡ ἐπανάληψη τοῦ ἴδιου ρήματος φανερῶνει τὸ μεγάλο ἐνδιαφέρον τοῦ βασιλιᾶ καὶ ἐξαίρει τὴ θεομὴ παράκλησή του πρὸς τὸν Τειρεσία. **ἄλλην μαντικῆς ὁδὸν** Ἐννοεῖ ἄλλον τρόπο μαντικῆς ἐκτὸς ἀπὸ τὴν οἰωνοσκοπία, στὴν ὁποία κυρίως διακρινόταν ὁ μάντης, δηλαδή τὴ μαντικὴ μέ ἔμπυρα (τὴν ἔμπυρομαντεία).

δ') 316-403

Λεξιλογικές.-φρονῶ = φρονῶ σωστά, γνωρίζω τὴν ἀλήθεια. **τέλη λύω** = ὠφελῶ. **ταῦτα** (δηλ. ὅτι **δεινὸν ἐστὶ φρονεῖν ἔνθα**). **γάρ...** αἰτιολογεῖ τὸ ἐπιφώνημα **φεῦ. διόλλυμι** = λησμονῶ. **οὐκ ἂν ἰκόμην** ἀπόδοση ποιᾶς ὑποθέσεως πού ἐννοεῖται: **ἄθυμος** = δύσθυμος, ἄκεφος. **ἄφες μ' ἔς οἴκους**, ἐνν. **ἰέναι. ῥᾶστα** = εὐκολότατα. **διαφέρω** = ὑποφέρω ὡς τὸ τέλος. **τὸ σὸν-τούμόν** = τὴ μοῖρα σου-τὴ δική μου. **τὸ σὸν τε σὺ κάγῳ τούμόν** εἶδος χιαστοῦ σχήματος. **ἦν ἐμοὶ πίθη** δηλ. ἂν με ἀφήσεις νά ἀπέλθω. **ἔννομα** = σύμφωνα πρὸς τὸ νόμο (δηλ. πρὸς τὸ κήρυγμα τοῦ Οἰδίποδα). **τὴνδε φάτιν** = τὸ λόγο σου αὐτὸ (τὴ μαντεία σου) πού περιμένουμε. **ἀποστερῶ** = ἀποκρῶ. **γάρ** αἰτιολογεῖ τὴν πρόταση πού παραλείφτηκε: **οὐ λέγω ἔννομα οὔτε προσφιλή. οὐδὲ τὸ σὸν φώνημα ἰὸν πρὸς καιρὸν σοὶ**=οὔτε καὶ οἱ δικοὶ σου λόγοι ἀποβαίνουν γιὰ τὸ καλὸ σου. **φώνημα** ἐννοεῖ γενικά τὸ

διάταγμα καί τούς τελευταίους αὐτούς λόγους τοῦ Οἰδίποδα. **ὡς οὖν μηδ' ἐγὼ ταῦτόν πάθω** ἐπρόκειτο νά εἰπεῖ τή λέξη **σιγήσομαι** ἢ μάλλον **ἄπειμι**, τό ὁποῖο δηλώνεται ἀπό τόν ἐπόμενο στίχο, ὅπου φαίνεται ὅτι ὁ μάντης κινεῖται γιά νά φύγει. **φρονῶν γε** = ἐνῶ δέδαια ξέρεῖς. **ἀποστραφῆς** = ἀπέλθεις. **προσκυνοῦμεν ἰκτήριοι** (τυπική φράση πρὸς δήλωση ἰσχυρῆς παρακλήσεως) = εὐσεβῶς σέ θερμοπαροκαλοῦμε. **οὐ μή ποτε τό οὐ μή** μέ ὑποτ. ἀορ. σημ. ἔντονη ἄρνηση. **μή ἐκφήνω** = γιά νά μή φανερώσω. **τί φῆς;** ἀπό ἐδῶ ἀρχίζει νά ὀργίζεται. **ἄλλως** = ματαίως, ἀνωφελῶς. **ἐλέγχω** = ἐρωτῶ νά μάθω. **ὀργαίνω** ἔχει μεταβ. σημασ., ὅπως ἐδῶ = ἐξοργίζω· ἡ φράση μετριάζει τήν κακή ἐντύπωση ἀπό τήν ὕβρη: **ὦ κακῶν κάκιστε**, ἀφοῦ ἄλλωστε ἐλπίζει ὅτι ὁ μάντης θά λύσει τή σιωπή του. **ἐξερεῖς τοῦ ἐξαγορεύω** = λέγω φανερά. **ἀτεγκτος (ἀ-τέγγω** = δρέχω) = ἀδάκρυτος, ἀσυγκίνητος. **ἀτελεύτητος** = ἐκείνος πού δέ δίνει τέλος σέ κάποια ὑπόθεση, ὁ ἰσχυρογνώμονας. **ὀργή** σημαίνει γενικῶς ἦθος, χαρακτήρας· ἐδῶ γιά τόν Τειρεσία ἐννοεῖ ἰσχυρογνωμοσύνη, γιά τόν Οἰδίποδα ὀξύθυμία. **τήν σὴν ναίουσαν** ὑπαινίσσεται καλυμμένα τή σύζυγό του Ἰοκάστη. **φέγεις** ἐπανάλληψη μορφῆς μετά τό **ἐμέμψω**, γιά ἔμφαση. **γάρ** αἰτιολογ. τό **ἔχω θεβαίως ὀργήν**, πού ἐννοεῖται ἀπό τά προηγούμενα. **ἀτιμάζω** = δέν τιμῶ, περιφρονῶ. **ἦξει γάρ αὐτὰ** (σιωπῶ) γιατί τά πράγματα μόνα τους θά φανερωθοῦν. **πέρα** = περισσότερο. **πρὸς τάδε** τοῦτο μέ προστακτική σημαίνει ἀμετάφρατη ἀπόφαση = ἐναντι αὐτῶν. **θυμόομαι-οὔμαι** = ὀργίζομαι. **καί μὴν παρήσω (παρήμι)** **γ' οὐδέν** = καί ὁμως τίποτε δέδαια δέ θά παραλείψω. **ἄπερ** = ἀπό ἐκεῖνα τά ὁποῖα. **ξυμφυτεύω** = συμπράττω. **καί ἐπιδοτ.** = ὄχι μόνο ὅτι γνωρίζεις, ἀλλά καί... **ὅσον μή χερσὶ καίνων** (περιορίζει τήν ἐννοια τοῦ **εἰργάσθαι**) = ἐκτός μόνο πού δέν τόν φόνευσες μέ τά ἴδια σου τά χέρια. **ἄληθες** = ἀλήθεια; ἀνεδαίνει ὁ τόνος στήν ἐρωτηματ. εἰρωνεία. **ὥπερ** (ἀντί τοῦ **ὄπερ**) καθ' ἔλξη πρὸς τό **κηρύγματι**. **προσαυδῶ** = προσφωνῶ. **ὡς ὄντι**· ἔθεσε δοτ. ἀντί αἰτιατ. **ὄντα** πρὸς τό **σέ**, γιά νά ἀποφευχθεῖ ἡ παρανόηση πρὸς τό **ἐμέ**. **κάφ'** = καί ἀπό. **τοῦτο** ἐνν. τό **ἐκκινήσαι τόδε τό ῥῆμα**, ἦτοι τά ἐπακολουθήματα αὐτῆς τῆς πράξεώς σου. **ποῦ** = πῶς. **πέφευγα** = ἔχω ἤδη διαφύγει (μέ τόν παρακ. δηλώνεται τό τετελεσμένο). **ἰσχύον** κατηγορ., μέ τά πῶς κάτω ὁ Οἰδίποδας προσπαθεῖ, ἀνακρίνοντας κατά κάποιο τρόπο, νά ἀποκαλύψει συνωμοσία πού ὑποπτεύεται. **ἐκπειρώμαι τινος** = ὑπο-

ὁ ἄλλω κάτι σέ δοκιμασία· ἡ ἔννοια ἐδῶ εἶναι: ὑποβάλλεις τοὺς λόγους
 μου σέ δοκιμασία, ἂν δηλαδή θά ἐπιμείνω σ' αὐτούς ἢ θά περιπέσω σέ
 ἀντιφάσεις. **οὐχ ὥστε γ' εἰπεῖν γνωστόν = οὐχί ξυνηκα οὕτως,**
ὥστε εἰπεῖν ἐγνωσμένον, δέν κατάλαβα τόσο καλά, ὥστε νά εἰπῶ ὅτι
 τό ἔχω κατανοήσει. **φονέα σέ φημι κτλ.,** ἡ κανον. σειρά τῶν λέξεων
 εἶναι: **φημί φονέα σε κυρεῖν τ' ἀνδρός, οὗ τὸν φονέα ζητεῖς. οὗ τι**
χαίρων = ὄχι χωρὶς τιμωρία. **πημονάς =** βρισιές, ὅσον **γε χρήζεις**
 ἐνν. **λέγε. αἰσχισθ' ὀμιλῶ =** ἔχω αἰσχροτάτες (ἐνν. συζυγικές) σχέσεις.
 τοῖς φιλτάτοις ἐνν. **τῆ μητρί. ἴν' εἰ κακοῦ** πλ.αγ. ἐρωτημ. πρότασι-
 κακοῦ γεν. μεριστ. **ἦ =** ἀλήθεια. **γέγηθα** παρ.κ. τοῦ **γηθέω =** χαίρω,
 ἀγάλλομαι. **γεγηθῶς αἰεῖ =** πάντοτε ἀτιμώρητος. **ἀλλ' ἔστι,** ἐνν. **τῆς**
ἀληθείας σθένος. σοί...σοί δοτικαί τῆς ἀναφοράς. **τυφλὸς τὰ τ'**
ᾧτα...ἡ παρήχησι τοῦ **τ** αὐξάνει πῶς πολὺ τοὺς πειρακτικούς λόγους
 τοῦ Οἰδίποδα· εἶναι μάλιστα πολὺ προσβλητικοὶ οἱ λόγοι του καί
 γιατί ἀναφέρονται σέ φυσικό ἐλάττωμα τοῦ μάντη· τό **τυφλὸς** ἀνήκει
 μόνο στὰ ὄμματα, ἐνῶ στὰ ᾧτα καί τό νοῦ ἐννοεῖται κατά ζευγμα τό
 ἐπίθ. **ἀμβλὺς** ἢ ἄλλο συναφές μέ αὐτά. **ταῦτα ὀνειδίζων =** αὐτὲς τίς
 βρισιές (τὴν ἀμβλύτητα τοῦ νοῦ καί τὴν τυφλότητα). **πρὸς μίᾳς νυ-**
κτὸς = ἀπὸ μιά συνεχὴ τύφλωσι (σκοτός). **γὰρ** αἰτιολογεῖ τό ἐννοου-
 μενο **οὐκ ἂν βλέψαιμι σε. ᾧ τάδε** δηλ. **πεσεῖν σε. ἐκπράξαι μέλει =** ὁ
 ὁποῖος ἐνδιαφέρεται νά κατορθώσει αὐτὰ ἐδῶ (δηλ. νά πέσεις). **ἐξευ-**
ρήματα = ἐπινοήματα. **κρέων δέ σοι πῆμα οὐδέν =** ἐλάττωμα ὁ Κρέων δέ
 σοῦ προξενεῖ καμιά βλάβη. **ὑποφέρω =** ὑπερτερῶ, ὑπερέχω. **πολύ-**
ζηλος βίος = ὁ γεμάτος ἀπὸ φθόνου καί ἀμύλλα βίος. **δωρητὸν οὐκ**
αἰτητὸν = δωρηθεῖσαν οὐχί αἰτηθεῖσαν = ὡς δῶρο καί χωρὶς νά τὴ
 ζητήσω. **πιστὸς εἶρων. ὑπελθών...ὑφεις** (ἢ πρόθ. **ὑπὸ** σημαίνει τό
 λαθραῖο, τό ὑπουλο) = ἀφοῦ ὑπέσκαψε (τὴ θέση μου)..., ἀφοῦ ἀπέ-
 στειλε δολίως ὡς ὄργανο· μεταφορὰ ἀπὸ τοὺς παλαιστές. **μάγος =**
 ἀπαταιώνας. **ἀγύρτης (ἀγείρω),** ὅπως καί σ' ἐμᾶς = ὁ πλάνος. **δέ-**
δορκε τοῦ **δέρκομαι (=** βλέπω) = ἔχει τὰ βλέμματά του, τό νοῦ του.
τὴν τέχνην, ἐνν. τὴ μαντικὴ τέχνη. **ποῦ;** σέ ποιές περιπτώσεις;
σαφῆς = ἀληθῆς. **κύων =** σκύλα, τέρας. **ῥαψωδὸς =** αἰνιγματοπλό-
 κος. **ἐκλυτήριος =** ἐκταλλακτικός, ἀπολυτρωτικός. **τούπιόντος =** τοῦ
 τυχόντα (γεν. κατηγορ.)· ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: **καίτοι διεπείν** (ὑποκ.) **τό**
αἰνίγμα οὐκ ἦν τούπιόντος. προῦφάνης = φανερώθηρες· ἡ σειρὰ
 τῶν λέξ.: **ἦν σὺ προῦφάνης οὐκ ἔχων γνωτόν, οὐτ' ἀπ' οἰωνῶν**

οὔτε ἐκ θεῶν του. νιν = τή Σφίγγα. **κυρήσας** = ἀφοῦ πέτυχα τή λύση τοῦ αἰνίγματος. **γνώμη** = μέ τή σκέψη, μέ τήν ἐξυπνάδα μου. **ἐκβαλεῖν** ἔνν. **θρόνων. παραστατῶ** = στέκομαι κοντά. **πέλας** κατά πλεονασμό. **χῶ συνθεῖς** = καί αὐτός πού μηχανεύτηκε. **ἀγηλατέω-ῶ** = ἀπομακρύνω τό μαρό (τόν **ἐναγή**). **παθῶν** (ἔνν. **τοιαῦτα**) **οἶά περ φρονεῖς, ἔγνωσ ἄν** = θά ἔβαζες μυαλά, θά συνετιζόσουν.

Πραγματικές. – φρονεῖν Ὁ Τειρεσίας γνώριζε τό φονιά τοῦ Λαῖου, ἀλλά ἀπό σεβασμό στό σωτήρα τῆς πόλεως δέν ἤθελε νά μαρτυρήσει, γιά νά μήν τόν ἐκθέσει. Ὅταν ὁμως προσκλήθηκε πιά ἀπό τόν Οἰδίποδα, εἶχε στήν ἀρχή πάρει τήν ἀπόφαση νά φανερώσει τό μυστικό, ἀλλά ὅταν βρέθηκε μπροστά στό βασιλιά καταλήφθηκε ἀπό δισταγμό. **ῥᾶστα γάρ τὸ σόν...** Οἱ φράσεις τοῦ μάντη εἶναι σκοτεινές, ὅπως συνήθως. **πλοῦτος καὶ τυραννίς** Θεωροῦσαν αὐτά ὡς ὑψιστα ἀγαθά καί γι' αὐτό προκαλοῦσαν εὐκολα τό φθόνο τῶν ἄλλων. **ἀγύρτης** Ἀγύρτες στοὺς ἀρχαίους λέγονταν κυρίως μερικοὶ πλανόδιοι ἱερεῖς, πού ἀσχολοῦνταν μέ τό ἔργο τῆς μαγείας καί γι' αὐτό ἡ λ. **ἀγύρτης** συνδέεται μέ τή λ. **μάντις** καί χρησιμοποιεῖται ὡς θρησῖα ἐναντίον του. **ἐκ θεῶν γνωτόν...** Ἀπό τοὺς μάντις ἄλλοι ἐμπνέονταν ἀπό κάποιο θεό καί ἄλλοι παρατηροῦσαν καί ἐρμήνευαν τοὺς οἰωνούς. **παθῶν ἔγνωσ ἄν** κατά τό παροιμιώδες «παθόντα μαθεῖν» (ἀνάλογο εἶναι τό σημερινό «ὁ παθὸς μαθὸς»).

ε') 404–462

Λεξιλογικές. – ἡμῖν μὲν εἰκάζουσιν = σ' ἐμᾶς τουλάχιστο, καθὼς μποροῦμε νά συμπεράνουμε. **δεῖ** συντάσσεται μέ τή γενική **τοιοῦτων** καί τό ἀπαρέμφ. **σκοπεῖν. ὅπως λύσομεν** πλάγ. ἔρωτ. πρότ. πού χρησιμεύει καί ὡς ἐπεξηγ. τοῦ **τόδε. ἐξισωτέον (σοι)** = πρέπει νά ἐξισωθῶ μ' ἐσένα. **γοῦν** = τουλάχιστο. **τὸ ἀντιλέξαι** (προσδιορισμός ἀναφορᾶς) = στό νά δώσω ἴση ἀπάντηση. **τοῦδε** δηλ. τοῦ ἴσα ἀντιλέξαι. **προστάτου γράφομαι** = γράφομαι ὡς προστατευόμενος κάποιου, κηδεμονεύομαι ἀπό κάποιον. **Κρέοντος** γεν. κατηγορηματικῆ. **δέρκομαι** (παράγωγό του: **δράκων**) = βλέπω καθαρά. **καί...καί** τέθηκαν δύο προτάσεις κατά παράταξη, ἀντὶ νά τεθοῦν καθ' ὑπόταξη = **εἰ καὶ δέδορκας, οὐ βλέπεις. ἴν' εἰ κακοῦ** πλάγ. ἔρωτ. πρότ., ὅπως οἱ

εισαγόμενες με τό **ἐνθα** καί **ὄτων**· **ἐνθα** ἐννοεῖ τόν πατρικό οἶκο. τό **ὄτων** **μέτα** ἐννοεῖ τή μητέρα. **τοῖς σοῖσιν αὐτοῦ...** ἀκολουθεῖ κανονικῶς **νέρθε** (ἐνν. τόν πατέρα) καί **ἐπὶ γῆς ἄνω** (ἐνν. τή μητέρα). **ἀμφιπλήξ** (**ἀμφί-πλήττω**) = αὐτή πού χτυπᾶ καί ἀπό τά δύο μέρη, δηλ. καί ἀπό τό μέρος τοῦ πατέρα καί ἀπό τό μέρος τῆς μητέρας. **δεινόπους** = αὐτή πού ἔχει φοβερά πόδια, φοβερή διώκτρια. **ὄρθα** = τά πράγματα ἀπό τήν ἀληθινή τους ὄψη. **σκότος** = διαρκές σκότος. **λιμῆν** = θάλασσα. **Κιθαιρών** = ὄρος (ἔθεσε τή συγκεκριμένη καί ἄτομ. ἐννοια **Κιθαιρών**, ἀντί τῆς ἐννοίας γένους, ἴσως γιατί στόν Κιθαιρώνα ἐκτέθηκε ὁ Οἰδίποδας ὡς βρόφος). **σύμφωνος** = ἐκεῖνος πού ἀντηχεῖ· συντάσσ. μέ τή γενική **βοῆς** = θά ἀντηχήσει τούς θρήνους σου. **καταισθάνομαι** = αἰσθάνομαι καλά, κατανοῶ. **ὕμναιος** = τό γαμήλιο ἄσμα, μετωνυμικῶς σημαίνει τό γάμο. **δόμοις** = στόν πατρικό οἶκο. **ἄνορμον** = χωρίς (καλό) λιμάνι (κατηγ). **ἄνορμος ὕμναιος** εἶναι ὁ ἀλίμενος γάμος· ἡ μετοχή **τυχῶν** εἶναι ἐνδοτική. **εὐπλοίας** ἐνν. τήν εὐνοϊκή λύση τοῦ αἰνίγματος. **ἄλλων κακῶν** = τῶν ἄλλων βδελυρῶν σχέσεων σου (μέ τή μητέρα). **ἄ σ' ἐξισώσει σοί τε...** παρήχηση τοῦ **σ**, ἀπό τήν ὀξύτητα τοῦ λόγου. **πρὸς ταῦτα** = σχετικῶς μέ αὐτά πού σοῦ λέγω. **τούμὸν στόμα** = τίς προφητεῖες μου, ἐμένα. **προπηλακίζω** κυρίως σημαίνει ἀλείφω μέ πηλό (λάσπη), ρίχνω στή λάσπη, ἐδῶ μεταφορικῶς: μεταχειρίζομαι κάποιον ὑβριστικῶς, διασύρω· καί σήμερα: ρίχνω λάσπη σέ κάποιον· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **οὐ γάρ ἔστι βροτῶν, ὅστις ἐκριθήσεται ποτε κάκιον σοῦ. ἐκτρίβομαι** = καταστρέφομαι ὀλότελα. **οὐκ εἰς ὄλεθρον**, ἐνν. **ἅπει** = δέν πᾶς νά χαθεῖς· τό ἴδιο ρῆμα πρέπει νά ἐννοηθεῖ στό **οὐχὶ θᾶσσον**. **ἄφορρος** ἀπό τό **ἄψ** (= πίσω) καί **ρέω** = ἐκεῖνος πού κινεῖται πρὸς τά πίσω· ἐδῶ σημ.: πίσω. **ἀποστρέφομαι** = στρέφομαι πρὸς τά πίσω· τά: **πάλιν ἄφορρος, ἀποστραφεῖς ἅπει**, ἔχουν τήν ἴδια περίπου σημασία καί ἀποτελοῦν πλοῦτο ἐκφράσεων· γίνεται συνήθως τοῦτο, ὅταν, ἐκεῖνος πού μιλάει, κατέχεται ἀπό μεγάλη συγκίνηση ἢ ὀργή. **οὐδ' ἰκόμην** κτλ., ἐννοεῖται: **οὐ μόνον ἅπειμι θᾶσσον, ἀλλ' οὐδ' ἄν...φωνήσοντα**· τίνος εἶδους εἶναι ἡ μετοχή; **σχολῆ** κυρίως = δύσκολα, καί ἀπό αὐτή τή σημασία = οὐδέποτε. **ἔστειλάμην** = ἔστειλα καί προσκάλεσα· **ἔστειλάμην ἄν** ἀπόδ. ποιᾶς ὑποθέσεως; **γονεῦσι** δοτ. τῆς κρίσεως. **μῶροι-ἔμφρονες** ἐπεξηγοῦν καί ἀνάπτυσσούν τό **τοιοῖδε**. **ποίοισι** ἐνν. **γονεῦσι**. **μείνον** εἶπε τά πιό πάνω ὁ Τειρεσίας καί δοκίμασε νά φύγει, ἀλλά, ἐπειδή ὑποδῆλωσε ὅτι γνωρίζει τούς

πραγματικούς γονείς, θυμήθηκε ο Οιδίποδας τὰ ὅσα εἰπώθηκαν γι' αὐτόν στήν Κόρινθο καί τό χρησμό τοῦ Ἀπόλλωνα πού δόθηκε, καί γι' αὐτό, θέλοντας νά μάθει τήν ἀληθινή καταγωγή του, τόν προτροπέι νά μείνει, ἐνῶ πρωτίτερα τόν βλαστημοῦσε, **ἐκφύει** ἴστορ, ἐνεστ. = ἔχει γεννήσει, εἶναι πατέρας μου, **φύσει** ἐδῶ σημ. = θά ἀποκαλύψει τή γέννησή σου, τούς γονεῖς σου, **διαφθείρω** = καταστρέφω (ἐνν. τά μετά τήν ἀποκάλυψη παθήματά του), **αἰνικτὰ** = αἰνιγματικά, **ἄριστος** εἰρων, **μέγαν** ἐνν. τή δόξα του γιά τή λύση τοῦ αἰνίγματος καί τήν ἀνάληψη τοῦ βασιλικοῦ ἀξιώματος· ὑπόθεση τοῦ **εὐρήσεις** εἶναι: **ἐάν σκέψη καλῶς· ἡ τύχη** = ἡ τυχαία σύμπτωση τῆς λύσεως τοῦ αἰνίγματος· γιατί τόν κατάστρεψε; **οὐ μοι μέλει** = δέ μέ ἐνδιαφέρει (ἐνν. ὅτι μέ κατάστρεψε ἡ τύχη), **εἰ τήν πόλιν τήνδ' ἐξέσωσα** = ἄρκει πού ἔσωσα αὐτήν ἐδῶ τήν πόλη· πῶς χαρακτηρίζουμε ἐδῶ πάλι τόν Οἰδίποδα; **κομιζέτω δῆτα** = ἄς τήν ὀδηγήσει λοιπόν (ἀπό ἐδῶ)· **ὀχλῶ** = ἐν-**οχλῶ**, **ἐμποδῶν** = παρέχοντας ἐμπόδια γιά τήν ἐκτέλεση τοῦ χρησιμοῦ, **συθεῖς** (παθ. ἀορ. τοῦ **σεύομαι** = κινεῖμαι γρήγορα) = ἐάν ἀπέλθεις ἀμέσως, **ὦν οὐνεκ' ἦλθον** προσδιορ. τελ. αἰτίου, **ὄπου** ἀντί **ὄπως...οὐκ ἔσθ' ὄπου** = δέν ὑπάρχει τρόπος, κατά τόν ὅποιο (ἢ δέν εἶναι δυνατό νά...), **τόν ἄνδρα τοῦτον** τέθηκε κατ' αἰτίαι., καθ' ἕλξη πρὸς τό ἐπόμεν, **ὄν ἀνακηρύσσων φόνον** = κάνοντας προκηρύξεις γιά τό φόνο τοῦ Λαίου, **λόγῳ** ὁ λόγος θά ἦταν πλήρης; **ξένος μὲν λόγῳ μέτοικος ὦν**, εἶτα δέ φανήσεται (ἀντί φανησόμενος σχετικὰ μέ τή μετ. ὦν), **ξυμφορὰ** = συντυχία, καλή τύχη (γιά τό ὅτι θά ἀποκαλυφθεῖ Θηβαῖος), **ἐκ δεδορκότος** ἐντονότερο τοῦ: **βλέποντος**, **σκήπτρῳ προδεικνύς** = μέ τό ραβδί (βακτηρία) δείχνοντας στόν ἑαυτό του τό δρόμο, **ἐμπορευόμεναι** = πορευόμεναι, μεταβαίνω, **αὐτός** = ὁ ἴδιος, **ὀμόσπορος** = ὀμόγαμος, ἐκεῖνος πού ἔχει μέ ἄλλο τήν ἴδια γυναίκα, **ἰῶν εἶσω** = μπαίνοντας στό ἀνάκτορό σου, **κἂν λάβης** = ἐνν. **ἐμέ**, **φάσκειν** ἀντί προστακτ. (πρβ. **ἀγγέλειν** κτλ.), **μαντικῇ μηδὲν φρονῶ** = δέν ἔχω καμιὰ γνώση (ιδέα) μαντικῆς, Μετά τούς λόγους αὐτοῦς ἀπέρχεται ὁ Τειρεσίας ἀπό δεξιά.

Πραγματικές. – **Λοξία** Ἔτσι ὀνομαζόταν ὁ Ἀπόλλωνας, γιατί ἔδινε σκοτεινοὺς καί διαφοροῦμενους χρησμούς, **προστάτου** Στήν ἀρχαία Ἀθήνα κάθε μέτοικος εἶχε ἕναν πολίτη, ὁ ὁποῖος ἀναλάβαινε τήν προστασία καί κηδεμονία του μπροστά στους ἄρχοντες καί τά δικα-

στήρια· τὸ ὄνομα τοῦ μετοίκου καταγραφόταν στοὺς καταλόγους τῆς πόλεως μαζί μέ τὸ ὄνομα τοῦ προστάτη του· τοῦτο λεγόταν **γράφομαι προστάτου**. Ἄρὰ Ἡ Ἄρα, ὡς προσωποποίηση, ἄλλοτε διακρίνεται ὡς ἀθύραση καί ἄλλοτε ταυτίζεται μέ τήν Ἑρινύα. **ὄρμον ἄνορμον** Ὁ γάμος τοῦ Οἰδίποδα, πού συνάφθηκε μέ εὐτυχεῖς φαινομενικά περιστάσεις, παραβάλλεται μέ λιμάνι ἀλίμενο, ὅπου ναύαγηση. **εἰπῶν ἄπειμι, οὐ τὸ σὸν δείσας...** Ὁ Τειρεσίας ἐρεθίστηκε ἀπὸ τὰ περιφρονητικά γι' αὐτόν λόγια τοῦ Οἰδίποδα καί ἀποκαλύπτει σαφέστερα τώρα τὰ σχετικά, ἀποφεύγοντας τίς ἐπιφυλάξεις. Φαίνεται ὅμως ὅτι ὁ Οἰδίποδας εἶχε ἀπέλθει ἀπὸ τή σκηνή, τήν ὥρα πού ἔλεγε τὰ σχετικά ὁ μάντης, καί δέν τὰ ἄκουσε· ἡ φράση **οὐ τὸ σὸν δείσας πρόσωπον** δέν ἀντιμάχεται στό γεγονός τῆς ἀπουσίας τοῦ Οἰδίποδα, ἀν λάβουμε ὑπόψη ὅτι ὁ Τειρεσίας ἦταν τυφλός καί δέν κατάλαβε τήν ἀπουσία του.

ΠΡΩΤΟ ΣΤΑΣΙΜΟ (463–522)

Στροφή α' 463–472

Λεξιλογικές.– **θεσπιέπεια** (θέσπις = θεός–ἔπος) = ἐκείνη πού λέγει θεϊκά λόγια, ἢ προφητική. **Δελφίς** = Δελφική. **πέτρα** = βράχος· τέθηκε ὁ τόπος ἀντί τοῦ θεοῦ Ἀπόλλωνα. **ἄρρητ' ἄρρητων** ἀντί ὑπερθετικοῦ = δεινότερα, φοβερότερα. **τελέσαντα** κατηγορ. μετοχή, μολόνοντι ἐξαρτᾶται ἀπὸ ρῆμα λεκτικόν· ἡ σειρά τῶν λέξ.: **τίς (ἔστιν) ἐκεῖνος, ὄντιν' ἄ θεσπιέπεια Δελφίς πέτρα εἶπε τελέσαντ' ἄρρητ' ἄρρητων φονίαισι (φονικαῖς) χερσίν; ὥρα** (ἐνν. ἔστιν) = εἶναι καιρός. **ἀελλὰς–ἀδος** = ταχεία, λέγεται γιά ἵππους πού τρέχουν ὅπως ἡ θύελλα (ἄελλα). **σθηναρῶτερον** = ἰσχυρότερα, ἐδῶ σημ. ταχύτερα. **ἐπενθρῶσκω** = ἐφορῶ (τό ἀπλό ρῆμα: **θρῶσκω**, ἀορ. β' **ἔθορον**, ἀπὸ τόν ὁποῖο: θούριος, σημ. πηδῶ). **πυρὶ καὶ στεροπαῖς** σχῆμα ἐν διά δυοῖν = **κεραυνίῳ πυρὶ, πυρφόρῳ κεραυνῷ**, προσδιορίζει ὡς ὀργανική δοτ. τὸ **ἐνοπλος, γενέτας** (δωρ.) = **γενέτης** = πατέρας καί γιός· ἐδῶ σημ. γιός. **Κῆρες** = μοῖρες τοῦ θανάτου· ἐδῶ εἶναι οἱ Ἑρινύες πού ἐπιζητοῦν τήν τιμωρία τοῦ φονιά τοῦ Λαῖου· **ἀναπλάκῃτοι = ἀναμπλάκῃτοι** (παραλείφθηκε τὸ **μ** χάρις του μέτρον· ἀπὸ τὸ στερ. **α-** καί τὸ ἀπαρέμφατο ἀορ. β' **ἀμπλακεῖν** = ἀμαρτῆσαι) =

ἐκείνες πού ποτέ δέν ἀποτυχαίνουν στό σκοπό τους, **δειναί** κατηγορ. τοῦ **Κῆρες**.

Ἐντιστροφή α' 473–482

Λεξιλογικές. – ἔλαμψεν = φώτισε, ἤχησε ξεκάθαρα. γὰρ ἐπεξηγεῖ τόν τρόπο τῆς διώξεως ἀπό τόν Ἐπόλλωνα. **νιφόεις** = χιονοσκεπαστος. **φάμα** = χρησμός· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ἔλαμψε γὰρ φάμα** (ἀπό) τοῦ νιφόεντος Παρν. πάντα (Θηβαῖον) ἰχνεύειν τόν ἄδηλον (τόν ἄγνωστον) ἄνδρα. φοιτᾷ ἐνν. ὁ ἄδηλος ἀνὴρ, ὁ φονιάς. γὰρ αἰτιολ. τό ἰχνεύει. ὑπ' ἄγριαν ὕλαν = στά ἄγρια δάση. **μελέω ποδι** = μέ τά δύστυχα πόδια του (γιατί διαρκῶς κυνηγιέται καί τρέχουν). **χηρεύω** = ζῶ στή μοναξιά, στεροῦμαι τῆς ἐπικοινωνίας μέ τούς ἀνθρώπους. **μεσόμφαλα** = ἐκεῖνα πού θρῖσκονται στό κέντρο τῆς γῆς (τόν ἀφαλὸ τῆς γῆς)· καθ' ὑπαλλαγή εἶπε τά μαντεῖα **μεσόμφαλα** ἀντί τοῦ τόπου, ὁ ὁποῖος θρῖσκόταν στόν ὀμφαλό (ἀφαλὸ) τῆς γῆς. **ἀπονοσφίζων** (ἀπό–νόσφιν = μακριά) = γιατί προσπαθεῖ νά ἀπομακρύνει ἀπό τόν ἑαυτό του, νά ἀποφύγει... **αἰεὶ ζῶντα** = πού πάντοτε ἰσχύουν, μέ αἰώνιο κύρος. **περιποτῶμαι** = πετῶ ὀλόγυρα. Σ' ὅλη τὴν ἐντιστροφή γίνεται παρομοίωση τοῦ φονιά μέ ταῦρο, πού κεντιέται ἀπὸ οἶστρο (ντάβανο) καί φεύγει, γιὰ νά μπορέσει ἔτσι νά τόν ἀποδιώξει. Ὁ οἶστρος παρομοιάζεται μέ τό χρησμό καί τά μαντεύματα.

Πραγματικές. – Ὁ χορός, ἀφοῦ ἄκρυσσε στό τέλος τό διάλογο καί τὴ στιχομυθία τοῦ Οἰδίποδα καί τοῦ Τειρεσία, δέν κάνει λόγο γιὰ τό μάντη, ἀλλὰ προτιμᾷ στήν α' στροφή καί ἐντιστροφή νά κάνει μνεῖα γιὰ τό χρησμό καί μόλις στή β' στροφή καί ἐντιστροφή μιλάει γιὰ τά ὅσα εἰπώθηκαν ἀπὸ τόν Τειρεσία. **Δελφίς πέτρα** εἶναι ὁ ἀπότομος δρόμος ἐπάνω ἀπὸ τούς Δελφούς, οἱ Φαιδριάδες πέτρες, κοντά στίς ὁποῖες θρῖσκόταν τό μαντεῖο· στά ριζά τους ἀκριβῶς ρέει καί σήμεοα ἡ Κασταλία πηγὴ. **πυρὶ καὶ στεροπαῖς** Λέγει **κεραύνιο πῦρ**, ἐπειδὴ ὁ Ἐπόλλωνας ἐρμηνεύει τὴ θέληση τοῦ Δία καί ἐκτελεῖ τίς ἐντολές του καί ἔτσι ὀπλίζεται μέ τό ὄπλο τοῦ πατέρα, τόν κεραυνό. **Κῆρες** Οἱ μοῖρες τοῦ θανάτου παριστάνονται ἐδῶ ὡς θεότητες τιμωροί, ὡς Ἐρινύες, οἱ ὁποῖες ζητοῦν νά τιμωρήσουν τό φονιά τοῦ Λαίου. **μεσόμφαλα μαντεῖα** Πιστευόταν ὅτι τό μαντεῖο τῶν Δελφῶν θρῖσκόταν στό κέντρο τῆς γῆς καί ὅτι ὁ Δίας εἶχε ἀπολύσει ἀπὸ Ἀνατολή καί Δύση δυὸ αετούς μέ ἀντίθετη διεύθυνση· αὐτοὶ πέταξαν καί συναντήθηκαν

στούς Δελφούς, όπου σημάδι από λευκόπετρα μέ ωσειδές σχήμα, μέσα στο ναό του Ἀπόλλωνα—σώζεται ὡς τά σήμερα—, ἔδειχνε τή θέση τῆς συναντήσεως: τοῦτο λεγόταν ὀμφαλός (ἀφαλός).

Στροφή δ' 483-497

Λεξιλογικές. - **δεινὰ ταρασσει** = στήν ψυχή του ἀνακινεῖ φοβερές σκέψεις, ἐξεγείρει. **οἰωνοθέτης** ἐκεῖνος πού ὀρίζει τή σημασία τῶν οἰωνῶν, ὁ οἰωνοσκόπος. **οὔτε δοκοῦντα οὔτ' ἀποφάσκοντα** = οὔτε πιθανά (πιστευτά) οὔτε ἀπίθανα (ἀπίστευτα). **ὄρων** μετ. αἰτιολ. **ἐνθάδε** = στό παρόν. **ὀπίσω** = ἐνν. στό παρελθόν. **νεῖκος** = φιλονικία. **ἔκειτο** = ὑπῆρχε. **τανῦν** = μετά τά ὅσα εἶπε ὁ Τειρεσίης. **πρός ὅτου δῆ** (ἐνν. **νεῖκος**) = ἀπό τήν ὁποία ἀκριδῶς (φιλονικία) ξεκινώντας. **βασάνω πίστιν ἔχων** = ἀποδίδοντας σ' αὐτό, σάν σέ ἀπόδειξη, πίστη. **ἐπίδαμος φάτις Οἰδίποδα** = ἡ φήμη στό λαό γιά τόν Οἰδίποδα. **εἰμι ἐπί...** νά ἐπέλθω ἐναντίον. **λαβδακίδαις** δοτ. χαριστική. **ἀδήλων θανάτων** γεν. ἀντικειμ. στό **ἐπίκουρος θανάτων** ποιητ. πληθ. ἀντί τοῦ ἐνικ. θανάτου.

Ἀντιστροφή δ' 498-512

Λεξιλογικές. - **ξυνητός** = σοφός. **πλέον φέρομαι** = ὑπερέχω ὑπερβάλλω· ἡ φράση εἶναι παρμένη κατά μεταφορά ἀπό τοῦς ἀγῶνες. **σοφία** δοτ. ὄργαν. **παραμείβω** = ὑπερτεροῦ. **μέμφομαι** = κατηγοροῦ. **κατάφημι** λέγω ναι, ἐπιδοκιμάζω. **ἐπ' αὐτῷ** ἀντί: **ἐπὶ τοῖς Θεβαίοις**, ἀλλά ἐπειδή αὐτός προσήλθε, γιά νά λύσει τό αἶνιγμα, ὁ κίνδυνος ἀπό μέρους τῆς στρεφόταν κυρίως ἐναντίον του. **βασάνω** = μέ τή δοκιμασία. **ἠδύπολις** = εὐχάριστος στήν πόλη. **τῷ** = γι' αὐτά. **ὀφλισκάνω κακίαν** = **ὀφλισκάνω δίκην κακίας** = θεωροῦμαι κακός· ὁμοίως λέγεται **ὀφλισκάνω μωρίαν, δυσσέβειαν, αἰσχύνην** κτλ.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (513-862)

α') 513-531

Λεξιλογικές. - Ὁ Κρέων ἔρχεται ἀπό τή δεξιά παράοδο, γιατί δέν ἦταν σύνοικος μέ τόν Οἰδίποδα, ὅπως διαφαίνεται καί πιό κάτω στό στίχο 533. **πολίται** = συμπολίτες. **πεπυσμένος (πυνθάνομαι)** αἰτιατ.

μετοχή. **κατηγορεῖν** = κατηγοροῦντα λέγειν. **ἀτλητάω-ᾶ** = ἀπό τό ἀτλητος (ἀ-τλάω = ὑπομένω) = ἀδυνατῶ νά ὑπομείνω, δυσανασχετῶ. **μακράϊων** = μακροχρόνιος. **φέρωντι** μετ. ὑποθ. **βάξις** (ῥ. **βάζω** = λέγω, μιῶ) = λόγος, κατηγορία. **εἰς ἀπλοῦν** = σέ μικρό, σέ ἀντίθεση μέ τό πιό κάτω **εἰς μέγιστον**. **ἐν πόλει** = μπροστά στους πολίτες. **μέν δὴ** = **μὴν δὴ** = ἀλλά θεθαίως. **ἦλθε** = ἐκφράστηκε, εἰπώθηκε. **ὀργῆ βιασθέν ἄν μᾶλλον ἢ γνώμη φρενῶν** = τό ὅποιο θά προκληθήκη μᾶλλον ἀπό στιγμαία ὀργή παρά ἀπό ἐνδόμυχη (ἐσωτερική) πεποίθησι. **ἐφάνθη** = ἦλθε σέ φῶς. **τούς λόγους** τέθηκε τό ἄρθρο γιά νά δηλώσει τούς γνωστούς λόγους τοῦ Τειρεσία, πού πιό πάνω εἰπώθηκαν ἀπό αὐτόν. **οἶδα δ' οὐ** τέθηκε ἡ ἄρνησι μετὰ τό ρῆμα πρός ἔξαρσι τῆς ἀντιθέσεως. **τίνι γνώμη** = μέ ποιά πρόθεσι· ὁ χορός ὁμολόγησε ὅτι λέγονταν, ἀλλά πρόσθεσε τό **οἶδα δ' οὐ γνώμη τίνι** γιά νά μετριάσει τήν κακή ἐντύπωσι τοῦ Κρέοντα καί τήν ὀργή του. **ἐξ ὀμμάτων ὀρθῶν** = μέ ἀνοιχτά (ὄχι ταραγμένα) μάτια. **ἐξ ὀρθῆς φρενός** = μέ ἠρεμο νοῦ. **ἐπίκλημα** (ἐπικαλέω-ᾶ) = κατηγορία. **ὄδε** = ἰδού, νά.

Πραγματικές. – τύραννος Ἡ λέξι αὐτή ἔχει προσβλητική σημασία γιά τόν Οἰδίποδα, ὑποδηλώνοντας ὅτι αὐτός δέν εἶναι βασιλιάς σύμφωνα μέ τό κληρονομικό δικαίωμα. **τάχ' ἄν βιασθέν...** Ὁ χορός πάντοτε ἀποβλέπει σέ συμβιβασμό καί καταπράνσι αὐτῶν πού ὀργίζονται. **ἃ γὰρ δρῶσιν οἱ κρατοῦντες, οὐχ ὀρῶ** Τοῦτο εἶναι πολύ δουλοπρεπές. **ἐξ ὀμμάτων ὀρθῶν** Ἐπειδή ὁ χορός δέν μπορεῖ νά τόν δια φωτίσει γιά τίς προθέσεις τοῦ Οἰδίποδα, ὁ Κρέων προσπαθεῖ νά τίς μαντεύσει ἀπό τήν ἐξωτερική του ὄψι καί γι' αὐτό ρωτᾶει γιά τό βλέμμα του, γιατί σ' αὐτό καθρεφτίζεται ἡ ψυχή.

6') 532-633

Λεξιλογικές. – οὗτος σὺ = ἐ! ἐσύ (διαφαίνεται τό ὀργίλο ὕφος τοῦ Οἰδίποδα· μέ τέτοιες προσφωνήσεις ἐκδηλώνόταν στους ἀρχαίους ἢ ἐχθρότητα καί ὁ ἐξερθετισμός τοῦ ὁμιλητῆ). **τόλμης** = θράσους καί ἀναίδειας. **φονεύς** ἀφ' οὗ ὁ Κρέων, κατὰ τή γνώμη τοῦ Οἰδίποδα, ἐπέβαλε στόν Τειρεσία νά τόν θεωρήσει φονιά τοῦ Λαῖου, ἄρα ἦταν ὁ φονιάς του κατ' αὐτόν, γιατί ὁ φονιάς τοῦ Λαῖου θά φονευόταν. **τοῦδε τάνδρος** = ἐμένα. **ἐναργῆς** = ὀλοφάνερος. **ὥς σὺ γνωρισίμι** = ὅτι δέ

θά αποκαλύψω· ἐξαρτάται ἀπό τήν ὑπονοούμενη ἀπό τήν προηγουμένη μετοχή **ιδών** κατά ζευγμα συνώνυμη μετοχή **ὑπολαβών, νομίσας, προσέρπω** = δόλια πλησιάζω, ἔρχομαι ὑπουλα (μεταφ. ἀπό τά φίδια). **ἀλέξομαι** μέλλων τοῦ **ἀλέξω** = ἀποκρούω. **ὡς οὐ γνωριόμι ἡ οὐκ ἀλεξοίμην** ἀναπτύσσουν κατ' ἀντίστροφη τάξη, δηλ. κατά σχῆμα χιαστόν, τά προηγούμενα **δειλιάν ἢ μωρίαν. ἐγχείρημα** = ἐπιχειρήμα, **ὄ = ἦ. οἴσθ' ὄ ποιήσον; = οἴσθ' ὄ χρή σε ποιεῖν;** οἱ τραγικοί δηλ. ποιητές συμβαίνει νά θέτουν μετά τήν ἐρώτηση **οἴσθ' ὄ** τήν προστακτική **ποιήσον** πρὸς δήλωση συμβουλῆς. **ἀντί** = ἔναντι, σέ ἀπόκριση. **αὐτός** = ὁ ἴδιος, μόνος σου. **βαρὺν** ἀντιπαθητικό, φορτικό· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ἄκουσόν μου νῦν πρῶτ' ὡς ἐρῶ** (πῶς θά ἐξηγήσω). **τουτ' αὐτό** ἐπαναλαμβάνονται οἱ αὐτές λέξεις τοῦ Κρέοντα γιά νά τόν περιπαίξει. **αὐθαδία** = αὐταρέσεια, αὐθαιρεσία. **κακῶς δρῶ** σημαίνει ὅ,τι καί τό **κακῶς ποιῶ;** παθητ. τοῦ **κακῶς πάσχω. ὑπέχω δίκην** = **δίδωμι δίκην** = τιμωροῦμαι. **τήν δ.** = αὐτήν πού πρέπει, τήν ἐπάξια (τιμωρία). **σοῖ ποιητ. αἴτ. τοῦ εἰρήσθαι. ἔνδικα** = δίκαια, ὀρθά. **σεμνόμαντις** = σεμνός, σοβαρός μάντης (εἰρων.). **ἐπὶ τὸν** = γιά νά τόν καλέσει. **τῷ βουλευματι** = **τῇ συμβουλῇ** (προσδιορ. τοῦ κατά τι). **χρόνον** διέκοψε ὁ Κρέων καί ὁ Οἰδίποδας δέν πρόστεσε τό ρῆμα, τό ὅποιο θά ἦταν παθητικό. **ἔρρει** (ἴστωρ. ἐνεστώς) = ἔγινε ἄφαντος. **θανασίμω χειρώματι** = μέ δίκαιο θάνατο. **μακροὶ παλαιοὶ τε** (ἀντί ἐνικοῦ ἀριθ.) = πού ἐκτείνονται σέ πολύ χρόνο καί ἀρχίζουν ἀπό παλιά (πολλά, πάρα πολλά χρόνια) ὑπάρχει σύμπτυξη δύο προτάσεων· ἀντί: **μακρὸς παλαιός τ' ἂν χρόνος εἶη, εἰ μετρηθείη. τότε** ὅταν δηλ. φονεύτηκε ὁ Λάιος. **εἰμί ἔν τι** = ἀσχολοῦμαι σέ κάτι (ὁμοίως λέγεται στή φιλοσοφία, **ἐν λόγοις εἰμί**). **σοφός γε τό γε** δεδαιωτ. **οὐκουν...** ἡ σειρά τῶν λέξ.: **οὐδαμοῦ (ἐμνήσατό σου) ἐμοῦ γε** (= τουλάχιστο) **ἐστῶτος πέλας (παρόντος ἐμοῦ). παρέσχομεν** = κάναμε τήν ὀφειλόμενη ἐρευνα (ἡ πρόθεση **παρὰ** ἐπιτείνει τήν ἔννοια τοῦ ρήματος). **σοφός** εἰρωνεύεται αὐτό πού εἰπώθηκε στό στίχο 563 **σοφός γ' ὁμοίως** κτλ. **τάδε** δηλ. τό ἀποτέλεσμα τῆς ἐρευνας γιά τό ποιός ἦταν ὁ φονιάς. **ἐφ' οἷς** = γιά τά ὅποια. **φρονῶ** = γνωρίζω. **φιλῶ** = συνηθίζω. **ὀθούνεκα** = ὅτι. **ξυνέρχομαι** = ἔρχομαι σέ συνεννόηση (τί λόγος εἶναι ἐδῶ); **τάς ἐμάς** (ἀντί γεν. ὑποκειμ.). **Λαῖου** γεν. ἀντικειμ. **διαφθοραὶ** = φόνος· ἡ ἐρμηνεῖα: ὅτι ἂν δέν εἶχε ἔλθει σέ συνεννόηση μέ σένα, ποτέ δέ θά μιλοῦσε γιά τό φόνο τοῦ Λαῖου, ὅτι ἔγινε ἀπό ἐμένα. **αὐτός** =

μόνος σου. **ταῦθ'** κατά τόν ἴδιο τρόπο. **ἄπερ** = κατά τόν ὁποῖο ἀκριβῶς. **ἐκμανθάνω** ἢ προθ. **ἐκ** ἔχει ἐπιτακτική σημασία. **γῆμας ἔχεις** εἶναι περίφρ. παρακειμένου, συνήθης στους Ἀττικούς· καί σημ. διάρκεια ἐνέργειας = ἔχεις σύζυγο. **ἀνιστορῶ** = ἐρωτῶ νά μάθω. **ἄρχεις δ' ἐκείνη ταυτά, γῆς ἴσον νέμων;** = ἔχεις στή χώρα τήν ἴδια ἐξουσία μέ ἐκείνη, ἀποδίδοντας ἴσες τιμές καί σ' αὐτή; **ἄν** = **ἄ ἄν**. **κορίζομαι** = παίρνω. **ἰσοῦμαι** = εἶμαι ἴσος μέ κάποιον κατά τήν τιμή. **σφῶν** = **ὕμιν** (δοτ. προσ. ἀντων. β' προσ.). **τρίτος** κατά πλεονασμό. **ἐνταῦθα γάρ δὴ** = σ' αὐτό ἀκριβῶς (δηλ. ἄν καί σέ τιμοῦσαν ἐξίσου μ' ἐμᾶς, ὅμως ἐπιβουλεύεσαι τήν ἐξουσία μου). **κακός** = ἄπιστος. **οὐκ** ἔνν. **φαίνομαι κακός φίλος. εἰ διδοίης γε σαυτῷ λόγον** = ἄν βέβαια σκεφτεῖς καλῶς ὁ μόνος σου. **εἴ τινα...** ἢ σειρά τῶν λέξεων: **εἰ δοκεῖς ἐλεῖσθαι ἄν τιν' ἄρχειν ζῆν φόβοισι μᾶλλον ἢ ἄρχειν ἄτρεστον εὐδοντα. ἄτρεστος** (ἄ-τρέω = φοβοῦμαι) = ἄφοδος. **εὐδω** = κοιμοῦμαι. **ἐγὼ μὲν οὐτ' αὐτὸς ἰμείρων ἔφυν εἶναι μᾶλλον τύραννος ἢ τύρανα δρᾶν** = ἐγὼ τουλάχιστο οὐτε ὁ ἴδιος πόθησα ἀπό φυσικοῦ μου νά εἶμαι μᾶλλον τύραννος παρά νά ἔχω βασιλική ἐξουσία. **ἔχειν** προσδιορ. ἀναφορᾶς. **πάσι χαίρω** = ὅλοι μου ἔλενε «χαίρε», ὅλοι μου εἶναι ἀντικείμενο χαρᾶς. **ἀσπάζομαι** = χαιρετίζω. **νῦν** μέ τήν ἐπανάληψή του τρεῖς φορές ἐξαιρεῖ τή συσσωρευση τόσων ἀγαθῶν χάριη στήν ἐξαιρετική θέση του. **ἐκκαλῶ** = καλῶ ἔξω, προσκαλῶ (παραστατικότερο καί ὅπως θά λέγαμε σήμερα εἶναι τό **ἐκκαλοῦσι** = ἔρχονται καί χτυποῦν τήν πόρτα μου καί μέ καλοῦν). **ἅπαν** ἔνν. **οὐ ἔχουσι χρεῖαν. ἐνταῦθα (ἐν τῷ ἐκκαλεῖν ἐμέ). ἐνι** = ἐγκριταί. **κείνα** τήν ἐξουσία μέ τίς δυσάρεστες συνθήκες της. **τάδε** σημ. τήν τωρινή θέση μου μέ τά εὐεργετήματά της. **οὐκ ἄν...** ἢ σειρά τῶν λέξεων: **νοῦς καλῶς φρονῶν οὐκ ἄν γένοιτο νοῦς κακός** = ὁ νοῦς πού κρίνει καλά τά πράγματα δέν μπορεῖ νά γίνει κακός (μοχθηρός), νά ἐνεργήσῃ δηλ. ἐναντίον τοῦ συμφέροντός του. **τῆσδε τῆς γνώμης** δηλ. **τοῦ λαβεῖν ἐκεῖνα ἀφείς τάδε. ἄν τλαίην** = θά τολμοῦσα, ἔνν. ἀντικείμ. **δρᾶν** ἀπό τό **δρῶντος καί ἔλεγχον τῶνδε** προεξαγγέλλεται παράθεση στήν ἐπόμενη πρόταση **πεύθου** κτλ. = καί πρός ἔλεγχον αὐτῶν ἐδῶ (πού λέγω). **πεύθομαι** = πληροφοροῦμαι· ἐδῶ: ζητῶ νά μάθω· ποιητ. τύπος τοῦ **πυνθάνομαι**. **Πυθῶδε πεύθου** παρήχηση. **τὰ χρηθέντα** = ὁ χρησμός πού δόθηκε, πρόληψη. **τουτ' ἄλλο** ἀντί **τουτο δέ** = ἄφ' ἑτέρου, καί ἀπό τήν ἄλλη. **τερασκόπος** = τερατοσκόπος = ὁ μάντης. **λαθῶν** =

ἀφοῦ μέ πιάσεις· ἢ φρ. **κτάνης λαβῶν** ἰσοδύναμει πρὸς τό σημερινό· πιάσε με καί σκότωσέ με. **γνώμη δ' ἀδήλω** = μέ βάση γνώμη ἀναπόδεικτη. **χωρίς** = αὐθαίρετα (χωρίς νά ρωτήσεις ἄλλους). **αἰπιῶ** προστακτ. τοῦ ρ. **αἰπιάομαι-ῶμαι**. **μάτην** = ἄδασάνιστα, ἀνεξέταστα. **ἴσον καί** = ἴσο πρὸς. **ἐκβαλεῖν** = ἀπολέσαι. **χρόνος** μακρός χρόνος. **εὐλαβουμένῳ** (δοτ. τῆς κρίσεως) = κατά τήν κρίση ἐκείνου πού προσέχει. **φρονεῖν** προσδιορ. ἀναφορ. στά: **ταχεῖς καί ἀσφαλεῖς**, ἢ ἔννοια εἶναι: γιατί ἐκεῖνοι πού εἶναι ταχεῖς στίς ἀποφάσεις τους δέν εἶναι ἀσφαλεῖς (ἀλάθητοι) στίς σκέψεις τους. **ταχύς τις** κατηγορηματικῶς = γρήγορα κάπως. **ταχὺν δεῖ κάμῃ βουλευεῖν πάλιν (ἀντεπιβουλευεῖν)** = ἀντίθετα πρέπει κι ἐγὼ γρήγορα νά παίρνω ἐναντίον του τά μέτρα πού ἐπιβάλλονται γιά τήν ἄμυνά μου. **ἡσυχάζων** = παραμένοντας ἀδρανῆς, χωρίς νά παίρνω τά μέτρα πού πρέπει. **τά τοῦδε** = τά σχέδια, οἱ σκοποὶ αὐτοῦ ἐδῶ. **ἦν ἔνν. χρήζεις. ἤκιστα** = καθόλου. **ὅταν προδείξης** = ὅταν προωτέρω (πρὸ τοῦ θανάτου μου)... **οἷόν ἐστι τὸ φθονεῖν** = ὅποιον εἶδους εἶναι, σέ τί συνίσταται ὁ φθόνος μου ἐναντίον σου. **οὐ πιστεύω** = δέν ὑπακούω. **οὐ γάρ ἔνν. τὸ οὐχ ὑπέιξω...** **τὸ γοῦν ἐμὸν** (ἔνν. **εὐ φρονῶ**) = ὅσον ἀφορᾷ τουλάχιστο στόν ἑαυτό μου σκέπτομαι ὀρθά = τουλάχιστο γνωρίζω καλὰ τό συμφέρον μου. **ἀλλ' ἐξ ἴσου δεῖ κάμῃ** = **δεῖ σε καί τὸ ἐμὸν εὐ φρονεῖν** (δηλ. ὁ Οἰδίποδας ὄφειλε ὡς δίκαιος βασιλιάς καί ὡς συγγενῆς νά σκεφτεῖ καί γιά τό δικό του συμφέρον). **εἰ δὲ ξυνίης μηδέν;** ἂν ὅμως δέν ἔννοεῖς τίποτε, ἂν πλανᾷσαι; **ἀρκτέον** = **δεῖ σε ἀρχεσθαι**. **καιρίαν** ἐπιρρημ. κατηγορ. = σέ κατάλληλη περίσταση. **κάμοι πόλεως μέτεστι** = καί ἐγὼ μετέχω τῆς πόλεως, καί ἐγὼ ἔχω δικαιώματα στήν πόλη. **εὐ τίθεμαι** = διευθετῶ, τακτοποιῶ.

Πραγματικές. – ἄνευ πλήθους καὶ φίλων Μέ τό πλήθος ἔννοεῖται ὁ στρατός, μέ τό φίλων οἱ πολιτικοὶ φίλοι, τό πολιτικό κόμμα. **ἄνδρα συγγενῆ κακῶς δρῶν...** Τραγ. εἰρωνεία· χωρίς νά θέλει ὁ Οἰδίποδας προλέγει ἐκεῖνο πού θά πάθει ἀργότερα ὁ ἴδιος, στίχ. 614. **χρόνος δίκαιον ἄνδρα...** Καί πράγματι ὁ κακὸς μπορεῖ νά χαρακτηριστεῖ ὡς τέτοιος καί ἀπὸ μιᾶ μόνο κακῆ πράξης, ἀλλά, γιά νά σηματοδοτήσουμε ἀντίληψη ὅτι κάποιος εἶναι καλός, ἀπαιτεῖται μακροχρόνια παρακολούθηση καί δοκιμασία γιά τὴ διαπίστωση. **ὦ πόλις πόλις** Ὁ Κρέων νόμισε ὅτι ὁ Οἰδίποδας καλεῖ τὴν πόλη σέ βοήθειά του καί

ἀποκρίνεται ὅτι καί αὐτός εἶναι πολίτης καί ἔχει δικαιώματα νά προστατευτεῖ ἀπό τήν πόλιν.

γ') 634–648

Λεξιλογικές. – **στάσις γλώσσης** = ἔριδα γλώσσας, γλωσσομαχία. **ἄβουλος** = ἀλόγιστος, ἀπερίσκεπτος. **ἐπαίρομαι** = ἰσηκόνω, στήνω. **κινῶ** = ἀνακινῶ. **νοσοῦσης** μετ. ἔνδοτ. **ἴδια κακὰ** = ἀτομικά πάθη. **οὐκ εἶ;** (μέλλον τοῦ **εἶμι**) = δέ θά πᾶς; πῆγαινε, γιατί ἦ ὀριστ. μέλλ. σέ ἀποφατική ἐρώτηση ἔχει τή θέση προστακτικῆς καί σημι. ἔντονη προσταγή. **μηδέν** = ἡμιδαμνόν, ἀσήμαντο· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **καί οὐ μὴ τὸ μηδέν ἐς μέγ' ἄλγος οἴσσετε; ἀποκρίνω** = ἀποχωρίζω, ἐκλέγω. **ἡ γῆς ἀπῶσαι** κτλ. Πιό πάνω ὁ Οἰδίποδας ἀξίωσε τό θάνατο τοῦ Κρέοντα· τώρα ὁ τελευταῖος αὐτός προσπαθεῖ νά πετύχει μετριοσιμό τῆς ἀποφάσεώς του, γιά νά προδιαθέσει τόν Οἰδίποδα νά ὑποχωρήσει καί νά δεχτεῖ τήν ἐξορία του, πράγμα πού γίνεται, καθώς φαίνεται ἀπό τό **ξύμφημι. τούμὸν σῶμα** = ἔμένα. **σὺν τέχνῃ κακῇ** = μέ δόλια τεχνάσματα. **ὀναίμην** (εὐκτ. ἄορ. τοῦ ρῆμ. **ὀνίναμαι** = ὠφελοῦμαι) = νά μή χαρῶ (ἐνν. τῆ ζωῆ μου), νά μή σώσω. **νυν** συλλογιστικός. **ἀραῖος** = ἐπικατάρατος· ἡ σειρά τῶν λέξ.: **ἀλλ' ὀλοίμην ἀραῖος, εἰ σε δέδρακά τι ὦν ἐπαπιᾶ με δρᾶν. τὸν δ' ὄρκον** αὐτόν πού δόθηκε πιό πάνω, γιατί οἱ ὄρκοι, εἴτε δίνονταν στό ὄνομα τῶν θεῶν εἴτε ὄχι, ἔπρεπε νά τηροῦνται, ἐφόσον τελοῦσαν ὑπὸ τήν προστασία τῶν θεῶν, οἱ ὁποῖοι καί τιμωροῦσαν τούς ἐπίορκους.

δ') Κομῖός (649-697)

Στροφή 649–677

Λεξιλογικές. – **πιθοῦ** = πείσου· οἱ μετχ. **θελήσας...φρονήσας** συνάφθηκαν μέ τήν προστακτική **πιθοῦ** καί ἔχουν καί αὐτές προστακτική ἔννοια· σημαίνουν: δεῖξε καλή θέληση καί ὀρθή σκέψη. **εἰκάθω** ὑποτ. τοῦ ἄορ. **εἴκαθον**, ἐκτενέστερου τύπου τοῦ **εἴκω** = ὑποχωρῶ· ποιοῦ εἶδους ὑποτακτική εἶναι; **νήπιος** (**νή** + **ἔπος**) = μικρός, ἀνάξιος λόγου. **ἐν ὄρκῳ** προσδιορ. τοῦ ὄργανου = μέ ὄρκο (δεμένο), ὥστε νά εἶναι ἰσχυρός. **καταιδοῦμα** = ἰσέδομαι. **τί φῆς** = τί ἐννοεῖς; τί θέλεις; νά εἰπείς; **ἐναγῆς** = ὁ δεσμευμένος μέ τό βάρος ἄγους (μέ κατάρα)

ἐναντίον του καί ἐπομένως ἀνόσιος· ἐδῶ ὁμως ἰσοδυναμεῖ πρὸς τὸ πιὸ πάνω **ἀραῖος** = δεσμευμένος μέ ὄρκο, ἀγνός. **ἐν αἰτία βάλλω** = ἐνοχοποιῶ· τὸ ἀπαρέμφ. **βαλεῖν** ἐξαρτ. ἀπὸ τὸ ἐννοοῦμ. **φημί** καί γι' αὐτὸ ἔχει τεθεῖ ἀντὶ προστακτικῆς. **αἰτία ἀφανῆς λόγων** = κατηγορία ἀσαφῆς πού στηρίζεται σέ λόγια (καί ὄχι σέ πράγματα). **νῦν** = **νύν**. **ἐπίσταμαι** = ἰγνωρίζω καλῶς· τὸ **εὖ** πλεοναστικῶς· ἡ ἔννοια τῶν λεγομένων ἀπὸ τὸν Οἰδίποδα εἶναι: ὅταν ὁ χορὸς θεωρήσει τὸν Κρέοντα ἀθῶο σχετικά μέ τίς εἰσηγήσεις του στὸν Τειρεσίαι γιὰ ἐνοχὴ τοῦ Οἰδίποδα, εἶναι τὸ ἴδιο σάν νά θεωρεῖ τὸν Οἰδίποδα φονιά καί νά θέλει τήν καταστροφή του, γιατί κατὰ τὸ χρησμό ἦταν ἀνάγκη ὁ φονιάς τοῦ Λαῖου ἢ νά φονευτεῖ ἢ νά ἐξοριστεῖ γιὰ τή σωτηρία τῆς πόλεως ἀπὸ τὸ λοιμὸ. **οὐ τὸν** συχνά στοὺς ὄρκους παραλείπεται τὸ **μά**. **πρόμος** = πρῶτος. **ἄθεος, ἄφιλος** = ἐγκαταλειμμένος ἀπὸ τοὺς θεοὺς καί τοὺς φίλους. **ὄ,τι πύματον** σύστ. ἀντικ. τοῦ **ὀλοίμαν** ἄς ὑποστῶ τὸ χεῖριστο θάνατο. **φρόνησις** = ἰδέα. **φθίνουσα** ἀπὸ τὸ λοιμὸ. **τρήχω** = κατατρέχω, βασανίζω. **προσάψει** (προσάπτω) ἀμεταβάτως = θά προστεθοῦν. **ἴτω** = ἄς ἀπέλθει ἐλεύθερος. **τὸ σὸν στόμα** = ἐσένα, μετὰ τὰ ὅσα εἶπες. **ἐλεινός** = ἀξιολύπητος. **στυγήσεται** παθ. = **στυγηθήσεται** = θά μισηθεῖ. **στυγνός** ἔχει ἐνεργ. σημ. = θά φέρεις βαριά τὸ πρᾶγμα στήν ψυχὴ σου. **φύσις** = χαρακτήρας, ἰδιοσυγκρασία. **ἄλγιστα αὐταῖς** = αἰσθάνονται μέσα τους πάρα πολὺ μεγάλη λύπη. **ἐκτός εἰ** = θά ἀπέλθεις ἐκτός ἀπὸ τὴν περιφέρεια τῶν ἀνακτόρων. **τυχόν σου** = ἀφοῦ σέ βρῆκα. **τυχόν σου ἀγνώτος** = ἀφοῦ ἐσὺ μέ παραγνώρισες. **ἐν δὲ τοῖσδ' ἴσος** κατὰ τὴν κρίση ὁμως αὐτῶν ἐδῶ ὁ ἴδιος ὡς πρὸς τὸ χαρακτήρα (εἶμαι ὁμοιος ὅπως καί πρωτύτερα). Μετὰ ἀπὸ αὐτὰ τὰ λόγια ὁ Κρέων ἀποχωρεῖ ἀπὸ τὴ δεξιὰ πάροδο, ἐνῶ ὁ Οἰδίποδας παραμένει μόνος καί σκεπτικός.

Ἀντιστροφή 678–697

Λεξιλογικές. –**μέλλω** = βραδύνω. **ἦτις ἡ τύχη** (πλάγ. ἐρώτ.) = τί συνέβη, ποιὸ ἦταν τὸ συμβάν (ποιὰ ἢ αἰτία τῆς ἐριδας). Θέλει νά μάθει αὐτὸ ἡ Ἰοκάστη καί ἀπὸ τὴ γυναικεία περιέργεια καί γιὰ νά μπορέσει νά συντελέσει στήν κατάταυση τῆς ἐριδας. **δόκησις λόγων** = ὑπόνοια πού στηρίζεται σέ λόγους (πού πρόκυψε ἀπὸ τὴ συζήτηση). **ἀγνώς** = ἡ ὁποία πασαγνωρίζει τὴν ἀλήθεια, τὰ πράγματα· **ἐπομένως** = ἀδὰ-

σιμη (δηλ. ἐπὶ ἤλθε παρ' ἀνόηση). ἤλθεν = ἐκφράστηκε. δάπτω = πειράζω, θάλαπτο. τὸ μὴ ἴνδικον = ἡ μὴ δίκαιη κατηγορία. ναίχι = ἐκτεταμένος τύπος τοῦ ναί, ὅπως τὸ ναίσκε. ἄλις ἐπίρο. = ἀρετά. γὰς προπονουμένας = ἐνῶ ταλαιπωρεῖται ἡ χώρα ἀπὸ προηγούμενα δεινά· ἡ σειρὰ τῶν λέξε·: ἄλις, ἄλις ἔμοιγε φαίνεται (τὸν λόγον) αὐτοῦ μένειν, ἔνθα ἔληξεν γὰς προπονουμένας ἡ ἐπανάληψη τοῦ ἄλις δηλώνει τὴ μεγάλη ἐπιθυμία τοῦ χοροῦ νὰ λήξει ἡ φιλονικία. ἴν' ἦκεις = ποῦ ἔφτασες, σέ ποιοῦ σημεῖο κατάντησες (πλάγ. ἐρώτ. ποῦ ἐξαοτᾶται ἀπὸ τὸ ὄρας). παρήμι = παραμελῶ, ἀδιαφορῶ. τούμὸν = τὸ δίκιο μου, τὸ δικό μου συμφέρον. καταμβλύνω = ἐξασθενῶ. κέαρ (τό) = κῆρ = καρδιά = ἀγάπη (τὴν ἀγάπη μου γιὰ σένα). παραφρόνιμος = παρὰ φρονας. ἄπορος ἐπὶ φρόνιμα = ἀνίκανος (ἀκατάλληλος) γιὰ κάθε φρόνιμο. πεφάνθαι μ' ἄν = ὅτι πεφασμένος ἄν εἶην = ὅτι θὰ φαινόμεν, θὰ δειχνόμεν. εἶ σε νοσφίζομαι (ὑπόθ. καθ' ὅριστ. ἀντί εὐκτ.) = ἄν σέ ἀπομακρύνω ἀπὸ ἐμένα, ἄν σέ ἐγκαταλείπω. ἐν πόνοισιν = μέσα στὰ δάσανα, μέσα στὶς βαοιές δοκιμασίες. ὅς τ' οὐρρησας ἀναφ. αἰτιολ. πρὸτ. ἀλύω καὶ ἀλύω = εἶμαι ταραγμένος ἀπὸ λύπη, εἶμαι ἐκτὸς τοῦ ἑαυτοῦ μου. οὐρίζω (ἀπὸ τὸ οὐρος = οὐριος ἄνεμος) = φέρνω σέ οὐριο ἄνεμο, διευθύνω καλά. κατ' ὀρθὸν = αἰσίως, ἀσφαλῶς. εὐπομπος ἔχει ἐνεργ. σημ. = καλὸς ὁδηγός, κυδερνήτης (ἐδῶ ὁ χορός προσπαθεῖ νὰ καταπραῦνει τὸν Οἰδίποδα καὶ νὰ στρέψει τὴν προσοχή του στὴ σωτηρία τῆς πόλεως).

Πραγματικές. – "Ἄλιον Οἱ ἀρχαῖοι στοὺς ὄρκους τους ἐπικαλοῦνταν συνήθως τρεῖς θεοὺς, τὸ Δία, τὴν Ἀθηνᾶ καὶ τὸν Ἀπόλλωνα· γι' αὐτὸ στὸν Ὅμηρο συχνά ἀπαντᾶμε τό: αἶ γὰρ Ζεῦ τε Πάτερ καὶ Ἀθηναίη καὶ Ἀπολλων· ἐδῶ ἐπικαλεῖται τὸν Ἥλιο ποῦ ἐποπτεύει καὶ γνωρίζει τὰ πάντα, ἐπειδὴ καὶ ὁ χορός ἐξωτερικεῖ ἐνδόμυχη (ἐσωτερικὴ) ψυχικὴ διάθεση. τοῖς πάλαι κακοῖς Αὐτὰ εἶναι ὁ λοιμὸς καὶ οἱ προερχόμενες ἀπὸ αὐτὸν συμφορὲς τῆς πόλεως.

ε) 698–725

Λεξιλογικές. – κάμῃ ὅπως γνωρίζουν καὶ οἱ ἄλλοι πολῖτες. ὅτου

ποτέ πράγματος = γιά ποιά άραγε αίτία. **μήνιν στήσας έχεις** = έχεις όργιστεϊ. **Κρέοντος** (ή γεν. από τό λεκτ. έρω) = γιά τόν Κρέοντα, γιά τήν όργή κατά τού Κρέοντα. **οία βεβουλευκώς έχει και ει σαφώς έρεις** πλάγαι έρωτ. προτ. **έγκαλών (Κρέοντι) τό νεϊκος** (τήν αίτία τής φιλονικίας) = (γιά νά ιδώ άν ακριβώς θά έξηγήσεις τό πράγμα) αποδίδοντας τήν αίτία τής φιλονικίας στόν Κρέοντα. **καθεστάνει** = είναι. **αυτός ξυνειδώς** (ένν. τό ρήμα **φησι**) = από προσωπική αντίληψη. **μέν ούν** = αντίθέτως, αλλά (ένν. από τά προηγούμενα: όχι μόνο δέν έμπε, άν γνωρίζει από προσωπική αντίληψη...αλλά και). **εισπέμφας** = αφού απέστειλε από μέρους του προς έκπλήρωση τού σκοπού του. **κακοῦργον** μέ τή σημ. τού άπατηλού. **τό γ' εις έαυτόν** προσδιορ. αναφορās. **έλευθεροϊ στόμα πάν** (κατηγορ.) = παρουσιάζει τό στόμα του τελείως έλεύθερο (καθαρό) από τήν κατηγορία. **οῦδέν βρότειον** = κανένας άνθρωπος. **μαντ. τέχν.** γεν. μεριστ. **σημεία** = αποδειξεις. **γάρ** διασαφ. **ήξοι μοίρα αυτόν θανειν** = θά έλθει μοίρα (θά είναι μοιραίο, θά συμβεί νά...). **γένοιτο** εὐκτ. τού πλαγ. λόγου. **και τόν μέν** = άν και αυτόν. **ώσπερ γ' ή φάτις (εστι)** = όπως βέβαια είναι ή φήμη, όπως λέγουν. **έν τριπλαϊς άμαξιτοϊς** (ένν. **όδοις**) = στή συνάντηση τριών άμαξιτών δρόμων, στά τριστρατα. **βλάστας** = τή γέννηση. **διέχω** = διαχωρίζω. **οῦ διεσχον και** αντί καθ' ύπόταξη έθεσε σύντ. κατά παράταξη. **ένζεύγνυμι** = συνδέω. **άβατον όρος** ένν. τόν Κιθαιρώνα. **κάνταῦθα** = και στήν προκείμενη περίπτωση (δηλ. τού παιδιού πού χάθηκε μέ τέτοιο τρόπο). **άνύω και άνύτω** = κατορθώνω. **διορίζω** = καθορίζω. **τοιαῦτα** τούτο λέγει μέ κάποια περιφρόνηση. **ών** = γι' αυτές τίς φήμες. **έντρέπομαί πνος** = φροντίζω γιά κάτι.

Πραγματικές. – **οῦδέν βρότειον μαντικής έχον τέχνης** Προσπαθεϊ μέ αυτά νά ταπεινώσει τίς μαντείες τού Τειρεσία. **λησται** Αναφέρονται πολλοί ληστές, γιατί ό δραπέτης ακόλουθος τού Λαίου είχε αναφέρει πολλούς, είτε επειδή πλανήθηκε από τό φόβο είτε γιά νά δικαιολογήσει τή φυγή του. **τριπλαϊς άμαξιτοϊς** Στο άκουσμα αυτών ό Οιδίποδας ταράχτηκε, γιατί θυμήθηκε τόν τόπο, όπου φόνευσε άνθρωπο και, ως ήταν επόμενο, τού μπήκαν, κατά τή λαϊκή έκφραση, «ψύλλοι στ' αυτιά». από τή στιγμή πού άκουσε αυτό. Έτσι εδώ έχουμε περιπέτεια. **ένζεύξας άρθρα ποδοϊν** Ο Λάιος, γιά νά κρεμάσει τό

νήπιο, τρύπησε και τὰ δύο τὰ πόδια του ανάμεσα στὰ σφυρά και τούς τένοντες, όπου σχηματίστηκε **οἶδημα** (= πρήξιμο), ἀπό τό ὄποιο προήλθε και τό ὄνομα Οιδίπους. Μιλάει ἐπίτηδες ἀορίστως **ἐνζευξας ἄρθρα**, γιά νά μήν ὑποπτευθεῖ ὁ Οιδίποδας γιά τόν ἑαυτό του· ἄλλωστε ὁ Οιδίποδας ἄκουσε τό κεραινοδόλο γι' αὐτόν **ἐν τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς** και ἔχει καταληφθεῖ ἀπό τούτη τή σκέψη, ὥστε δέν προσέχει πιά στούς κατοπινούς λόγους τῆς Ἰοκάστης.

στ) 726–833

Λεξιλογικές. – **πλάνημα ψυχῆς** = σύγχυση ψυχῆς. **ἀνακίνησις φρενῶν** = ταραχή τοῦ νοῦ. **στραφεῖς** = ἀφοῦ ταραχτήκε, συγκινήθηκε· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **λέγεις τοῦθ', ὑπό ποίας μερίμνης στραφεῖς; ἔδοξ' ἀκοῦσαι** = μοῦ φάνηκε πῶς ἄκουσα (εἶναι τόσο φοβερό, ὥστε δέ θέλει νά πιστέψει ὅ,τι ἄκουσε· ἐννοεῖ τό ἄκουσμα: **ἐν τριπλαῖς ἀμαξιτοῖς**). **ἠὺδάτο γάρ** ναι, εἶναι ἀλήθεια τοῦτο, ἐπειδή λέγονταν τοῦτα. **τόδε πάθος** = αὐτό ἐδῶ τό συμβάν (τοῦ θανάτου τοῦ Λαῖου). **σχιστή** = χωρισμένη, σχισμένη (ἀπό ἄλλη ὁδό), ὥστε νά σχηματιστεῖ τρίστροτο. **Δελφῶν** ἐνν. και σ' αὐτό ἢ προθ. ἀπό. **τοῖσδε** (δοτ. ἀναφορᾶς) = σχετικά μέ τά γεγονότα αὐτά ἐδῶ, ἀφοῦ ἔγινε αὐτή ἡ πράξις, γιά τήν ὁποία τώρα μιλάς. **ἐξέρχομαι** = παρέρχομαι. **ἐκηρύχθη** = ἔγινε γνωστό. **σχεδόν τι** = λίγο περίπου. **τί δ' ἐστί σοι τοῦτ' Οιδίπους, ἐνθύμιον;** ἀλλά γιατί τοῦτο, Οιδίποδα, σοῦ προξενεῖ θάρος (ἀνησυχία) στήν ψυχή; **Λαῖον** προληπτικῶς ἀντί: **τίνα φύσιν Λαῖος**. **φύσις** = ἐξωτερική μορφή, τό παράστημα· τοῦτο λέγεται και **φυή**. **ἀκμή ἤθης** = ἀκμή τῆς ἐφηβικῆς ἡλικίας. **μέγας** = μεγαλόσωμος. **χνοάζω** = δγάζω τό πρῶτο χνοῦδι μουστακιου ἢ γένειον, ἐδῶ = δγάζω τίς πρῶτες λευκές τρίχες. **λευκανθές** κατά πρόληψη = ὥστε ἔγινε λευκανθισμένο, ὥστε εἶχε λευκές τρίχες. **ἀποστατῶ** = ἀτέχω· τοῦτο ἦταν μία σοβαρή ἀπόδειξις ὅτι αὐτός πού φονεύτηκε ἦταν ὁ πατέρας του, ἀφοῦ μοιάζαν πολύ μεταξύ τους· αὐτό δέβαια δέν ἦταν δυνατό νά ὑποπτευθεῖ ὁ Οιδίποδας, ἀλλά ταραίζεται ὑπερβολικά και ἀναφωνεῖ **οἶμοι**, γιατί αὐτός πού περιγράφεται ἀπό τήν Ἰοκάστη μοιάζει μέ ἐξείνον, πού θυμᾶται ὅτι φόνευσε... **οὐκ εἰδέναι** = ὅτι δέν ἀντιλαμβάνομουν, ὅτι δέ νοοῦσα· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ἔοικα οὐκ εἰδέναι προβάλλον ἀρτίως ἔμαυτὸν εἰς ἀράς δεινάς**. **ὀκνῶ** = αἰσθάνομαι φόβο. **ἀποσκοπῶ** =

προσβλέπω, δεινῶς ἄθυμῶ = ὑπερβολικά φοβᾶμαι, μὴ βλέπων ὁ μάντης ἢ ἀναγρῆί μέ τά ἐδῶ λεγόμενα τά ὅσα εἰπώθησαν στό στίχο 371: **τυφλός τά τ' ὠτα... ἐξείπησ** (τοῦ ῥήμ. **ἐξαγορεύω**) = διαλευκάνεις, **βαιός** = μικρός, λίγος· ἐδῶ σημ.: μέ λίγη συνοδεία, μόνος, **λοχίτης** = σύντροφος, ἀκόλουθος, **οἶα** = ὅπως, **ἀπήνη** = ἄμαξα, **μία** καί ὄχι ἄλλες γιά τούς ἀκολούθους τοῦ βασιλιᾶ ἢ τή μεταφορά σκευῶν κτλ., **διαφανῆ** = ὀλοφάνερα, **οἰκεύς** οἰκιακός δούλος, ὁ δούλος πού γεννήθηκε στό σπίτι (κατ' ἀντίθεση μέ ἐκείνον πού ἀγοράστηκε), **ἀφ' οὐ** = ἀφότου, **κράτη σέ τε** σχήμα ὑπερβατόν = **σέ τόν ἔχοντα κράτη Λαίον τε ὀλωλότα**, **νομαί** = τόποι βοσκῆς· ἢ **ἐπί** προθ. ἀρμόζει καί στούς ἀγρούς καί στίς βοσκές, **ὡς πλείστον εἶη τοῦδ' ἄποπτος** (ἐνεργητ. διαθ.) **ἄσπεως** = γιά νά εἶναι ὅσο τό δυνατό περισσότερο μακριά ἀπό τό νά βλέπει αὐτή τήν πόλη, **οἶα** σάν (ὅσο ἀξίζει ἕνας δούλος, γιά νά γίνεται λόγος γι' αὐτόν), **πῶς ἂν μόλοι** = πῶς μπορεῖ νά ἔλθει (σημ. ζωηρή ἐπιθυμία), ἄς ἔλθει, **πάρεστιν** = εἶναι παρών, ἀμέσως θά ἔλθει, **ἐμαυτόν** πρόληψη, καθόσον τό ἀντικείμενο τῆς δευτερεύουσας προτάσεως **μὴ εἰρηκῶς ὦ**, ἢ ὁποῖα ἐξυπακούεται ἀπό τήν παθητικά ἐκφρασμένη **μὴ εἰρημέν' ἢ μοι**, κεῖται ὡς ἀντικείμεν. ἢ ἀναγκαστικό αἶτιο τῆς κυρίας **δεδοικα**. **ἴξεται (ικνουῦμαι) τά ἐν σοι** τίς στενοχώριες τῆς ψυχῆς σου (ἐκείνοι πού σέ στενοχωροῦν), **κού (φόβος ἐστί) μὴ στερηθῆς** (ἐνν. τοῦ **μαθεῖν**), **ἐλπίδων**=κακῶν φόβων, **ἐμοῦ θεβῶτος (βεθηκότος)**, **τῷ** = πίνι, **μείζονι** = σέ ἀξιότερο, **διά τύχης τοιαῶδ' ἰών** = ὅταν πέρασα τέτοια δυστυχία, ὅταν κατάντησα σέ τέτοια δυστυχία, **Δωρίς** καταγομένη ἀπό τή Δωρίδα, **ἄγομαι** = νομίζομαι, θεωροῦμαι, **μέγιστος** = αὐτός πού κατέχει ἐπισημότητα θέση, ἐπισημότητας, σπουδαιότητας, **τύχη** = τυχαῖο ἐπεισόδιο, **ἐπέστη** = παρουσιάστηκε γιά δυστυχία μου, **ἄξια-ἄξια** σχήμα ὁμοιοτέλεuton, **σπουδῆς** = τῆς προσοχῆς μου, τοῦ ζήλου μέ τόν ὁποῖο τό ἐξέτασα (ἐπειδή ὀφειλόταν στή μέθη αὐτοῦ πού τό προσάλεσε), **ὑπερπίμπλαμαι** (συντάσσεται μέ γεν., ἐνν. οἴνου)=γεμίζομαι ὡς ἐπάνω, **μέθη**=ἐξαιτίας τῆς μέθης του, **ἐν δειπνοῖς** ποιητικῶς ὁ πληθ. ἀντί ἐνικοῦ, **παρ' οἴνω**=κατά τή διάρκεια οἰνοποσίας (πού ἐπακολούθηε τό συμπόσιο)· μέ τά πολλά συνάνημα **ἐν δειπνοῖς**, **μέθη**, **παρ' οἴνω** ὁ Οἰδίποδας θέλει νά δηλώσει τό ἀνυπόστατο αὐτοῦ πού εἰπώθηκε ἀπό τό μεθυμένο νέο, **πλαστός** = νόθος, **βαρόνομα** = δυσφορῶ, **τήν οὐσαν** = τήν παρούσα, τήν ἡμέρα

ἐκείνη. **κατέσχον** (ἐνν. ἐμαυτὸν) = κρατήθηκα. **ἐλέγχω** ζητῶ νά μάθω, ζητῶ ἐξηγήσεις. **μεθίημι** = ἀπερίσκεπτα ἐκφράζομαι. **τὰ μὲν κείνοι** ἐτερόπληκτοι = εὐχαριστιόμουν γιὰ τὴν στάση ἐκείνων (δηλ. γιὰτὶ ἐβλεπα ὅτι ἀγανακτοῦσαν οἱ γονεῖς μου γιὰ τὴν προσβολή πού μου ἔγινε). **κνίζω** = ξύνω, γαργαλίζω, καί μεταφ. ἀπό τὸν ἔρωτα = ἐρεθίζω, ἐνοχλῶ, πειράζω. **ὕφειρπε (με)** = εἰσχωροῦσε βαθιά στὴν ψυχή μου. **ὦν ἰκόμην** = ἐκείνων, ἄ(αἰτ. τοῦ σκοποῦ) = γιὰ τὰ ὁποῖα ἔφτασα. **ἄτιμον (ἐκείνων)** = χωρὶς νά μέ κρίνει ἄξιον μέ ἐκείνους. **προύφηγεν** = φανέρωσε. **δύστηνος** = δυστυχής. **μιχθῆναι** = νά συννευρεθῶ. (ὡς) **δηλώσοιμι** = ὅτι ἐπρόκειται νά φέρω σέ φῶς. **ἄτλητον ὄραν** = ἀφόρητο κατά τὴν ὄψη. **ἐκμετροῦμαι ἄστροις** (μεταφ. ἀπό τὴ ναυτική ζωή) = ὑπολογίζω μέ ὁδηγούς τὰ ἀστέρια (παροιμιώδης φράση, κυρίως γι' αὐτοὺς πού ἀποφεύγουν ἕναν τόπο). **ἔνθα μήποτ' ὀψοίμην** ἀναφορ. τελ. πρότ. **τῶν ἐμῶν** = αὐτῶν πού δόθηκαν σ' ἐμένα. **κέλευθος** = ὁδός· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ὅτε ὁδοιπορῶν ἦν πέλας τῆσδε κελεύθου**. **πωλική** = αὐτὴ πού σύρεται ἀπὸ νεαρά ἄλογα. **ξυναντιάζω** = συναντῶ. **ἡγεμῶν** = ὁ ἡνίοχος, ὡς ὁδηγός τῆς ἁμαξας. **πρὸς βίαν** = διαίωσ. **ἠλαυνέτην** παρατατ. ἀποπειρατικός. **ἐκτρέπω** = προσπαθῶ νά θυλάω ἀπὸ τὴν ὁδό. **τροχηλάτης** ὁ ἴδιος μέ τὸν πιό πάνω ἡνίοχος, τὸ ἴδιο πρόσωπο. **δι' ὀργῆς** = μέ ὀργή, μέ θυμό. **παραστείχω** = περνῶ κοντά. **ὄχους** (ποιητικῶς κατά πληθ. ἀριθμ.) = τὴν ἁμαξά. **τηρῶ** = παραφυλάω. **καθίκετό μου διπλοῖς κέντροις** = μέ χτύπησε μέ ραδί μέ δύο κέντρα. **οὐ μὴν ἴσην (τίσιν σύστοιχ. ἀντικειμ.) γ' ἔτισεν** = ἀλλὰ τὸ χτύπημα του δέν τὸ πλήρωσε μέ ἴση τιμωρία (ἐνν. ἀλλὰ μέ μεγαλύτερη). **συντόμως** = ἀμέσως. **τύπτω** = χτυπῶ. **ἐκ τῆσδε χειρός** προσδ. ὀργ. **μέσης** (κατηγορούμ.) **ἀπήνης** = ἀπὸ τὸ μέσο τῆς ἁμαξας. **ἐκκυλίνδεται** (ἡ γεν. ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὴν ἐκ) = κυλιέται ἔξω. **εἰ δὲ τῷ ξένῳ τούτῳ προσήκει Λαίῳ τι συγγενές** = ἔάν ἔχει κάποια συγγένεια ὁ ξένος αὐτός (πού φονεύθηκε ἀπὸ ἐμένα) μέ τὸ Λαῖο· ἡ δοτ. **ξένῳ** ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ **προσήκει**, ἡ **Λαίῳ** ἀπὸ τὸ **συγγενές**. **τοῦδ' ἀνδρὸς ἀντί ἐμοῦ**. **ἐχθροδαίμων** = ἐχθρός στοὺς θεοὺς, θεομίσητος. **ὄν μὴ ἔξεστι** ἀναφορ. ὑποθ. πρότ. **ὠθεῖν** ἐξαρτᾶται ἀπὸ τὸ ρῆμα **δεῖ** πού ἐννοεῖται ἀπὸ τὸ **ἔξεστι** κατά ζευγμα, τὸ **τάδε**, πού εἶναι ἀντικ. τοῦ **προστιθείς**, ἐπεξηγεῖται ἀπὸ τὸ **τάσδε ἀράς**· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **καὶ οὕτως ἄλλος ἦν ὁ τάδε τάσδ' ἀράς προστιθείς ἢ ἐγὼ π' ἐμαυτῷ**. **λέχη** τὴν κλίνη, τὴ σύζυγο. **ἐν χεροῖν ἐμαῖν**

ὄργαν. **χραίνω** = μολύνω. **ἄρ' ἔφυν;** ἀντί τοῦ **ἄρ' οὐκ ἔφυν;** πᾶς **ἀναγνος** = ὀλότελα ἀκάθατος, μιασμένος. **μῆστι = μή ἔστι** = δέν ἐπιτρέπεται. **ἐμβατεύω τινός** = ἐπισκέπτομαι, πατῶ τό πόδι μου σέ κάποιον τόπο. **ἦ = εἰδεμή** (δηλ. ἐάν τολμήσω νά μεταβῶ στήν πατρίδα μου). **ὀρθῶ λόγον** = μιλῶ σωστά, ὀρθά· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ἄρ' οὐκ ἄν ὀρθοίη τις λόγον κρίνων ταῦτα (προελθεῖν) ἐπ' ἐμοὶ (ἀπό) δαίμωνός τινος;** **θεῶν σέβας** = σεβαστοί θεοί. **ταύτην ἡμέραν** κατά τήν ὁποία πρόκειται νά γίνουν αὐτά. **πρόσθεν ἦ = πρῶν ἦ.** **κηλίδα ξυμφορᾶς** = ἐπονείδιστη συμφορά.

Πραγματικές.- Σχιστή ὁδός ἀπό Δελφῶν κἀπό Δαυλίας Στή μικρή χαράδρα πού θρίζεται μεταξύ τοῦ ἀπότομου ὄρους Κίρφυος (Ξεροδουნიού) καί τοῦ Παρνασσού, σέ ἀπόσταση τριῶν περίπου ὥρων ἀπό τούς Δελφούς, συναντιοῦνται δύο δρόμοι, ὁ δρόμος πού ὀδηγεῖ ἀπό τούς Δελφούς στίς Θῆβες καί ὁ δρόμος πού ὀδηγεῖ ἀπό τή Δαύλια στούς Δελφούς· ἔτσι διασταυρῶνται σέ αὐτό τό σημεῖο τρεῖς δρόμοι. Ἐκεῖ λοιπόν ἐγινε ἡ συνάντηση Λαῖου καί Οἰδίποδα. Κατά τήν ἐποχή τοῦ Πανσανία δείχνονταν σ' ἐκεῖνο τό μέρος οἱ τάφοι τοῦ Λαῖου καί τῶν ἀκολούθων του. Σήμερα ἡ χαράδρα λέγεται Ζεμενός καί τό σημεῖο τοῦ τριστρατου (τῆς τριόδου) καλεῖται σταυροδρόμι τοῦ Μέγα, γιατί ὑπάρχει καί τάφος τοῦ Μέγα, ὁ ὁποῖος ἦταν ἀξιωματικός ἀπό τήν Ἀράχωβα καί ἔπεσε στό σημεῖο ἐκεῖνο σέ σύγκρουση μέ ληστές. **Κήρυξ** Ὁ βασιλιάς πάντοτε σχεδόν συνοδεύοταν ἀπό κήρυκα, ὁ ὁποῖος διακρινόταν ἀπό τήν στολή καί τό κηρύκειον. **ἄποπτος ἄστεως** Ὁ δοῦλος δέν ἀνεχόταν νά βλέπει τό θρόνο τοῦ κυρίου του νά κατέχεται τώρα ἀπό τό φονιά του. Ἀλλά δέν τόλμησε νά καταγγεῖλει τήν πράξη καί ζήτησε μέ ἐπιμονή νά φύγει ἀπό τίς Θῆβες, πράγμα πού ἀπαιτοῦσε καί ἡ οἰκονομία τοῦ δράματος, γιά νά βραδύνει ἡ παρουσία του. **ἀπήνης** Ἀπήνη κυρίως ἦταν τετράτροχη ἄμαξα, πού μπορούσαν νά ἀνεβοῦν καί νά καθίσουν πολλοί. **τούς σύμπαντας** Ὁ Οἰδίποδας νόμισε ὅτι τούς φόνευσε ὄλους, ἀλλά διέφυγε ἕνας καί δέν τό κατάλαβε.

ζ) 834-862

Λεξιλογικές. - ὀκνηρά (ἐνεργ.) = πού διεγείρουν φόβο, φοβερά

πρὸς τοῦ παρόντος = ἀπὸ τὸν αὐτόπτη μάρτυρα. **τοσοῦτόν ἐστί μοι τῆς ἐλπίδος** = τόση μόνο ἐλπίδα διατηρῶ. **πεφασμένου** ἔνν. αὐτοῦ (τοῦ βοσκοῦ) = ἀλλὰ ἂν αὐτός φανερωθεῖ, ἔλθει. **προθυμία** = τὸ θάρρος, ἡ ἐλπίδα. **ταῦτ' = ταῦτά. ἐκπεφευγοῖν** = θὰ ἤμουν ἀπαλλαγμένος ἀπὸ τὸ **πάθος** = τὸ δυστύχημα ἀπὸ τὸ φόνο, μίσημα. **περισσὸν** = αὐτὸ πού ὑπερβαίνει τὸ σῆνητες, τὸ ἔκτακτο, τὸ παράδοξο. **λησταὶς** πρόληψη, ἀντὶ **ὡς λησταί νιν** (τὸν Λαῖον) **κατακτείνειαν. αὐτὸν = τὸν βοτῆρα. ἐννέπω** = λέγω, διηγούμαι. **τὸν αὐτὸν ἀριθμὸν** δηλ. πολλοὺς καὶ ὄχι ἓνα. Στὴ μαρτυρία αὐτῆ τοῦ βοσκοῦ ὁ Οἰδίποδας στηρίζει πάρα πολὺ μεγάλες ἐλπίδες, γιατί, καὶ ἂν ὑπῆρχε ἡ ἄμαξα καὶ ἂν ἦταν ὁ τόπος καὶ ὁ χρόνος τοῦ φόνου τοῦ Λαῖου, ὅπως δηλώθηκε πρὶν πᾶνω, καὶ ἂν ἦταν ἡ μορφή, πού ἀναφέρθηκε, καὶ ἡ ἡλικία τοῦ Λαῖου, παρ' ὅλα ταῦτα ὁ Οἰδίποδας θὰ ἦταν ἀμέτοχος ἀπὸ τὸ φόβο, ἂν ἐξακριβωνόταν ἀπὸ τὴν μαρτυρία τοῦ βοσκοῦ ὅτι οἱ φονιάδες ἦταν πολλοὶ καὶ ὄχι ἓνας. **οἰόζωνος** = μονόζωνος (ζωσμένος μόνος αὐτός γιὰ ὁδοιπορία – οἱ ὁδοιπόροι συνήθως ζώνονταν γιὰ εὐκολία κατὰ τὸ βᾶδισμα – μόνος ὁδοιπόρος), μόνος (τὸ **οἰόζωνος** ἀντὶ τοῦ ἀπλοῦ **οἶος** γιὰ δήλωση μεγαλύτερης ἐναργείας). **εἰς ἐμὲ ῥέπον ἐστὶν** = σ' ἐμένα κλίνει, ἐμένα ἀφορᾷ· (μεταφορ. ἀπὸ τὸ ζυγὸ). **ὡς φανὲν ὠδε τοῦπος** = ὅτι ἔτσι φανερώθηκε (ἀπὸ τὸ βοσκό) ὁ λόγος (γιὰ πολλοὺς ληστές), ὅτι ἔτσι εἶπε ὁ βοσκός. **ἐκβαλεῖν πάλιν** = νὰ ἀνακαλέσει πάλι. **κάκτρέπειτο τοῦ πρόσθεν λόγου** = καὶ σὲ περίπτωσι πού θὰ ἀπομακρυνόταν ἀπὸ ὅ,τι προηγουμένως εἶπε. **φανεῖ δικαίως ὀρθὸν** = θὰ φανερώσει, ὅπως εἶναι δίκαιο, ὅτι πραγματοποιήθηκε (ὁ φόνο τοῦ Λαῖου). **ὄν γε διεῖπε** ἀναφορ. αἰτιολ. πρότ. = γιατί γι' αὐτὸν καθαρά εἶπε· **μαντείας γ' οὐνεκα** = ἔνεκα μαντείας τουλάχιστο, ἀπὸ τὴν ἀποψη τῆς μαντείας. **οὔτ' ἂν τῆδ' βλέψαιμ' ἂν οὔτε τῆδ'** = οὔτε ἐδῶ θὰ ἔστρεφα τὴν προσοχή οὔτε ἐκεῖ, δηλ. οὔτε στοὺς λόγους (αὐτοὺς πού χρησιμοποίησε ὁ Ἀπόλλωνας) οὔτε ἐδῶ, σ' αὐτοὺς πού τελευταῖα εἰπώθηκαν ἀπὸ τὸ λειτουργὸ του, δηλ. τὸν Τειρεσίαν (ἡ Ἰοκάστη φαίνεται ἀσεδῆς στὸ θεό).

Πραγματικές. – καίτοι νιν οὐ κείνός γ' ὁ δύστηνος κατέκταν' ἀλλ' αὐτὸς πάροιθεν ὤλετο Σ' αὐτὰ καὶ στὰ ἀμέσως ἐπόμενα ὑπάρχει τὸ ἐξῆς δίλημμα: ἢ εἶπε τὴν ἀλήθεια ὁ Ἀπόλλωνας ἢ εἶπε ψέματα.

Ἄν ἔγινε τό πρῶτο, τοῦτο δέν εἶναι παραδεκτό, γιατί ὁ Λαῖος δέ φονεύθηκε ἀπό τό γιό του (ἀφοῦ αὐτός ὁ τελευταῖος ἐκτέθηκε στό ὄρος καί πέθανε), ἄν πάλι εἶπε ψέματα, ψέματα εἶπε καί ὁ λειτουργός του στό μαντεῖο (ὁ Τειρεσίας)· καί στίς δύο περιπτώσεις ὁ Λαῖος δέ φονεύθηκε ἀπό τόν Οἰδίποδα. Τό δίλημμα ὁμως εἶναι ἀναμφισβήτητα ἀσπρήριζο, γιατί παίρνεται σάν βάση ὅτι τό τέκνο τοῦ Λαίου ἔχγε πεθάνει, πράγμα πού δέν ἔγινε.

ΔΕΥΤΕΡΟ ΣΤΑΣΙΜΟ (863-910)

Στροφή α' 863-872

Λεξιλογικές. – **εἰ** τό **εἰ** στούς ποιητές ἀντί τοῦ **εἶθε**, **φέρωντι** = **ἔχοντι** = **ἔχιν**, **τάν** = τή γνωστή σέ ὄλους, **εὐσεπτος** = σεβαστός, **λόγων τε ἔργων** = σέ λόγια καί ἔργα, **ὦν** = γιά τά ὅποια (λόγια καί ἔργα), **πρόκεινται** = ἔχουν ἐκτεθεῖ δημοσίως, ἀπό πρῶτα ἔχουν τεθεῖ, ἔχουν καθιερωθεῖ, **δι' οὐρανίαν αἰθέρα** = σέ στρώματα τοῦ οὐράνιου αἰθέρα, **ὑψίποδες** = ὑψηλοί, πού βρῖσκονται ὑψηλά, **νιν** = αὐτούς (τούς νόμους), **θνατὰ φύσις ἀνέρων** = ἡ φύση τῶν θνητῶν ἀνθρώπων (οἱ θνητοί ἀνθρώποι), **οὐδέ μήποτε** = οὐδέποτε, **λάθα** = ἴληθη, **κατακοιμῶ** = βάζω κάποιον νά κοιμηθεῖ, καί μεταφορικῶς: ἀχρηστεύω, **θεός** = θεϊκή δύναμη, **γηράσκω** = χάνω τήν ἰσχύ μου, μαραινόμαι· ἀντί νά εἶπει **γηράσκων**, ἔθεσε κατά παρὰταξη: **οὐδέ γηράσκει**.

Ἀντιστροφή α' 873-882

Λεξιλογικές. – **ὑβρις** = ἀσέβεια, ἀλαζονεία, **φυτεύει τύρ.** = γεννά τήν τυραννική ἐξουσία, **εἰ** (συντάσσεται ἐνίοτε μέ ὑποτακτική) **ὑπερπλησθῆ** = ἐάν παρακορευσεῖ, **μάταν** ματαιῶς, χωρίς νά κορευσεῖ, **μη' ἴπικαιρα** = ἀσύμφορα πρὸς τόν καιρό, πρὸς τό δίκαιο = ἀκατάλληλα, ἄδικα, **μηδὲ συμφέροντα** = ἀσύμφορα, **ἀκροτάταν εἰσαναβάσα ἄκραν** = ἀφοῦ ἀνεθεῖ στήν ψηλότετη κορυφή, **ἀπότομος** = ἀπόκορημος, **ἀνάγκα** = μοιραία ἀνάγκη, ὄλεθρος· **ᾠρουσεν εἰς ἀπότομον ἀνάγκαν** = συνήθως κατακορημνίζεται αἰφνιδίως στήν ἀπόκορημη ἄβυσσο τοῦ ὄλεθρου, **οὐ ποδι χρησίμω χρῆται** = δέ χρησιμοποιεῖ τό πόδι, ὥστε νά εἶναι τοῦτο εὐκολόχρηστο, ἀσφαλές, ὥστε νά πατάει στέρεα· **χρησίμω** προληπτ. κατηγ., **τό καλῶς ἔχον πάλαισμα** = τήν

εὐγενή πάλη, τόν εὐγενή ἀγώνα (τῆς πόλεως γι' ἀνεύρεση τοῦ φονιά)·
 ἢ σειρά τῶν λέξεων: αἰτοῦμαι δὲ θεὸν μήποτε λύσαι τὸ καλῶς ἔχον
 τῇ πόλει πάλαισμα.

Στροφὴ β' 883–897

Λεξιλογικές. – **ὑπερόπτα** = ὑπεροπτικά, περιφρονητικά. **Δίκας**
 γεν. ἀντικειμεν. τοῦ **ἀφόβητος** = χωρὶς νά φοβᾶται τῇ θεῖα δικαιοσύ-
 νη. **ἔδη δαιμόνων** = τίς ἔδρες, τὰ ἀγάλματα τῶν θεῶν. **κακά νιν ἔλοιτο**
μοῖρα = εἶθε νά τόν καταλάβει ἡ κακή μοῖρα. **δύσποτμος** = δυστυ-
 χής, ἀνόσιος, ἀσεβής. **χλιδᾶ** = χλιδή, αὐθάδεια, ὑπερηφάνεια. **χάριν**
δυσπότμου χλιδᾶς = ἔνεκα τῆς ἀνόσιας ὑπερηφάνειας του. **εἰ μὴ**
 ἐπαναλαμβάνεται ἡ ὑπόθεση πού τέθηκε στήν ἀρχή τῆς β' στροφῆς. **τὸ**
κέρδος τὸ ἄρθρο σημ. τὸ κέρδος πού ἐπιδιώκεται ἀπὸ κάποιον. **καὶ**
ἔρξεται ἔνν. μπροστά ἀπὸ τὸ ρῆμα ἡ ὑπόθεση **εἰ μὴ** = καὶ ἂν δέν
 ἀπομακρυνθεῖ. **τῶν ἀσέπτων** = τῶν ἀσεβῶν πράξεων. **ἔχομαί τινος**
 = ἀγγίζω κάτι. **ἄθικτα** = ἐκεῖνα πού δέν μποροῦμε νά ἀγγίξουμε, τὰ
 ἱερά· στό ρῆμα **ἔξεται** ὑπονοεῖται ἀπὸ τὰ προηγούμενα τὸ **εἰ**, ὄχι ὁμως
 καὶ τὸ **μὴ**. **ματάζω** (καὶ ὀρθότερο **ματάζω**, ἀπὸ τὸ **μάτην**) = φέρομαι
 ματαιῶς, ἀνόητα. **ἐν τοῖσδε** = μέ τέτοιες συνθήκες (δηλ. ἂν δέν τιμω-
 ροῦνται οἱ ἀσεβεῖς). **ἀμύνειν ψυχᾶς θέλη θυμοῦ** = ὥστε νά ἀπομα-
 κρύνει (νά ἀποκρούσει) ἀπὸ τὴν ψυχὴ τίς κακές ὁρμές τοῦ θυμοῦ.
τίμια = ἔντιμες. **αἱ τοιαίδε** = οἱ τέτοιες ἀσεβεῖς πράξεις. **χορεύω** =
 μετέχω στοὺς (θησαυρευτικούς) χορούς, λατρεύω τὸ θεό μέ χορούς.

Ἀντιστροφὴ β' 898–910

Λεξιλογικές. – **ὄμφαλὸν γᾶς** βλ. στίχο 480. **Ἄβαϊσι** δοτ. τοπ. = ἐν
 Ἄβαϊς = στίς Ἄβες. **τάδε** = ἐννοεῖ τοὺς χρησμούς καὶ τὰ ἀποτελέ-
 σματά τους. **χειρόδεικτος** = αὐτός πού δείχνεται μέ τὰ δάκτυλα τοῦ
 χειριοῦ, ὀλοφάνερος. **εἴπερ ὄρθ' ἀκούεις** = ἰὲν δευθαίως ὄρθως ὀνο-
 μάζεσαι. **πάντ' ἀνάσων** = ὡς ὦν παντάναξ = σὺ ὁ ὅποῖος ἐξουσι-
 ἀξεις τὰ πάντα (χρησιμ. ὡς κατηγορ. τοῦ ὑποκειμ. τοῦ **ὄρθ' ἀκούεις**).
μὴ λάθοι ὑποκ. ἡ ἀσέβεια πρὸς τὸ θεῖο ἢ τὸ προηγ. **τάδε. σὲ τάν τε**
ἀρχὰν ἀθάνατον (ἡ ἰδιότητα **ἀρχὰν** προστέθηκε στό ὄλον **σὲ**) = εἶθε

νά μή διαφύγει τήν προσοχή σου καί τήν αιώνια ἀθάνατη ἐξουσία σου. **ἐξαιρώ** = ἐξαφανίζω, δέ δέχομαι ὡς ἔγκυρα. **ἐξαιρουῖσιν** οἱ ἄνθρωποι, ἀλλά ὁ χορός ἐννοεῖ τήν Ἰοκάστη. **φθίνοντα Λαΐου θέσφατα** = τά σχετικά μέ τό Λαΐο μαντεύματα, ὥστε νά χάνουν τήν ἀξία τους, ὥστε νά εἶναι ἄκυρα (τό **φθίνοντα** εἶναι κατηγ. κατά πρόληψη). **κούδαμου πρᾶϊς Ἀπόλλων ἐμφανής** = καί πουθενά δέν τιμᾶται φανερά ὁ Ἀπόλλωνας (γιατί ἀμφιβάλλουν οἱ ἄνθρωποι γιά τήν ἀλήθεια τῶν χρησιμῶν). **ἔρρει δέ τὰ θεῖα** = καί ἡ θρησκεία (ἡ λατρεία τοῦ θείου) ἐξαφανίζεται.

Πραγματικές. – νόμοι πρόκεινται δι' αἰθέρα τεκνωθέντες Ἐννοοῦνται οἱ ἄγραφοι καί θεῖοι νόμοι, οἱ ὅποιοι εἶναι αἰώνιοι καί ἀμετάβλητοι καί ποτέ δέ χάνουν τό κύρος τους, ἐνῶ οἱ γραπτοί, πού νομοθετήθηκαν ἀπό τοὺς ἀνθρώπους, συχνά μεταβάλλονται. Γιά τοὺς πρώτους, δηλ. γιά τό θεῖο καί φυσικό δίκαιο, πού ἐδρεύει «φύσει» στίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων, ὁ Σοφοκλῆς στήν Ἄντιγόνη λέγει: **οὐ γάρ πινυν γε κάχθες, ἀλλ' αἰεὶ ποτε ζῆ ταῦτα, κούδεις οἶδεν, ἐξ ὄτου φανη.** Ὀλυμπος Τέθηκε ποιητικῶς ἡ ἔδρα τῶν θεῶν ἀντί τῶν ἰδίων τῶν θεῶν. **οὐκέτι τὸν ἄθικτον...** Ἀναφέρει τρεῖς τόπους σχετικά μέ τή λατρεία τῶν προφητικῶν θεῶν (γιατί γιά χρησμούς πρόκειται ἐδῶ), δύο τοῦ Ἀπόλλωνα καί ἓνα τοῦ Δία. **Ἀθαῖσι** Στίς Ἀβές, πόλη τῆς Φωκίδας, ὑπῆρχε ναός καί μαντεῖο τοῦ Ἀπόλλωνα· καί στήν **Ὀλυμπία** ὑπῆρχε ἀρχαῖο μαντεῖο τοῦ Δία, ὅπου οἱ ἱερεῖς τοῦ Ἰαμίδες μάντευαν μέ ἔμπυρες θυσίες.

ΤΡΙΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (911-1085)

α') 911-999

Λεξιλογικές. – χώρας ἀνακτες Ἡ Ἰοκάστη ἔρχεται ἀπό τή μεσιανή (μεσαία) θύρα τῶν ἀνακτόρων καί συνοδεύεται ἀπό δύο θεραπεινίδες, μέ στέφανο καί θυμιάματα στά χέρια τῆς. **δόξα μοι παρεστάθη** = μοῦ ἦλθε ἡ ἰδέα. **στέφη** = ἱκετευτικοὶ κλάδοι. **ἐπιθυμιάματα** = θυμιάματα. **ὕψου θυμὸν αἶρει** = ξεσηκώνεται ἡ ψυχὴ του, δοῖσεται σέ ὑπερβολικὴ ψυχικὴ ταραχὴ, λυπᾶται ὑπερβολικά (μεταφ. ἀπὸ τὰ κύματα πού σηκώνονται στή θάλασσα). **οὐδ' ὅποι' ἀνήρ ἐννους τε-**

κμαίρεται τὰ καινὰ τοῖς πάλαι = καί δέν κίνει σάν φρόνιμος ἀνθρώπος τή νέα μαντεία (τοῦ Τειρεσία) ἀπό τήν παλαιά (δηλ., αὐτή πού δόθηκε στό Λαίω). (ἀφοῦ λοιπόν ματαιώθηκε ὁ χρησμός πού εἶχε δοθεῖ πρό πολλοῦ στό Λαίω, εἶναι αὐτονόητο ὅτι καί τά σημερινά μαντεῖματα τοῦ Τειρεσία εἶναι ψευδή. **φόβους** = πράγματα πού προξενοῦν φόβους. **ἄγχιστος (ἄγχι)** = πλησιέστατος (γιατί ὁ ὄμοιος του ἦταν προστά ἀπό τά ἀνάκτορα). **κάτευγμα** (ἀπό τό **κατεύχομαι**) = ἀφιέθωμα. **λύσις** = ἀπαλλαγή τοῦ Οἰδίποδα ἀπό τοῦς φόβους του γιά τό ἔγκλημα πού ἔγινε. **εὐαγή** προλ. κατηγ. = ὥστε **εὐαγή γενέσθαι τόν Οἰδίποδα**, ὥστε νά ἀπαλλαγεῖ ἀπό τήν κατηγορία πού τοῦ ἀπέδωσαν. **ὡς κυβερνήτην νεῶς** = ὡς ὀκνοῦσιν οἱ ναῦται **βλέποντες ἐκπεπληγμένον τόν κυβερνήτην νεῶς**. **ἄρ ἂν μάθοιμι σ' αὐτά** ἐπάσχει παράκληση (οἱ τρεῖς κατά σειρά στίχοι 924, 925 καί 926 λήγουν στήν αὐτή συλλαβή). **αὐτόν εἶπατε τό αὐτόν** τέθηκε κατά πρόκληση. **ἀντί: εἶπατε, ὅπου αὐτός ἐστιν. γυνή δέ...** ἡ κανον. σειρά τῶν λέξεων: **γυνή δέ μήτηρ τῶν κείνου τέκνων ἐστίν ἤδε** οἱ λέξεις **γυνή μήτηρ** ἡ μιὰ μετά τήν ἄλλη φανερόνουν τήν ἀληθινή σχέση τοῦ Οἰδίποδα μέ αὐτή. **ὄλβιος** = εὐτυχής. **παντελής δάμαρ** = πέλεια ἀπό κάθε ἀποψη σύζυγος. **αὐτως** = ὡσαύτως, ἔνν. **εἴης**. **ἄξιος εἰ** ἔνν. **τοῦ ὄλβιος εἶναι: εὐέπεια** = καλή εὐχή. **ὄτου χρῆζων ἀφίξει** πλάγ. ἔρωτ. προτ. = γιά ποιοῦ πράγματος τήν ἀνάγκη ἤλθες, γιά ποιά ἀνάγκη ἤλθες: **χῶ τι καί ὄ,τι. πρὸς τίνος δ' ἀφιγμένος;** ἔνν. **ἀγαθὰ θέλεις σημήναι; ἐκ τῆς Κορίνθου** ἀντί νά ἀπαντήσει ἀπό ποιόν ἤλθε, ἀναφέρει τόν τόπο ἀπ' ὅπου ἤλθε. ἐπειδή ἤλθε μόνος του, χωρίς νά ἀποσταλεῖ ἀπό ἄλλον. **τό δ' ἔπος** αἰτιατ. τοῦ κατά τι ἢ τῆς ἀναφορᾶς **ἦδοιο – ἀσχάλλοις** ἔνν. **τούτω = τῷ ἔπει**: ὁ ἂν ἀνήκει καί στίς δύο εὐκτιζές. **ἀσχάλλω** = λυποῦμαι. **διπλῆν δύναμιν** = διπλῆν ἐνέργειαν **τοῦ ἦδεσθαι καί ἀσχάλλειν**, δηλ. χωρῶς καί λύτης. **Ἰσθμίας** = Κορινθίας. **ἴστημι** = ἀνακηρύσσω, ἀπό τή φράση **στήσουσι τύραννον** φανερόνεται ὅτι ὁ Οἰδίποδας δέν ἦταν νόμιμος κληρονόμος τοῦ θρόνου τῆς Κορινθίας. **ἐγκρατῆς ἔτι** = εἶναι πλέον στό κράτος, στήν ἐξουσία. **οὐ δῆτα** (ἔνν. **ἐγκρατῆς ἔτι**) τοῦτο λέγεται ἀπό ἄνθρωπο τοῦ λαοῦ μέ κάποια δημόδια χωριτολογία, δηλ. δέν ἐξουσιάζει, ἀλλά ἐξουσιάζεται ἀπό τό θάνατο. **ἀξιώ θανεῖν** = ἀπαιτῶ νά θανατωθῶ (ὅπως πολλές φορές λέγει ὁ λαός γιά διαβεβαίωση: νά μοῦ κόψουν τό κεφάλι, νά πεθάνω). **ὦ πρόσπολε** ἀποστέλλει μιὰ ἀπό τίς θεοαταινίδες γιά

νά αναγγεῖλει καί νά καλέσει τόν Οἰδίποδα. **ἴν' ἔστε** = ποῦ εἶστε. **τοῦτον Οἰδίπου**,... ἡ σειρά τῶν λέξεων: **τοῦτον τόν ἄνδρα Οἰδίπου** **πάλαι ἔφευγε, τρέμων, μὴ κτάνοι (αὐτόν)**. **πρὸς τῆς τύχης** = ἀπό φυσικό θάνατο. **τοῦδε** τοῦ Οἰδίποδα, ὁ ὁποῖος τῆ στιγμῇ αὐτῆ φορόταν ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα. **ἐκπέμπομαι** = στέλνω καί προσκαλῶ ἔξω. **ἴν' ἦκει** = τοῦ κατάντησαν. **τὰ σεμνά** εἴρων. **ἀγγελῶν** τί μετοχή εἶναι; **σημήνας γενοῦ** περιφρ. = **σήμηνον** = ἀνάγγελλε. **θανάσιμον βεβηκότα** = ὅτι ἀπῆλθε στό θάνατο, ὅτι πέθανε. **δόλοισιν** = μέ δολοφονία, μέ ἐπιβουλή δολοφονική. **ἡ ξυναλλαγῇ νόσου**; ἡ ἀπό μεσολάδηση νόσου, ἡ ἀπό ἀσθένεια; **σμικρά ῥοπή** = πολὺ μικρῆ, ἀσημαντὴ ἀφορμῇ (**ῥοπή** = κλίση· ἡ μεταφ. ἀπὸ τό ζυγῶ). **εὐνάζω** = οἰχνοστήν κλίνη (εὐνή), καταβάλλω. **συμμετροῦμαι** βλ. στίχο 73. **συμμετρούμενος τῷ μακρῷ χρόνῳ** = σύμφωνα μέ τῆ μακρὰ ἡλικία του, σύμφωνα μέ τὰ βαθιὰ γερατειά του. **πυθόμαντις ἔστια** = ἡ μαντικὴ ἔστια τῆς Πυθοῦς (προσωποπ.). **κλάζω** = κρώζω, κρᾶζω. **τοὺς ἄνω** (στόν ἄερα) **κλάζοντας ὄρνεις** περιφρονητικά μιλάει γιὰ τοὺς λόγους τοῦ Τειρεσία. **ὧν ὑφηγητῶν (ὄντων)** = κατὰ τίς ὁδηγίες (τῆν **ὑφήγησιν**) τῶν ὁποίων. **κεῦθι** ἔχει παθ. σημ. = κρύβεται, ἔχει ταφεῖ. **ἄφαιστος** (ἐνεργ.) **ἔγχους** = χωρὶς νά ἀγγίξω δόρυ ἢ ξίφος. **εἴ τι μὴ** = ἐκτός ἂν ἴσως. **τῶμῳ πόθῳ** ἀντί: **τῷ πόθῳ ἐμοῦ** = ἐξαιτίας τοῦ πόθου του γιὰ μένα. **οὕτω** = μέ τέτοιους ὄρους. **ἂν θανῶν εἶη** = θάνοι (ἀντί ὄριστ.). **τὰ δ' οὖν** = ὅπωςδῆποτε ὁμῶς. **θεσπίσματα** = χρησμός. **τὰ παρόντα** τὰ ὁποῖα τώρα μᾶς ἐμβάλλουν σέ σκέψεις, σέ γόδους. **συλλαβῶν** = ἀφοῦ πῆρε μαζί του. **ἄξια** (κατηγορ.) **οὐδενός** = χωρὶς κανένα κύρος. **παράγομαι** = παρασύρομαι. **εἰς θυμὸν βάλλω** = θυμᾶμαι, δᾶζω στό νοῦ μου. **τὸ λέχος τῆς μητρὸς** = τό γάμο μέ τῆ μητέρα μου. **ὣ τὰ τῆς τύχης κρατεῖ** = στό βίο τοῦ ὁποίου ἐπικρατεῖ ἡ τύχη (ἡ τυφλὴ τύχη καί ὄχι ἡ θεὰ Τύχη, ἡ ὁποῖα πιστευόταν ἀπὸ ὄλους)· ἐδῶ μιλάει γενικά καί μόνο πιο κάτω, στό στίχο 980, εἰδικεῖται γιὰ τόν Οἰδίποδα: **σὺ δ'... πρόνοια δ' οὐδενός σαφῆς** = καί δέν ὑπάρχει γιὰ τίποτε ἀλάθητη πρόγνωση. **εἰκῆ** = ὅπως τύχει, ἀπειροεπιπα· αὐτὰ καί τὰ πιο κάτω λέγει ἡ Ἰοκάστη γιὰ παρηγοριά τοῦ Οἰδίποδα. **εἰς τὰ νυμφεύματα** (προσδιορ. ἀναφορ.) = ἀναφορικά μέ τό γάμο μέ τῆ μητέρα σου. **ἀλλ' ὅτῳ ταῦτα παρ' οὐδέν ἐστί** (ἀναφ. ὑποθ. πρότ.) = ἀλλά ἂν κάποιος δέ δίνει καμιά σημασία σ' αὐτὰ. **ῥᾶστα** = εὐκολότατα, χωρὶς καμιά ἀπόλυτα λύπη. **μέγας ὀφθαλμὸς**

= ισχυρός ὁδηγός, τρανή ἀπόδειξη. **ξυνίημι** = ἐννοῶ. **τῆς ζώσης γεν.** ὑποκ. = ἡ ζωντανή. **καὶ ὑπὲρ ποίας γυν.** καὶ γιὰ ποιά γυναίκα (ἀναγκ. αἴτιο.). **τί ἐκείνης = τί πρᾶγμα ἐκείνης. ἢ ρητόν;** ἄραγε δύναται νά ἀνακοινωθεῖ; **τό τε πατρώον...** ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ἐλεῖν τε τὸ πατρώον αἶμα ταῖς ἐμαῖς χερσί** = καί νά φονεύσω τόν πατέρα μου μέ τά ἴδια μου τά χέρια. **ἐξ ἐμοῦ ἀντί: ὑπ' ἐμοῦ.** εὐτυχῶς γιατί, μέ τό νά μή μεταθεῖ στήν Κόρινθο ἀλλά στίς Θηβες, ἀπέφυγε τοὺς κινδύνους τῶν ἐγκλημάτων πρὸς τοὺς γονεῖς του καί βρῆκε τήν εὐτυχία, ἀφοῦ ἔγινε βασιλιάς τῶν Θηβῶν (τραγική εἰρωνεία, γιατί αὐτό ἀκριδῶς ἐπέφερε τόν ὄλεθρό του). **ἀλλ' ὅμως ἥδιστον** = ἀλλά ὅμως ἦταν πάρα πολύ εὐχάριστο (πβ. τό «οὐδὲν γλύκιον ἤς πατρίδος οὐδὲ τοκίων», Ὁ δ ὕ σ σ ε ι α, ι 34).

δ') 1000–1085

Λεξιλογικές. – **ἢ γὰρ τάδ' ὀκνῶν ἦσθα ἀπόπτολις;** ἀλήθεια λοιπόν δισκοδούουν μακριά τῆς πατρίδας σου, ἐπειδὴ φοβόσουν αὐτά ἐδῶ; **πατρός τε χρῆζων** ἐκτός ἀπὸ τό λόγο, πού ἐξέθεσα, καὶ γιατί ἐπιθυμοῦσα... **τί δὴτ' ἐγὼ οὐχὶ ἐξελυσάμην σε** = γιατί λοιπόν δέ σέ ἀπάλλαξα ἀμέσως, τί κάθομαι καὶ δέ σέ ἀπαλλάσσω ἀμέσως, μποροῦ ἀμέσως νά σέ ἀπαλλάξω. **χάριν** = ἀνταμοιβή, δῶρο. **τοῦτ' ἀφικόμεν** = πρὸς τό σκοπὸ αὐτό... **πρὸς δόμους** ἐνν. στήν Κόρινθο. **εὐ πράττω** = εὐτυχῶ κάπως, λαβαίνω κάποια εὐεργεσία. **ὁμοῦ ἀντί: ὁμόσε** = σ' αὐτό τό μέρος. **φυτεύσασιν** ἐνν. ἐδῶ τῆ μητέρα, ἐνῶ ἡ λέξι λέγεται μᾶλλον γιὰ τόν πατέρα. **εἰ τῶνδε φεύγεις οὐνεκα** = ἐάν γι' αὐτά τά αἴτια (τά ὅποια ἀναφέρθησαν πιὸ πάνω) ἀποφεύγεις, **μὴ ἐξέλθῃ σαφῆς** = μήπως ἀποδειχτεῖ (ὀγεῖ) ἀληθής. **μίασμα τῶν φυτευσάντων** (γεν. ὑποκ.) μόλυσμα ἀπὸ τοὺς γονεῖς. **τοῦτ' αὐτό, τοῦτο** ἡ ἐπανάληψη τοῦ **τοῦτο** γιὰ νά δηλώσει τῆ μεγάλη προσδοκία τοῦ Οἰδίποδα γιὰ ἐκεῖνο πού εἰπώθηκε ἀπὸ τόν ἀγγελιοφόρο. **οὐδὲν πρὸς δίκης καθόλου δίκαια.** **πῶς δ' οὐχί;** ἐνν. πρὸς δίκης τρέμω; **γεννητῆς** = ὁ γονιός, ἐνῶ **γεννήτης** = ἐκεῖνος πού ἀνήκει στό αὐτό γένος. **ὀθούνεκα** = γιατί **οὐδὲν ἐν γένει σοι ἦν** = καμία συγγένεια δέν εἶχε μ' ἐσένα. **οὐ μᾶλλον οὐδὲν** ἐπαναλαμβάνει τήν ἄρνηση πού προσηγήθηκε γιὰ μεγαλύτερη ἐμφαση. **τοῦ δ' ἀνδρός** (= ἐμοῦ), **ἀλλ' ἴσον** = δέ σέ

γέννησε περισσότερο από έμένα, αλλά **ἐξ ἴσου**, δηλ. τόσο είναι πατέρας σου ὡς Πόλυβος, ὅσο καί ἐγώ (αὐτό είναι ἀπό τίς συνηθισμένες εὐφυολογίες τῶν ἀνθρώπων τοῦ λαοῦ). **ἐξ ἴσου ἔνν. τό ἐξέφυσε. τῷ μηδενί** (ἔνν. ὄντι) = **τῷ μὴ φύσαντι. ἐγένεατο** = ἐγέννησε. **ἀντί τοῦ δὴ παιδὰ μ' ὠνομάζετο**; γιὰ ποιό λόγο λοιπόν μέ ὀνόμαζε σάν δικό του παιδί; **λαβῶν** αἰτιολ. μετ. **κἄθ'** = **καί εἶτα** = καί μολαταῦτα. **ὠδε μέγα** = τόσο πολύ. **στέργω** = ἀγαπῶ. **ἀπ' ἄλλης χειρὸς ἔνν.** ἢ ἐναντιωμ. μετ. **λαβῶν. ἐκπεῖθω** = πειθαναγκάζω. **ἐμπολάω** = ἰαγοράζω. **δίδω**ς ἴστορ. ἐνεστ. **ναπαῖαι πτυχαί** = δασώδεις χαράδρες. **ἐπιστατῶ** = εἶμαι βοσκός (στά ποιμνία), γιατί ὁ ποιμένας λεγόταν καί **ἐπιστάτης. ἐπὶ θητεία** = μέ ἔμμισθη ὑπηρεσία. **θῆς** λεγόταν ὁ ἐλεύθερος ἐργάτης πού ὑπηρετοῦσε μέ μισθό (ὑποτίθεται ὅτι εἶναι τοῦ Πολύβου, ἀφοῦ σ' αὐτόν παρέδωσε τό ἔκθετο). **σοῦ δὲ σωτήρ γε** = (ναί ὑπηρετής, σάν περιπλανώμενος μισθωτός ἐργάτης), ἀλλά σωτήρας σου βέβαια (λέγει αὐτό μέ κάποια ὑπερηφάνεια). **τί ἄλγος ἰσχοντα**; ἀπό ποιό κακό ἔπασχα; (κάνει τήν ἐρώτηση αὐτή ὁ Οἰδίποδας, ἐπειδή ἄκουσε τή λέξη **σωτήρ**, δηλ. ἀπό τί κακό μέ ἔσωσες;) **μαρτυρήσειαν ἄν** = μποροῦν νά μαρτυρήσουν, νά τό ἀποδείξουν (**ὅτι ἐν κακοῖς ὄντα σέ ἔλαβον**). **ποδῶν ἄρθρα τὰ σὰ** = τὰ ἄρθρα τῶν σῶν ποδῶν. **τί τοῦτ' ἀρχαῖον ἐννέπεις κακόν; τί ἔστι τοῦτο τό ἀρχαῖον κακόν, ὁ ἐννέπεις; διάτορος** = διατροπημένος. **ἀκμαί ποδοῖν** = οἱ ἐξοχές τῶν ἀστραγάλων, τά σφυρά. **δαινόν γ' ὄνειδος σπαργάνων ἀνελόμην** = φοβερή πράγματι ντροπή πῆρα ἀπό τή νηπιακή μου ἡλικία (κατά τήν ὁποία γίνεται τό σπαργάνωμα τῶν παιδιῶν). **ἐκ τύχης ταύτης** = ἀπό τό γεγονός αὐτό. **ὅς εἶ** = **οἶος εἶ** = ὁποῖος εἶσαι (τέτοιος πού πράγματι εἶσαι, δηλ. **Οἰδίπους** = **οἰδάω, οἰδέω** καί **πούς**). **πρὸς πατρός ἢ μητρός ἔνν.** **ἔπαθον τό πάθημα τοῦτο. λῶον φρονεῖ** = καλύτερα γνωρίζει. **τυχῶν** ἀφοῦ βρῆκα κατά τύχη. **οὐκ ἔνν. οὐκ ἔλαβον αὐτόν τυχῶν. τῶν Λαίου τις** = κάποιος ἀπό τοὺς ἀνθρώπους (ὑπηρετές) τοῦ Λαίου. **δήπου** = καθὼς θυμάμαι. **εἴτ' οὖν ἐπ' ἀγρῶν εἶτε κἀνθάδ' εἰσιδῶν**; = εἶτε γιατί πράγματι τόν γνώρισε προσωπικά στοὺς ἀγρούς εἶτε καί ἐδῶ; **σημήνατε** = κάνετε μου γνωστό τοῦτο. **καιρὸς** κατάλληλη εὐκαιρία. **οὐδὲν ἄλλον** ἀντικ. τοῦ ἐννοοῦμενου ἀπαρεμφ. **ἐννέπειν**, τοῦ ὁποίου ὑποκ. τό: **αὐτόν** (τόν ἄγγελον). **τόν ἐξ ἀγρῶν** = τόν ἐν ἀγροῖς ὄντα καί προσκληθέντα ἐξ αὐτῶν ὑπό σοῦ. **ματεύω** = ζητῶ. **ἐφιέμεσθα μολεῖν** ἐπιθυμοῦμε νά ἔλθει. **τόν** = ὄν. **τί δ' ὄντιν'**

εἶπε πλήρης ἡ φράση θά ἦταν: **τί δ' ἐρωτᾶς, ὄντιν' εἶπε. μηδὲν ἐντραπήης** = νά μή φροντίζεις (νά μήν ἐνδιαφέρεσαι καθόλου). **οὐκ ἂν γένοιτο τοῦτο, ὅπως ἐγὼ οὐ φανῶ** = δέν μπορεῖ νά γίνει τοῦτο, νά μή φανερώσω ἐγὼ (ὁ Οἰδίποδας φαντάζεται ὅτι ἡ Ἰοκάστη τὸν ἐμποδίζει νά θρεῖ τὸ γένος του, γιά νά μήν ἀποδειχθεῖ ἡ ταπεινὴ καταγωγή του). **ἄλις (εἰμί) νοσοῦσ' ἐγὼ** προσ. σύνταξη ἀντί τῆς ἀπρὸς: **ἄλις ἐστὶ νοσεῖν (πάσχειν, ὑποφέρειν) ἐμέ. τριδουλος τρίτης μητρὸς** = δοῦλος ἀπὸ δούλη μητέρα μέχρι τρίτη γενιά. **ἐκφανῆ κακῆ** = θά ἀποκαλυφθεῖς ὅτι ἔχεις ταπεινὴ καταγωγή. **μὴ οὐ** = ὥστε μὴ οὐ. **τάδε** = ἀναζήτησις τῆς καταγωγῆς σου. **τὰ λῶστα** = τὰ ὠφελιμότετα. **τὰ λῶστα** (ἡ ἐπανάληψη αὐτοῦ ὑποδηλώνει ἀγανάκτηση) = αὐτά τὰ ὠφελιμότετα (δηλ. ἡ μὴ ἀνεύρεση τῆς καταγωγῆς μου). **πάλαι** (ἀπὸ τῆ στιγμῆ πού ἄκουσε στὴν Κόρινθο πὼς εἶναι νόθος) **δύσποτμος** = δυστυχής. **ἄξι τις** ἀποστέλλεται δεύτερος ἀγγελιοφόρος νά φέρει τὸ γρηγορότερο τὸ βῆσκό, ὕστερα ἀπὸ τὸν πρῶτο (στίχος 861). **χαίρειν** = νά καμαρώνει. **προσεπιῖν** = νά προσαγορεύσω (δηλ. ὅτι εἶσαι **δύστηνος** = δυστυχής). **ἄλλο δ' οὐποθ' ὕστερον** = μετὰ ἀπὸ τοὺς λόγους αὐτοὺς ἡ Ἰοκάστη ἀτέρχεται ἀπότομα ἀπὸ τῆ μεσιανῆ πύλη στὰ ἀνάκτορα. **ἄξασα** (τοῦ ρ. **αἴσσω**) = ἀφοῦ ὄρμησε μέ σπουδῆ. **ὅπως μὴ** τὸ **ὅπως μὴ** μέ ὄριστ. μέλλοντος τίθεται μέ ρῆμ. φόβου σημαντ. **ἀναρρήξει** (ἀμεταβ.) = μήπως ξεσπάσουν. **σιωπῆς** ἔνν. τῆ σιωπῆ τῆς Ἰοκάστης, ἡ ὁποία ἀπέφυγε νά ἐξηγήσει τοὺς λόγους τῆς ξαφνικῆς φυγῆς τῆς καὶ ἀρκέστηκε μόνο νά ἀναφωνήσει **ιοῦ, ιοῦ. ὁποῖα χρήζει ῥηγγύτω** = ἄς ξεσπάσουν ὅσα θέλουν. **φρονῶ μέγα** = μεγαλοφρονῶ. **δυσγένεια** = ταπεινὴ καταγωγή. **νέμω** = θεωρῶ. **τῆς εὐ διδούσης** = αὐτῆς πού μοῦ προσφέρει εὐτυχία (ἔνν. τὴν προηγουμένη πρὸς αὐτὸν εὐνοια τῆς τύχης). **οὐκ ἀπμασθήσομαι** = δέ θά προσδληθῶ. **τῆς γὰρ** = γιὰτὶ ἀπὸ αὐτῆ (τὴν τύχη). **οἱ συγγενεῖς μῆνες** = οἱ χρόνοι πού μέ συντρόφειψαν στὴ ζωῆ, πού παρακολούθησαν τὸ δίο μου ἀπὸ τῆ γέννησῆ μου ὡς τὰ σήμερα (ἔνν. γενικὰ τὸ χρόνο τῆς ζωῆς, ὁ ὁποῖος κατὰ τὴν ἀντίληψη τῶν ἀρχαίων γεννιέται μαζί μέ τὸν ἄνθρωπο, περνάει μαζί τῆ ζωῆ καὶ γερνά μαζί του). **διώρισαν μικρὸν καὶ μέγαν** = ὄρισαν (προόρισαν, ἔταξαν) νά γίνω στὴν ἀρχῆ μικρὸς καὶ ἔπειτα μέγας. **τοιούσδ' ἐκφῦς** = ἀφοῦ εἶχα τέτοια καταγωγή, ἀφοῦ τέτοιος γεννήθηκα. **οὐκ ἂν ἐξέλθοιμ' ἐπὶ ποτ' ἄλλος, ὥστε μὴ ἐκμαθεῖν τούμὸν γένος** = δέν εἶναι δυνατὸ (δέ γίνεται) νά ἀποδειχθῶ κάποτε

ἄλλος (διαφορετικός), ὥστε νά μή μάθω τήν καταγωγή μου (μέ ἄλλα λόγια θέλει νά εἶπει ὅτι τίποτα δέν μπορεῖ νά μεταβάλλει τήν καταγωγή μου καί ἐπομένως δέν ὑπάρχει λόγος νά μή μάθω τά σχετικά μέ αὐτή).

Πραγματικές. – ἰκέτης ἀφίγμαι Ἐφοῦ τέλειωσε τοὺς λόγους αὐτοῦς ἡ Ἰοκάστη, στεφανώνει τό ἄγαλμα τοῦ Θεοῦ, ἐνῶ οἱ θεοστυαίνιδες ἀνάβουν τή φωτιά στό βωμό γιά τά θυμιάματα. **ἄρ' ἄν παρ' ὑμῶν, ὦ ξένοι...** Ὁ ἀγγελιοφόρος ἔρχεται ἀπό ἀριστερά καί ἡ ἐμφάνισή του φαίνεται σάν ἄμεσο ἐπακολούθημα τῆς προσευχῆς τῆς βασιλίσσης. **παντελής δάμαρ** Τό γάμο οἱ ἀρχαῖοι τόν θεωροῦσαν ἀτελή, ἂν τό ἀντρόγυνο δέν ἀποκτοῦσε τέκνα· γι' αὐτό καί στά προικοσύμφωνα συνηθίζοταν νά ἀναγράφεται **ἐπ' ἀρότῳ παιδῶν ἄγομαι γαμετήν**, δηλ. νυμφεύομαι γιά νά τεκνοποιήσω. Ἐπομένως λεγόταν **παντελής δάμαρ** ἡ σύζυγος ἐκείνη πού εἶχε τέκνα. **ψ̄ τὰ τῆς τύχης κρατεῖ** Ἐφοῦ στό στίχο 724 ἡ Ἰοκάστη ἐξέφρασε ἀμφιβολίες γιά τό ἀξιόπιστο τῶν ἀνθρώπινων μαντειῶν καί στό στίχο 853 δέ φείσθηκε οὔτε τόν Ἀπόλλωνα, τώρα θεωρεῖ ὡς κυρίαρχο τοῦ κόσμου τό μοιραῖο καί τυχαῖο **τύχη κυβερνᾷ πάντα. ἐπεὶ περ εὔνους ἦλθον...** Ὁ ἀγγελιοφόρος νομίζει ὅτι θά εὐχαριστήσῃ τόν Οἰδίποδα, ἂν τοῦ ἀναγγεῖλει ὅτι αὐτός τόν ἔσωσε, ὅταν ἦταν ἐκτεθειμένος, ἀνάτηρο παιδί, στόν Κιθαιρώνα· ὁμως ποιό ἄλλο ἀποτέλεσμα ἐπακολούθησε; ὥστε ἐδῶ ἔχουμε ἄλλη **περιπέτεια. εὐρῶν ναπαίαις ἐν Κιθαιρώνας πτυχαῖς** Αὐτό ἦταν τό πρῶτο κεραυνοβόλο πλῆγμα τῆς Ἰοκάστης, ἡ ὁποία ἄρχισε νά ὑποπεύεται τήν ἀλήθεια, γιά νά πεισθεῖ πιό κάτω ἀπολύτως, στοὺς στίχους 1032 καί 1042. **μικρὸν καί μέγαν διώρισαν** Πράγματι, αὐτός ἦταν στήν ἀρχή ἐκθετο ἀνάτηρο παιδί καί ἔγινε διάδοχος καί ἔπειτα ἔτοιμος πρὸς ἀνακήρυξη βασιλείας στό θρόνο τῆς Κορίνθου καί ἐπίσης ἀτελεισιμένος ὁδοιπόρος καί τέλος βασιλείας τῶν Θηδῶν.

ΤΡΙΤΟ ΣΤΑΣΙΜΟ (1086-1108)

Στροφή 1086-1097

Λεξιλογικές. – εἶπερ ἐγὼ μάντις Κατά τό χρόνο πού ὁ Οἰδίποδας μένει μόνος στή σκηνή σκεπτικός καί ἀπό καιρό σέ καιρό στρέφει τό

βλέμμα, μήπως δεί νά ἔρχεται ὁ βόσκος, ὁ χορός περιχάρως τραγουδάει τό τρίτο στάσιμο, γιά νά ἐκφράσει τήν ἐλπίδα ὅτι ὁ βασιλιάς, ὁ ὁποῖος νομιζόταν ξένος (Κορίνθιος), σύντομα θά ἀποδειχτεῖ Θηβαῖος κατά τήν καταγωγή. **μάντις** μέ τήν ἔννοια τῆς ἀνθρώπινης μαντικῆς. **ἴδρις** = σοφός. **κατὰ γνώμαν** = κατὰ νοῦ. **οὐκ ἔσαι ἀπείρων** = ἰδέ θά εἶσαι ἄπειρος, θά εἶσαι μέτοχος· ἡ σειρά τῶν λέξεων : **οὐκ ἔσαι ἀπείρων μῆ οὐ σέ γε αὖξιν** = ἰδέ θά εἶσαι στερημένος ἀπό τοῦ νά σέ ἐγκωμιάζουμε, θά μάθεις ὅτι σέ...**πατριώτας** = συμπατριώτης· μέ τρία ἐπίθετα: **πατριώταν, τροφόν** καί **μητέρα**, ὁ ποιητής ἐσχημάτισε κλιμακωτό σχῆμα ἀπό τά μικρότερα στά μεγαλύτερα. **χορεύομα** = μέ τιμοῦν μέ χορούς. **ἐπήρ' ἀφέρω** (ὀμηρικὴ φράση) = φέρω εὐχάριστα. **τυράννοις** = τῷ Οἰδίποδι (ὁ πληθ. γιά τή βασιλική οἰκογένεια τοῦ Οἰδίποδα ἢ πληθ. τῆς μεγαλειότητος). **ἰήιε Φοῖβε** βλ. στίχο 154.

Ἀντιστροφή 1098–1108

Λεξιλογικές. – **μακραίων** = μακρόβιος. **μακραίωνων** ἔνν. **κορών.** ἔπικτε μεταφέρεται στό χρόνο τῆς εὐρέσεως τοῦ Οἰδίποδα. **πελασθεῖσα Πανός** = ἡ ὁποία συγκοιμήθηκε μέ τόν Πάνα. **εὐνάτερρα** = σύζυγος. **πλάκες ἀγρόνομοι** = **πλάκες ἀγρῶν νεμομένων** = ὄρεινές πεδιάδες ἀγρῶν (πού βόσκουν ζῶα). **Κυλλάνας** = Κυλλήνης. **Βακχεῖος** = ὁ Διόνυσος. **εὐρημα** = ὡς λαμπρό δῶρο, ὡς εὐχάριστο κέρδος, ὡς ἀνέλπιστο κέρδος, καί ἐπομένως τέκνο του (δηλ. κάποια νύμφη, πού πλάγασε μαζί, τοῦ τόν γέννησε).

Πραγματικές. – Τό χορικό ἄσμα εἶναι μεστό ἀπό χαρά καί ἐπίδες· τοῦτο συνηθίζοταν στά ἀρχαῖα δράματα, ἰδίως ὅταν προβλεπόταν μεταβολή στό χειρότερο καί καταστροφῆ. **τὰν αὐριον πανσέληνον** Ὁ χορός ἀναμένει αὐριο νά διαλευκανθεῖ τελείως τό μυστήριο τῆς καταγωγῆς τοῦ Οἰδίποδα, ὅταν θά ἦταν πανσέληνος πού συνέπιπτε μέ τήν ἐπομένη τῆς ἑορτῆς τῶν Μεγάλων Διονυσίων, κατά τήν ὁποία διδάσκονταν τά δράματα. Ἴσως μέ τήν πανσέληνο θέλησε νά δείξει ὅτι ἡ ἀνακάλυψη τοῦ πράγματος θά γίνεῖ στό ἄπλετο φῶς. **μακραίωνων** Ἐννοεῖ τίς νύμφες οἱ ὁποῖες ἦταν παρθενικές θεότητες, προσωποποιήσεις τῶν δυνάμεων τῆς φύσεως. Κατοικοῦσαν σέ ὄρη, δάση, πεδιάδες, κοιλάδες, σπήλαια, θρύσες καί ποταμούς καί ζοῦσαν μακροχρο-

νίως τρώγοντας ἀμβροσία. Ἐκλαμβάνονταν ὁμοίως ὡς τροφοί καί παιδαγωγοί τοῦ Δία καί τοῦ Διονύσου καί αὐτόν παρακολοῦθοῦν συνεχῶς μαζί μέ τόν Πάνα καί τούς Σατύρους. **Πάν** Ἦταν ὁ πομπενικός θεός πού ἰδιαιτέρως τιμοῦσαν στήν Ἀρκαδία, γιός τοῦ Ἑρμῆ· γεννήθηκε στό ἀρκαδικό ὄρος Λύκαιο. Ἀπό τή γέννησή του ἦταν κερατοφόρος (κερασφόρος), τραγοπόδαρος, γενειοφόρος καί σιμός κατά τή μήτη, δασύτριχος καί μέ οὐρά, ἔπαιζε τή σύριγγα (εἶδος φλογέρας) καί πάντοτε ἔπαιζε στά ὄρη καί τά δάση μαζί μέ τίς Νύμφες. **Ἑρμῆς** Ἦταν καί αὐτός προστάτης τῶν ποιμνίων, λεγόταν **νόμιος, ἐπιμήλιος, κριοφόρος** κτλ. καί ἦταν συμπαίκτης τῶν Νυμφῶν. **Βακχεῖος** Ἦταν ὁ θεός Διόνυσος, ὁ ὁποῖος πολλές φορές παριστάνεται νά συνοδεύεται ἀπό θίασο μεθυσμένων Σατύρων, Σιληνῶν, Νυμφῶν καί Μουσῶν, μέ αὐτόν ἤρεμο καί γαλήνιο στή μέση. **ναίων ἐπ' ὀρέων** Στόν Κιθαιρώνα, τόν Παρνασσό καί σέ ἄλλα ὄρη τελοῦσαν νυκτερινές ἐορτές. **Ἐλικωνιάδες** Ἦταν οἱ Ἐλικωνιάδες Μοῦσες πού ὀνομάστηκαν ἔτσι γιατί διέμεναν μέ τόν Ἀπόλλωνα στόν Ἐλικώνα.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (1109-1185)

Λεξιλογικές. - συναλλάσσω συντυχαίνω, συναντῶ· ἡ μετοχή ἐναντιωμ. **σταθμῶμαι**=εἰκάζω, συμπεραίνω. **πρέσβεις**=πρεσβύτες, γέροντες. **ξυνάδει**=συμφωνεῖ. **σύμμετρος**=ἰσόχρονος, συνομήλικος (δηλ. καί αὐτός γέρος)· πλεονάζει μετά τό **ξυνάδει**. **ἐν μακρῷ γήρα** ἀντί ἀπλῆς δοτ., προσδ. ἀναφορ. **τῷδε τάνδρι** = **τῷ Κορινθίῳ ἀγγέλω**· σὺ τοῦτο λέγει πρὸς τόν κορυφαῖο τοῦ χοροῦ, ἐνῶ πῶ πάνω μέ τό **πρέσβεις** προσφώνησε ὅλον τό χορό. **προύχοις ἄν μου τῆ ἐπιστήμη** = μπορεῖς νά εἶσαι ἀνώτερός μου κατά τή γνώση· τό **ἐπιστήμη** κατά ἀντίθεση πρὸς τό **σταθμᾶσθαι**· γὰρ αἰτιολογεῖ τό ἐννοούμενο ἀπό τόν προηγούμενο στίχο: **προύχω τῆ ἐπιστήμη**. **εἶπερ τις ἄλλος** ἐπιτείνει τήν ἔννοια τοῦ **πιστός**, ἐνῶ μέ τό **ὡς νομεύς ἀνήρ** περιορίζει τήν προηγούμενη ἐπίταση (ὅσο μπορεῖ νά εἶναι πιστός ἕνας ἄνθρωπος ἁσκόζ). **δεῦρό μοι βλέπων** = στρέφοντας τά βλέμματά σου ἐδῶ σ' ἐμένα (γιά νά ἀνιχνεύσει τήν ἀλήθεια καί ἀπό τά βλέμματα καί ἀπό τήν ὅλη στάση του, γιατί ὁ δούλος, ἀφοῦ εἶδε τόν Κορινθιο ἀγγελιοφόρο καί τόν ἀναγνώρισε καί ἐπειδὴ φοβόταν ὅτι θά ρωτηθεῖ ἀπό τόν γονιά τοῦ Λαίου, στέκει κατατρομαγμένος καί μέ τά μάτια στρέφεται πρὸς ἐμένα).

σμένα). **ἡ (δοῦλος)** = ἦν (α' ἔνικ.). **οἴκοι τραφεῖς** = οἰκοτραφής (αὐτό λέγει ὁ δοῦλος μέ κάποια ὑπερηφάνεια, γιατί οἱ οἰκογενεῖς δοῦλοι ἀπολαμβάναν ἰδιαίτερη ἐμπιστοσύνη ἀπό τούς κυρίους τους). **μεριμνῶν** = φροντίζοντας. **ἡ βίον τίνα (ἔχων)** = ζώντας κατά ποιό τρόπο. **ξύναυλός εἰμι** = συγκαταυλίζομαι, συνδιανυκτερεύω, συχνάζω. **ἦν μὲν Κιθαιρῶν** ἔνν. **οὐ ἦν ξύναυλος. πρόσχωρος (τῷ Κιθαιρῶνι)** = πλησιόχωρος, γειτονικός. **τόνδε τόν Κορίνθιο ἀγγελιοφόρο. τῆδε που** = ἐκεῖ κάπου. **μαθῶν** = γιατί τόν γνώρισες. **καί λέγεις** = λοιπόν ἔννοεῖς. **ἡ ξυναλλάξας** ἔξααρτ. ἀπό τόν **οἶσθα**, ὅπως καί τό **μαθῶν** διαφέρει ἀπό τό **μαθῶν** κατά τό ὅτι τό **μαθῶν** ἔννοεῖ ὅτι τόν ἐγνώρισε καλῶς, ἐνῶ τό **ξυναλλάξας** δηλώνει ἀπλή γνωριμία ἀπό συνάντηση. **οὐχ ὥστε = οὐκ οἶδ' ὥστε. κούδέν γε θαῦμα** = καί δέν εἶναι βέβαια καθόλου παράδοξο τοῦτο (τό μὴ δύνασθαι εἰπεῖν ἐν τάχει...). **ἡ ἡμος** = ὅταν..., χρονική πρότ. ἀντί εἰδικῆς. **τῷδε τάνδρι** ἔνν. τό Θηβαῖο ποιμένα. **ἐξ ἡρος εἰς ἀρκτοῦρον** = ἀπό τήν ἀνοιξη ὡς τίς ἀρχές τοῦ φθινοπώρου. **τρεις ὅλους ἐκμήνους χρόνους** = ἐπί τρία ὁλόκληρα ἔξαμηνα. **τάμὰ ἔπαυλα** = στά μαντριά μου, στά ποιμνιοστάσιά μου. **σταθμὰ** ταυτόσημο πρὸς τό **ἔπαυλα. πεπραγμένον** = πραγματικό, ἀληθές (κατηγ. τοῦ τι). **ἐκ μακροῦ χρόνου** ἔνν. ἡ ἐναντιωματική μετοχ. **ὄντα ὡς ἑμαυτῷ θρέμμα θρεψαίμην ἐγώ** = γιά νά ἀναθρέψω αὐτόν ὡς δικό μου τέκνο. **ἰστορῶ** = ἐρευνῶ, ἐρωτῶ νά μάθω. **ὦ τῶν** = φίλε μου (τό λέγει μέ κάποια ὑπερηφάνεια, γιατί τό θρέφος πού τοῦ παραδόθηκε ἔγινε βασιλιάς). **οὐκ εἰς ὄλεθρον;** ἔνν. **ἄπει** = δέν πᾶς νά χαθεῖς; **ἄ** ἐπιφώνημα πού χρησιμοποιεῖται πρὸς ἔκφραση ποικίλων συγκινήσεων· ἐδῶ εἶναι ἐφεκτικόν (δηλ. δύναται νά ἐμποδίσει ἢ νά σταματήσει). **κολάζω** = τιμωρῶ (γιά σωφρονισμό)· ἐδῶ σημ. ἐπιπλήττω· ἐμπεριέχει εἰρωνεία, γιατί σχετικά μέ δοῦλο δέν μπορεῖ νά λεχθεῖ **κολάζει**, ἀλλά μόνο **κολάζεται**. Πρέπει νά παρατηρηθεῖ ἡ διαφορετική αἰσθηματική κατάσταση τῶν προσώπων πού διαλέγονται (συζητοῦν). Ὁ Κορίνθιος αἰσθηματικά φαίνεται ἀφελής, φαιδρός καί θριαμβευτικός, ὁ γεροδοσκός εἶναι ἐμβρόντητος καί μεστός ἀπό ἀγωνία καί ἀνησυχία, ὁ Οἰδίποδας ἀνυπόμονος, γεμάτος ὀργή γιά τήν ἔστω καί γιά λίγες στιγμές ἀναβολή τῆς ἐκμυστηρεύσεως τῶν γεγονότων, καί ὁ χορός δείχνει τό ἐνδιαφέρον του, ἀλλά μέ ἀφέλεια καί ἀγνοία· ὁ θεατής τέλος βλέπει μέ φρίκη νά προσεγγίζει ἀπό στιγμή σέ στιγμή ἡ φοβερή ἀποκάλυψη. **ὦ φέριστε** ὄμηρ. ὑπερθ., λέγεται καί

φέρτατος = ἄριστος. τί ἁμαρτάνω; = ποιὰ παρεκτροπή κάνω; οὐκ ἔννεπων (ἐνν. τό ρῆμα ἁμαρτάνεις) μετοχή αιτιολ. = γιατί δέν ἀναφέρεις... ἄλλως = μάταια, ἀνωφελῶς (ἐνν. μέ τό ἄλλως ὅτι ἀντί νά φέρει καλό στόν Οἰδίποδα, συντελεῖ ἀντιθέτως στόν ὄλεθρό του). πρὸς χάριν = χωρὶς τιμωρία, μέ τό καλό. κλαίων κατόπιν τιμωρίας, μέ τό κακό, μέ τό ξύλο. αἰκίζομαι (ὅπως καί τό ἐνεργητικό αἰκίζω) = μεταχειρίζομαι βλαβερῶς, βασανίζω (νά παρατηρηθεῖ ἡ μεγάλη δειλία τοῦ θεοσκοῦ γιά τήν καλύτερη πλοκή τῆς ὑποθέσεως τοῦ δράματος). οὐχ ὡς τάχος τις τοῦδ' ἀποστρέψει χεῖρας; (τέθηκε ἀντί προστακτικῆς) = δέ θά γυρίσει ἀμέσως κανεῖς πίσω τά χέρια τούτου; δέστε του τά χέρια ἀμέσως πίσω. δύστηνος ἐνν. ἐγώ. ἀντί τοῦ; (ἐνν. κελεύεις στρέψαι χεῖρας) = γιά ποιὰ αἰτία; ὄν οὗτος ἰστορεῖ = γιά τόν ὁποῖο αὐτός σέ ἐρωτᾷ. ὀλέσθαι δ' ὄφελον τῆδ' ἡμέρα = εἴθε νά εἶχα χαθεῖ κατά τήν ἡμέρα ἐκεῖνη (κατά τήν ὁποία τόν ἔδωσα). εἰς τόδε εἰς τό ὀλέσθαι = σ' αὐτό, δηλ. τήν καταστροφή. τοῦνδικον = τό ἀληθές, ἐκεῖνο πού ἐπιβάλλει τό δίκαιο. διόλλυμαι ἀντί μέλλοντος. τριβῆ = βραδύτητα, ἀναβολή. εἰς τριβάς ἐλᾶ (μέλλον τοῦ ἐλαύνω) = θά προῶ χρονοτριβώντας σέ ἀναβολές. οὐ δητ' ἔγωγε (εἰς διατριβάς ἐλῶ). ἐμόν μὲν ἐνν. οὐκ ὄντα. τις ἀντί τι γεννημάτων, κατά σύνεση. ἐγγενής = συγγενής. λέγειν ἔξαοτ. ἀπό τό δεινῶ. πρὸς αὐτῶ τῶ δεινῶ σ' αὐτό ἀναμφισβητήτως τό φοβερό. ἐκλήζετο λέγει ἔτσι ἀντί ἦν, γιά νά μετριάσει τό φοβερό τοῦ πράγματος. ἦ γάρ = ἀλήθεια λοιπόν. ὡς πρὸς τί χρεῖας; γιά ποιὰ ἀνάγκη, γιά ποιό σκοπό; ὡς ἀναλώσαιμί νιν (ἔξαοτ. ἀπό τό δίδωσιν, πού εἶναι ἴστος, ἐνεστώτας) = γιά νά τόν θανατώσω. τεκοῦσα ἐναντιομ. μετοχή. τλήμων σκληρή. θεσφάτων (γεν. ἀντικ.) ὄκνω = ἀπό τό φόβο φοδερῶν χρησμών. τοὺς τεκόντας ἐνν. τόν πατέρα, γιατί τοῦτο ἔλεγε ὁ χρησμός. κατοικτίζω αἰσθάνομαι μεγάλη συμπάθεια. γεγῶς (κατηγορ. μετοχή) = ὅτι ἔχεις γίνει (ἐδῶ ἡ ἀναγνώριση ἔγινε πλήρης). ἐξήκοι ἂν σαφή = θά ἐκδηλωθοῦν, θά ἐκπληρωθεῖ σαφῶς. προσβλέψαιμι = δύναμαι νά σέ ἀτενίσω. φύς, ὀμιλῶν, κτανῶν ἔξαοτιοῦνται ἀπό τό προηγ. ρήματος εἶδους μετοχές εἶναι: ἀφ' ὧν ἐνν. τή μητέρα. οὓς τε ἐνν. τόν πατέρα. ὀμιλῶ = συννεορίζομαι.

Πραγματικές (στίχοι 1123 κ.έ.). – δοῦλος Ἀξιόπιστοι δοῦλοι καί κυρίως οἰκογενεῖς, ὅπως ὁ δοῦλος αὐτός τοῦ Λαῖου, ἀναλαμβάναν

πολλές φορές τήν επίβλεψη κτημάτων μεγάλης εκτάσεως ἢ πολλῶν ποιμνίων· ὁμοια τέτοιες δοῦλες ἀναλάβαιναν τή διεύθυνση τῶν πραγμάτων τοῦ οἴκου (σπιτιοῦ) καί ἀπολάβαιναν ἰδιαίτερη ὑπόληψη ἀπό τοὺς κυρίους τους. **εἰς ἀρκτοῦρον** Οἱ ἀρχαῖοι πολλές φορές κανόνιζαν τό χρόνο ἀπό τοὺς ἰσπερισμούς· ἡ ἀνατολή τοῦ ἀρκτοῦρου γίνεται στίς ἄρχές Σεπτεμβρίου, ὅταν ἀρχίζει τό φθινόπωρο. **ἐκμήνους χρόνους** Καί στά σημερινά χρόνια οἱ χωρικοί καί οἱ ποιμένες κανονίζουν τῖς συμφωνίες τους μέ βάση τά ἐξάμηνα, π.χ. ἀπό τοῦ Ἁγίου Γεωργίου μέχρι τοῦ Ἁγίου Δημητρίου, κατά τό διάστημα δηλ. πού τά ποίμνια, λόγω τοῦ καλοῦ καιροῦ, ὀδηγοῦνται στίς βοσκές. **οὐκ εἰς ὄλεθρον** κτλ. Ὁ ὑπηρέτης ἀρχίζει νά ἀναγνωρίζει ὅτι ὁ Οἰδίποδας εἶναι γιός τοῦ Λαίου καί ἐπομένως πατροκτόνος, ἐνῶ μέχρι τή στιγμή τόν γνώριζε μόνο ὡς φονιά τοῦ κυρίου του, καί γι' αὐτό ἀποτρέπει τόν Κορίνθιο νά προχωρήσει σέ πιό πέρα ἀποκαλύψεις. **κλαίων δ' ἐρείς** Οἱ δοῦλοι σέ περίπτωση σοβαρῶν παραπτωμάτων, κλοπῆς, ἀνυπακοῆς κτλ. ὑποβάλλονταν σέ φοβερά βασανιστήρια καί τιμωρίες· ὅσες πάλι φορές προσέρχονταν ὡς μηνυτές ἢ μάρτυρες μπροστά στό δικαστήριο ὑποβάλλονταν ἀκόμη καί σέ μαστιγώσεις, γιά νά ἐξακριβωθεῖ τό ἀξιόπιστο τῆς μαρτυρίας τους, ὅπως δηλώνεται καί πιό κάτω, στό στίχο 1154. Στίχος 1185, μετά τά τελευταῖα λόγια τοῦ Οἰδίποδα, ὁ ἴδιος εἰσέρχεται στά ἀνάκτορα ἀπό τή μεσιανή θύρα, ἐνῶ ὁ Κορίνθιος ἀγγελιοφόρος ἀπέρχεται ἀπό τήν ἀριστερή πύραδο, γιά νά νά μεταδῆι στήν Κόρινθο.

ΤΕΤΑΡΤΟ ΣΤΑΣΙΜΟ (1186-1222)

Στροφή α' 1186-1196

Λεξιλογικές.—**ὥς** = πόσο. **ἴσα** ἐπιρρ. = ἐξίσου. **καί** = ὅπως (πολλές φορές ὁ **καί** ἔχει σημ. ὁμοιοματική μετά τά ὁμοιότητας σημαντικά, ὅπως εἶναι ἐδῶ τό **ἴσα**). **ἐναριθμῶ** = λογαριάζω, θεωρῶ. **τὰς εὐδαιμονίας** τό ἄρθρο τέθηκε γιά νά δηλωθεῖ ἡ πολυύμνητη, ἡ πολυπόθητη εὐτυχία. **τοσοῦτον ὅσον** = τόσο μόνο ὥστε. **δοκεῖν** ἐνν. ἀντικ. **εὐδαιμονεῖν** = ὥστε νά φαίνεται (δηλ. νά νομίζει καί νά νομίζεται ἀπό τοὺς ἄλλους) ὅτι εὐτυχεῖ. **καί δόξαντα** = καί ἀμέσως νά φανεῖ (θέλει νά δηλώσει τήν ταχεία μετάβαση ἀπό τήν εὐτυχία στή δυστυχία). **ἀποκλίνει** = νά ἀποκλίνει, νά καταπέσει ἀπό τό ἕψος τῆς εὐτυχίας στό

αντίθετο (στη δυστυχία). **Οιδιπόδα** δωρικός τύπος αντί **Οιδίπου**, πού χρησιμοποιείται από τους τραγικούς στά μερικά μέρη. **τὸν σὸν δαίμονα** = τή δική σου τύχη· ἡ ἀναφορά τοῦ **τὸν σὸν** ἐξαίρει τό παράδειγμα τῆς τύχης τοῦ Οἰδίποδα.

Ἐντιστροφή α' 1197–1203

Λεξιλογικές.—**ὄστις ἐκράτησας** ἀναφ. αἰτιολ. πρότ. = γιατί ἐσύ ἔγινες κύριος. **καθ' ὑπερβολάν** (ποσοτ. προσδιορ. τοῦ) **τοξεύσας** = μέ ὑπερβολική ἐπιτυχία (εὐστοχία) στούς ἀγῶνες σου (μεταφ. ἀπό τόν τοξότη πού προσπαθεῖ νά πετύχει τό στόχο του). **τοῦ πάντ' εὐδαίμονος ὄλθου** = τῆς καθ' ὅλα εὐτυχοῦς μακαριότητος. **κατά... φθίσας** (τμήση) = ἀφοῦ ξολόθρευσες, κατέστρεψες. **γαμφώνυξ** προσδιορ. τό **παρθένον χρησμοφδόν**· ὀνομαζόταν χρησμοδός λόγω τοῦ ἀκατανόητου αἰνίγματος πού εἶχε ἀνάγκη μαντείας πρὸς λύση, δηλ. αἰνιγματώδης. **ἀνέστας** = ἐγέρθηκες, ἀνορθώθηκες. **πύργος θανάτων** = προπύργιο κατά τῶν θανάτων (ἡ γεν. εἶναι ἀντικειμεν.)· θανάτους ἐννοεῖ αὐτούς πού προῆλθαν ἀπό τή μὴ ἐπιτυχή λύση τοῦ αἰνίγματος τῆς Σφίγγας.

Στροφή β' 1204 - 1212

Λεξιλογικές.—**ἀκούειν** προσδιορ. ἀναφορᾶς, ἔξαρτ. ἀπό τό ἐπίθ. **ἀθλιώτερος**· ἐνν. ἡ γεν. **σοῦ** ἀντικ. τοῦ **ἀκούειν** = ὡς πρὸς τό νά σέ ἀκούει κανεῖς (τούς θεῖνους σου). **ἄται** = ἄγριες, σκληρές δυστυχίες. **ἐν πόνοις** = μέ βάσανα· προσωποποιοῦνται καί τά δύο λόγω τοῦ **ξύνοικος**. **ξύνοικος** ἐνν. ἀπό τό **ἀθλιώτερος** τό **μᾶλλον** = συνοικεῖ, συγκατοικεῖ, κατέχεται περισσότερο ἀπό σένα κτλ., ἀντικείμενα τοῦ **ξύνοικος** εἶναι ἡ ἀπλή δοτ. **ἄταις** καί ἡ ἐμπρόθ. **ἐν πόνοις**. **ἀλλαγᾶ** (δοτ. ὄργαν.) = μέ τή μεταβολή. **αὐτός** = ὁ αὐτός. **λιμῆν** ἐνν. τό γαμήλιο λιμάνι. **θαλαμηπόλος** = ἐκεῖνος πού ἀναστρέφεται στό θάλαμο (ὡς σύζυγος), ὁ σύζυγος. **πесεῖν** = ὥστε νά πέσει. **ἄλοξ** = αὐλάκι, κοίτη, γυναῖκα (μεταφ. ἀπό τό γεωργικό δῖο). **πατρῶαι ἄλοκες** = ἡ πατριῆ κλίνη. **ἐς τοσόνδε** (ἐνν. **χρόνον**) = γιά τόσο πολύ χρονικό διάστημα. **φέρειν** = νά σέ ἀνεχθεῖ. **σιγα** = σιωπηλά, ἀδιαμαρτύρητα.

Ἐντιστροφή β' 1213 - 1222

Λεξιλογικές.— **ἐφεῦρε** ἔφερε σέ φῶς, ἀποκάλυψε. **ὁ πάνθ' ὀρών**

χρόνος = ὁ χρόνος πού τά πάντα βλέπει (καί ἐπομένως ἀποκαλύπτει), προσωποποίηση τοῦ χρόνου. **ἄγαμον γάμον** = κακόγαμο γάμο· σχῆμα ὀξύμωρο. **τεκνοῦντα καί τεκνούμενον** οἱ μετοχές καθ. ὑπαλλογή ἀποδόθησαν στό γάμο ἀντί στόν Οἰδίποδα· ἄρα ἔπρεπε νά λεχθεῖ κατά γενική **τεκνοῦντος καί τεκνουμένου (Οἰδίποδος)**. **εἰδόμεν** = εἶδα. **περίαλλα** = ὑπερθολικά, σφοδρότατα· μέ τό μόρ. **ὡς** ἰπτείνει τήν ἔννοια αὐτοῦ. **ἰαχέω** = ἴθρονῶ, ἐκβάλλω κραυγή. **τὸ δ' ὀρθὸν εἶπειν** = γιά νά εἰπῶ ὁμως τήν ἀλήθεια. **ἀνέπνευσα** = πῆρα ἀναπνοή, ἀναφυχή, ἀνάπνευσα. **κατεκοίμασα** ἔκλεισα τά μάτια μου, παραδομένος σέ ἥσυχο ὕπνο.

Πραγματικές.-ἰὼ γενεαί Ὁ χορός στό τέταρτο τοῦτο στάσιμο οἰκτιρεῖ τό εὐκολομετάδλητο τῆς ἀνθρώπινης τύχης· πρὸς τό λεγόμενο ἀπό τόν ἀγγελιοφόρο στήν Ἄντιγόνη (Π157 – 9): **οὐτ' αἰνέσοιμ' ἂν οὔτε μεμψαίμην ποτέ, τύχη γάρ ὀρθοῖ καί τύχη καταρρέπει τὸν εὐτυχοῦντα τὸν τε δυστυχοῦντ' αἰεί...** ὁμοίως τοῦ Πινδάρου (Πυθ. Η' 95): **τί δέ τις; τί δ' οὐ τις; σκιᾶς ὄναρ ἀνθρώπος...** χρησμοφδὸς Ἔτσι καλεῖται λόγῳ τῆς ἀσάφειας τοῦ αἰνίγματος καί γιατί αὐτό ἀπαγγελλόταν ἔμμετρα σέ ἑξάμετρο. **ἀνέπνευσα - κατεκοίμασα** Ἐννοεῖ τήν παλιά εὐεργεσία τοῦ Οἰδίποδα, πού μέ αὐτή ἀπαλλάχθηκε ἡ πόλη ἀπό τή Σφίγγα.

ΠΕΜΠΤΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ (1223-1296)

Λεξιλογικές. - ἐξάγγελος ὀνομάζεται ἔτσι γιατί ἡ ἀγγελία γίνεται ἀπό τό ἐσωτερικό τῶν ἀνακτόρων πρὸς τά ἔξω, εἶναι ὁ ἴδιος ὁ ὑποκριτής πού ὑποδυόταν τό πρόσωπο τοῦ θεοσκού· ἐξέρχεται ἀπό τά ἀνάκτορα ἀπό τή δεξιά πλάγια θύρα. **ἀρείσθε** (ῥῆμα **ἄρνημαι**) = θά λάβετε, θά αἰσθανθεῖτε. **ἐγγενῶς** = ἰσγγενικῶς, καί ἐπομένως: εἰλικρινῶς. **νίψαι ἂν** (ῥ. **νίζω**) **καθαρμῶ** θά καθαρίζα μέ καθαριστήριο λουτρό. **στέγην** (συνεκδ.) = ἀνάκτορα. **τὰ δ' αὐτίκα...** τό πλήρες θά ἦταν: **κακὰ τοσαῦτα, ὅσα τὰ μὲν κεύθει, τὰ δ' αὐτίκα ἐς φῶς φανεῖ**. **κεύθω** = κρύβω. **ἐκόντα κούκ ἄκοντα** (σχ. ἐκ παραλλήλου). **πημονή** = δυστυχία. **αὐθαίρετοι** = πού προήλθαν ἀπό τόν ἴδιο, ἐκούσιες. **βαρυστονος** = βαρυστένακτος, αὐτός πού πενθεῖται βαριά, πάρα πολύ ἀξιολύπητος. **ὁ μὲν τάχιστος τῶν λόγων** κτλ. προεξαγγελτικῆ

παράθεση τῆς πιά κάτω προτάσεως: **τέθνηκε θεῖον Ἰοκάστης κάρα**. **εἶπειν** ὑποκ. **ἐμέ**. **μαθεῖν** ὑποκείμε. **ὑμᾶς**. **τάχιστος εἶπειν** = συντομώτατος. **θεῖον Ἰοκάστης κάρα** περίφραση (**θεῖον** γιά τή βασιλική ιδιότητα, ἡ ὁποία προερχόταν ἀπό τό θεό), **οὐ πάρα** = **πάρεστι** (ἐνν. **ἡμῖν**). **ἡ γάρ ὄψις οὐ πάρα** = γιατί δέν τά εἶδαμε. **ἐνι** = **ἐνεστι**. **πεύση** δ' ἐν. πρόσ. ὄριστ. μελλ. τοῦ **πυνθάνομαι**. **θυρῶν** = προπυλώνας, ἡ αὐλόθυρα, ἡ αὐλόπορτα. **ἴετο** = φερόταν μέ σπουδή. **λέχη** γιατί ἀπό αὐτά (τήν κρεδατοκάμαρα) χάθηκε. **ἄκμαι** = ἄκρα· ἐδῶ σημ. χέρια, ἀλλοῦ πόδια. **κόμην σπῶσα** = διαίως μαδώντας τήν κόμη. **ἀμφιδεξί-οις** ἀντί **ἀμφοῖν** = μέ ἀμφότερα, μέ τά δύο χέρια της (δηλ. ὅσο ἐνεργοῦσε τό δεξί, ἐνεργοῦσε καί τό ἀριστερό· τό ἐπιθ. γιά ἔξαρση τῆς μανίας μέ τήν ὁποία ξεριζώνει τά μαλλιά της). **ἐπαράσσω** κλείνω ὀρηκτικά (μέ πάταγο). **παλαιῶν σπερμάτων** = τῶν παλαιῶν γάμων μέ τό Λάιο. **δύστεκνον παιδουργίαν** (τό ἀφηρημένο ἀντί τοῦ συγκεκριμένου **παιδοποιόν**) = πού γέννησε μιανό τέκνα. **γοᾶτο δ' εὐνάς** = θρηγοῦσε λοιπόν γοερά γιά τή συζυγική κλίνη. **διπλοῦς** ἀντί διπλό κακό, τοῦ ὁποίου ἐτεξ. εἶναι τά ἐπόμενα (ἐνν. ἀπό τό Λάιο τόν Οἰδίποδα καί ἀπό τόν Οἰδίποδα τά τέκνα του). **ἐκ τῶνδε** = μετά ἀπό αὐτά. **ὅπως ἀπόλλυται** (πλάγ. ἐρωτ. πρότ.) = πῶς πέθανε. **εἰσπαίω** = εἰσορῶ μέ θία, πηδῶ μέσα. **ὑφ' οὐ** = ἄναγκ. αἰτ. **οὐκ ἦν (ἡμῖν)** = δέν ἦταν δυνατό σ' ἐμάς. **ἐκθεῶμαι** = προσέχω, παρακολουθῶ ὡς τό τέλος. **λεύσσω** = παρατηρῶ. **περιπολῶ** = περιφέρομαι σάν νά κατέχομαι ἀπό μανία. **πορεῖν** ἄορ. δ' τοῦ **πόρω**, πού ὑποθετικά θεωρεῖται ὡς ἐνεστώς = προσφέρω, παρέχω. **γυναϊκά τ' οὐ γυναῖκα** σχῆμα ὀξύμωρο. **ὄπου κίχοι** (θ. **κιχάνω** = θρίσκω), πλάγ. ἐρωτ. πρότ. ἀπό τό **ἐρευνῶν**, τό ὁποῖο ἐξυπλοῦεται κατά ζεύγμα ἀπό τό **ἐξαιτῶν**. **διπλῆν ἄρουραν** = διπλό ἀγρό (ὄπου σπάρθηκε καί ἔσπειρε), διπλή μητέρα. **οὐ** = **ἐαυτοῦ**. **αὐῶ** = φωνάζω. **δεινόν** (σύστ. ἀντικ.) = φοβερό κρυσγή. **ὡς ὑφηγητοῦ** (ἐνν. ἡ ἀπόλ. μετοχή **ὄντος**) **ὡς εἰ ὑφηγεῖτο** = ὡσάν νά τόν ὀδηγοῦσε κάποιος. **ἐνάλλομαι** = ἐφορῶ, πηδῶ ἐπάνω. **διπλαῖ πύλαι** = ἰδίφυλλος θύρα. **κλήθρα** = τοῦς μοχλοῦς, τίς ἀμπάρεις, τοῦς μανδάλους. **πυθμένων** = τῶν στηριγμάτων τοῦ μοχλοῦ στίς παραστάδες. **κοῖλα** προληπτ. κατηγ. = ὥστε νά σχηματίσουν κοιλότητα, ὥστε νά καμφθοῦν. **κάμπιπτει στέγη** = καί εἰσορμησε στό δωμάτιο. **ἔωρα** (μόνο ἐδῶ ἀπαντά. ἀλλοῦ **αἰώρα**) = τό ὄργανο μέ τό ὁποῖο κάποιος μετεωρίζεται, ὁ δρόχος γιά κρεμάλα, τό σκονίει ἀγχόνης. **πλε-**

κταιῖς ἑώραῖς μέ πλεκτό σκοινί, ὅπως = μόλις. δεινὰ βρυχηθεῖς = βρυχησάμενος (βρυχάομαι) (μεταφ. ἀπό τό λέοντα) = ἀφοῦ ἔβγαλε φοβερό βρυχηθμό. ἀρτάνη (ἀρτάω = κρεμῶ) = τό σκοινί μέ τό ὁποῖο κανεῖς κρεμᾶ ἢ κρεμιέται = ἢ ἀγγόνη. χαλάω-ῶ = ἠχαλαρώνω, λύω. δεινὰ δ' ἦν τάνθενδ' ὀράν = τά μετά ἀπό αὐτά ἦταν φοβερά ὡς πρός τή θέα. εἶματα = ἐνδύματα. χρυσήλατος = ὁ κατεργασμένος ἀπό σφυρήλατο χρυσό. ἐκστέλλω = κουμπώνω ἢ καρφώνω μέ πόρπη τό ἐνδύμα πρός συγκράτησή του ἢ πρός στολισμό. ἄρας = ἀφοῦ σήκωσε ψηλά ἀπό τά μάτια (γιά νά εἶναι ἰσχυρότερο τό κτύπημα), ἀντικειμ. τὰς περόνας. ἄρθρα τῶν αὐτοῦ κύκλων περιφρ. = τούς ὀφθαλμούς του, τά μάτια του. ὀθούνεκα = ὅτι. οὐκ ὄψοιντο = δέ θά βλέπουν στό μέλλον. ἔπασχε... ἔδρα μέ τό α' ἐνν. τόν ἀνόσιο γάμο μέ τή μητέρα του, μέ τό β' τό φόνο τοῦ πατέρα. ἐν σκότῳ = μέσα στό σκοτάδι. ὄψοῖατο ἐν σκότῳ (ὀξύμωρο) = δέ θά ἔβλεπε καθόλου. οὐς μὲν οὐκ ἔδει (ιδεῖν) ἐνν. τά παιδιά του. οὐς δ' ἔχρηζεν (ἐνν. ιδεῖν), ἐνν. τούς γονεῖς. ἐφυμνῶν = ξεστομίζοντας κατάρες. ἀράσσω = χτυπῶ δυνατά· μέ τοῦτο νά συναφθεῖ τό πολλάκις τε κούχ ἄπαξ. φοίνιος = αἱματηρός, αἰμόφυτος· γλήνη = κόρη τοῦ ὀφθαλμοῦ. ὁμοῦ = ὁμοῦ τῷ ἀράσσειν = μαζί μέ τό χτύπημα τῶν ὀφθαλμῶν. τέγγω = βρέχω, ὑγραίνω. ἀνίημι = ἐκβάλλω, ἐκχύνω. οὐδ' ἀνίεσαν φόνου μυδώσας (μυδάω = εἶμαι ὑγρός, διάβροχος) σταγόνας = καί δέν ἔβγαζαν ἀπλῶς διάβροχες σταγόνες ἀπό αἷμα. ἀλλ' ὁμοῦ = ἀλλά μαζί. μέλας ὄμβρος χαλάζης αἱματοῦς (αἱματοῖς = αἱματηρός) = μαύρη αἱματηρή βροχή ἀπό χαλάζι. τέγγω = χύνω. ἔρρωγεν (ρήγνυμι) = ἔχουν ξεσπάσει. οὐ μόνου κατὰ = ὄχι μόνο κατὰ τοῦ ἐνός (τοῦ Οἰδίποδα). συμμιγῆ = ἀνάμειχτα. ὀνόματα = εἶδη. ἐν τίνι σχολῇ κακοῦ = σέ ποιά παύση κακοῦ, ποῦ σταμάτησε ἢ συμφορά του. βοᾶ = κραυγάζοντας παραγγέλλει. διοίγω = ἀνοίγω. δηλοῦν πνα = νά φανερώσει κάποιος. τόν μητρός ἐνν. μιάστορα (ἢ ἄλλη παρεμφερῆς πρός αὐτή λέξη)· σχῆμα ἀποσιωπῆσεως, ἐπειδή ὁ ἀγγελιοφόρος ἀποφεύγει νά εἰπεῖ λέξη ἀνάρμοστη νά εἰπωθεῖ. ὡς ρίψων αἰτιολ. μετοχή καί ὄχι τελική = γιατί θέλει νά ρίξει. ἀραῖος (ἐνν. ὤν) = καταραμένος, ὄντας κάτω ἀπό τίς βαριές κατάρες (πού κατὰ τοῦ ἑαυτοῦ του καταράστηκε). ῥώμης = δυνάμεως, ἰσχυρῆς βοήθειας (ἐνν. καί σ' αὐτή τό πινός). νόσημα = ἰαθήμα. ἢ φέρειν = ἢ ὥστε δύνασθαι φέρειν = ἀπό ὅσο μπορεῖ νά ὑποφέρει κανεῖς. δείξει δέ καί σοί ἐνν. ὁ Οἰδίπους ταῦτα.

στυγῶ = μισῶ. ἐποικτίζω = οἰκτίζω, αἰσθάνομαι συμπάθεια. **στυγούντα** = καί μισώντας κανείς.

Πραγματικές.-ἐγγενῶς ἐπι Θέλει μέ τό **ἐπι** νά δηλώσει ὅτι πιθανῶς τά αἴσχη, πού ἀποκαλύφθηκαν τελευταία, μείωσαν τήν ἀγάπη καί τό ἐνδιαφέρον τῶν ἀρχόντων πρὸς τήν οἰκογένεια τῶν Λαβδακιδῶν. **οὐτ' Ἰστρον οὔτε Φᾶσιν** Θέλει νά δηλώσει πῶς οὔτε τά νερά τῶν μεγίστων ποταμῶν τῆς Ἀσίας καί τῆς Εὐρώπης (Φάσης: διαρρέει τήν Κολχίδα καί ἐκβάλλει στά ἀνατολικά τοῦ Εὐξείνου Πόντου, Ἰστρος: ὁ σημερινός Δούναβης), δέν μποροῦν νά ἀποπλύνουν τά αἴσχη τοῦ οἴκου τῶν Λαβδακιδῶν. **ἐκόντα ἀμαρτήματα** Ἐκούσια ἀμαρτήματα θεωρεῖ τήν αὐτοκτονία τῆς Ἰοκάστης καί τήν τύφλωση τοῦ Οἰδίποδα. **χρυσηλάτους περόνας** Οἱ Ἀθηναῖες κατά τοὺς ἱστορικούς χρόνους ὡς τοὺς χρόνους τοῦ Σοφοκλῆ ἔφεραν (φοροῦσαν) χιτῶνα δωρικό πού συγκρατιόταν στοὺς ὤμους μέ περόνες, ἀλλά ἀργότερα καί κατ' αὐτοὺς ἀκόμη τοὺς χρόνους τοῦ Σοφοκλῆ ἔφεραν τόν ἰωνικό χιτῶνα μέ χειρίδες· ἐπίσης συνήθιζαν αὐτές νά συνάπτουν τά ἐνδύματά τους μέ ὠραῖες περόνες καί κοσμημένες μέ πολύτιμους λίθους, οἱ ὁποῖες ὡς ἐπὶ τό πλεῖστον κατέληγαν σέ κεφαλή μέ τύπο ἀνθρώπου, ζώου ἢ καί παραγμάτων.

ΚΟΜΜΟΣ (1297 - 1366)

α') 1297 - 1312

Λεξιλογικές.-ὦ δεινόν... Ὁ Οἰδίποδας ἐξέρεχεται ἀπὸ τῆ μεσιανῆ θύρα· ὀδηγεῖται ἀπὸ ὑπηρετῆ καί προκαλεῖ τῆ συμπάθεια καί τῆ φρίκη τοῦ χοροῦ. **προσκυρέω-ῶ** = συναντῶ. **προσέβη σε** = **ἔβη ἐπὶ σέ**, σέ προσέβαλε. **τίς (ἐνν. ἦν) ὁ πηδήσας μείζονα τῶν μακίστων ποιός ἦταν** πού ἔκαμε μεγαλύτερα ἐχθρικά πηδήματα ἀπὸ μέγιστα. **πρὸς σὴ δυσδαίμονι μοίρα** (ἢ πρὸς σημ. προσθήκη) = ἐκτός ἀπὸ τῆ δικῆ σου κακοδαιμονία· ἡ ἔννοια τῶν λόγων του: ἐκτός τῆς κακότυχης μοίρας σου, νά φονεύσεις τόν πατέρα καί νά νυμφευτεῖς τῆ μητέρα, ἐπῆλθε καί ἡ ἄλλη, νά στερηθεῖς τήν ὄρασή σου. **θέλων** ἐναντιωμ. μετοχή. **ἀθρέω-ῶ** = παρατηρῶ μέ προσοχή. **τοίαν** = γιατί τέτοια. **ποιγᾶς** (γεν. διαρ.) = σέ ποῖο μέρος τῆς γῆς (μέ τοῦτο φαίνεται ἡ ἀστάθεια τῶν δηματισμῶν τοῦ Οἰδίποδα). **φθογγά** = ἡ φωνή μου. **διαπε-**

πόταται δωρ. ἀντί **διαπεπόθηται** (**διαποτάομαι**) = ἔχει πετάξει μέ ταχύτητα, ἔχει πετάξει μακριά (καί ὄντως γιά τούς τυφλοῦς ἡ φωνή φαίνεται ὅτι ἀκούεται μακριά καί σβήνει ἔξω ἀπό τό σκοτεινό χῶρο πού τοῦς περιβάλλει). **φοράδην** = ὀρητικά. **ἴν' ἐνήλω;** (ἀορ. τοῦ **ἐνάλλομαι**) = σέ ποιό βαθμό πήδησες καί προχώρησες; **ἐς δεινόν** = σέ φοβερό βαθμό (ἐνν. ἐνήλατο). **οὐδ' ἄκουστόν** = καί σέ ἀνήκουστο. **οὐδ' ἐπόψιμον** = οὔτε καί προσιτό σέ θέα (ἐκείνον πού δέ βαστᾷ ἡ καρδιά μας νά ἰδοῦμε).

Στροφή α' 1313 - 1320

Λεξιλογικές. – **σκότου νέφος** = σκοτεινό νέφος. **ἀπότροπον** = ἀποτροπιαστικό, φοικῶδες. **ἐπιπλόμενον** (ἐπιπελόμενον) = πού ἐπῆλθες, ἐνέσκηψες. **ἄφατον** = μὴ δυνάμενο νά ἐκφραστεῖ, κατά τρόπο ἀνεκφραστο, ὑπερβολικό. **ἀδάματον** = ἀκαταδάμαστο. **δυσούριστον** = τό ὁποῖο ἐπῆλθε ἀπό δυσμενῆ ἀνεμο. **εἰσέδου** = βαθιά εἰσέδουσε. **οἴστρημα κέντρων** = κεντηματα ἀπό τίς περόνες πού προκαλοῦν μανία. **οἶον οἴστρημα κέντρων καί μνήμη κακῶν εἰσέδου με** = ποιᾷ μανιώδης ὁδύνη ἀπό τίς περόνες καί ποιᾷ ὑπόμνηση ἀπό τά ἀνοσοιογενήματά μου εἰσχώρησε βαθιά στήν ψυχή μου. **ἐν τοσοῖσδε πήμασιν** = μέσα σέ τόσες πολλές συμφορές σου. **πενθεῖν... φορεῖν** (σχήμα προθύστερο) = νά ὑποφέρεις τό βάρος διπλῆς δυστυχίας (σωματικῆς καί ψυχικῆς) καί νά ἔχεις διπλό πένθος.

Ἀντιστροφή α' 1321–1328

Λεξιλογικές. – **μὲν** = τουλάχιστο. **ἐπίπολος** = βοηθός, σύντροφος. **ἔτι μόνιμος** (εἶ) = παραμένεις ἀκόμη. **κηδεύω** = θεραπεύω, ἐνδιαφέρομαι. **οὐ γάρ με λήθεις** = γιατί δέ διαφεύγεις τήν προσοχή μου. **καίπερ σκοτεινός (ἄν)** = ἂν καί περιβάλλομαι ἀπό σκοτάδι, ἂν καί εἶμαι τυφλός. **πῶς ἔτλης** = πῶς τόλμησες, πῶς βάσταξε ἡ καρδιά σου. **τοιαῦτα** (ἐπιρρημ. προσδιορ.) = μέ τέτοιο (σκληρό) τρόπο. **σὰς ὄψεις μαρᾶναι** = νά μαράνεις τοῦς ὀφθαλμούς σου (τό **μαρᾶναι** ἐπί τῆς σημασίας κυρίως: νά ἀποξηράνεις τήν πηγὴ τῆς ὀράσεώς σου). **ἐπαίρω** = παρακινῶ, πείθω.

Στροφή 6' 1329 - 1348

Λεξιλογικές. – **ὁ κακὰ τελῶν...** ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ὁ τελῶν ἔμοι τάδ' ἐμὰ κακὰ πάθεα. νιν = τὰς ὄψεις. οὐ τις, ἀλλ' = οὐ τις ἄλλος, ἦ = κανεῖς ἄλλος, παρὰ. ὀρῶντι (ὑποθ.) βλεπτόν ἢ στερκτόν = εἶναι δυνατό νά βλέπω ἢ νά ἀγαπῶ. προσήγορον = ἄξιο προσαγορεύσεως. ἐκτόπιον** προληπτ. κατηγορ. **ἀπάγετε ἐκτόπιον** = ἄπομακρυνάτε με μακριά ἀπό αὐτούς ἐδῶ τοὺς τόπους. **μέγ' ὀλέθριον τό μέγα** μέ τό ἐπίθ. ἐπιτείνει τή σημασία του στόν ὑπερθετικό βαθμό. **δειλαιοσ =** δυστυχισμένος. **νοῦ - συμφορᾶς** εἶναι γενικές τοῦ αἰτίου.

Ἄντιστροφή 6' 1349 - 1366

Λεξιλογικές. – **ὄστις =** ὁποιοσδήποτε (ἂν καί γνωρίζει τό σωτήρα, δηλ. τόν Κορίνθιο ἀγγελιοφόρο, μιλεῖ ἀόριστα; ἀδιαφορώντας γιά ἐκεῖνον πού τόν ἔσωσε). **ἀγρία =** σκληρή. **πέδη =** ἰδεομά κυρίως τῶν ποδιῶν. **νομάς ἐπιθ.** (ἀπό τό **νομός, νέμομαι =** βόσκω) = ἐκτεθειμένος στίς νομές (βοσκές) τοῦ Κιθαιρώνα. **ἐπιπόδιος =** ὁ προσαρμοσμένος στά πόδια. **ἔρυτο** ἀόριστ. 6' (**ῥύομαι**) = ἀπάλλαξε, ἀπολύτρωσε. **ἐς χάριν =** πρὸς εὐχαρίστησή μου. **φίλοισιν (τοῖς ἔμοις),** δηλ. **πατρί, μητρί, τέκνοις. τοσονδ' ἄχως =** ἀφορμή τόσο μεγάλης θλίψεως. **θέλοντι κάμοι τοῦτ' ἂν ἦν =** καί μέ τή δική μου θέληση θά γινόταν τοῦτο. **γ' ἂν ἦλθον =** θά γινόμουν (θά κατανοῦσα). **βροτοῖς ἐκλήθη** ἔνν. ὁ **ἂν,** ἡ ὑπόθεση καί τῶν δύο προτάσεων ἀπό τό ἐννοούμενο **θανών. ἀφ' ὧν ἔφυν =** ἀπό ἐκεῖνους πού γεννήθηκα (δηλ. τή μητέρα). **ὁμογενής (ἐνεργ. διάθ.) =** ἐκεῖνος πού ἔχει ἀπογόνους πού ταυτίζονται μέ τόν ἴδιο, ἀδελφός μέ τά παιδιά του (πού γέννησε μαζί μέ κάποια). **πρεσβύτερον =** μεγαλύτερο, χειρότερο.

Πραγματικές. – Στόν κομμό, πού ἐκτείνεται στοὺς στίχους 1297–1366, ὁ Οἰδίποδας ἐξέρχεται ἀπό τά ἀνάκτορα ὀδηγούμενος καί στηριζόμενος ἀπό δύο ὑπηρέτες· ἡ θεά του ἦταν τόσο οἰκτρή, ὥστε αὐτοῖ πού ἀποτελοῦσαν τό χορὸ ἀπόστρεψαν τά βλέμματά τους, καθῶς φαίνεται καί ἀπό τά πιό κάτω.

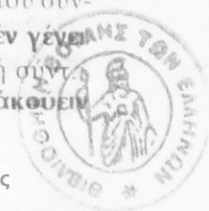
Λεξιλογικές. – ὅπως σε φῶ πλάγ. ἐρωτ. πρότ. κρείσσων ἦσθα ἀντί ἀπροσ. συντ.: κρείσσον γὰρ ἢν μηκέτ' εἶναί σε ἢ ζῆν τυφλόν. προσεῖδον ἄν = θά προσέδλεπα, θά ἀτένιζα. οἶν δυοῖν ἔργα ἐστὶν εἰργασμένα μοι = κατὰ τῶν ὁποίων δύο (γονέων μου) ἔχουν γίνει ἀπὸ ἐμένα ἔργα... κρείσσονα ἀγχόνης = ἄξια μεγαλύτερης (σκληρότερης) τιμωρίας ἀπὸ τὴν τιμωρία τῆς ἀγχόνης. ἐφίμερος = ποθητός. βλαστοῦσα ὑπαλλαγή, ἀντί βλαστόντων = γεννηθέντων = πού γεννήθηκαν. προσλεύσσειν ἔξαρι. ἀπὸ τὸ ἐφίμερος. οὐ δῆτα (ἢν ἐφίμερος) πύργος = τείχη (μέ πύργους πού ἦταν περίφημοι στίς Θῆδες). τῶν = ὦν = ἀπὸ τὰ ὁποῖα. κάλλιστα τραφεῖς (ἐναντιωμ. μετοχή) = ἄν καί πέρασα τὴ ζωὴ μου ἄριστα. εἰς = ἄνθρωπος ἐγώ. ἀπεστέρησα ποιά τὰ ἀντικείμενά του; καὶ γένους τοῦ Λαΐου ἐνν. ἢ μετοχὴ ὄντα = καὶ ὁ ὁποῖος ἀνήκει στὸ γένος τοῦ Λαΐου. κηλῖδα = ντροπὴ, στίγμα (γιά τὸ φρόνο τοῦ Λαΐου ἀπὸ αὐτόν). ἐμὴν κατηγορ. ὀρθοῖς = μέ σηκωμένα, μέ ἀνοιχτά. τούτους = τοὺς πολίτες. ἤκιστα γε = καθόλου δέδαια. τῆς ἀκουούσης δι' ὠτων πηγῆς = τῆς ἀκουστικῆς πηγῆς. εἰ ἐτι ἦν φραγμός = ἐάν ἀκόμη ἦταν δυνατὸ τὸ φράξιμο, ἐάν μπορούσα ἀκόμη νά φράξω. οὐκ ἂν ἐσχόμην τὸ μὴ ἀποκλῆσαι = δέ θά κρατιόμουν ἀπὸ τὸ νά μὴ ἀποκλείσω. ἴν' ἦν = γιά νά ἤμουν (τὸ ἴνα μέ ὀριστικὴ ἴστορ. χρόνου γιά νά δηλώσει ὅτι ὁ σκοπὸς μπορούσε νά ἐκπληρωθεῖ, ἂν προτασσόταν ἡ ἐνέργεια πού δηλώνεται μέ τὴν πρόταση ἀπὸ τὴν ὁποῖα ἐξαρτᾶται ἡ τελ. πρότ.). τὴν φροντίδα = τὴ συνείδηση, τὴ σκέψη, τὸ νοῦ. ἰὼ Κιθαιρῶν προσωποποιεῖ τὸν Κιθαιρῶνα, προκαλώντας ἐστὶ τὸν οἶκτο (τὸν ἔλεον) τῶν θεατῶν. ὡς μήποτ' ἔδειξα τελ. πρότ. μέ ὀριστικ. ἴστορ. χρόνου (βλ. πιὸ πάνω). λόγῳ ἐνν. μέ λόγια, κατ' ὄνομα καὶ ὄχι πραγματικά. κάλλος ὑπουλον κακῶν = κάλλος ὠραῖο ἐξωτερικά ἀλλὰ ἐσωτερικά γεμάτο κακά (ἐκ μεταφορᾶς ἀπὸ τὰ τραύματα, τὰ ὁποῖα ἀπὸ ἔξω φαίνονται πὼς θεραπεύτηκαν ἀλλὰ μέσα κρύβουν ἄφθονο πύο). κάλλος κακῶν σχῆμα ὀξύμ. πού εἰπώθηκε μέ σαρκασμό. κάκ κακῶν (γονέων). νάπη δασώδης κοιλάδα ἢ δασωμένο φαράγγι. τοῦμόν αἷμα γιὰ τὸ δικό του ἦταν τὸ ἴδιο μέ τοῦ πατέρα του. ὑμῖν δοτ. ἦθ. γάμοι ἐνν. τοῦ Λαΐου καὶ τοῦ Οἰδίποδα μέ τὴν Ἰοκάστη. ἡμᾶς = ἐμένα. ἀνίημι = ξαναδίνω. ἀποδεικνύω = φανερώνω. αἶμ'

ἐμφύλιον = αἷμα τοῦ αὐτοῦ γένους, αἷμα συγγενικό, αἰμομειξία· τὰ τρία πρῶτα **πατέρας, ἀδελφούς, παῖδας** ἀφοροῦν στόν Οἰδίποδα, ὁ ὁποῖος πράγματι ἦταν πατέρας καί ἀδελφός τῶν τέκνων καί γιός τῆς συζύγου, τὰ λοιπὰ τρία **νύμφας** κτλ. στήν Ἰοκάστη, ἡ ὁποία ἦταν νιόνη καί γυναίκα καί μητέρα τοῦ Οἰδίποδα, καί μέ ὅλα τούτα ὑποδηλώνει τό διπλό γάμο τῆς Ἰοκάστης, γιά τόν ὁποῖο χρησιμοποίησε πληθυντικό ἀριθμό χάρη τῆς μεγαλορρημοσύνης· μεταξὺ τούτων τέθηκε τό **αἷμα ἐμφύλιον** γιά νά δηλωθεῖ ὅτι ὅλα αὐτά ὀφείλονταν στίς αἰμομειξίες. **καλύψατε** = κρύψετε. **θαλάσσιον** κατηγορ. = στή θάλασσα. **ἔνθα μή ποτ' εἰσόψεσθ' ἔτι** = γιά νά μή μέ προσατενίσετε πιά. **ἀξιώσατε θιγεῖν** = κρίνετε ἄξιο νά ἀγγίξετε.

Πραγματικές. – **ποίοις ὄμμασι προσεῖδον ἄν** Οἱ ἀρχαῖοι πίστευαν ὅτι ἡ ψυχή ἦταν εἶδωλο τοῦ σώματος καί κατ' ἀκολουθία διατηροῦσε καί μετά τό θάνατο τίς αἰσθητικές ιδιότητές τῆς. **ἀγχόνης** Ἡ τιμωρία τῆς ἀγχόνης κατά τή γνώμη τῶν ἀρχαίων, ὅπως καί τή δική μας, ἦταν ἡ χειρότερη. **ὦ Κιθαιρών, ὦ Πόλυβε... ἐν τριπλαῖς ὁδοῖς, ὦ γάμοι** Τέσσερα σπουδαιότατα σημεῖα τῆς ζωῆς του ἀναπολεῖ στή μνήμη του.

6') 1416–1477

Λεξιλογικές. – **ἀλλ' εἰς δέον πάρεσθ' ὁδε ὦν ἐπαιτεῖς** = ἀλλά νά, προσέρχεται ὁ Κρέων στήν κατάλληλη ὥρα γιά ἐκεῖνα πού ζητεῖς· τό **πράσσειν καί τό βουλευεῖν** ἔξαρτ. ἀπό τό **πάρεστι** = ὥστε νά ἐκτελεῖ καί νά ἀποφασίζει. **τίς μοι φανείται πίστις ἔνδικος;** ποιά ἐμπιστοσύνη θά δειχτεῖ πρός ἐμένα δικαίως; **τό πάρος** = κατά τόν προηγούμενο χρόνο. **γελαστής** = περιφρονητής, περιγελαστής. **οὔθ' ὡς ὄνειδιὼν τι τῶν πάρος κακῶν** = οὔτε γιατί σκοπεύω νά σοῦ ἀποδώσω ὄνειδος γιά τὰ προηγούμενα κακά (ἐννοεῖ τή φιλονικία του μέ τόν Οἰδίποδα καί τίς ἀντεγκλήσεις). **ἀλλ' εἰ...** διακόπτοντας τή συνέχεια ἀποτείνεται στούς ὑπηρετές πού συνοδεύουν τόν Οἰδίποδα. **γένεθλον** = τέκνο, γόνος. τὰ θνητῶν γένεθλα = τούς θνητούς. **τήν γοῦν πάντα βόσκουσιν φλόγα ἡλίου** = τό φῶς τοῦ ἡλίου τουλάχιστο πού συντηρεῖ τὰ πάντα. **τοιόνδ' ἄγος** = τέτοιο μῖασμα, ἀνόσιο. **τοῖς ἐν γένει** = στούς συγγενεῖς. **τάγγενῃ** = τὰ σχετικά μέ τούς συγγενεῖς· ἡ σὺν τῶν **μόνοις γάρ τοῖς ἐν γένει μάλιστ' εὐσεβῶς ἔχει ὄραν τ' ἀκούειν**

συγγενῆ κακά· εὐσεβῶς ἔχει εἶναι εὐσεβές καθήζον, εἶναι ἐπιβεβλη-
 μένο. **ἐλπίδος** = ἰακῆς ἐλπίδας, τοῦ φόβου μου (ἐννοεῖ τό φόβο πού
 εἶχε, ὅτι ὁ Κρέων θά συμπεριφερόταν ἀπέναντί του ἄσχημα). **πρός
 σοῦ, οὐδ' ἐμοῦ** = πρὸς τό δικό σου συμφέρον καί ὄχι πρὸς τό δικό
 μου. **τοῦ;** ποιοῦ πράγματος; ἡ σειρά τῶν λέξεων: **καί λιπαρεῖς** (= ἐκλι-
 παρεῖς) **ἠδέ με τυχεῖν τοῦ;** καί μέ θεομοπαρκαλεῖς ἔτσι γιά νά τύχεις
 ποιοῦ πράγματος; **ὅπου φανοῦμαι μηδενός τῶν θνητῶν προσήγο-
 ρος** = ἐκεῖ ὅπου θά φαίνομαι ὅτι δέ θά χαιρετιέμαι ἀπό κανέναν ἀπό
 τοὺς ἀνθρώπους. **ἔδρασ' ἂν εἰ ἐχρηζον** τί λόγος εἶναι ἐδῶ; στό β' ἂν
 ἐνν. πάλι τό **ἔδρασα**. **τί πρακτέον** ἐννοεῖ μέ τοῦτο ὅτι ἀπό τή μιά ὁ
 χρησμός εἶχε ὀρίσει ὅτι πρέπει νά τιμωρηθεῖ ὁ φονιάς τοῦ Λαῖου, ἀλλ'
 ἀπό τήν ἄλλη τώρα πρέπει νά ρωτηθεῖ πάλι, τί πρέπει νά γίνει γιά τόν
 Οἰδίποδα, ὁ ὁποῖος εἶναι καί ὁ φονιάς τοῦ πατέρα του. **πατροφόντης**
 = πατροκτόνος. **ἀπολλύναι** τελ. ἀπαρέμφ., ἔξαρχτ. ἀπό τήν κελουσιτική
 ἔννοια πού ὑπάρχει στό **ἐδηλώθη φάτις**. **ἴν' ἔσταμεν χρείας** = σέ ποιό
 σημεῖο ἀνάγκης φτάσαμε. **γάρ** αἰτιολ. τό ἐννοούμενο ἀπό τά προηγού-
 μενα **πενυσόμεθα**. **τῶν** = τοῖ ἂν· τό τοῖ = δεδαίως (ἀφοῦ πείστηκες ἀπό
 τά πράγματα). **πίστιν φέροις** = πιστεύεις (ἐνν. τήν κακοπιστία του
 πρὸς τό μάντη Τειρεσία καί πρὸς τόν Κρέοντα). **ἐπισκῆπτω** = παραγ-
 γέλλω· ὁ σύνδεσμος **καί** νοεῖ τά πέρα ἀπό ἐκεῖνα πού θά δηλωθοῦν
 ἀπό τό θεό. **προστρέπομαι** = στρέφομαι πρὸς κάποιον, γιά νά τόν
 παρακαλέσω, ἰκετεύω. **τῆς μὲν κατ' οἴκους** τήν ὁποία ἀποφεύγει νά
 ὀνομάσει μητέρα ἢ γυναῖκα. **αὐτὸν ὃν θέλεις τάφον θεοῦ** ὁ μόνος σου
 κανόνισε τά σχετικά μέ τόν ἐνταφιασμό της, κατὰ τόν τρόπο πού
 θέλεις. **καί γάρ** αἰτιολ. τό ἐννοούμενο: παραλείπω νά εἰπῶ ἄλλο τιπο-
 τα, γιατί καί... **ὑπὲρ τῶν σῶν** = χάρις τῶν δικῶν σου (τῆς ἀδελφῆς
 σου). **τελεῖς** (μέλλ.) ἐνν. τάφον. **ἀξιωθῆτω** = ἄς κριθεῖ ἄξιο· ἢ
 σειρά τῶν λέξεων: **μήποτε ἀξιωθῆτω πατρῶον ἄστου τυχεῖν ἐμοῦ
 ζῶντος οἰκητοῦ** (κατηγορ.). **κλήζεται** = θροῖσεται τό ὄρος πού καλεῖ-
 ται. **ζῶντε** = ὅταν ἦταν ἀκόμη στή ζωῆ. **ὃν ἐθέσθην κύριον τάφον**
 τόν ὁποῖο προόρισαν ὡς τάφο μου (μέ ὄλη τήν ἐξουσία ἐπάνω μου). **ἴν'
 ἐξ ἐκείνων, οἱ μ' ἀπωλύτην, θάνω** = γιά νά βρῶ τό θάνατο ἀπό
 ἐκείνους πού ἐπιθυμοῦσαν τό θάνατό μου. **τοσοῦτον** = τόσο μόνο.
πέρθω = καταστρέφω, ἀφανίζω. **θνήσκων** = ἐνῶ πέθαινα. **μή** ἐνν.
σωθεις=εἰ μή ἐσώθην. **ἐπὶ τῷ δεινῷ κακῷ**=πρὸς ἐκτέλεση κάποιου
 φοβεροῦ κακοῦ. **ὅποι περ εἰσι**=ὅπου ἀκριβῶς προχωρεῖ, βαδίζει.

ἴτω = ἄς προχωρεῖ. **μῆ προσθεῖς μέριμναν** = μὴ ἀναλάβεις φροντίδα ἐκτός ἀπὸ τῆς ἄλλης σου μεριμνῆς. **σπάνις** = ἀνάγκη, ἔλλειψη. **ὀβίος** τὰ ἀναγκαῖα γιὰ τὴ ζωὴ. **βορὰ** = φαγητό. **αἶν χωρὶς** = ἀπὸ τῆς ὁποῖας χωριστά· ἐπεξηγείται ἀπὸ τό: **ἄνευ τοῦδ' ἀνδρός** = χωριστά ἀπὸ ἐμένα. **ταῖν μοι** (δοτ. χαριστική) **μέλεσθαι** = γιὰ αὐτὲς πρὸς χάρι μου νὰ φροντίζεις· τὸ ἀπαρέμφατον ἀντὶ προστακτικῆς. **μάλιστα μὲν** = κυρίως, μάλιστα· ἐννοεῖται: **εἰ δὲ μῆ, ἀποκλαίωμα κακὰ κλαίωντας** τῆς δυστυχίης μου.

(Στὸ σημεῖο αὐτὸ ὁ Κρέων δίνει ἐντολὴ σὲ δύο ὑπηρετὲς νὰ πᾶνε καὶ νὰ φέρουν μπροστά του τῆς θυγατέρες τοῦ Οἰδίποδα).

γονῆ γενναῖος = εὐγενῆς κατὰ τὴν καταγωγὴν. **θιγῶν (θιγγάνω)** ὑποθ. μετοχή· ποιά ἢ ἀπόδοση; **που** = ὅπως νομίζω, ἂν δὲν ἀπατώμαι. **τοῖν φίλοι** στοὺς ἀπικεῖνους συνήθως ὁ δυνάστης τῶν ἀντωνυμιῶν καὶ ἐπιθέτων εἶναι κοινός καὶ γιὰ τὰ δύο γένη. **ἐκγόνων ἐμῶν** = τῶν ἐμῶν τέκνων = ἀπὸ τὰ τέκνα μου. **λέγω τι**; λέγω τίποτα ἀληθινό; **πορούω (πόρω)** = πορίζω, παρασκευάζω, ἐτοιμάζω. **γνοῦς** = ἐπειδὴ κατανόησα. **τὴν παροῦσαν τέρψιν** = τὴν τωρινή σου μεγάλη ἐπιθυμία (εὐχαρίστηση). **πάλαι** = πρὸ ὀλίγου.

Πραγματικές. – **χώρας λέλειπται φύλαξ** Προσφώνεῖται ἔτσι ἀπὸ τὸ χορὸ ὁ Κρέων, γιὰ τὴν ἀρσενικὰ τέκνα τοῦ Οἰδίποδα εἶναι ἀνώλικα καὶ γι' αὐτὸ ἀνέλαβε αὐτὸς τὴ βασιλεία. **ἀλλ' εἰς τὰ θνητῶν... μῆ καταισχύνεσθ' ἐπι** κτλ. Λέγει αὐτὰ, ἐπειδὴ οἱ θεράποντες ἦταν ὑπεύθυνοι γιὰ τὴν ἔξοδο ἀπὸ τὰ ἀνάκτορα τοῦ Οἰδίποδα, πού θροισκόταν σὲ τέτοια κατάσταση. **ἀνακτος Ἥλιου** Κάθε μαρὸ ἐμψυχο ἢ ἄψυχο οἱ ἀρχαῖοι τὸ ἀπομάκρυναν ἀπὸ τὸ θεὸ τοῦ φωτός Ἥλιο, γιὰ τὴν θά βεβηλώνονταν ἀπὸ τὴν θεὰ του. **ὄμβρος** Ἡ βροχὴ (**ὄμβρος**) ἦταν ἰσορροπία τοῦ Δία.

γ') 1478 - 1530

Λεξιλογικές. – **τῆς ὁδοῦ** (τῶν θυγατέρων), γεν. τῆς αἰτίας = γιὰ τὸν ἐρχομὸ τῶν θυγατέρων μου. **φρουρήσας τύχοι** = φρουρήσειε. **ὡς τὰς ἀδελφὰς** = στὶς ἀδελφικές. **προυξένησαν** = ἔβγιναν αἰτίες. **λαμπρὰ** = ἀκτινοβόλα. **φυτουργός** = ἐκεῖνος πού γέννησε (ὁ γεννήτορας). **ὠδ' ὄραν** = νὰ βλέπουν κατ' αὐτὸ τὸν τρόπο, νὰ εἶναι τυφλά· ἢ σειρὰ τῶν λέξεων: **αἱ προξένησαν ὑμῖν ὄραν ὠδε τὰ πρόσθε λαμ-**

πρὰ ὄμματα. ἰστορῶ = γνωρίζω. ἔνθεν αὐτὸς ἠρόθην = ἀπὸ τὴν
 ὁποία ὁ ἴδιος γεννήθηκα. προσβλέπω = δείχνω συμπάθεια μὲ τὸ
 βλέμμα. νοοῦμαι = ἀναλογίζομαι. τὰ λοιπὰ τοῦ πικροῦ βίου = τὸν
 ὑπόλοιπο χρόνον τῆς πικραμένης ζωῆς. οἷον χρεῶν (ἔστιν) βιῶναι
 σφῶ πρὸς ἀνθρώπων = τὸν ὅποιο εἶναι ἀνάγκη ἐσεῖς νὰ περάσετε
 μὲ παθήματα ἀπὸ μέρους τῶν ἀνθρώπων. ὁμιλία = συναναστροφή,
 συγκέντρωση. ἴξεσθε = θὰ ἐπανέλθετε. ἀντὶ τῆς θεωρίας = ἀντὶ τῆς
 εὐχαριστήσεως ἀπὸ τὸ θέαμα. ἀκμαὶ γάμων = ἀκμή, ὠριμότητα τοῦ
 γάμου. παραρρίπτω = ριψοκινδυνεύω, ἐκθέτομαι σὲ κίνδυνον· τὸ πλη-
 ρες θὰ ἦταν: τίς ἔσται ἐκεῖνος, ὃς παραρρίψει. τοιαῦτα ὄνειδη
 λαμβάνων = ἀναλαβαίνοντας τέτοια αἴσχη. γονή (ἡ) = τέκνο, ἀπόγονοι,
 γενεά· δηλήματα (δηλέομαι = βλάπτω) = βλάβες. ἔπεφνε, ἄορ.
 τοῦ καθ' ὑπόθεσιν ρῆμ. φένω = φονεύω. ὅθεν περ αὐτὸς ἐσπάρη =
 ἀπὸ τὴν ὁποία ἀκριβῶς ὁ ἴδιος, ἀφοῦ σπάρθηκε, γεννήθηκε. ἐκ τῶν
 ἴσων = ἀπὸ τὰ ἴδια. τοιαῦτα ὄνειδιεῖσθε (μέσ. μέλλοντας ἀντὶ
 παθητ.) = τέτοιες κατηγορίες θὰ σᾶς βαραίνουν. τίς γαρμεῖ; ποιὸς θὰ
 σᾶς νυμφευθεῖ; χέρσος λέγεται ὁ ἀγρός πού δέν καλλιεργήθηκε·
 ἐπειδὴ λοιπὸν ἡ γυναῖκα παραδύλλεται μὲ τὴ γῆ πού ὀργώνεται,
 λέγεται: χέρσος = ἀνῦπαντρος. νῶ γάρ, ὦ = γιατί ἐμεῖς, οἱ ὅποιοι.
 δύο ὄντε = ἀμφοτέροι, καὶ οἱ δύο (συμπεριλαμβαίνει καὶ τὸν ἑαυτό
 του λόγῳ τοῦ καταντήματός του). παρήμι = ἐγκαταλείπω, ἀφήνω
 ἀπροστάτευτες. ἐγγενεῖς (οὔσας) = ἐπειδὴ εἶναι συγγενεῖς σου. ἀλῶ-
 μαί = πλανιέμαι. πτωχὰς ἀνάδρους κατηγορ. ἡ σειρὰ τῶν λέξ.: μὴ
 παρῆς σφε οὔσας ἐγγενεῖς, ἀλωμένας πτωχὰς ἀνάδρους, τάσδε
 (βραχυλ.) = τὰ τῶνδε κακὰ = τίς συμφορὰς τους. ὡδε συνάπτεται πρὸς
 τὸ ὄρων. τηλικόσδε = τόσο νέος κατὰ τὴν ἡλικία. πλὴν ὅσον τὸ σὸν
 μέρος = ἐκτός ὅσο ἀφορᾷ σὲ σένα. ξυννεύω = συγκατανεύω. ψαύ-
 σας ἔνν. ἐμοῦ· ἔπρεπε νὰ γίνει ἡ χειροαμία, γιατί ὁ Οἰδίποδας, ὡς
 τυφλός, δέν μπορούσε κατ' ἄλλον τρόπο νὰ ἀντιληφθεῖ τὴ συγκατά-
 νευση τοῦ Κρέοντα· ἄλλωστε ἡ χειροαμία πρόσδινε μεγαλύτερη πίστη,
 ὅπως καὶ στίς ἡμέρες μας. σφῶν = ἡμῖν. εἰ μὲν εἰχέτην ἤδη φρένας =
 ἐάν ἀλήθεια εἶχατε τώρα ὠριμο νοῦ. πόλλ' ἂν παρήνουν = θὰ σᾶς
 ἔδιναν πολλές συμβουλές. τοῦτ' εὐχὴ' στ' ἐμοί =* παρέχεται (ἀπὸ
 μέρους μου) ἡ ἔξις εὐχὴ γιὰ σᾶς. οὐ καιρὸς ἔα (ἐπεξηγ. τοῦ προηγ.) =
 ἐφόσον τὸ ἐπιτρέπουν οἱ περιστάσεις. λῶνονος = καλύτερον· ἡ σειρὰ
 τῶν λέξ.: κυρῆσαι δ' ὑμᾶς τοῦ βίου λῶνονος τοῦ φυτεύσαντος

πατρός. ἴνα = ἐκεῖ πού. **κεί μηδέν ἠδὺ** = ἔστω καί ἂν δέν εἶναι καθόλου εὐχάριστο (για ἡμένα). **καιρῶ** δοτ. χρον. = στόν καιρό τους. **ἐφ' οἷς;** μέ ποιούς ὄρους; **λέξεις καί...** ἡ σύνταξη εἶναι κατά παράταξη ἀντί καθ' ὑπόταξη: **ὅταν λέξης εἴσομαι** (τοῦ ρήμ. **οἶδα**). **ὅπως πέμψεις** πλαγ. ἐρωτ. πρότ., ἐξαρτᾶται ἀπό τό ἐννορούμενο **σκόπει.** **ἄπιοικον γῆς** = μακριά ἀπό τή χώρα. **τοῦ θεοῦ δόσιν** = δῶρο πού δίνεται ἀπό τό θεό. **ἀλλά θεοῖς γε** = ἀλλά ἴσα ἴσα στούς θεούς, ἀλλά στούς θεούς βεβαίως. **τοιγαροῦν** = γι' αὐτό λοιπόν (ἐάν δηλ. εἶσαι μισητός στούς θεούς). **τεύξη** (ἐνν. **τῆς τοῦ θεοῦ δόσεως**) = θά τύχεις, θά πετύχεις (τό δῶρο τοῦ θεοῦ, δηλ. τήν ἐξορία). **φῆς τάδ' οὖν;** (ἐνν. **ἔσεσθαί μοι**) = βεβαιώνεις λοιπόν ὅτι αὐτά ἐδῶ (δηλ. ἡ ἐξορία μου) θά γίνουιν; **γάρ** αἰτιολογεῖ τό ἐννοούμενο: **φημι τάδε** = βεβαίως βεβαιώνω τοῦτα, γιατί... **ἄ μή φρονῶ** (ἀναφ. ὑποθ. πρότ.) = ἂν δέ γνωρίζω καλᾶ κάποιον. **φιλῶ** = συνηθίζω. **ἀφοῦ** (μέσ. ἄορ. 6' προστακτ. τοῦ ρήμ. **ἀφήμι**) = ἀποχωρήσου ἀπό... (ἀπό αὐτά φαίνεται ὅτι ὁ Οἰδίποδας ἐξακολουθοῦσε νά κρατεῖ τίς θυγατέρες του). **ἔλη (αἰρούμαι)** = ἀφαιρέσεις (πάρεις) αὐτές. **πάντα κρατεῖν** = νά ὑπεριοχθεῖ ἡ γνώμη σου σέ ὄλα. **ἀκράτησας** = **ἄ ἐκράτησας** = ὅσα πέτυχες νικῶντας. **συνέπομαι** = συμπαρακολουθῶ. **τῷ βίῳ** = ὡς τό τέλος τῆς ζωῆς σου (προσωποποιᾶ τοῦ πλούτου καί τῆς εὐτυχίας, τά ὅποια σάν σύντροφοί τόν παρακολουθοῦν στή ζωή του). **λεύσσω** = παρατηρῶ. **κλεινά** = τά ξακουστά (πού δόξασαν τόν Οἰδίποδα). **οὐ τίς οὐ ζήλω...** ἡ σειρά τῶν λέξεων: **οὐ ταῖς τύχαις τίς τῶν πολιτῶν οὐκ ἐπέβλεπε ζήλω** = τοῦ ὁποίου τίς τύχες (τήν εὐτυχία) ποιός ἀπό τοῦς πολίτες δέν ἔβλεπε μέ εὐγενή πόθο (δέ ζήλευε). **εἰς ὅσον κλήδωνα δεινῆς συμφορᾶς** (πλαγ. ἐρωτ. πρότ., ἐξαρτᾶται ἀπό τό **λεύσσετε**) = σέ πόσο μεγάλη ἀνεμοζάλη φοβερῆς συμφορᾶς. **ὀλβίζω** = καλοτυγίζω (ὑποκ. τοῦ **ὀλβίζειν** εἶναι τό τινά καί ἀντικ. τό **μηδένα θνητὸν ὄντα**). **ἐπισκοπῶ** = ἐξετάζω. **ἐπισκοποῦντα ἰδεῖν** = ἐφόσον κοιτάζει νά ἰδεῖ. **πρὶν ἂν τέρμα τοῦ βίου περάσω** μεταφ. ἀπό τό στάδιο. **μηδέν ἀλγεινὸν παθῶν** χωρὶς νά πάθει κάτι δυσάρεστο· ἡ σειρά τῶν λέξεων: **ὥστε χρεῶν (ἔστι) ἐπισκοποῦντα τὴν τελευταίαν ἡμέραν ἰδεῖν θνητὸν ὀλβίζειν πρὶν...**

Πραγματικές. – δαίμων ἄμεινον ἢ με φρουρήσας τύχοι Πιστευ-
 ὅταν ἀπό τοῦς ἀρχαίους ὅτι κάθε ἄνθρωπος εἶχε τό δικό του θεό

(δαίμονα) ὡς προστάτη του. **ὄνειδη** Σύμφωνα με τήν αντίληψη ὅτι τά αἴσχη τῶν γονέων (οἱ ἁμαρτίες τους) βαραίνουν τά τέκνα. **ἀγάμους** Οἱ ἀρχαῖοι θεωροῦσαν πολύ κακό νά μένουν οἱ θυγατέρες ἀνύπαντρες, γιατί νόμιζαν προορισμό τῆς γυναίκας τήν ἀποκατάστασή της μέ τό γάμο· γι' αὐτό καί ἡ Ἄντιγόνη θρηνεῖ πού ὁδηγεῖται στό θάνατο, γιατί κατεβαίνει στόν Ἄδη ἀνύπαντρη, χωρίς νά ἀκούσει νυφιάτικα τραγούδια κτλ. **καί γάρ ἀκράτησας... ξυνέσπετο** Μετά ἀπό αὐτά τά λόγια ὁ Κρέων, ὁ Οἰδίποδας, οἱ θυγατέρες του καί οἱ ὑπηρέτες μπαίνουν ἀπό τή μεσιανή θύρα στά ἀνάκτορα. **ὦ πάτρας Θήβης ἔνοικοι...** Ἐπειδή ἡ σκηνή «ὑπόκειται» μπροστά στά ἀνάκτορα, ὑποτίθεται ὅτι ἐκτός ἀπό τοῦς πολίτες πού ἀποτελοῦν τό χορό, παραδρίσκεται καί ἄλλο πλῆθος, στό ὁποῖο ὁ χορός ἀποτείνει τό λόγο. **μηδέν ὀλβίζειν πρὶν ἄν...** Παρόμοια γνώμη ἐξέφρασε καί ὁ Σόλωνας στόν Κροῖσο ('Ηρόδ. 1,32): **σκοπέειν δὲ χρεὶ παντός χρήματος τὴν τελευτήν κῆ (πῆ) ἀποθήσεται...** ἐπίσης καί ὁ Εὐριπίδης στήν Ἄνδρομάχη (στ. 100 -2): **χρεὶ εἰπεῖν οὐδὲν ὄλβιον βροτῶν, πρὶν ἄν θανόντος τὴν τελευταίαν ἴδης, ὅπως περάσας ἡμέραν ἤξει κάτω.**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

A. Εισαγωγή	3 - 10
B. ΟΙΔΙΠΟΥΣ ΤΥΡΑΝΝΟΣ	
1. Κείμενο	13 - 62
2. Έρμηνευτικές σημειώσεις	63 - 130

0020556679

ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΒΟΥΛΗΣ

ΕΚΔΟΣΗ ΚΕ' 1981 - ΑΝΤΙΤΥΠΑ 80.000 - ΣΥΜΒΑΣΗ 3580/30-3-1981

ΕΚΤΥΠΩΣΗ - ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ: «ΓΡΑΦΙΚΑΙ ΤΕΧΝΑΙ ΑΦΟΙ ΜΑΚΑΡΟΥΝΗ - Δ. ΚΑΜΑΡΟΠΟΥΛΟΣ Ο.Ε.

